MILITARISMI JA ANTIMILITARISMI.

Suomen Sos.-dem. Nuorisoliiton kirjasto N:o 1

MILITARISMI JA ANTIMILITARISMI

ERIKOISESTI
KANSAINVÄLISTÄ NUORISOLIIKETTÄ
SILMÄLLÄPITÄEN

KIRJOITTANUT

T:ri KARL LIEBKNECHT

SUOMENNOS

TAMPERE 1910
TAMPEREEN TYÖVÄEN KIRJAPAINO

Sisältö.

ENSIMÄINEN OSA.

MILITARISMI.

TOINEN OSA.

ANTIMILITARISMI.

Alkulause.

Muutamia viikkoja sitten kertoi „Die Greuzboten“ eräästä keskustelusta Bismarckin ja professori Otto Kamel'in välillä lokakuussa, missä keskustelussa „vuosisadan sankari“ itse, hänelle ominaisella kyynillisyydellä, repäsi naamarin perustuslaillisuuden kasvoilta. Bismarck virkkoi muun muassa:

Roomassa sanottiin sitä, joka asetettiin ulkopuolelle oikeusjärjestystä, aqua et igni interdictus, keskiajalla kutsuttiin sellaista „rauhattomaksi julistetuksi“. Meidän tulee kohdella sosialidemokratiaa samalla tavalla, ottaa siltä poliittinen oikeus, vaalioikeus. *Sosialidemokratinen kysymys on militaristinen kysymys.* Sosialidemokratiaa kohdellaan nyt mitä suurimmalla kevytmielisyydellä. Sosialidemokratia pyrkii nyt — ja menestyksellä — voittamaan puolellensa aliupseerit. Hamburgissa on jo suuret joukot sotilaista sosialidemokraatteja, sillä asukkailla siellä on oikeus yksinomaan täyttää sikäläiset pataljoonat. Ajatelkaahan vaan, jos nämät joukot kieltäytyvät, kun keisari vaatii, ampumasta isiään ja veljiään? Tuleeko meidän silloin komentaa hannoveri-

laiset tai meklenburgilaiset rykmentit Hamburgiin? Silloin me saamme nähdä siellä jotakin, joka muistuttaa Pariisin kommunia. Keisari oli kauhuissaan. Hän sanoi minulle, että hän ei milloinkaan, kuten isän-isänsä, tahdo olla „kartessiprinssi“ eikä »*heti hallituksensa alussa kahlata veressä*». Sanoin sillä kertaa hänen majesteetilleen: „Teidän majesteettinne joutuu vielä syvemmälle, jos nyt käännytte takaisin.“

»*Sosialidemokratinen kysymys on militaristinen kysymys*». Se ilmaisee koko problemin. Se sanoo enemmän ja sattuvammin kuin von Massow'in hätähuuto: „Ainoana turvana meillä on sotilaittemme pistimet ja kanuunat.“ „Sosialidemokratinen kysymys on militaristinen kysymys.“ Se on alusta alkaen ollut pohjasäveleenä kaikilla antisosialisteilla.

Ken ei ole ymmärtänyt tätä aikaisemmista Bismarckin ja Puthkammerin varomattomuuksista, Aleksander-puheista, Hamburger Nachrickten'istä, Oldenburg-Jannschaun täysiveri-junkkareista, saa nyt silmänsä auki Hohenlohe-Delbrückin paljastusten jälkeen, mitkä paljastukset vuoden vaihteessa ovat saaneet vahvistuksen hovioikeudenneuvos Kulemannilta ja jälkeen Bismarckin harvojen sanojen.

Sosialidemokratinen kysymys — mikäli se on poliittinen kysymys — on lopuksikin militaristinen kysymys. Tämän tulisi aina olla sosialidemokratien silmissä

varoittavana „mene tekel“inä ja käydä ensiarvoisesta taktillisesta prinsiipistä.

Sisäinen vihollinen (sosialidemokratia) on „vaarallisempi kuin ulkonainen, sillä se myrkyttää kansamme sielun ja lyö aseet käsistämme, ennenkuin olemme edes ehtineet kohottaa niitä“. Näin proklameeraa „Die Kreuzzeitung“ 21 p. tammikuuta 1907 luokkaharrastusten ylivallasta kansallisten harrastusten yli — vaalitaistelussa, jota juuri käytiin alla natsionalismin liehuvan lipun! Ja tämä vaalitaistelu kävi merkillä: jatkuva kiihotus vihaan vaali- ja yhdistymisoikeutta vastaan, merkkinä „Bonabartelainen miekka“, jolla ruhtinas Bülow Sylvester-kirjeessään huitoi ympäri saksalaisien sosialidemokratien pään pelkoa herättääkseen; sitä käytiin kiehumapisteeseensä kiihotetun luokkavihan merkillä.

Ainoastaan sokea ja kuuro voi kieltää, että tämä merkki ja monta muuta ennustaa myrskyjä, niin, vieläpä hirmumyrskyjä.

Niinpä on kysymys „sisäisen militarismin“ vastustamisesta saanut todellakin mitä polttavimman luonteen.

Karnevaalivaalit 1907 käytiin myöskin kansallisten fraasien, siirtomaa-fraasien, yltiöisänmaallisuuden ja yksinvallan puolesta. Ja ne ovat Saksan kansan häpeäksi näyttäneet, miten pieni vastustusvoima tällä kaikesta huolimatta on noiden halpamaisten afääripatrioottien

valeisänmaalliseen rotanpyydystykseen nähden. He ovat oppineet, miten suuremmoiseksi kansanyllyttäjäksi hallitus, vallitsevat luokat ja koko „isänmaallisuutta“ ulvova rakkijoukko voi kehittyä, kun kosketaan *heidän* „pyhimpään omaisuuteensa“. Proletariaatille olivat nämät vaalit mitä hyödyllisin opetus, herätys itsearvosteluun, opettavat mitä tulee kysymykseen poliittisista voimasuhteista, kasvattavat, vapauttavat onnettomasta „tottumuksesta voittaa“, tervetullut pakotus proletaariseen liikkeeseen syventymään ja käsittämään joukkojen psykologian kansallisuusasiaan nähden. Varmasti ovat syyt meidän laimeuteemme, joka ei ole mitään laimeutta ja joka on enemmän hämmästyttänyt voittajaa kuin voitettua, monenlaiset, mutta epäilemättä johtuu siitä, että juuri militarismin pahimmin läpitunkemat osat työläisistä, jotka tapaavat olla avuttomimmiksi jätettyinä hallituksen terrorismille, esimerkiksi valtion työläiset ja alemmat virkamiehet, muodostavat todellakin kiinteän sulun sosialidemokratian levenemistä vastaan.

Myöskin se työntää antimilitaristisen kysymyksen ja kysymyksen nuorisoliikkeestä, nuorison kasvatuksesta, etualalle saksalaisessa työväenliikkeessä ja varmistaa näille kysymyksille karttuvan merkityksen.

Seuraava kirjotelma on mukaelma esitelmästä, jonka tekijä piti 28 päivänä marraskuuta 1906 Saksan nuorisojärjestöjen kongressissa Mannheimissa. Se ei tarjoa

mitään oleellisesti uutta, se on vain sovitelma tunnetuista ja yleispätevistä aineksista. Se ei myöskään käsittele teoksen nimessä mainittua ainetta tyhjentävästi. Tekijä on vaan yritellyt yhdistää enimmäkseen sanomalehdissä ja aikakauskirjoissa olevat, tavattoman hajanaiset ainekset kaikista herran maista. Ja, kiitos ennen kaikkea belgialaisen puoluetoverin *de Man*'in avun, on onnistuttu saamaan ainakin yleissilmäys tärkeimpien maiden antimilitaristiseen nuorisoliikkeeseen.

Jos virheitä siellä täällä löytyisikin, ovat niihin syynä vaikeus hallita aineksia ja monenlaiset epäluotettavuudet lähteissä, jotka eivät niinkään harvoin ole keskenään ristiriidassa. Siksi ovat virheet selitettävissä ja samalla anteeksi annettavissa.

Militarismin alalla tapahtuu juuri meidän aikanamme paljon ja esimerkiksi mitä tulee kuvauksiin ranskalaisista ja englantilaisista militarismi-reformeista, tulevat seuraavien rivien kuvauksia pian muuttamaan tapahtumien kulku.

Vielä enemmän koskee tämä kuitenkin antimilitarismia ja proletaarista nuorisoliikettä, tätä uusinta ilmiötä proletariaatin vapautustaistelussa, mikä kaikkialla nopeasti kehittyen ja huolimatta kaikista vastustuksista, on antanut elonvoimistaan ilahuttavan näytteen. Niinpä on, sen jälkeen kun tämä oli tuotu painoon, tullut tunnetuksi, että Suomen sosialistiset nuo-

risoklubit ovat 9 ja 10 päivinä joulukuuta 1906 pitäneet ensimäisen kongressinsa Tampereella, missä muodostettiin Suomen Sosialidemokraattien Nuorisoliitto, joka päätti liittyä Suomen työväenpuolueeseen ja joka, paitsi työläisnuorison luokkatietoiseksi kasvattamista, on ottanut ohjelmaansa militarismin vastustamisen kaikissa sen muodoissa.

Lienee syytä moittia tekelettäni, mitä sen teoreettiseen perinpohjaisuuteen tulee, liiasta lyhyydestä ja vajanaisesta historiallisesta syventymisestä. Sitä vastoin voin minä muistuttaa, että kirjotelmani todellinen tarkoitus onkin vaan edistää antimilitaristisia mielipiteitä.

Monen taasen pettänee toiveissaan ne lukuisat, usein merkityksettömiltä näyttävät yksityiskohdat nuorisoliikkeen ja antimilitarismin historiasta. Tämä tyytymättömyys voi olla oikeutettua. Tekijä lähtee kuitenkin siitä käsityksestä, että vasta järjestelmällisen kehityksen menon yksityiskohtien avulla, taktillisten periaatteitten synty ja sovelluttaminen luo asiasta elävän kuvan ja tarkoitettu hyöty saavutetaan, varsinkin kun juuri antimilitaristisen agitatsioonin ja sen järjestämisen päävaikeus on yksityiskohdissa.

Berlin, 11 helmikuuta 1907.

Karl Liebknecht.

ENSIMMÄINEN OSA.

MILITARISMI.

ENSIMMÄINEN LUKU.

Yleisiä piirteitä.

Mitä militarismi on ja mitä se merkitsee.

Militarismi! Harvaa sanaa käytetään meidän aikanamme niin usein kuin sitä ja tuskin mikään sana merkitsee niin monimutkaista ja niin monipuolista, syntyperäänsä ja olemukseensa, keinoihinsa ja vaikutukseensa nähden niin mieltäkiinnittävää ja merkityksellistä ilmiötä, ja ilmiötä, joka on niin syvään juurtunut jokaisen luokkayhteiskunnan olemukseen ja joka kuitenkin tässä yhteiskunnassa, aina erilaisten luonnollisten, poliittisten, yhteiskunnallisten tai taloudellisten olosuhteitten mukaan joka valtiossa voi ottaa niin tavattoman monta muotoa.

Militarismi on yksi tärkeimmistä ja kaikkein voimakkaimmista elämänilmaumista useimmissa yhteiskuntajärjestelmissä, siinä kun kansakunnan itsesuojelusvaisto, alkuperäisin kaikista vaistoista, esiintyy voimakkaimmassa, keskitetyimmässä ja välittömimmässä muodossa.

Militarismin historia, syvimmässä merkityksessään käsitettynä, paljastaa ihmiskunnan kehityshistorian sisäisen olemuksen ja yleensä ilmaisee meille tämän kehi-

tyksen tekijät. Kapitalistisen militarismin lähempi tarkastelu merkitsee kapitalismin salatuimpien, hienoimpien juurisäikeitten paljastamista. Militarismin historia on yhtaikaa niiden poliittisten, yhteiskunnallisten ja taloudellisten, yleensä niiden sivistyksellisten olosuhteitten, jotka muodostavat jännityksen valtioitten ja kansojen välillä, historiaa, samalla kun se on yksityisten kansojen keskisten luokkataistelujen historiaa.

Luonnollisesti tässä ei tule puhettakaan siitä, että edes rohjettaisi tehdä koetustakaan sellaisen historian esittämiseksi. Voimme kuitenkin viitata muutamiin harvoihin yksityisiin näkökohtiin.

Yhteiskunnallisten voimasuhteitten synty ja perustus.

Jokaisen yhteiskunnallisen valtasuhteen ratkaiseva tuki on viime kädessä *fyysillisen voiman* etevämmyys. Tämä etevämmyys ei luonnollisestikaan yhteiskunnallisena ilmiönä esiinny yksilöitten suuremman ruumiinvoiman muodossa, sillä joka tapauksessa ihminen on ihminen ja edustaa voimissa vaan suurta keskimäärää, vaan on tässä ratkaisevana numeroilla määrättävä enemmistösuhde. Numerot eivät kuitenkaan ilman muuta vastaa yksilöjoukkoja niissä persoonapiireissä, joilla on vastakkaiset harrastukset. Ne määrää sen sijaan oleellisesti eri luokkien henkisestä ja moraalisesta kehitystasosta riippuva luokkatietoisuuden suurempi tai pienempi laajuus ja voimakkuus. Yksilö nimittäin ei tunne omia todellisia harrastuksiaan, eritoten periaatteellisia

harrastuksiaan ja ennen kaikkea ei tunnusta kaikkia luokkansa harrastuksia omiksi yksilöllisiksi harrastuksikseen.

Tämä henkinen ja moraalinen taso taasen riippuu erilaisten eturyhmien (luokkien) taloudellisesta asemasta, yhteiskunnallisen ja poliittisen aseman näyttäessä enemmän seuraukselta, joskin voimakkaasti takaisinvaikuttavalta, kuin valtajärjestelyjen ilmaukselta.

Myöskin *välittömästi* vaikuttaa puhtaasti taloudellinen etevämmyys poistavasti ja hämmentävästi näihin numerosuhteisiin, sillä tämä taloudellinen paino saa aikaan, ei yksin henkisen ja siveellisen tason kohoamisen ja sen ohessa myöskin luokkaharrastuksellisten tietojen kohoamisen, vaan sen lisäksi synnyttää taipumuksen toimia enemmän tai vähemmän oikeen käsitettyjä luokkaharrastuksia vastaan. Että myöskin poliittinen koneisto suo sille luokalle, jonka käsissä se on, erinomaisen tilaisuuden „korjata“ numerosuhteita, opettaa meille neljä hyvin tuttua laitostamme: poliisilaitos, oikeudenkäyttö, koulu ja lopuksi kirkko, joka meidän tulee myöskin mukaan laskea, laitokset, jotka poliittinen koneisto luo lainlaadinnan avulla ja käyttää lain soveltamiseen ja vallitsemiseen. Molemmat ensiksimainitut laitokset vaikuttavat uhaten ja pelottaen sekä väkivaltaa harjoittaen, koulu taasen niin perinpohjaisesti kuin mahdollista täyttämällä kaikki kanavat, joita myöten luokkatietoisuus voisi tunkeutua sydämiin ja aivoihin ja lopuksi kirkko sovittelemalla silmälappuja, herättämällä haluja esiin loihtimaansa taivaalliseen hunajaan ja pelottamalla helvetin kidutuskammioilla.

Mutta myöskään täten saavutetut numerosuhteet eivät

ilman muuta ratkaise voimajakoa. Varustautuminen monistaa fyysillisen voiman aseitten avulla. Miten moninkertaiseksi tämä nousee, riippuu etukädessä asetekniikan kehityksestä ja myöskin linnoitustaidosta ja sodanjohtotaidosta, joiden täydellisyys vuorostaan riippuu ensinmainitusta seikasta. Jonkun luokan henkinen tai taloudellinen etevämmyys muuttuu asestuksen tai muita paremman asestuksen avulla fyysilliseksi etevämmyydeksi ja tekee mahdolliseksi luokkatietoiselle harvalukuisammalle luokalle hallita luokkatietoista suurempilukuista.

Vaikka luokkaerotuksen määrääkin taloudellinen asema, säännöstelee kuitenkin poliittiset voimasuhteet eri luokkien välillä vaan ensi kädessä yksilöjen taloudellinen asema, mutta sen lisäksi myöskin lukuisat henkiset, moraaliset ja fyysilliset voimakeinot. Nämät taasen, luokkien taloudellisen aseman vuoksi, ovat taloudellisesti hallitsevien luokkien käsissä. Kaikki nämät voimakeinot eivät voi vaikuttaa luokkien faktilliseen olemassaoloon, sillä ne johtuvat niistä riippumattomasta tilasta, joka pakottaa vissit luokat, vaikkapa muodostaisivat enemmistönkin, taloudellisesti riippuviksi toisista luokista, jotka voivat olla vähemmistönä ja pitää sitä siinä, ilman että luokkataistelu tai mikään poliittinen voimakeino voi saada aikaan mitään muutoksia.[1]) *Luokkataistelu voi siis vaan edistää luokkatietoisuutta, siihen luettuna luokkatoverien vallankumouksellinen tais-*

[1]) „Yhteiskunnallisessa tuotannossa joutuvat ihmiset määrättyihin, välttämättömiin ja heidän tahdostaan riippumattomiin olosuhteisiin, tuotantosuhteisiin, mitkä määrätyllä kehitysasteella vastaavat heidän aineellisia tuotantovoimiaan“ (Marx.)

teluhalu ja uhrautuvaisuus ja kiirehtiä sekä niiden voimakeinojen, jotka ovat tärkeitä synnyttämässä ja tukemassa luokkatietoisuutta että fyysillisten ja henkisten aseitten valtausta, mikä taasen merkitsee fyysillisen voiman moninkertaistuttamista. Kaikesta tästä käy selville, mitä tärkeätä osaa asetekniikka näyttelee yhteiskunnallisessa taistelussa. Siitä riippuu, miten pitkälle vähemmistö aseellisen toiminnan, „keskitetyn poliittisen toiminnan", avulla edelleenkin voi vissejä aikoja eteenpäin hallita enemmistöä *vastoin sen tahtoa,* huolimatta siitä, josko taloudellisia edellytyksiä siihen löytyy tai ei. *Luokkaeroitukset* pois luettuna on *mahtisuhteitten* kehitys likeisimmästi sidottu asetekniikan kehitykseen. Niin kauan kuin kaikilla, myöskin taloudellisesti huonoimmassa asemassa olevilla, oli jotenkin yhtä hyvä tilaisuus hankkia itselleen yhtä hyviä aseita, oli enemmistöperiaate, demokratia, säännöllinen poliittinen muoto yhteiskunnassa. Sen täytyi olla etualalla vieläpä taloudellisten luokkaeroitustenkin, jos vaan äskenmainitut olosuhteet vallitsivat. Luonnollinen kehitys on aivan varmasti se, että luokkien eroaminen, joka juuri on seurauksena taloudellis-teknillisestä kehityksestä, kulkee yhtärintaa asetekniikan kehityksen kanssa (linnoitusoppi ja sodanjohtotaito), että tämän ohessa aseittenvalmistus yhä enemmän tulee ammattitaitoa vaativaksi, että edelleen, koska luokkavalta säännöllisesti niinikään käsittää yhden luokan taloudellisen etevämmyyden toisiin nähden ja asetekniikan täydellisentyminen tekee aseteollisuuden [1])

[1]) Varsinaisiin aseisiin on vielä lisättävä ampumatarpeet, kaikenlaiset suojelusvarusteet ja valaistuslaitokset. Linnoituksiin ja sotalaivoihin nähden tulee vielä lisäksi kokonainen „sotilaskulku-

yhä vaikeammaksi ja kalliimmaksi, niin että siitä vähitellen tulee hallitsevan luokan monopooli, minkä ohessa jokainen luonnollinen kansanvallan perustus katoaa. Mutta sittemmin kuuluu sääntö: anasta ja sinulla on oikein. Myöskin sen jälkeen, kun se luokka, joka kerran anasti poliittiset mahtikeinot, on menettänyt taloudellisen etevämmyytensä, voi se ainakin jonkun aikaa säilyä poliittisesti hallitsevana.

Että sittemmin ei vaan poliittisten voimasuhteitten muoto ja laji, vaan myöskin toisinaan esiintyvien luokkariitojen muoto ja lajit ovat riippuvaisia asetekniikasta, ei tässä tarvinne erikoisesti muistuttaa. Jotta voitaisiin kansanvaltaa riittävästi tukea ei riitä se, että jokainen kansalainen on samalla tavalla asestettu ja kantaa aseitaan mukanaan. Sillä yksin aseitten yhtäläinen jako ei riitä estämään, niinkuin Sweitsin esimerkki osoittaa, että tämän jaon syrjäyttää enemmistö, joka on muuttumassa vähemmistöksi, tai voimakas, taisteluvalmis ja hyvin järjestetty vähemmistö. Koko kansan asestus samalla tavalla voi vasta silloin tulla varmaksi, kun aseteollisuus on kadottanut monopooliluonteensa.

Sitä kansanvaltaistuttavaa rollia, mitä asetekniikka voi näytellä, on Bulver nerokkaasti kuvannut eräässä vähemmän tunnetussa teoksessaan, merkillisessä utopiassaan „Tuleva suku". Tässä teoksessa edellyttää hän niin täydellistä tekniikan kehitystä, että yksi mies, pienellä, salaperäisellä, sähkömäisellä aineella ladatulla, hel-

---

laitos" (hevoset, vaunut, polkupyörät, automobiilit, kuormalaivat, rautatiet, erilaiset tie- ja siltarakennukset, sähkölennätin, langaton lennätin, telefooni j. n. e. (Myöskään kaukoputkia, ilmalaivoja, valokuvausta, vainukoiria emme tässä yhteydessä saa unohtaa.)

posti käsiteltävällä sauvalla voi joka silmänräpäys saada aikaan hirvittävää, ennen kuulumatonta hävitystä. Itse asiassa voinemme laskea, että tekniikka, ihmisen ylivalta luonnon mahtavien voimien yli, tulee, joskin kaukaisessa tulevaisuudessa, saavuttamaan täydellisyyden, joka tekee murhaamistekniikan ylipäänsä mahdottomaksi — koska se merkitseisi ihmiskunnan täydellistä tuhoa — ja joka muuttaa teknillisten voittojen hyödyn nykyisestä niin sanoaksemme rahavaltaisesta päinvastoin kansanvaltaiseksi, yleistä ihmisyyttä hyödyttäväksi.

Muutamia piirteitä militarismin historiasta.

Alhaisimmalla sivistysasteella, jolloin ei vielä tunnettu mitään luokkaeroitusta, olivat aseet samalla kertaa työkaluja. Ne olivat keinona elintarpeitten hankinnassa (metsästyksessä ja juurien kaivamisessa j. n. e.) samoin kuin suojelusvälineinä petoeläimiä sekä puolustus- ja hyökkäysaseina vihollismielisiä heimoja vastaan. Ne, aseet, olivat vielä niin alkuperäisiä, että kuka tahansa voi milloin tahansa niitä itselleen hankkia (kiviä, keppejä, kivikärjellä varustettuja puuseipäitä, joutsia j. n. e.). Nämät kävivät myöskin *puolustusaseista*. Kun silloin, lukuunottamatta kaikkein alkuperäisintä työnjakoa, jakoa naisen ja miehen työn välillä, ei mitään mainittavan arvoista työnjakoa ollut vallalla ja kaikki yhteiskunnan jäsenet, ainakin mitä sukupuoleen tulee, olivat jokseenkin samanlaisessa yhteiskunnallisessa asemassa eikä niinmuodoin löytynyt mitään taloudellisia tai poliittisia valtasuhteita, ei aseitten esiintyminen voinut olla tukena

millekään vallan jaolle. Se ei olisi voinut tarjota sellaista tukea vaikka vallanjakoa olisi löytynytkin. Alkuperäinen asetekniikka edellytti ainoastaan *demokratista* hallitusta.

Jos siis alhaisimmalla kehitysasteella aseet ratkaisivat vaan yksityisten yksilöitten riitoja yhteiskunnassa, muuttui suhde kokonaan luokkaeroavaisuuksien syntyessä ja asetekniikan saavutettua suuremman täydellisyyden. Luonnollisessa kommunismissa elävät, alhaisella asteella olevat maataviljelevät kansat matriarkaattisine käsityksineen eivät tunteneet mitään taloudellisia ja siksi ei myöskään tavallisesti mitään poliittisia luokkaharrastuksia. Militarismia yleensä ei ollut; ulkonaiset rettelöt pakottivat tietysti olemaan aina valmiina sotaan ja antoivat toisinaan aiheen sotilasvallan syntymiseen, mikä jo aikaisin oli hyvin tavallinen ilmiö paimentolaiskansoilla heidän sotaisemman luonteensa ja jo jotenkin aikaisin syntyneitten luokkaeroavaisuuksien vuoksi. — Edelleen voi kreikkalainen ja roomalainen sotalaitos[1]) osoittaa, miltä näyttää puhtaasti militaristinen

---

[1]) *Kreikassa* oli näet sotalaitos järjestetty niin, että kukin sai paikkansa sotarintamassa yhteiskunta-asemansa perusteella ja asestus niinikään riippui tästä samasta seikasta. Spartassa tämä yhteiskunnallinen asema riippui varallisuudesta. Lykurgon lakien mukaan jaettiin koko Lakonian maa niin, että 9,000 sparttalaista perhettä saivat kukin oman tilansa ja 30,000 perioikki-perheelle annettiin niinikään omansa, edellisiä vähän pienemmät tilansa. Sitä vastoin helooteilla ei ollut omaa maata, vaan saivat he orjina ja päiväpalkkalaisina viljellä maanomistaja-ylimysten maita.

Sotajoukossa palvelivat omistavan luokan jäsenet ratsuväkenä tai vaunusotilaina. Helootit palvelivat tavallisesti kevytaseisina ja työmiehinä sekä laivastossa meriväkenä ja soutajina. Atenassa jakoi

hierarkia, joka vastasi olevia luokkaeroavaisuuksia, missä yksityinen individi sai paikan, joka vastasi hänen yhteiskunnallista asemaansa, joka myöskin taas määräsi asestuksen hyvyyden. Mainittakoon vielä feodaaliajan ritarijoukot omine huonommin asestettuine, usein jalan taistelevine aseenkantajineen, jotka Patrice Laroquen mukaan muistuttivat enemmän soturien renkejä kuin sotilaita. Että tähän aikaan yleensä sallittiin, vieläpä edistettiinkin, alempien kansanluokkien asestautumista, johtui vähemmän siitä niukasta yleisestä turvallisuudesta, jota yhteiskunta jäsenilleen voi tarjota ja joka siis teki yleisen asestautumisen johonkin määrään tarpeelliseksi, kun välttämättömyydestä tehdä yhteiskunta niin puolustuskelpoiseksi kuin mahdollista ulkonaisen vihollisen hyökkäyksiä vastaan. Erotus eri luokkien asestuksen välillä antoi kuitenkin aina tilaisuuden käyttää asetekniikkaa luokkavallan muodostamiseksi ja tukemiseksi. Roomalaiset orjasodat tätä puolta asiasta valaisevat mainiosti.

Myöskin saksalaiset kaupunki- ja talonpoikaissodat luovat tähän kysymykseen selittävää valoa. Niistä syistä, jotka saattoivat saksalaiset talonpoikaissodat niin epäsuotuisaan loppuun, on ehdottomasti tärkeimpiä kirkollisfeodalisen ritariston sotateknillinen etevämmyys. Mutta kaupunkisodat 1200-luvulla samoja joukkoja vastaan kävivät onnellisemmin, ei vaan sentähden, että asetek-

---

Solon kansan neljään luokkaan varallisuuden perusteella. Saman perusteen mukaan määritteli hän heidän puolustusvelvollisuutensa.
Roomassa oli järjestys mutkikkaampi, mutta perusajatus siinä kuitenkin oli sama.

Suom. huomautus.

nikka silloin, varsinkin mitä tuliaseisiin tulee, vastoin vuoden 1525 talonpoikaissotien aikaa, oli hyvin kehittymätön, vaan ennen kaikkea seurauksena kaupunkien suuresta taloudellisesta voimasta, mikä johti ja erotti asukkaat rajotetulle alueelle yhdeksi harrastuspiiriksi, jossa ei ollut sanottavasti sekoituksia muista harrastuspiireistä. Edelleen oli kaupungeilla aluksi rakennustavassaan teknillinen asema (myöskin sotateknillinen, linnoitusopillinen), jolla oli vähintäin yhtä suuri merkitys kuin ritareilla, kirkolla ja keisareilla linnoineen ja varustuksineen. Lopuksi oli koko aseteollisuus pääasiassa kaupunkien porvariston käsissä, samoin kuin se edusti korkeampaa teknillistä täydellisyyttä, joka täydellisesti voitti ritarijoukot.[1])

Tutkiessa juuri talonpoikais- ja kaupunkisotia tulee ottaa erikoisesti huomioon se tärkeä osa, jonka synnyttää eri yhteiskuntaluokkien eristetty elämä eri seuduilla ja liitoissa muiden pikkuyhteiskuntain kanssa. Luokkajaotuksen sopeutuminen maantieteellisiin rajoihin merkitsee luokkataistelun helpoittamista ei vaan siksi, että luokkatietoisuus kasvaa, mutta puhtaasti teknillisistä syistä, liittoutuneitten kun on silloin helpompi sekä militäärisesti järjestää joukot että hankkia aseita ja niitä jakaa. Tämä suotuisa luokkaryhmitys on esiintynyt kaikissa porvarillisissa vallankumouksissa[2]), mutta proletariaatin kapinoina tuskin milloinkaan.[3])

---

[1]) Myöskin kehitys Italiassa 1400-luvulla on suurimmassa määrässä mielenkiintoa herättävä. Se varmistaa kaikin puolin käsityksiämme.

[2]) Myöskin Venäjän vallankumouksessa sen alkuaikoina. Niistä on muiden samanlaisten esimerkkien mukana Moskovan levottomuu-

Myöskin palkkasoturijoukoissa, joita on säilynyt meidän päiviimme asti, tapahtuu, niinkuin asestuksessakin, suoranainen muutos taloudellisesta mahdista fyysilliseksi Mesistofelen reseptin mukaan: „Jos minä voin ostaa kuusi hevosta, eikö niiden voimat silloin ole minun? Minä lähden matkaan ja olen yhtä hyvä mies, kuin jos minulla olisi kaksikymmentä neljä jalkaa", ja vanhan, vielä laajemmalle ulottuvan säännön mukaan: Divide et impera! — Hajota ja hallitse! — Näitä molempia sääntöjä käytettiin myöskin n. s. valiojoukkojen kesken. Toiselta puolelta osoittavat italialaiset kondottierit,[4]) samoin kuin jo erään kerran pretoriaanit[5]) erittäin sattuvasti, minkä poliittisen vallan aseitten omistus, strategian tunteminen ja sotainen harjaantuminen voivat antaa. Palkkasoturit anastelivat rohkeasti ruhtinaskruunuja, leikkivät palloa niillä ja tulivat luonnollisesti

---

det joulukuussa 1905 erittäin luonteenomaisia. Tämän kapinan erinomainen sitkeys selitetään siten, että suurin osa kaupungin asukkaista olivat liitossa ja yhteistyössä muuten harvalukuisten kapinallisten kanssa, jotka olivat tulessa. Tämä Moskovassa kehitetty loistava *kaupunki*-sissisotataktiikka on vaikutukseltaan käänteentekevä.

[3]) Yhteistyö tehtaissa j. n. e. sekä yhdessä asuminen „työväen kortteleissa" j. n. e. tulee kuitenkin ottaa huomioon.

[4]) *Kondottierit*, (päällikkö, johtaja) nimitettiin niitä palkkajoukkojen (condotta) päälliköitä, joita Italian pikkuvaltiot 1300-1400-luvulla käyttivät keskinäisissä taisteluissaan. Kondottierien ainoana tarkoitusperänä oli palkka ja saalis sekä heidän koko toimintansa niiden saavuttamiseksi kohdistettu. Voittaakseen suurempia etuja he usein ryöstivät omassa maassa mutta säästivät vihollisen aluetta. Alottivat toisinaan sotia omin päin vaan rosvotakseen ja itselleen etuja voittaakseen. Jotkut heistä pääsivät kohoamaan itsenäisiksi ruhtinaiksi.

[5]) *Pretoriaanit*, Rooman keisarien henkivartiakaarti, pääasiassa

yhteiskunnan korkeimman vallan tavoittelijoiksi. Tämä ilmiö on usein uusiutunut meidän päiviimme saakka, kun sotilaallinen voima sekavina aikoina taisteluvalmiina on yhden miehen käsissä. Sen on Napoleon ja hänen kenraalinsa ja myöskin Boulanger näyttäneet.

Saksan „vapaussodan" historia antaa tärkeitä oppeja ulkopoliittisen aseman vaikutuksesta sotatoimeen ja militarismiin. Kun kurjasti johdetun liittosodan jälkeen Ranskan vallankumousta vastaan 1806 Fredrik suuren feodaliset säätyläisjoukot murskautuivat ranskalaisia porvarisjoukkoja vastaan kuin huhmareeseen, oli avuttomilla saksalaisilla hallituksilla vaan kaksi vaihtoehtoa: joko ainaiseksi alistua korsikkalaisen valloittajan armoon tai epäsuosioon, tai sitte lyödä hänet hänen omilla aseillaan, yleiseen kansanasestukseen perustuvalla porvarillisella armeijalla. Heidän oma itsesuojelusvaistonsa ja kansan uudistuneet kapinat pakottivat heidät valitsemaan viimeksi mainitun tien. Silloin alkoi Saksassa, erittäinkin Preussissa, suuri aikakausi, ulkonaisen pakon aikaansaama kansanvaltaistuttaminen, mikä lievensi poliittista, yhteiskunnallista ja taloudellista jännitystä maassa. Tarvittiin rahaa ja kiihkoisia vapaustaistelijoita. Ihmisarvo kasvoi. Yksilön yhteiskunnalliset ominaisuudet

---

muukalaisista, germaneista y. m. kokoonpantu erinomaisen hyvin harjoitettu ja palkattu palkkasoturijoukko. Rooman vallan rappeutumisen aikaan anastivat sen päälliköt sellaisen vallan, että vähitellen tulivat mahtavimmiksi miehiksi valtakunnassa. Pitkän ajanjakson kuluessa oli Rooman keisari-istuin tykkänään riippuvainen näistä kaartin päälliköistä ja moni niistä kohosi itsekin valtaistuimelle. Aseisiin harjaantumaton väestö ei voinut mitään tälle kylläkin harvalukuiselle, mutta erittäin asekuntoiselle joukolle ja sen itsevaltaisille päälliköille.

arvon luojana ja odotettuna[1]) veronmaksajana sekä hänen luonnolliset fyysilliset ominaisuutensa ruumiinvoimansa, sivistyksensä ja kiihkonsa saivat ratkaisevan merkityksen ja niiden kurssi nousi, niinkuin aina yleisen vaaran aikana ja sai luokkajaon vähenemään. Puhuaksemme militäärisen viikkolehden korukielellä: „Preussin kansa oli pitkän muukalaisvallan vuosien aikana oppinut unohtamaan kaiken keskinäisen närän." Kuten niin usein, näyttelivät finanssi- ja militäärikysymykset kapinallisen osaa. Monta taloudellista, yhteiskunnallista ja poliittista sulkupuomia raivattiin pois. Teollisuutta ja kauppaa, jotka ensi kädessä olivat rahaasioihin nähden tärkeitä, suosittiin niin pitkälle kuin preussilais-saksalainen, pikkumainen, byrokraattinen henki suinkin salli. Vieläpä poliittisia vapauksiakin annettiin tai luvattiin. Kansa nousi, myrsky pääsi valloilleen, yleiseen kansanasestukseen perustuva, Scharnhorst-Gneisenaun järjestämä joukko ajoi suuressa vapautussodassa „perintövihollisen" takaisin Reinin yli, nosti rajan maailman häiritsijälle, joka oli heikontanut suuren vallankumouksen Ranskan, vaikka sillä ei ollutkaan sitä kansanvaltaista laitosta, jonka Scharnhorst-Gneisenau oli osannut luoda. Sitte kun mauri — Saksan kansa — oli tehnyt velvollisuutensa, sai se asianmukaisen „Habsburgin huoneen kiitoksen". Karlsbader-päätöstä seurasi kansanteurastus Leipzigin luona ja tärkeimpiä tehtäviä näille metternichiläisille valapatoille oli — sitte kun paino ulkoapäin oli tauonnut ja kotona kaikki taantumuksen perkeleet päässeet irralleen — vapautussodan kansanvaltaisten joukkojen hävittäminen.

[1]) Toivottuna.

Sivistyksellisessä suhteessa korkeammalla kannalla olevat osat Saksaa olisivat ehkä kyllä olleet kypsyneitä tällaista joukkojärjestelyä varten, mutta elbeläis-barussilaisen raakalaisuuden lyijypainostuksen alla sortuivat ne yhdessä suuren kansanvapautuksen kaikkien ihanuuksien kanssa.

Pintapuolinen silmäys sotalaitoksen kehitykseen näyttää lopuksi, miten ehdottomasti armeijan kokoonpano ja ala riippuu ei yksin yhteiskunnallisesta luokkajaosta vaan myöskin, ja vielä suuremmassa määrässä, asetekniikasta. Se mullistava vaikutus esimerkiksi, jonka tuliaseitten keksiminen tällä alalla sai aikaan, on sodan historian huomattavimpia tapauksia.

TOINEN LUKU.

Kapitalistinen militarismi.

Militarismi ei ole erikoisesti mikään kapitalistinen ilmiö. Se on pikemmin ominainen ja oleellinen jokaiselle luokkayhteiskunnalle, joista kapitalistinen on viimeinen. Tietysti kehittää kapitalismi samoin kuin jokainen muukin luokkayhteiskuntajärjestelmä oman erikoisen militarismilajinsa. Sillä laatunsa mukaan edistää militarismi yhtä eli useampaa tarkoitusta, jotka eri yhteiskuntamuotojen vallitessa ovat eri luontoisia ja aina tämän erilaisuuden mukaan eri teitä vaativia. Tämä esiintyy päivänselvästi ei yksin sotatoimessa, vaan myöskin militarismin muussa sisällyksessä, mikä ilmenee sen tarkoituksien täyttämisessä.

Yleinen asevelvollisuus vastaa parhaiten kapitalistista kehitystasoa. Vaikka yleisellä asevelvollisuudella kootut joukot ovatkin otetut kansasta, eivät ne kuitenkaan ole kansan puolella, vaan sitä vastaan, tai koetetaan ainakin kaikin keinoin yhä enemmän saada niitä sellaisiksi.

Se esiintyy milloin seisovana sotaväkenä, milloin miliisinä. Seisova sotajoukko, joka kuitenkaan ei ole

vaan kapitalistinen ilmiö,[1]) näyttää olevan militarismin korkein kehittymä ja sen normaalinen muoto, jonka alempana tulen osoittamaan.

„Militarismi ulospäin", laivastomilitarismi ja siirtomaamilitarismi, sotasuunnitelmat ja varustukset.

Niin hyvin kapitalistisessa kuin jokaisessa muussakin yhteiskunnassa on sotajoukolla kaksinainen tarkoitus.

Se on ensiksikin kansallinen laitos, jonka tarkoituksena on suojella maata ulkopuolisilta hyökkäyksiltä tai ulkonaiselta vaaralta, lyhyesti, se on tarkoitettu käytettäväksi kansainvälisissä selkkauksissa, tai, käyttääksemme sotilaallista voimasanaa, ulkonaista vihollista vastaan. Sotajoukon tätä tarkoitusta ei uudempi kehitys lainkaan ole taka-alalle työntänyt. Kapitalismille on sota, käyttääksemme Moltken sanoja, „rengas jumalallisessa maailmanjärjestyksessä". [2])

---

[1]) Vertaa Venäjää, jossa kuitenkin ihan erilaiset olosuhteet, jotka eivät ole johtuneet sisäisestä tilasta, ovat olleet tulokseen myötävaikuttamassa. Seisovaa sotaväkeä, toisella pohjalla kuin yleinen asevelvollisuus, olivat esim. palkkasoturiarmeijat. Italialaiset kaupungit 1400-luvulla tunsivat myöskin miliisin.

[2]) Eräässä kirjeessään 1880 kirjoittaa hän: „Ikuinen rauha on uni, eikä edes kaunis uni ja sota on rengas jumalallisessa maailmanjärjestyksessä. Sodassa kukoistavat ihmisen jaloimmat hyveet, rohkeus, kieltäytymys, velvollisuudentunto, uhrautuvaisuus. Ilman sotaa tulisi ihmiskunta vaipumaan kauhistuttavaan materialismiin."

Kuitenkin on Europassa huomattavissa ainakin taipumus raivata pois vissejä sodansyitä ja huolimatta Elsas-Lothringista, huolimatta ranskalaisen kolmiapilaan Clemenceau-Pichon-Picquart'in huolista, huolimatta itämaisesta kysymyksestä, huolimatta panislavismista ja Venäjällä paraillaan tapahtuvasta mullistuksesta, vähenee sodansyttymisen todennäköisyys Europassa päivä päivältä. Sensijaan on syntynyt aivan uusia, vaarallisia hankauskohtia seurauksena niiden n. k. kulttuurivaltioitten toteuttamista kaupallisista ja poliittisista laajennuspyrkimyksistä,[1]) jotka ensi sijassa ovat lahjoittaneet meille itämaisen kysymyksen ja panislavismin. Sellaiset hankauskohdat ovat syntyneet seurauksena maailmanpolitiikasta, joka, niinkuin Bylow itse avoimesti tunnusti Saksan valtiopäivillä 14 p. marraskuuta 1906,[2]) itseensä kätkee epälukuisesti mahdollisuuksia yhteentörmäyksiin ja joka yhtaikaa ja yhä voimakkaammin tunkee etualalle kaksi militarismin muotoa: laivastomilitarismin ja siirtomaamilitarismin. — Saksalaiset voivat laulaa ylistystä tälle kehitykselle.

Merimilitarismi on maamilitarismin kaksoisveli ja on sillä kaikki tämän vastenmieliset ja inhottavat piirteet. Se on vielä suuremmassa määrässä kuin maami-

Muutamia kuukausia ennen oli hän kirjoittanut: „Jokainen sota on kansallisonnettomuus“, samoin eräässä sanomalehtiartikkelissa: „Tunnustamme avoimesti kannattavamme paljon pilkattua yleiseuropalaisen rauhan aatetta.“

[1]) Maailman ulkomaakaupan yhteenlaskettu arvo on noussut 75,224 miljoonasta v. 1891 lähes 109,000 miljoonaan v. 1905.

[2]) Se mikä nykyään hämmentää ja sekottaa asemaamme on pyrkimyksemme ja harrastuksemme toisella puolella merta.

litarismi ei yksin seuraus vaan myöskin syy kansainvälisiin selkkauksiin, vaara maailman rauhalle.

Kun hyvät ihmiset ja rakkarit tahtovat tehdä uskottavaksi, että esim. kireät suhteet Saksan ja Englannin välillä ovat johtuneet osaksi väärinymmärryksestä, ilkeitten ja pahatahtoisten sanomalehtimiesten häijyistä artikkeleista, osaksi taitamattomien diplomaattien korskeasta puhetavasta, niin tiedämme me syyn paremmin. Tiedämme, että kireät suhteet ovat välttämätön seuraus Englannin ja Saksan yhä yltyvästä taloudellisesta kilpailusta maailman markkinoilla, siis suoranainen seuraus hillittömästä kapitalistisesta kehityksestä ja kansainvälisestä kilpailusta. Espanjalais-amerikalainen sota Kubasta, Italian abessinilaissota, buurisota, sota Kiinan ja Japanin välillä, suurvaltojen kiinalaisseikkailut, venäläis-japanilainen sota, kaikki ne olivat, huolimatta siitä, miten suuri joukko syitä ja edellytyksiä niihin antoi aiheen, pohjaltaan valloitussotia. Jos muistelemme Englannin ja Venäjän kireitä välejä Tibetissä, Persiassa ja Afghanistanissa, epäsopua Amerikan ja Japanin välillä 1906 ja lopuksi ranskalais-espanjalaista yhteistyötä joulukuussa 1906 Marokkoriitojen aikana,[1]) kunniallisia muistoja, niin näemme, että kapitalistinen laajentamis- ja siirtomaapolitiikka on laskenut maailmanrauhan talon alle monta miinaa, joiden sytytyslangat ovat mitä erilaisimmissa käsissä ja jotka sangen helposti ja odottamatta voivat räjähtää.

Ihan varmaan koittaa aika, jolloin voi ajatella, että

---

[1]) Ranska on v. 1906 Marokkorettelöitten vuoksi käyttänyt yli 100 miljoonaa puolustuksen vahvistamiseksi itäisellä rajalla!

siirtomaavaltiot[1]) muodostavat trustin ottaakseen haltuunsa kaikki siirtomaille hyödylliset alueet, ja niin sanoaksemme järjestääkseen siirtomaakilpailun valtioitten välillä saman suunnitelman mukaan kuin kapitalistit trusteissaan ja renkaissaan. Mutta siihen on pikä aika; jo yksinomaan Kiinan kohoaminen kansallisessa ja taloudellisessa suhteessa voi tämän ajatuksen toteutumisen lykätä hyvinkin pitkien aikojen taakse.

Kaikki tehdyt *aseidenriisumissuunnitelmat* tuntuvat edelleen narripeliltä, saippuakuplaleikiltä ja moukkamaisilta petkutusyrityksiltä. Jo se, että Haagin komedian alkuunpanijana ja päämiehenä oli tsaari, leimaa ne kaikki sellaisiksi.

Juuri meidän päivinämme on tunnettu englantilainen aseidenriisumissaippuakupla surkeasti särkynyt; sotaministeri Haldane, näiden suunnitelmien tunnettu edustaja, on terävin sanoin määritellen kantansa osoittanut olevansa aktivisten puolustusjoukkojen vähentämisen vastustaja ja militarismin aseenkantaja.[2]) Samaan aikaan kun ranskalais-englantilainen sotilasliitto näyttäytyi horisontissa ja samalla hetkellä kun toista „rau-

[1]) S. o. ne valtiot, jotka ajavat siirtomaapolitiikkaa.

[2]) Se ei merkitse mitään, että hän hiljakkoin osoittautui olevansa yleisen asevelvollisuuden vastustaja, jota Kreuzzeitung, sen pahempi, valittaa, koska yleinen asevelvollisuus pakostakin kasvattaisi englantilaisen väestön paremmin arvioimaan sodan vakavuutta! *Saksassa* taasen on Kreuzzeitung-ritarien ajatuksen mukaan yleinen asevelvollisuus ainoastaan sitä varten, että voitaisiin pakottaa kansa veri- ja omaisuusuhreihin, sodan ja rauhan ratkaisun riippuessa niistä, joihin sen vakaumus vähimmän koskee. *Ulkomaihin* nähden sopii kyllä näytellä kansanvaltaistakin.

hankonferenssia" valmistellaan, lisää Ruotsi laivastoaan, Amerikan ja Japanin sotilasmenot kohoovat alituiseen ja Ranskassa ministeri Clêmenceau väittää välttämättömäksi lisätä laivaston ja maa-armeijan menojen kustannuksia 200 miljoonalla.[1]) Edelleen kuvailee Hamburger Nachrichten ainoata autuaaksitekevää varustautumista Saksan hallitsevien luokkien pääharrastukseksi, ja sitä, miten Saksan kansan tekee onnelliseksi hallitus vaatimuksillaan sotilasmäärärahan korottamiseksi[2]), jonka liberaalit vastaanottavat avoimin käsin. Tämän avulla voimme mitata sen lapsellisuuden määrän, jonka ranskalainen senaattori d'Estournelles de Constant, Hagin sovintotuomioistuimen jäsen, valaa nähtäviimme eräissä asestautumisen rajoittamista koskevissa artikkeleissaan. Tosiaankin, tällaiselle poliittiselle haaveilijalle on yksi pääskynen tarpeeksi tekemään aseidenriisumisen kesän, niin, vieläpä hän tyytyy mitättömään varpuseenkin. Vastakohtana tälle on suorastaan virkistävää se törkeä suoruus, jolla suurvallat epäsivät Steadin esityksen, samoin kuin heidän pyrkimyksensä pelkällä toisen konferenssin päiväjärjestyksellä esittää aseidenriisumisasia.

Kapitalismin kolmas vesa militarismin alalla, *siirtomaamilitarismi*, ansaitsee sekin jonkun sanan. Siirto-

---

[1]) Pääasiassa Marokkoselkkauksien vuoksi.

[2]) 24 2/4 miljoonaa laivastoon, 51 miljoonaa maa-armeijaan, 7 milj. korkoihin, noin 83 miljoonan korotus sotilasmenosääntöön 1906—1907! Sen lisäksi jättiläismäiset sotakustannukset siirtomaihin (Kiinanmatkaan 454 miljoonaa, Etelä-Afrikan kapinaan lähes 490 miljoonaa, kapina Itä-Afrikassa 2 miljoonaa j. n. e.) joiden määrärahojen vaatiminen antoi aihetta yhteentörmäykseen valtiopäivillä ja näiden hajottamiseen.

maa-armeija — s. o. seisova siirtomaasotajoukko, ei siirtomaamiliisi ja vielä vähemmän se aivan erikoinen miliisilaji melkein itsenäisissä englantilaisissa siirtomaissa — on erikoisen tärkeä Englannille ja sen merkitys kasvaa muissakin sivistysvaltioissa. Sen ohessa, että nämät joukot Englannin laskuun, paitsi tehtäväänsä pitää kurissa „sisäistä vihollista" siirtomaissa, nimittäin niiden alkuasukkaita, myöskin täyttävät tarkoituksensa voimakeinona ulkopuolista siirtomaavihollista, esim. Venäjää vastaan, niin on siirtomaa-armeijoilla usein „suojelusjoukkojen" ja muukalaislegionien [1]) nimellä, mitä eri kulttuurivaltioihin, erikoisesti Saksaan ja Amerikaan tulee, paitsi ensimäistä tarkoitustaan, ajaa kapitalismin eduksi onnettomia alkuasukkaita orjantyöhön, tehtävänä, jos nämät alkavat puolustaa isänmaataan vierailta anastajilta ja verenimijöiltä, myöskin ampua, teurastaa, nääntyttää nälkään niitä. Siirtomaa-armeijat, jotka usein ovat kokoonpannut europalaisten kansain pahimmasta hylkyväestä, ovat kapitalististen valtioitten eläimellisimpiä ja inhottavimpia elimiä. Löytyy tuskin mitään rikosta, mitä ei siirtomaamilitarismi tai sen synnyttämä „tropiikkihulluus" olisi harjoittanut. [2]) Tippelskirch, Wörmann, Podbielski, Leist, Wehlan, Peters, Arenberg ja kumppanit ovat todistuksina ja todistajina. Nämät ovat hedelmiä, joista voidaan tuntea siirtomaapolitiikan olemus, siirtomaapolitiikan, joka, sillä syyllä, että sen

[1]) Ranskassa on sitte v:n 1901 sentapainen siirtomaa-armeija, jolla on saavutettu ikäviä kokemuksia. Saksassa tehdään parhaillaan työtä samanlaisen armeijan järjestämiseksi.

[2]) Myöskin kurinpito näissä joukoissa osoittaa pitkälle menevää petomaisuutta.

avulla levitetään kristinuskoa ja sivistystä [2]) tai suojellaan kansallista kunniaa, kapitalististen siirtomaaetujen puolesta hurskain silmin taivastellen nylkee ja pettää, murhaa ja näännyttää nälkään avuttomia, tuhoaa ja polttaa heidän talonsa, hävittää ja ryöstää heidän omaisuutensa, pilkkaa ja häpäisee kristinuskoa ja sivistystä. Indian ja Tonkinin, Kongovaltion, saksalaisen Etelä-Afrikan ja Filippiinien rinnalla kalpenee Cortezin ja Pizarron maine.

Proletariaatti ja sota.

Kun aikaisemmin militarismin tehtävä ulkomaista vihollista vastaan sanottiin kansalliseksi, ei sillä ensin-

---

[1]) Tämän tekopyhän ja häpeällisen naamarin ottavat he nyt pois mitä alastomimmalla hävyttömyydellä: „Me emme tahdo tehdä kansaa siirtomaissa kristityksi, vaan heidän täytyy tehdä meille työtä. Tämä ihmisyyshapatus on suorastaan hullunkurista. Peters'inlaisen miehen on ryöstänyt meiltä saksalainen herkkäuskoisuus." Edelleen: „Lähetyksen asia on sopeutua oleviin olosuhteisiin", mutta tämä on „usein ollut suorastaan vaikeata kauppamiehelle." Tässä on juuri se siirtomaapoliittinen riitakysymys Saksan valtiopäivien keskustan ja hallituksen välillä, joka selittää sen kiihkeän taistelun, joka joulukuussa 1896 syntyi kauppias H. Dernburgin ja n. k. keskustan hallituskumppanien kesken. Myöskin tässä tarkoittaa „Alexanterin jumalallinen vastaus" ulkomaita. Amerikalle saarnaa Kreuzzeitung: „Indiaaniheimojen hävittäminen on niin epäinhimillinen ja epäkristillinen, ettei sitä miltään kannalta voida puolustaa, erittäinkin kun se ei mitenkään koske amerikalaisten olemassaoloa." Jos se siis koskee *tätä*, niin saavat rakkauden opin tunnustajat — siirtomaakristittyjen käsityksen mukaan — „juurittaa pois koko heimot".

kään ole sanottu, että tämä tarkoitus ja tehtävä vastaisi kapitalistisesti hallittujen ja riistettyjen kansojen etua, toiveita ja tahtoa. Koko maailman proletariaatilla ei ole voitettavana mitään etua politiikasta, joka tekee militarismin ulkonaista vihollista vastaan välttämättömäksi. Tämä politiikka palvelee välittömästi tai välillisesti hallitsevien kapitalistiluokkien riistämisharrastuksia. Se pyrkii, suuremmalla tai pienemmällä taidolla, levittämään tietä maailmaan kapitalismin päättömälle, säännöttömälle tuotannolle ja järjettömälle, murhaavalle kilpailulle tallaten jalkoihinsa kaikki sivistykselliset velvollisuudet vähemmän kehittyneitä kansoja kohtaan. Itse asiassa se ei ole päässyt pitemmälle kun että on saattanut koko sivistyksemme olemassaolon vaaranalaiseksi synnyttämällä selkkauksia, jotka ovat saaneet maailmansodan uhan „päiväjärjestykseen". Myöskin proletariaatti tervehtii ilolla meidän päiviemme mahtavaa taloudellista elpymistä. Mutta se tietää, että tämä taloudellinen kehitys voi rauhallisesti edistyä ilman pansaroitua nyrkkiä, ilman maa- ja merimilitarismia, ilman siirtomaahallintomme häpeämättömyyttä mikäli se palvelee järkevästi johdettua, kansainvälisessä sopusoinnussa olevaa yhteiskuntaa ja sivistyksellisiä velvollisuuksia ja etuja. Proletariaatti tietää, että maailmanpolitiikka suureksi osaksi tarkoittaa väkivallalla ja raa'asti vastustaa ja hämmentää sisäisiä esteitä, joita hallitsevat luokat tiellään näkevät, sanalla sanoen, se on bonabartisessa hengessä johdettua pettämis- ja harhaanjohtamispolitiikkaa. Se tietää, että työntekijäin viholliset erinomaisen kernaasti keittävät soppansa ahdasmielisen patriotismin tulella, se tietää, että voitto siitä taloudellisesta kehityksestä, jota

tämä politiikka pyrkii edistämään, ja erikoisesti kaikki voitto siirtomaapolitiikasta, tulee heidän perintövihollistensa, kapitalistien, taskuihin. He tietävät, että sota, jota hallitsevat luokat käyvät, maksaa juuri heille, työläisille, suurimmat raha- ja veriuhrit, joiden johdosta heitä sitte, täytetyn työn jälkeen, palkitaan kurjilla invaliditeettieläkkeillä, veteraanialmuilla, posetiiveilla ja kaikenlaisilla potkuilla. He tietävät, että jokaisessa sodassa kokonainen liejuvirta raakalaismaista julmuutta ja häpeällisyyttä purkautuu siihen osaaottavien kansojen yli ja vuosiksi eteenpäin ehkäisee kaiken edistyksen. He tietävät, että isänmaa, jonka puolesta he verensä vuodattavat, ei ole heidän isänmaansa ja että proletariaatilla on vaan yksi vihollinen, kapitalistiluokka, joka sortaa ja ryöstää sitä; he tietävät, että syvällisimmät, yhteiset harrastukset yhdistävät mitä likeisimmin kaikkien maiden proletariaatin ja että kaikki kansalliset harrastukset väistyvät proletariaatin yhteisten harrastusten tieltä ja että verenimijäin ja pyövelivallan kansainvälistä järjestöä vastaan on asetettava riistettyjen ja sorrettujen samanlainen järjestö; he tietävät että proletaareja, kun nämät pakotetaan lähtemään sotaan, usutetaan taisteluun omia luokkatoverejaan vastaan ja sen ohella omia harrastuksiaan, omia etujaan vastaan. Jokaista armeijan kansainvälistä tehtävää, niinkuin myöskin jokaista kapitalistista laajentamisyritystä vastaan seisoo määrästään tietoinen proletariaatti, ei vaan kylmin mielin, vaan vakavana ja itsetietoisessa vihollisuudessa. Sen ensimmäiseksi velvollisuudeksi tulee myöskin tämän militarismin tehtävän vastustaminen ja se tulee yhä selvemmin tietoiseksi tehtävästään, — minkä selvästi osoittavat kan-

sainväliset kongressit, solidariteetin vakuutukset ranskalaisen ja saksalaisen proletariaatin välillä ranskalaissaksalaisen sodan puhjetessa, Kuban sodan puhjetessa espanjalais-amerikalaisen työväestön ja itäaasialaisen sodan puhjetessa japanilais-venäläisen sosialidemokratian välillä, samoin 1905 Ruotsin sosialidemokratien suurlakkopäätös mahdollisesti Norjaa vastaan syttyvän sodan varalta.[1]) Samaa osoittaa myöskin Saksan sosialidemokratian parlamentarinen kanta vuoden 1870 sotaan ja Marokkoselkkauksiin nähden. Samaa osoittaa myöskin luokkatietoisen proletariaatin kanta venäläisten väliintuloon nähden.

„Sisäisen militarismin“ pääpiirteet ja sen tarkoitus.

Militarismi ei kuitenkaan ole ainoastaan ase ja voimakeino ulkonaista vihollista vastaan. Sillä on toinen tarkoitus [2]), joka, luokkavastakohtien yhä kärjistyessä ja proletariaatin luokkatietoisuuden kasvaessa, lakkaamatta työntyy etualalle ja joka yhä enemmän määrää militarismin ulkonaisen muodon ja sisäisen luonteen: tarkoitus suojella vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä, tukea kapitalismia ja aina asettua työväenluokan vapautustaistelua vastaan. Tässä osoittautuu militarismi puhtaaksi

---

[1]) Sellaista päätöstä ei ole tehty, mutta mieliala oli sellainen että suurlakko olisi puhjennut ihan itsestään.

[2]) Tarkoitus: suojella vallitsevaa järjestelmää kuuluu militarismille ei ainoastaan kapitalistisessa, vaan kaikissa luokkayhteiskunnissa.

luokkataisteluaseeksi, vallitsevan luokan aseeksi, jonka tehtävänä on, yhdessä poliisi- ja oikeuslaitoksen, koulun ja kirkon kanssa ehkäistä luokkatietoisuuden kehitystä, ja sen ohessa, maksoi mitä maksoi, varmistaa vähemmistön valtaa valtiossa ja nylkemisvapautta, vaikkapa kansan enemmistön selvästi ilmaistua tahtoa vastaan.

Tällaisena esiintyy nykyaikainen militarismi meille ja tahtoo olla, ei enemmän eikä vähemmän kuin kaikki kaikessa, tahtoo asestaa kansan kansaa itseä vastaan, saattaa työläiset sortajina, vihollisina ja murhaajina toisiaan vastaan, omia vanhempiaan, siskojaan ja lapsiaan vastaan, omaa tulevaisuuttaan vastaan. Se tahtoo esiintyä samalla kansanvaltaisena ja yksinvaltaisena, valistuneena ja koneellisena, kansallisena ja kansan vihollisena.

Tietenkään ei tule unhoittaa, että militarismi myöskin on suuntautunut sisäisiä *kansallisia*, vieläpä uskonnollisiakin vihollisia vastaan [1]) — Saksassa esimerkiksi puolalaisia, elsassilaisia ja tanskalaisia vastaan — ja että sitä voidaan käyttää myöskin yhteentörmäyksissä muidenkin kuin proletaristen luokkien välillä, että se on mitä suurimmassa määrässä monipuolinen ja vaihtelukykyinen ilmiö ja että preussilais-saksalainen militarismi erikoisten saksalaisten puoliyksinvaltaisten, feodalibyrokratisten olosuhteitten vuoksi on puhjenuut aivan erikoiseen kukoistukseen. Tällä preussilais-saksalaisella militarismilla on kaikki kapitalistisen militarismin huonot ja vaaralliset ominaisuudet, joten se parhaiten sopii

---

[1]) Vertaa ranskalaista kulttuuritaistelua joulukuussa v. 1906.

esimerkiksi esitettäissä nykyaikaista militarismia, sen muotoja, keinoja ja vaikutusta. Samoin kuin väitetään, puhuakseni Bismarkin sanoin, että ei kukaan vedä vertoja preussilaiselle luutnantille, ei myöskään mikään vedä vertoja preussilais-saksalaiselle militarismille, joka muodostaa, ei vaan valtion valtiossa, vaan myöskin ihan yksinkertaisesti valtion yläpuolella valtiota.

Tarkastelkaamme aluksi armeijojen kokoonpanoa muutamissa vieraissa maissa. Tämän ohessa täytyy ottaa huomioon, paitsi tavallista armeijaa, myöskin santarmisto ja poliisilaitos. Nehän ovat usein erikoisesti sotilasjärjestöjen luontoisia, tarkoitettu alituiseen palvelukseen „sisäistä vihollista“ vastaan ja väkivaltaisuutensa ja raakuutensa vuoksi ovat aivan alkuperäisten sotilasjärjestöjen kaltaisia.

Armeijojen kokoonpano muutamissa vieraissa valtioissa.

Omituisimmat sotalaitosmuodot löydämme esimerkiksi Englannista, Amerikasta, Sweitsistä ja Belgiasta.

Suurbritanniassa on palkattu joukko ja miliisi sekä ratsastavat Yeomanrit. Sitäpaitsi on vielä olemassa n. k. volontärit (vapaaehtoiset), joukot, jotka vapaaehtoisesti täydentävät itseään ja joista suuri osa on palkatonta. Jo vuonna 1905 laskettiin niiden luku 245,000 mieheksi. Seisova armeija, siihen luettuna miliisi — jota harvoin käytetään — laskettiin vuonna 1905 pyöreissä luvuissa 444,000 mieheksi, joista kuitenkin ainoastaan 162,000 oli sijoitettuna itse Englantiin. Edelleen on Irlantia

varten olemassa sotilaallisesti järjestetty poliisikunta (pyöreissä luvuissa 12,000 miestä). Seisovaa sotajoukkoa käytetään pääasiassa ulkopuolella emämaata, erikoisesti Indiassa — siellä on armeija, joka käsittää lähes 230,000 miestä, kahdeksi kolmasosaksi täytetty alkuasukkailla. Siirtomailla on yleensä oma miliisi ja vapaaehtoiset joukot. Suhteen siirtomaamilitarismin ja emämaan militarismin välillä Suurbritanniassa huomaa parhaiten sotilasmenoarviosta, joka emämaata varten esim. vuonna 1897 nousi pyöreissä luvuissa 453 miljoonaan ja Indiata varten samana vuonna 714 miljoonaan Suomen markkaan. — Tähän tulee lisäksi tavattoman suuri laivasto, jossa palvelee lähes 200,000 miehen suuruinen joukko.

Amerikan Yhdysvaltain joukot muodostaa seisovan sotaväen ja miliisin sekoitus. Värväämällä [1]) kokoonpantuun seisovaan sotajoukkoon, joka asetusten mukaan saa nousta korkeintaan 100,000 mieheen, kuului rauhanaikana 1905 noin 61,000 miestä, (15 p. lokakuuta 1906 Filippiineillä majailevien joukkojen kanssa yhteensä 67,253) joiden joukossa 3,800 upseeria, jotka tavallisesti tulevat Westpointin sota-akatemiasta. Miliisiin laskettiin samana vuonna noin 110,000 miestä. Miliisi on jotenkin kansanvaltaisesti kokoonpantu. Se on rauhanaikana kuvernöörien komennettavana, eikä ole, mitä sivistykseen ja asetukseen tulee, yleensä aikansa tasalla. Näiden ohessa näyttelevät sotilasmaisesti järjestetyt poliisikunnat merkittävää osaa. — Aivan omituinen on

[1]) Värväys tulee aina vaikeammaksi ja värvättyjen ulkomaalaisten prosenttimäärä yhä kasvaa — tosiasia, joka huolettaa amerikalaista hallitusta.

eräs toinen laitos, joka muodollisesti ei oikeastaan kuulu tähän, mutta jota tarkoituksensa ja vaikutuksensa vuoksi ei voi jättää huomioonottamatta. Kaikissa kapitalistisissa maissa löytyy eräänlainen „musta liitto“ työnantajien palveluksessa, olkoon, että sen vaan muodostavat asestetut lakonrikkojat (Sweitsissä ja Ranskassa usein tällaisia joukkoja tavataan ja Saksan osalta voidaan muistuttaa viime vuoden telakkatyöläisten lakkoa Hamburgissa ja Nürnbergissä vuonna 1906). Amerikalaisten kapitalistien käytettävänä on kuitenkin alituiseen eräänlainen „musta liitto“ parasta lajia asestettuja Pinkertonsalapoliisia. — Kun lopuksi ne noin 30,000 miestä, jotka muodostavat laivaston miehistön, mukaan otetaan, niin näemme Amerikan Yhdysvaltojenkin saaneen osakseen hyvän annoksen asestetun valtiomahdin tärkeimpiä välineitä ja muotoja.

Sweitsissä oli lyhyt aika sitten olemassa todellinen kansansotajoukko, yleinen kansanasestus. Jokaisella asekuntoisella sweitsiläisellä oli aina kivääri ja ampumavaroja kotona. Se oli se kansanvaltainen armeija, josta Gostan Moch tunnetussa kirjassaan puhuu. Kun Sweitsi, samoin kuin Belgiakin, on kansainvälisten sopimusten nojalla „rauhoitettu“ maa, nauttii suurvaltojen suojelusta,[1]) on itsestään selvä, että „ulkoinen militarismi“ voi ottaa ja säilyttää vaan aivan lievän luonteen, mihin tulokseen myöskin monet muut seikat vaikuttavat. Mutta luokkavastakohtien kärjistyessä muuttui kuitenkin „sisäinen militarismi“. Kapitalistisen porvariston vallanhimo tunsi nylkemis- ja sortovapautensa yhä enemmän ja

[1]) Pysyvä puolueettomuus.

enemmän käyvän vaaranalaiseksi, niin, vieläpä koko olemassaolonsa uhatuksi, kun proletariaatilla oli aseita ja ampumavaroja käsissään. Niinpä alettiin syyskuussa vuonna 1899 riistää kansalta aseita ottamalla siltä patruunat, samalla kun kiirehdittiin, suurten sotilasvaltioitten esimerkin mukaan, uudistamaan ja kehittämään jo olemassaolevaa militarismin alkua. Yritettiin tehdä toimivasta osasta armeijaa myöntyväinen luokkalaitos kaikilla niillä keinoilla, joita käytetään suurissa sotilasvaltioissa. Niinpä on nyt tuohon kuuluisaan sweitsiläiseen miliisiin muodostumassa ne pelottavat piirteet, jotka ovat tehneet kaikki seisovat joukot häpeäksi aikamme sivistykselle. Kansallisneuvoston 21 päivänä joulukuuta 1906 tekemä päätös, koskeva sotilaitten käyttämistä lakkotaisteluissa, ei muuta asiaa lainkaan.

Belgian seisovien sotajoukkojen tarve on, seurauksena maan puolueettomuudesta, oleellisesti pienempi, (noin puolet) kuin käytettävissä oleva sotilasainesten „varasto“. Niinpä on siellä sitte yhdistetty yleiseen asevelvollisuuteen arpomisjärjestelmä ja lopuksi armeijan luonteeseen todellakin syvälle tunkeutunut vapaaksiostojärjestelmä ja sijaisenkäyttämisjärjestelmä. On itsestään selvää, että ainoastaan rikkaat ovat tilaisuudessa saamaan sijaisia sotapalvelukseen astumaan ja yhtä luonnollista on, että *he* tätä järjestelmää varsin laajasti hyväkseen käyttävät. Jos tällä ennen hyvin levinneellä tavalla, s. o. tavalla käyttää sijaista, ei aluksi olisikaan ollut erikoisen suurta poliiittista merkitystä, olisi se kuitenkin vahvasti proletariseerautuneessa Belgiassa, jossa työläisten joukossa on hyvin suuri prosentti asevelvollisia ja arvannostossa vapautuneita, johtanut hyvin va-

kaviin seurauksiin vallitsevalle luokalle. Tykkänään proletarisen armeijan läpi tunkeutui, siinä määrässä kun se ei jo ollut luokkatietoista ja asemastaan selvillä olevaa proletariaattia, niin nopeasti antimilitaristinen propaganda, että sitä moneen vuoteen tuskin on voinut pitää eikä enää pitkiin aikoihin käyttää vallitsevan luokan aseena „sisäistä vihollista" vastaan. Mutta kapitalistit osasivat mainiosti auttaa itseään. Vanhoilta ajoilta asti on Belgiassa olemassa muuan laitos, jota kutsutaan porvarikaartiksi. Porvarikaartiin kuuluvat ne, jotka ovat arvannostossa saaneet vapauttavan numeron tai ostaneet itsensä vapaaksi, kuitenkin vaan sikäli, kun voivat itse kustantaa itselleen aseet ja univormun, ehto (eräänlainen sensus) joka melkein aivan ehdottomasti sulkee köyhemmät kansankerrokset kaartista. Se ei ennen vanhaan ollut muuta kuin naamiaispeliä; jäsenet olivat usein vapaamielisiä ja järjestö kansanvaltainen. Porvarikaartilaisilla olivat aseet kotonaan, he valitsivat itse upseerinsa j. n. e. Mutta seisovan sotajoukon epäluotettavuuden lisääntyessä alkoivat porvarikaartissa muutokset. Porvarikaartin käskyvalta ja hallintojohto siirrettiin kansalta hallituksen käsiin, kansanvaltaiset laitokset niissä hävitettiin, aseet otettiin yksityisiltä ja lukittiin sotalaitoksen ylihallituksen varastohuoneisiin. Jotenkin tiukka sotapalvelus pantiin toimeen ja porvarikaartilaisten kasvatus jätettiin seisovan sotajoukon kaikkein huonoimmille eronsaaneille upseereille. Kaikkien ikäluokkien 20—30 välillä oli oltava harjoituksissa ei vähempää kuin kolme iltaa viikossa ja sen lisäksi joka toinen sunnuntai puolen päivää. Ja jos ennen harjoituksissa käyminen tapahtui vanhan hyvän tavan mukaan ja sen

velvoituksella, joka muistutti „saksalaista kaupunkisotilasta vanhaan hyvään aikaan", niin tuli tarkastus nyt ankarammaksi ja sotilaat pakotettiin säännöllisyyteen rangaistusmääräyksien avulla. Merkillepantavaa on, että tällainen porvarikaartien uusiminen pantiin toimeen vaan niissä kunnissa, missä oli asukkaita päälle 20,000, kun ne sitävastoin muualla jäivät mitättömiksi suojakunniksi. Myöskin tämä tosiseikka on omiaan avoimesti todistamaan, että porvarikaartien tarkoituksena oli olla hallituksen erikoisena suojelusjoukkona „sisäistä vihollista" vastaan. Seisovaan joukkoon laskettiin v. 1905 paitsi santarmistoa, pyöreissä luvuissa 46,000 miestä, toimiviin porvarikaarteihin taasen 44,000 miestä. Siis melkein yhtä paljon!

Niinpä on siis Belgiassa yksi armeija ulkonaista ja toinen erikoisesti sisäistä vihollista vastaan, erinomaisen harkittu laitos, joka — sen on porvarikaartien käyttäminen viimeisissä äänioikeustaisteluissa ja työlakoissa osoittanut — on tehnyt ja edelleenkin tulee tekemään Belgian kapitalistiselle hallitukselle hyviä palveluksia.

Näiden lisäksi tulee Belgian armeijaan santarmisto, jota käytetään aivan samalla tavalla kuin sotaväkeäkin niin hyvin sodassa kuin lakoissakin ja levottomuuksissa. Se on hyvin lukuisa ja levinnyt kautta maan, omaa suuren liikuntakyvyn ja voidaan milloin tahansa koota, siirtää tai asettaa liikekannalle. Sillä on Tervueressa lähellä Brysseliä kasarmi lentäviä osastoja varten, ja leviää se sieltä lakkopaikoille j. m. s. tilaisuuksiin kuin ampiaisparvi. Siihen kuuluu pääasiassa vanhoja aliupseereita, se on erinomaisesti asestettu, hyvin palkattu, sanalla sanoen mallijoukko. Kun porvarikaartin

luokkataistelussa on vaan itse porvariston liikekannalle asettaminen, porvariston, joka on täysin tietoinen eduistaan, näyttelee santarmistoksi järjestetty joukko „kapitalismin kartanokoirien“ osansa yhtä hyvin reseptin mukaan: „Minä veisaan sen virttä, jonka leipää syön.“

Japani, joka on jotenkin samalla kapitalistis-feodalisella kehitystasolla kuin Saksa, on — lukuunottamatta sen ehkä hiukan sotakelpoisempia joukkoja — myöskin militarisessa suhteessa kehittynyt Saksan tasalle, huolimatta saaristoasemastaan, joka muistuttaa Englantia ja seurauksena kireistä väleistä ulkovaltoihin nähden.

Seuraukset. Venäjä.

Kaikesta tästä seuraa, että armeijan suuruus ja sen järjestelmän luonne oleellisesti suhtautuu kansainvälisen aseman mukaan, armeijan tehtävän mukaan ulkonaista vihollista vastaan. Kansainvälinen jännitys voi luonnollisten syitten vaikutuksesta, sellaisten kuin esim. Englannin saaristoluonne, Yhdysvaltojen erillinen asema muihin suurvaltoihin nähden, tai keinotekoisten syitten, kuten esim. Sweitsin ja Alankomaitten julistaminen „rauhoitetuiksi“, vähentyä huomattavassa määrässä. Tämä jännitys, joka meidän päivinämme niissäkin maissa, jotka eivät vielä ole tulleet kapitalistisiksi, on hyvin suuri, kilpailun tähden kapitalistisien maiden kera ja tarpeen vuoksi suojella itseään niiltä, pakottaa käyttämään kaikkia kansalaisia, samoin kuin inhoittavinta kaikista sotaväkijärjestelmistä, seisovaa sotajoukkoa yleisen asevelvollisuuden pohjalla. Sitävastoin on „sisäinen mili-

tarismi“, jonka tehtävänä on sisäisen vihollisen vastustaminen, oleminen aseena luokkataistelussa, alituisena sivuilmiönä kapitalistisessa kehityksessä, eli niinkuin Gostan Moch sanoo, että „järjestyksen palauttaminen“ on „laillisen kansanarmeijan tehtäviä“. Ja kun militarismi tässä tehtävässään osoittaa hyvin erilaisia muotoja, selittää tämän ihan yksinkertaisesti se, että tämä tehtävä tähän saakka osaksi on enemmän kansallinen, eikä toteuttamisessaan niin kansainvälisen kilpailun säännöstelemä, osaksi että se voidaan saavuttaa eri teitä ja että se siksi helposti voi omata paljon enemmän kansallisia ominaisuuksia. Europan mannermaan militarismin jälille pyrkivät muuten myöskin Englanti ja Amerikan Yhdysvallat, missä esim. vuosina 1896—1906 seisova sotajoukko lisääntyi 27,000 miehestä noin 61,000 mieheen, laivaston miehistö kasvoi kaksinkertaiseksi, maan puolustusdepartementin kulunkiarvio kohosi kaksi ja puoli kertaa entistä suuremmaksi ja meripuolustusdepartementin kulunkiarvio kohosi kolminkertaiseksi. Sitäpaitsi Taft vuotta 1907 varten uudelleen pyysi sotilasmenosääntöä lisättäväksi noin 100 milj. dollarilla. Tämän on aiheuttanut ensi kädessä kansainvälisen aseman muuttuminen, kiihkoisan isänmaallis-imperialistisen maailmanpolitiikan tarve, toiseksi taasen levottomuus sisäisen aseman muuttumisen johdosta, luokkataistelun kasvamisen johdosta. Englantilaisen sotaministeri Haldanen militariset temput voivat tuskin estää, lukuunottamatta olevia oloja, Englannin työväestön voimakasta esiintymistä politisella näyttämöllä. Yleisen, sweitsiläismallisen kansanasestuksen suunnitteleminen, joka, huolimatta sen puolesta toimeenpannusta voimakkaasta agitatsioonista

toistaiseksi on Englannissa hylätty, mutta sen sijaan Yhdysvalloissa saanut huomattavan sijan presidentti Rooseveltin julistuksessa 4 päivältä joulukuuta 1906, ei ole edistyksen merkki. Se merkitsee, kaikesta huolimatta militarismin vahvistamista sen nykyiseen tilaan verraten ja täydellä vauhdilla kulkemista tuolla häpeällisellä tiellä kohden seisovaa joukkoa. Sweitsin esimerkki parhaiten todistaa tämän.

Katsoen siihen suureen joukkoon yhdistelmiä niiden tekijäin kesken, jotka määräävät erikoisen sisäisen ja ulkonaisen puolustuksen tarpeen, mitan ja määrän sekä lajin, omaa militarismi silminnähtävästi huomiota-ansaitsevan määrän muotoja ja vaihtelumahdollisuuksia, joista useimmat selväpiirteisinä esiintyvät sotalaitoksessa. Tämä vaihtelukyky liikkuu alituisesti niissä rajoissa, jotka vetää kaikelle militarismille epäämättömän oleellinen tarkoitus, nim. tarkoitus olla kapitalismin puolustajana. Kehitys voi tässä kuitenkin eri tapauksissa olla erilainen. Kun esimerkiksi Ranska Picquartin aikana vakavasti pyrki lyhentämään reservi- ja siirtomaajoukkojen harjoitusaikaa, korjaamaan epäkohtia ja riistämään sotaoikeuksilta niiden etuoikeuksia, jätti syksyllä v. 1906 Saksan sotatuomioistuimen presidentti von Massow paikkansa, kun korkein sotilasvirasto (preussiläinen sotaministeriö) muodollisesti ja verukkeitta sekaantui sotilasjuridiikan koskemattomuuteen, joka todellakin Bilzer-jutun tuomarien „joukkoprikkauksen“ kautta oli joutunut omituiseen valoon. Suhteet Ranskassa ovat luettava melkein yksinomaan antiklerikalismin kontolle. Sillä on tärkeä tuki armeijassa ja hallitus tarvitsee sotajoukon apua „kulttuuritaistelussa“. Tämä yhtyminen ei tieten-

kään ole seisova, enempää kun se on johtunut mistään oleellisesti pysyvästä kehityssuunnasta. Se riippuu luonnostaan ohimenevästä asiain tilasta ja käy, niinkuin sanottu, käsikädessä voimakkaan antimilitarismin vastustuksen kanssa.

Mieltäkiinnittävä tältä näkökannalta katsottuna on Venäjä, missä kireät välit ulkovaltojen kanssa ovat pakottaneet turvaamaan yleiseen asevelvollisuuteen. Sitäpaitsi on se aasialais-despoottinen valtio, jonka sisäiselle sekasorrolle ei löydy vertaa. Tsaarikunnan sisäisenä vihollisena ei ole yksin proletariaatti, vaan myöskin suuri joukko talonpoikia ja porvareita, niin, vieläpä osa aatelistoakin kuuluu siihen. Yhdeksänkymmentä yhdeksän prosenttia venäläisistä sotilaista on, seurauksena luokkaasemastaan, tsaarivallan perintövihollisia. Alhainen sivistys, kansallisuuksien ja uskontojen erilaisuus, erilaiset taloudelliset ja yhteiskunnalliset harrastukset, enemmän tai vähemmän raskas sorto laajalle ulottuvan byrokraattisen koneiston puolelta, epäsuotuisa maantieteellinen jaotus, epätyydyttävät kulkuneuvot y. m. estävät suuressa määrässä luokkatietoisuuden kehitystä. Erinomaisen ovelasti järjestetyllä henkivartiolla, (esim. poliisijoukot ja erittäinkin kasakat) joka hyvän palkan ja muiden aineellisten etujen, suurien poliittisten etuoikeuksien, puolisosialististen kasakkayhteiskuntien muodostamisen kautta on saatettu erikoiseksi yhteiskuntaluokaksi ja sillä tavalla kiinnitetty vallitsevaan hallitukseen, yrittää tsaarivalta jo armeijan perustuksiin saakka tunkeutunutta kapinahenkeä vastaan värvätä riittävän määrän uskollisia. Näihin „tsaarivallan kartanokoiriin“ tulevat lisäksi tscherkessit ja muut solmuruoskan maassa

asuvat raakalaiskansat, jotka muiden muassa vastavallankumouksen aikana Itämeren maakunnissa päästettiin irti ja leviämään kautta maan kuin nälkäinen susiparvi, sekä vielä kaikki muut tsaarikunnan asestetut loiset, joiden luku on legio, poliisi ja sen kätyrit samoin kuin pahantekijäliitot, mustat liitot. Mutta kun jo porvarillis-kapitalistisissa valtioissa yleisellä asevelvollisuudella koottu joukko aseena proletariaattia vastaan itsestänsä on halpamainen ja samalla pelottava ja hullunkurisen ristiriitainen, on se tsaarivallan despoottisen hallintajärjestelmän vallitessa ase, jonka välttämättömästi täytyy enemmän ja enemmän murtavalla painolla kääntyä itse tsaarihirmuvaltaa vastaan. Tästä johtuu samalla, että kokemuksia antimilitaristisen kehityksen alalta Venäjällä on *vaan mitä suurimmalla varovaisuudella käytettävä, mikäli se koskee porvarillis-kapitalistisia valtioita.* Ja kun porvarillis-kapitalistisissa valtioissa hallitsevan kapitalistiluokan pyrkimykset ostaa kansa taisteluun kansaa vastaan juuri kansalta tähän tarkoitukseen kiristetyillä veroilla, lopuksi ovat tuomitut raukeamaan tyhjiin, saamme jo nähdä tsaarivallan epätoivoiset ja surkeat yritykset vississä tarkotuksessa lahjoa vallankumousta raukeavan nopeasti ja surkeasti Venäjän rahaasian täydellisen rappiotilan vuoksi ja tämä kaikkien tunnottomien kansainvälisten pörssikapitalistien keinotteluista huolimatta. Lainakysymystä on aina pidetty tärkeänä kysymyksenä varsinkin vallankumousaikoina. Mutta samoin kuin vallankumousta ei voi tehdä, ei sitä myöskään voida ostaa, eipä vielä kaiken maailman suurkapitalistien yhteisillä ponnistuksilla.

KOLMAS LUKU.

Militarismin keinot ja toiminta.

Lähin päämäärä.

Siirrymme nyt lähemmin tarkastelemaan militarismin *keinoja ja toimintaa* ja pidämme tässä esikuvanamme preussilais-saksalaista byrokraattis-kapitalistista militarismia, tätä militarismin inhottavinta muotoa, tätä valtiota valtiossa.

Vaikkapa nykyaikainen militarismi ei mitään muuta olekaan kuin kapitalistisen yhteiskuntamme eräs osa, on sillä kuitenkin täysin itsenäinen luonne ja on se tullut melkein itse päämääräksi.

Täyttääkseen tarkoituksensa täytyy militarismin tehdä armeijansa tottelevaksi, helposti liikuteltavaksi ja kelvolliseksi aseeksi. Sen täytyy sotateknillisessä suhteessa kohottaa armeijan niin korkealle kuin mahdollista ja toiselta puolen, kun se ei ole kokoon pantu koneista, vaan ihmisistä, on elävä koneisto, valaa siihen, sen ihmisiin, *oikea henki. Ensimäinen* puoli asiasta on ratkaistavissa rahakysymyksenä. Siihen palaamme tuonnempana.

Otamme tässä ensin käsitelläksemme *toisen* puolen asiasta.

Tällä asian toisella puolella on ***kolminkertainen*** sisältö. Militarismi koettaa herättää ja vireillä pitää sotilaallista henkeä ensiksi ja ennen kaikkea ***toimivassa*** armeijassa, edelleen niissä piireissä, joiden ajatellaan tulevan reserviin ja nostoväkeen siinä tapauksessa, että joukot asetetaan liikekannalle ja lopuksi kaikissa muissa kansankerroksissa, jotka ovat tärkeitä ympäristönä ja maamiehinä niille kansalaisjoukoille, joita käytetään militarismin ja antimilitarismin asioihin.

Militaristinen kasvatusoppi.

Sotilaskasvatus.

Oikea „sotilaallinen henki", jota myöskin kutsutaan „isänmaallisuudeksi" ja Preussi-Saksassa „kuningasuskollisuuden hengeksi" merkitsee lyhyesti sitä, että milloin tahansa ollaan valmiit lyömään maahan sekä ulkonaiset että sisälliset viholliset komennon mukaan. Paras edellytys tämän „oikean sotilaallisen hengen" synnyttämiselle on itsestänsä täydellinen typeryys, tai ainakin mahdollisimman alhainen sivistyskanta, niin että joukko antaa johtaa itseään kuin karjalauma mihin vaan „vallitsevan järjestelmän" edut määräävät. Preussilaisen sotaministeri von Einemin tunnustus, että kuninkaalle uskollinen sotilas, vaikkapa ampuukin huonosti, on hänestä rakkaampi kuin vähemmän varma, ampuupa tämä sitte miten hyvin tahansa, on varmaankin

kummunnut tämän saksalaisen militarismin edustajan sydämen pohjasta. Mutta tässä onkin militarismilla edessä vaikea pulma. Asetekniikka, strategia ja taktiikka vaativat meidän päivinämme sotilailta melkoisen määrän sivistystä [1]) ja asettavat yhtäläisyysmerkin kelvollisen ja sivistyneen sotilaan välille. Ja tämän vuoksi ei militarismi voi tehdä niin mitään paljaalla typerällä massalla. Kapitaali ei voi käyttää sellaista typerää joukkoa jo seurauksena suuren massan, erikoisesti proletariatin, taloudellisesta tehtävästä. Voidakseen jatkaa nylkemistään ja pusertaakseen itselleen niin suuren voiton kuin suinkin mahdollista — mikä juuri on sen välttämätön elinehto — on kapitalismin, tragillisen kohtalonsa pakottamana, järjestelmällisesti kasvatettava orjansa siihen sivistykseen, joka sen lopuksi välttämättömästi tappaa ja hävittää. Lohduttomia ja turhia ovat kaikki koetukset sukkelasti luovimalla ja viekkaan yhteistyön avulla kirkon ja koulun kesken hinata kapitalismin alusta yhä vaivalloisemman, kaikkea nylkemistä yhä enemmän ja enemmän vaikeuttavan intelligenssin Skyllan, joka tekee työläisen yhä kelpaamattomammaksi kuormajuhdaksi ja sivistyksen Carybdiksen välitse, tämän Carybdiksen, joka johtaa sorretut *vallankumoukseen* ja avaa tien kaikkialle virtaavalle luokkatietoisuudelle, jonka välttämättömästi täytyy olla turmioksi kapitalismille. Ainoastaan kaikkein alhaisimmalla kannalla olevat maa-

---

[1]) „Ne vaatimukset, joita täytyy asettaa aliupseereille, tulevat seurauksena uudesta asestuksesta sekä sen uudesta, sääntöperäisestä kehityksestä aina suuremmiksi ja suuremmiksi.“

(Sotaministeri Kaltenbarn-Stochan).

työläisjoukot, jotka, erään hyvin tunnetun lausunnon mukaan, ovat parhaita työmiehiä, mutta jotka itse asiassa ovat kaikkein tyhmimmät, tarjoovat militarismille suuremmassa määrässä ainesta, joka aivan orjamaisesti antaa johtaa itseään komennon mukaan kuin karjalauma. Mutta heidän vieläpä militarismillekin liian alhaisen sivistyksensä vuoksi on tuota joukkoa aina käytettävä mitä suurimmalla varovaisuudella ja vissien rajojen sisällä.

Parhaita sotilaita ovat sosialidemokratit, kuuluu usein uudistettu lause. Tällä tunnustetaan, miten vaikeata on valaa asevelvollisiin oikeata henkeä. Kun paljas elukkamainen orjankuuliaisuus ei ole riittävä, ei edes mahdollinen, täytyy militarismin kiertotietä saada tahtonsa miehistön tahdoksi ja sillä tavalla hankkia itselleen vaan paljaita „ampuma-automaatteja“ [1]).

Tottelevaisuuteen täytyy taipua joko henkisen vaikutuksen tai pakkokeinojen avulla. Joukot pitää taivuttaa joko houkutuksella tai pakolla. „Sokeria ja selkään“ sanotaan myöskin sitä järjestelmää. Se oikea „henki“, jota militarismi tarvitsee, on ensiksikin ulkonaiseen viholliseen nähden: kiihkokansallinen tyhmyys, pikkumai-

---

[1]) Nämät automaatit voivat kuitenkin tulla hyvin vaarallisiksi, koneiston kun, luonnollisesti, voi jonkun kerran panna käyntiin joku asiaan kuulumaton. Silloin kirkuu porvarillinen yhteiskunta, joka pelkää ei yksin kapitaalijumalansa vaan sukunsakin puolesta, kauhistushuutonsa ja lörpöttelee arvostelukyvyttömästi johdetusta kurinpidosta joukoissa, mikä luonnollisesti ei estä, että neuvottomuudessaan ollaan valmiit täysin kourin uhraamaan sotilaallisen hulluuden arvostelukyvyttömän kurinpidon Molokille. Mikä tragillinen ristiriita.

suus ja itsetyytyväisyys; sisäiseen vihollliseen nähden taasen: ymmärtämättömyys tai suorastaan viha kaikkea edistystä kohtaan, samoin jokaista yritystä ja pyrkimystä kohtaan, joka pienimmässäkin määrässä uhkaa hallitsevan luokan valtaa. Tässä on militarismin, mikäli se haluaa houkutella sokurimuruilla, johdettava sotilasten ajatukset ja tunteet niin, että yltiöisänmaallisuus pitää heidän luokkaharrastuksensa loitolla ja esittää jokaisen kehityksen edistysaskeleen nykyisen yhteiskunnan turmioon johtavaksi. Tämän ohella ei ole unhotettava, että asevelvollisuusijässä olevat työläiset, vaikka tavallisesti ovatkin yhdenikäisiä yläluokkalaisia etevämmät mitä itsenäisyyteen ja poliittisten kysymysten ymmärtämiseen tulee, eivät vielä tavallisesti ole aivan taatusti luokkatietoisia.

Järjestelmä, jonka mukaan harjotetaan psyykillistä tai fyysillistä vaikutusta sotilaihin antamalla yhteiskunnallisen aseman sijasta ijän olla määräävänä tekijänä luokkajaotuksessa, yritetään luoda erikoinen luokka 20—24 vuotisia proletaareja, jotka ajattelevat ja tuntevat aivan vastakkaisella tavalla kuin toisenikäiset proletaarit, on mitä suuremmassa määrässä viekas ja julkea.

Ensiksi erotellaan nämät koreatakkiset proletarit luokkatovereistaan ja perheistään. Tämä käy laatuun siirtämällä rekryytit pois kotipaikoiltaan, mikä järjestelmä etenkin Saksassa on hyvin yleisesti käytetty [1]) ja

---

[1]) Vielä yleisempi on tapa Venäjällä, jossa rekryytit *aina* viedään palvelustaan suorittamaan niin kauas kotipuoleltaan kuin mahdollista, kernaammin vielä vieraan kansallisuuden keskeen. Tämä sen vuoksi, että armeija olisi „sisäistä vihollista" kohtaan tarpeeksi

ennen kaikkea kokoamalla ne kasarmeihin. [1]) Tämä on jo terveydelliseltä kannalta katsottuna hyvin arveluttavaa ja saa aikaan, kuten esim. Ranskassa, että sellaiset vaaralliset taudit, kun esim. keuhkotauti ja kuppa, ovat kasarmien kautta suuressa määrin levinneet kansan sekaan. Muutamissa vuosikymmenissä, on muuan varoittaja sanonut, tulee Ranskan väkiluku vähenemään, ellei kasarmielämää lopeteta.

Edelleen on koetettava pidentää tätä eroaikaa, s. o. sotapalvelusta, niin pitkäksi kuin mahdollista, tarkoitus, jota, huolimatta siitä, että pitkän palvelusajan sotateknillinen välttämättömyys jo aikoja sitten on ollut ohi, yritetään ajaa jo siihen määrään, että vaan taloudelliset vaikeudet panevat siitä luopumaan, vaikeudet, jotka oleellisesti johtivat siihen, että esim. kaksivuotinen palvelusaika vuonna 1892 Saksassa otettiin käytäntöön.

Lopuksi on käytettävä täten voitettua aikaa niin ovelasti kuin mahdollista sielunkalastukseen. Tätä tarkoitusta varten löytyy useampia keinoja.

Samoin kuin kirkko, koettaa sotilaallinen kasvatusoppi hyötyä kaikista ihmisellisen sekä heikkouksista että kyvyistä. Kunnianhimoa ja ylpeyttä kiihotetaan, univormu kuvitellaan arvokkaimmaksi puvuksi, sotilaskunnia kirkastetaan joksikin aivan erinomaiseksi ja sotilassäädystä toitotetaan maailmalle, että se on tärkein ja

---

raaka ja häikäilemätön, kun yksityisen sotilaan ei milloinkaan tarvitse pelätä ympäröivässä väestössä tapaavan sukulaisia ja tuttavia.

[1]) Tässä voi täydellä syyllä puhua jesuiittamaisesta, luostarilaitosta vastaavan kasvatusjärjestelmän uusiutumisesta.

kunnioitettavin ja varustetaan se monilla etuoikeuksilla. Keinotellaan koreiluhalulla, varustamalla univormut, vasten sotilaallisia tarkoituksia, kirjavilla helyillä ja tekemällä niistä naamiaispukuja tyydyttääkseen niiden kansankerrosten, joista rekryytit tavallisesti otetaan, alhaista makua. Sekalaiset pikku arvomerkit, kunniarahat, ampumamerkit y. m. mairittelevat samoja alhaisia vaistoja, koreilu- ja korskailunälkää. Miten paljon rekryyttikärsimyksiä onkaan lievennetty sotilasmusiikilla, joka yhdessä tuon kimaltelevan univormurihkaman ja prameilevien sotilashelyjen kanssa suurimmaksi osaksi on syynä siihen arvostelemattomaan kansan suosioon, jota nuo „hienot soturit" voivat kerskua runsain määrin saavansa lapsien, narrien, palvelustyttöjen ja ryysyproletariaatin puolelta. Ken vaan kerran on nähnyt tunnetun yleisön vahtiparaateissa ja kansanvilinän, kun Berlinin linnanvartio marssii esiin, on aivan vakuutettu tästä. Että tämä visseissä sivilipiireissä synnytetty sotilastakkirakkaus merkitsee suuria sivistymättömän joukon sotaväkeen houkuttelijana, on riittävästi tunnettua.

Kaikki nämät keinot vaikuttavat sitä paremmin mitä alempi yhteiskunnallinen asema on. Sillä nämät ainekset ovat, vaillinaisen arvostelukykynsä vuoksi, helpommat petkuttaa haaveilla ja koruilla, ja sen lisäksi on heistä — kuvitelkaa mielessänne amerikalaista neekeriä tai itäpreussilaista renkiä, joka yhtäkkiä saa vetää ylleen „arvokkaimman" takin — eroitus entisen siviilisen ja myöhemmän sotilaallisen asemansa välillä todellakin suuri ja merkitsevä. Tässä esiintyy se traagillinen tosiasia, että nämät keinot vaikuttavat vähimmin sivistyneempään teollisuustyöväestöön, joihin he ensi sijassa ovat tarkoi-

tetut vaikuttamaan, kuin niihin joukkoihin, joita varten tällainen painostus tuskin vielä on välttämätöntä, koska ne ilman muutakin muodostavat hyvin suosiollisen joukon militarismia varten. Kuitenkin auttavat nämät keinot militarismille sopivan hengen säilyttämistä. — Samaa tarkoitusta palvelevat myöskin rykmenttijuhlat, keisarillisten henkilöitten syntymä- ja nimipäivien viettämiset y. m. s. Kun kaikki on tehty sotilaan saattamiseksi vissiin juopuneeseen tilaan ja hänen hengenlahjojensa kuolettamiseksi, hänen tunne- ja mielikuvituselämänsä kiihottamiseksi, sopii järjestelmällisesti muokata hänen ymmärrystään. Tulevat opetustunnit — ja käytetään ne kieron ja lapsellisen, militaristisia tarkoituksia varten laaditun maailmankatsomuksen sotilaisiin ajamiseen. Tietenkään ei tämä opetus, jota jakaa aivan sivistymätön opettajisto, henkilöt, joilla kaiken lisäksi ei ole pienintäkään kasvatusopillista sivistystä, vaikuta vähimmässäkään määrässä sivistyneeseen teollisuustyöväestöön, millä usein on suurempi sivistysmäärä kuin opettajilla. Se on kokeilua kelvottomalla objektilla tai nuolella, joka ponnahtaa takaisin ampujaan. Tämä on käynyt selville, mitä sotilaitten antisosialidemokratiseen opetukseen tulee, kenraali Liebertin toiminnan kautta ja viimeksi on „Post“-lehdessä Max Lorenz esittänyt asian tarkkanäköisesti etukilpailun kannalta.

Tarpeellisen tahdon taipuvaisuuden ja tottelevaisuuden aikaansaamiseksi käytetään kieroilua, kasarmikuria, julistetaan pyhäksi upseerin [1]) ja aliupsee-

[1]) Todellakin kaunis pyhimys! Sopii vaan muistella Bilze-juttua ja monia „pikku garnisoneja“, juopottelu- ja pelihurjasteluja

rin [1]) asetakki, joka näyttää olevan legibus salutus ja loukkaamaton. Sanalla sanoen: kurinpito ja kontrolli ulottuu kaikkeen mitä sotilas tekee ja ajattelee joko palveluksessa tai sen ulkopuolella. Tämän ohella sitte jok'ainoa kumartaa ja nöyristelee joka taholle, kääntyy ja vääntyy, niin että kaikkein vahvinkin selkäranka on vaarassa ihan yksinkertaisesti murtua, joko taipua tai taittua. [2])

Se kiihkeä „kirkollisen" hengen hoito, jonka eräs valtiopäivien, kulunkiarviovaliokunnan esitysehdotus v. 1892 — hylätty muuten — asettaa yhdeksi sotilaskasvatuksen päätehtävistä, on myöskin tarkoitettu täydentämään sotilaallisen sorron ja orjuutuksen vaikutusta.

Opetus ja pappien vaikutus ovat niinikään sokerileipä ja ruoska, jälkimäinen kuitenkin käytettynä hyvin varovaisesti ja salaisesti.

Makein sokerileipä, jota on menestyksellä käytetty syöttinä tärkeitä, seisovia joukko-osastoja muodostettaissa ja täytettäissä, on virka-ero, josta voi toivoa ko-

---

sekä kaksintaisteluja, näitä upseerielämän loistokukkasia sekä „last but not least", prinssi Arenbergin tunnettua skandaalia.

[1]) Aliupseeri, „jumalan sijainen maan päällä" sanotaan Saksassa.

[2]) Tilasto sotilaitten itsemurhista osoittaa mitä pöyristyttävimpiä todistuksia. Myöskin tämä ilmiö on kansainvälinen. Saksassa tapahtuu *virallisen* tilaston mukaan itsemurha jokaista 3,700 miestä kohden, Itävallassa 1 jokaista 720 kohden. Kymmenennessä itävaltalaisessa armeijakunnassa teki v. 1901 80 sotilasta ja 12 upseeria itsemurhan, 127 tuli mielipuoleksi ja erotettiin itsesilpomisen tai rääkkäyksen seurauksena invaliideina. Samalla ajalla karkasi 400 miestä ja 725 tuomittiin ankaraan vankeuteen tai kovennettuun arestiin.

rotettua eläkettä [1]) ja pääsyä sivilivirkoihin [2]), hyvin viekas ja vaarallinen järjestelmä, joka, niinkuin kohta tulemme näkemään, myrkyttää koko meidän julkisen elämämme militarismilla.

---

[1]) Järjestelmä tuotiin Saksan valtakuntaan v. 1891, kun sitä ensin oli koetettu Würtembergissä ja Saksenissa. Korkein määrä on 1,000 markkaa. Sitä käytetään muuallakin, esim. Ranskassa, jossa palkinto nousee vielä suurempaan summaan, aina 4,000 frangiin.

[2]) Eräs Caprivin puhe Saksan valtiopäivillä on kauniin kapitalistismilitaristisen sielun klassillinen tunnustus ja paljastaa sen huolet ja hädän, sen toiveet ja pyrkimykset sekä sen metoodit päämääräänsä pyrkiessään. Tämä puhe avaa akkunat selkoselälleen, niin että voimme kurkistaa pohjaan asti sellaiseen sieluun ja nähdä sen salaisimmatkin kätköt. Puhe alkoi lauseella: vaan edellyttäen että sosialistilait uudelleen pannaan voimaan, voidaan välttää tarttumasta kaikkiin keinoihin, jotka voivat repiä sosialidemokrateilta maan jalkojen alta tai ryhtymästä taisteluun sen kanssa. Eräs näistä keinoista — siis sopiva korvaamaan sosialistilakeja — on aliupseerien palkitseminen yhdistettynä oikeuteen päästä sivilivirkoihin. Edelleen jatkoi hän: „Aliupseereilta vaaditaan yhä enemmän, johtuen kansan lisääntyvästä sivistyksestä. Johtaja voi täyttää paikkansa vaan silloin, kun hän tuntee olevansa alaisiaan etevämpi...“

„Jos kurinpito on vaikeata itsestään, tulee se vielä vaikeammaksi, jos meidän täytyy ryhtyä taistelemaan antimilitarismia vastaan. Tarkoitan taisteluun ilman kivääreitä ja pistimiä. Muistoni ulottuu taaksepäin aina vuoteen 1848. Asema oli silloin paljon parempi. Aatteet eivät silloin tulleet esiin vasta monivuotisen koulutuksen jälkeen, vaan tunkeutuivat ne heti synnyttyään päivänvaloon ja olivat sentähden vanhan ajan aliupseerit paremmassa asemassa miehistöönsä nähden kuin nykyiset sosialidemokrateja vastaan. Ja, jos koskettelen äärimmäisyystapauksiin, barrikaaditaistelussa sosialidemokrateja vastaan tarvitsemme me parempia upseereja kuin sodassa vihollista vastaan. Vihollisarmeijan edessä voidaan joukot saada innostumaan isänmaallisuudella ja muilla ylentävillä tunteilla ja sen vuoksi taivuttaa uhrautuviksi. Katutaiste-

Militarismin vinkuva piiska on kuitenkin ennen kaikkea kurinpito,[1]) sotalait ankarine uhkauksineen kaikkein pienimmistäkin ilmiöistä, n. k. militaristista henkeä vastaan, sotaoikeus puoliksi keskiaikaisine menettelytapoineen, epäinhimillisine, raakalaismaisine rangaistuksineen pienimmistäkin tottelemattomuuksista ja lievine tuomioineen, kun on kysymyksessä ylempien raakuudet „alhaisarvoisia" kohtaan, ja melkein perustuslainluontoisiksi muuttuneet määräykset hätäpuolustusoikeutta vastaan. Ei mikään ole omiaan enemmän ärsyttämään mieltä militarismia vastaan ja sen lisäksi opettavampaa kuin se yksinkertainen lukeminen, mitä sota-asetukset ja sotaoikeusjutut tarjoovat.

Tähän kuuluvat myöskin sotilasrääkkäykset, joista voisi puhua äärettömän pitkälti. Ne tietenkään eivät ole laillisia, mutta ehkä tosiasiallisesti vaikuttavimmat kaikista niistä väkivaltakeinoista, mitä militaristisella kurinpitojärjestelmällä käytettävissään on.

Niinpä yritetään kesyttää ihmisiä samoin kuin kesy-

---

luissa ei ole olemassa mitään, millä voisi kohottaa sotajoukkojen itsetuntoa; he tuntevat joka tapauksessa taistelevansa omia maanmiehiään vastaan." — „Aliupseerit voivat säilyttää etevämmyytensä vaan siten, että asetamme heidät korkeammalle. Hallitus tahtoo kohottaa aliupseerien asemaa. On välttämätöntä, että aliupseereista luodaan „ihmisluokka", joka „koko olennollaan on sidottu valtioon."

Se on samalla hieno psykologinen tutkielma valiojoukoista.

[1]) Aresti, joka oikeudella saada ruokaa, sänkyvaatteet ja valoa tai ilman niitä, yöpalvelus j. n. e., harjoitusten aikana barbariset rangaistukset, jotka eri maissa ovat tunnetut eri nimillä, samoin meriväessä tavallinen, kansainvälinen „yhdeksänhäntäinen kissa" ovat hyvin tunnettuja kurinpitokeinoja.

tetään eläimiä. Tällä tavoin huumataan, hämmennetään, hyväillään, ostetaan, sorretaan, vangitaan, hiotaan ja ruoskitaan rekryytit, näin sekotetaan, sotketaan ne huhmaressa siemen siemeneltä armeijan mahtavaksi rakennukseksi, näin liitetään kivi kiveen tarkasti laskien sulkulaitokseksi vallankumouksen tulvaa vastaan.[1])

Näiden kaikkien houkutus-, kasvatus- ja pakkokeinojen luokkataisteluluonne tulee päivänselväksi Saksassa käytetyn yksivuotisella palvelusajalla varustetun vapaaehtoisen asevelvollisuuslaitoksen kautta. Reserviupseeriksi ennakolta määrätty, yhden vuoden palvelusta suorittava vapaaehtoinen, keskiluokkalainen on tavallisesti ennakolta jo varustettu tarpeellisella halveksimisella kaikkea antikapitalistista, antimilitaristista ja yleensä kaikkea kumouksellista vastaan; seurauksena tästä on, että hän vapautetaan eroamasta kodistaan, kasarmielämästä, opetustunneilta, kirkonkäyntipakosta ja vieläpä

[1]) Näiden kaikkien kasvatustoimenpiteitten seurauksista *militäärisessä* suhteessa on puhuttu toisessa paikassa. Tässä viitattakoon vaan niihin *siveellisiin* seurauksiin, jotka kiihottavat porvarillisia ja puoli- ja kokoanarkistisia armeijan vastustajia todella mahtipontisiksi aseidenriisumisen puolustajiksi. „Armeija on rikosten koulu" (Anatole France) „. . . . ., irstautta ja ulkokullaisuutta opettaa kasarmielämä." (prof. Richet) Palvelusaika on „raakuuden ja kelvottomuuden opetusaikaa", „irstailukoulu", joka johtaa „moraaliseen heikkouteen, ryömimiseen ja orjamaisuuteen". *Terveydelliset* seuraukset ovat nekin kaikkea muuta mutta ei ilahuttavia. Amerikan ja Englannin joukkojen terveydellinen tila saa melkein värisemään. Kuolevaisuus siellä on vielä suurempi kuin Saksassa v. 1906—1907 7,13 ja 6,18 pr. 1,000. Ylisotalääkäri H. M. O'Reillyn raportin mukaan 1906 raivosi esim. alkoholismi amerikalaisissa joukoissa pahemmin kuin missään muualla maailmassa.

suureksi osaksi myöskin harjoituksista. Luonnollista on, että hän vaan hyvin harvoin joutuu kurinpitojärjestelmän ja sotalakien kynsiin ja silloinkin enimmäkseen hyvin lievissä tapauksissa. Sotilasrääkkääjät uskaltavat ainoastaan poikkeustapauksissa häneen asti, vaikka nämät muuten kiihkeästi vihaavatkin kaikkia „sivistyneitä“. — Upseerikasvatus todistaa vielä sattuvammin samaa.

Huomattavan arvoinen järjestyksenpidolle on *ihmismassojen yhteistyö,* jossa yksilön itsenäisyys suuressa määrässä on hävinnyt. Yksilö on kuin kaleeriorja kahlehdittuna kaikkiin toisiin ja melkein kykenemätön tekemään mitään itsenäistä. Kaikkien muiden tuhatkertainen voima pidättää ylivoimaisella mahdilla jokaisen itsenäisen liikkeen hänessä. Kaikki jäsenet tässä mahtavassa järjestössä, tai paremmin tässä mahtavassa koneistossa, ovat — paitsi komentosuggestionia — lisäksi joutuneet jonkinlaisen erikoisen hypnotismin, joukkohurmion valtaan, jonka vaikutuksen täytyisi kimmahtaa takaisin joukosta, jos se olisi sivistyneistä, itsetietoisista militarismin vastustajista kokoonpantu.

Sotilaskasvatuksen alalla eivät militarismin molemmat tarkoitukset selvästikään lyö yhteen, vaan joutuvat ne usein ristiriitaan keskenään. Tämä koskee yhtä paljon kasvatusta kuin varustamistakin. Sotakelpoiseksi kehittäminen vaatii sotilaalta aina suuremmassa määrässä itsetietoisuutta. „Kapitalismin kartanokoirana“ ollen ei sotilas mitään itsetietoisuutta tarvitse, niin, hänellä ei edes saa olla sitä, sillä jos sitä hänellä on, tulee hänen itsemurhaaja-arvonsa arvottomaksi. Lyhyesti: sota ulkonaista vihollista vastaan vaatii miehiä,

mutta sota sisäistä vihollista vastaan orjia, koneita. Mitä varustukseen tulee, ei kasvatuksessa voida jättää lukuunottamatta sisäistä vihollista vastaan tarpeellista henkeä, jota saadaan aikaan koreilla univormuilla, loistavilla napeilla ja kypäreillä, lipuilla, paraadeilla — ratsuväkihyökkäyksillä y. m. samanlaisella himphampulla, jonka sodassa ulkonaista vihollista vastaan täytyy tulla jotenkin turmiolliseksi, niin, vieläpä aivan mahdottomaksi.[1]) Tätä traagillista ristiriitaa, jonka monia puolia emme tässä voi laajemmin käsitellä, eivät militarismimme hyväntahtoiset tutkijat, jotka sopuisuudessaan käyttävät mittapuunaan vaan joukkojen sotakelpoisiksi kehittämistä, ole voineet käsittää. He ovat huutavan ääniä korvessa.

Ja tämä harrastusten välinen vastakkaisuus sisäisessä militarismissa, tämä siinä itsessään oleva ristiriitaisuus, jota se potee, osoittaa taipumusta yhä enemmän kärjistymään. Se riippuu toisinaan suhteista ulko-sisäpoliittisen aseman välillä, kumpi näistä molemmista keskenään ristiriitaisista harrastuksista voitolle pääsee. Että tässä se on militarismin itsemurhan siemen, on eittämättömän selvä.

Mutta jos sota sisäistä vihollista vastaan vallankumouksen sattuessa sotateknillisesti asettaa niin suuria vaatimuksia, että orjat ja koneet niitä eivät enään kykene täyttämään, eivätkä siis kykene vallankumousta hillitsemään, silloinhan on lyönyt vähemmistön väki-

---

[1]) Taisteluun sisäistä vihollista vastaan lasketaan luonnollisesti myöskin proletariatin kansainvälisestä solidariteetistä johtuneitten „ulkonaiselle militarismille" epäsuotuisten ilmiöiden vastustaminen.

vallan viimeinen hetki, kapitalistisen harvainvallan kukistumisen hetki.

Tärkeä on se seikka, että tämä militaristinen henki johtaa harhaan ja hämmentää proletarisen luokkatietoisuuden, että militarismi, myrkyttämällä koko meidän julkisen elämämme, palvelee kapitalismia kaikilla tahoilla — muillakin kuin puhtaasti militaristisilla — esim. tekemällä proletariatin myötämieliseksi taloudellista, yhteiskunnallista ja poliittista riistämistä kohtaan ja estäen proletariatin vapaustaistelua. Palaamme uudelleen siihen.

Siviliväestön puoliviralliset ja puolimilitaristiset järjestöt.

Mutta militarismi koettaa, niin laajalti ja niin suuressa määrässä kuin suinkin mahdollista, vaikuttaa *myöskin henkilöihin, jotka eivät vielä tai eivät enää kuulu armeijaan toimivina jäseninä.* Ensi kädessä anastamalla niin suuren vallan näihin henkilöihin nähden, esim. tarkastuksen kautta, ulottamalla sotaoikeuksien vaikutusalan mahdollisimman laajalle, käyttäen sotilaallisia kunniatuomioistuimia, joita käytetään vieläpä entisiä upseereja vastaan, joihin nähden vielä koetetaan päällikkö-viranomaisten valtaakin pysyttää. Erikoisesti huomattavaa tässä asiassa on, että miehistö, joka kutsutaan tarkastukseen, asetetaan sotalakien alaiseksi ja pidetään siinä koko tarkastuspäivän, mikä ilmeisesti on lainvastaista. Ei vähintäkään laillista tukea sellaiselle menettelylle löydy, se on ihan yksinkertaisesti oikeuden loukkaamista. Tähän kuuluu edelleen nuorison järjestämi-

nen puolustusliittoihin sekä sotilasyhdistykset puolivirallisine tai puolimilitaristisine johtoineen, militarismia jälittelevine komeiluineen, ilveilyineen ja prameiluineen. Tällä militarismin vaikutusalueella näyttelee reserviupseerimielivalta, joka tuo ja vakiinnuttaa sivilielämään militäärisen luokkahengen, päärollia ja mikä on vielä tärkeämpää, valtiollisten ja kunnallisten laitosten, oikeudenkäytön ja opetuslaitosten korkeammat virkamiehet ovat melkein poikkeuksetta militaristisen kurin alaisia ja alistuneet militaristiseen henkeen ja militaristiseen elämänkäsitykseen koko sen laajuudessa ja sen ohella alusta alkaen vetäytyneet syrjään kaikesta, joka tapauksessa sallitusta, mutta epämieluisasta oppositsionista. Niinmuodoin on — yhdessä kärkkyjäjärjestelmän kanssa, joka näyttelee samaa osaa alempiarvoisten joukossa — sivilihallituksen tottelevaisuus täysin varmistettu; niinpä on luokkalainkäytön ja luokkaopetuksen puu kasvanut militarismin taivaalle, samalla kun itsehallinnon puu ankarasti leikkaamalla typistetään. [1])
Harvinaista ei ole myöskään se, että upseereja, sekä palveluksessa olevia että eläkettä nauttivia, kielletään harjoittamasta kirjailijatointa. Sangen opettava Gädgejuttu on paras todistus militarismin häikäilemättömästä pyrkimyksestä panna kaikelle, mikä vähemmässäkään määrässä sen aluetta koskee, henkinen kielto ja harjoittaa keskitettyä vartioimista kaiken sen yli.

Ja se on samalla kertaa todistuskelpoinen tunnusmerkki militarismin taipumukselle laillisilla tai laitto-

[1]) Köpenick-kapteeni Voigtin rohkeata konnankoukkua on myöskin katsottava varottavaksi mene tekel'iksi.

milla keinoilla laajentaa vaikutusvaltaansa määrättömiin, rajattomiin.

Muita militaristisia vaikutuksia siviliväestössä.

Vielä tärkeämpi militaristisen vallanhimon hedelmä kuin reserviupseerimielivalta on sotilaskärkkyjämielivalta, jolla, paitsi sen puhtaasti militaristisiä tarkoituksia, on tehtävänä saattaa joukko kiihkeitä sotilaallisen hengen kannattajia ja agitaattoreita kaikille valtion- ja kunnallisvirastojen aloille. Täten varmennetaan tämän kapitalismin palveluksessa olevan byrokratisen virkakoneiston luotettavuutta ja taisteluvalmiutta ja „oikeata", „yhteiskuntaasäilyttävää" henkeä levitetään laajoihin *kansan*kerroksiin, jotka vielä mitä suurimmassa määrässä „tarvitsevat kasvatusta". Näiden sivilieläkemääräysten „kasvatustarkoituksen" tunnustivat, aliupseerien eläkkeistä keskusteltaissa Saksan valtiopäivillä helmikuussa 1901, valtioministeri Caprivi ja hallitsevan luokan edustajat mitä suloisimmassa sovinnossa. Niinmuodoin on kansansivistäminen yhteiskuntaa suojelevana ihannetehtävänä, korpraalin astuttua alas kateetterista, kiertotietä annettu uudelleen aliupseerien käsiin.

Tämän kasvatusjärjestelmän tulokset ovat kuitenkin hyvin vähäpätöiset. Maksetaanhan niille kärkkyjäparoille alemmilla virka-asteilla niin kovin kurjasti.

Tämän yhteydessä on myöskin huomautettava, että niillä keinoilla, millä sotilaitten militaristista kiihkoa herätetään ja vireillä pidetään, niinkuin esim. helyillä ja koreilulla, samalla vaikutetaan militarismin eduksi *ei-*

militäärisissä kansanjoukoissa, niissä piireissä, mistä armeija saa rekryyttinsä, jotka ovat tekemisissä sen hullutuksien kanssa, kantavat sen kustannukset ja ovat „vaarassa" joutua sisäisen vihollisen käsiin. Vieraillessaan Preussissa syksyllä 1904 englantilainen sotaministeri Haldane piti sitä hyvin opettavana. Hän lausui siitä, että yksi militarismin hyviä puolia on myöskin se, että kansa, ollen läheisissä tekemisissä armeijan ja sotavalmistelujen kanssa, kasvatetaan varovaiseksi ja uskolliseksi.

Muuan aivan toisenluontoinen keino henkensä levittämiseksi on militarismilla edelleen sen kuluttaja- ja tuottajaominaisuuksissa, samoin sen vaikutuksissa strategisesti tärkeisiin valtiollisiin taloudellisiin oloihin.

Sotaväen turvin elää kokonainen armeija tehtailijoita, käsityöläisiä, kauppiaita ja heidän palvelusväkeänsä, jotka ottavat osaa sen käyttämien ja tarvitsemien tavaroitten valmistamiseen ja kuletukseen. Nämät armeijan ruokavieraat painavat leimansa julkiseen elämään etenkin pienissä majoituskaupungeissa; niin, mahtavimmat heistä hallitsevat kuin ruhtinaat suuria kuntia ja soittavat ensimäistä viulua valtiossa ja valtakunnassa. He saavat vaikutuksestaan kiittää militarismia — joka ihmeellisellä kärsivällisyydellä antaa imeä itseään ja ottaa vastaan korvapuusteja — ja maksavat kiitollisuuden velkansa kiihkeällä agitatsioonilla militarismin hyväksi; siihenhän heitä kannustavat omat kapitalistiset etunsa. Ken ei tuntisi nimiä Krupp, Stumm, Ehrhardt, Löwe, Warmann, Tippelskirch, Nobel, Pulverring y. m.[1]). Ken

[1]) Saksalaisia armeijan hankkijoita.

ei tuntisi panssarilevykiskuri Kruppia, Tippelskirch-voittoja siihen kuuluvine lahjuksineen, Warmann-rahteja ja ylijäämärahoja, Pulverringin 100 ja 150 prosentin nettovoittoja, jotka keventävät Saksan valtakunnan kukkaroa useilla miljoonilla vuosittain? Itävallassa ovat erikoisesti muonanhankkijain huijaukset herättäneet huomiota. Ja joka sotaretki merkitsee loiseläjäjoukolle — ei vaan Venäjällä — kultaisia huijausaikoja. Nämä maksavat suurta korvausta, niinkuin edellä on sanottu, militarismille mitä kristillisimmin siitä, että tämä antaa itseltään, tai oikeastaan kansalta, heidän vapaasti varastaa. He omistavat työnsä militarismin pyhälle hengelle samoin kuin kaikki muutkin, jotka siitä riippuvat ja käyvät hillitöntä sotaa kumousta vastaan. Luonnollisestikaan ei näiden työläisillä enempää kuin *pienillä* armeijan hankkijoilla ole mitään todellista etua armeijasta. Maissa, missä ei seisovata sotajoukkoa ole, ei hyvinvointi, teollisuus ja kaupan kukoistus missään tapauksessa ole pienempi kuin se on niissä maissa, missä on seisova armeija ja niidenkin henkilöiden, jotka työskentelevät militaristisessa tuotannossa, asema olisi parempi, jos armeijaa ei olisi. He eivät kuitenkaan näe nenänpäätään pitemmälle ja ovat sen vuoksi ylen alttiita militaristisille vaikutteille. Vasta-agitatsiooni kohtaa heidän puoleltaan suuria vaikeuksia.

Työnantajana suurissa taloudellisissa yrityksissä (muonanhankinnassa, säilykkeittenhankinnassa, vaateteollisuudessa, ase- ja ampumavaratehtaissa, telakoissa j. n. e.) jättää militarismin ei yksin työväestönsä (31 p:nä lokakuuta 1904 saksalaisessa armeijassa ja laivastossa yhteensä 54,723 työläistä) hyväntahtoisesti ja ehdottomasti

alttiiksi taantumuksellis-isänmaalliselle kansanyllytykselle, esim. sosialidemokratiaa vastustavalle liitolle, vaan se yrittää tämän ohessa häikäilemättömimmällä tavalla, titteleillä, kunniamerkeillä, juhlilla ja mahdottomilla syöttieläkkeillä, pannaan julistamalla ammattiyhdistykset ja todellisella kasarmikurilla pumpata sen täyteen isänmaallis-sotilaallista henkeä. Sotatyöpajat ja ennen kaikkea valtion työpajat muodostavat proletariselle valistustyölle vaikeimmat työalat. Luonnollisesti on tällä työläisvihollisella vaikutuksella rajansa ja joukkojen johtomiehet eivät suinkaan kuvittele sosialidemokratista propakandaa tuloksettomaksi varsinkaan „keisarillisten telakkatyöläisten" keskuudessa. Eivät mitkään uhkaukset, ei edes naurettavan lapsellinen uhka, että suletaan sotilastyöpajat, jos työläisistä jotkutkaan äänestävät sosialidemokrateja, jolla yritettiin vaikuttaa vaaleihin Spandaussa v. 1903, voi estää luokkatietoisuuden edistymistä niin kauan kun militarismi maksaa työläisilleen yhtä kurjasti kuin yleensä proletaareille ja siten merkitsee heidät sosialidemokratialle. Tarvitsee vaan muistaa uudistuvia palkkaliikkeitä „kuninkaallisissa" tehtaissa ja lukuisia taisteluita, joita työläiset ovat käyneet sota-asiain hallinnon kanssa, taisteluita, jotka usein ovat olleet hyvinkin kiihkeitä, tarvitsee vaan muistaa näitä, niin unohtaa kaiken pessimismin.

Rautatie, posti ja telegrafi ovat laitoksia, joilla on tärkeä strateginen merkitys ja varmastikaan ei vähemmän sodassa sisäistä vihollista kuin sodassa ulkonaista vihollista vastaan. Nämät eittämättömän tärkeät strategiset tekijät voi lakko tehdä kelvottomiksi, joka samalla johtaa militaristisen järjestelmän täydelliseen lamaantu-

miseen. On senvuoksi päivän selvää, että militarismi kiihkeästi pyrkii täyttämään virkamies- ja työläisjoukot näillä liikennealoilla, vieläpä niistä riippuvilla teollisuusaloillakin (rautatien verstaissa, vaunutehtaissa y. m.) „oikealla hengellä". Ja miten tunnontarkasti tätä pyrkimystä täytetään, lukuunottamatta sotilaskärkkyjälaitosta, huomaa jo siitä, että useissa maissa tämä henkilökunta on alistettu sotalakien alaiseksi ja nopea silmäys saman henkilökunnan politiseen asemaan niissä sotilasvaltioissa, missä kokoontumisvapaus, joka hallinnollista tietä (niinkuin Saksassa ja Ranskassa) tai erikoisilla laeilla (esim. Hollannissa, Italiassa, Venäjällä) on heiltä ryöstetty, osoittaa samaa. Tietysti ei tule unohtaa, että kapitalistisella valtiolla, paitsi sen militaristisia harrastuksia, on puhtaasti yleistä etua siitä, että henkilökunta näillä liikenteen aloilla estetään „valtiolle vaarallisista" pyrkimyksistä. Myöskin tämä vaivannäkö tulee ajan pitkään tuloksettomaksi, miten paljon vaikeuksia se tehneekin työväenliikkeen levenemiselle. Huonot palkat tekevät kaikki militarismin ponnistukset pitää ulohtaalla työväenliikettä näistä liikennehaaroista turhiksi, ne kun eivät päästä henkilökuntaa kohoomaan tavalliselta proletariasteelta.

Militarismi machiavellismin [1]) asianajajana ja poliittisena järjestäjänä.

Militarismi esiintyy ensin *armeijana* ja sitte *armeijan yläpuolella olevana järjestelmänä, joka kietoo koko*

---

[1]) Omanhyödyn ja tunnottomuuden politiikka.

yhteiskunnan sotilaallisten tai puolsotilaallisten laitosten verkkoihin (kontrollilaitos, kunniatuomioistuimet, kirjailemiskiellot, reserviupseeri- ja sivilivirkalaitokset, koko virkamieskunnan militäriseeraaminen, joka suurimmaksi osaksi johtuu reserviupseerimielivallasta, sotilaskärkkyjäjärjestelmästä, ampumaopetuslaitoksesta j. n. e.) ja kolmanneksi *koko yleisen ja yksityisen elämämme militaristisella hengellä myrkyttämisenä.* Tähän vaikuttaa lisäksi myöskin kirkko, koulu ja eräänlainen tendenssitaide, edelleen sanomalehdet, samoin kuin kirjat, ostettavissa olevat kirjallisuusvalheet ja lisäksi se yleinen loisto, joka pyhimyskehän tavoin ympäröi „meidän kelpo soturejamme“. Tämä yhteistyö on voimakasta ja viekasta: militarismi katolisen kirkon kera on selväpiirteisintä machiavellismia, mitä maailmanhistoria tuntee, samalla kun kapitalismi on korkeimmalle kehittynyttä machiavellismia.

Kaikkien näiden militarististen kasvatuskeinojen ja niiden tuloksien — joista korkein on kautta koko porvarillisen maailman julistettu univormun loukkaamattomuus — malliksi kelpaa Köpenick-suutarikapteenin usein mainittu kepponen. Se kuusituntinen tutkinto, jonka tämä rangaistusvanki suositti kenraaliharjoituksena saksaläisen armeijan, tuon byrokratisen aparaatin ja preussilaisten alamaisten edessä, meni kaikkine tutkintoaineineen niin loistavasti, että vieläpä mestari itsekin hämmästyi pedagogian loistavia tuloksia. Geslerin hattu ei milloinkaan saanut osakseen niin nöyrää ja alistuvaa itsenöyrytystä kuin tämän kuolemattoman Köpenick-kapteenin lakki. Kristuksen pyhä hame Trierissa ei milloinkaan ole merkinnyt niin suurta kunniaa kuin

hänen univormunsa. Tämä klassillinen pila, jonka jättiläissuuri merkitys on siinä, että se on kiihottanut sotilaspedagogian perusperiaatteet kuolemaan asti, ja täytyisi tehdä saman militarismille koko maailman helvetillisen pilkan vuoksi, jos, niin, *jos* ei militarismi olisi yhtä välttämätön kuin leipä ja ilma porvarilliselle yhteiskunnalle, joka jo hetkisen tunsi näyttelevänsä velhonoppilaan osaa. Vanha, traagillinen ristiriita! Kapitalismi ja sen voimakas renki militarismi eivät ensinkään rakasta, pikemmin päinvastoin pelkäävät ja vihaavat toisiaan ja tosiaankin on heillä siihen syytä; toinen pitää toista — siihen määrään on renki vapautunut — vaan välttämättömänä pahana ja siihen heillä taasen on täydet syyt. Niinpä tulee Köpenick-opetuksesta, jota ei porvarillinen yhteiskunta voi seurata, vaan erinomainen agitatsiooniaihe antimilitaristeille, sosialidemokrateille, joka sitä helpommin menee ihmisiin, mitä enemmän militarismi kärjistyy. Samaa, mitä Köpenick-kapteeni merkitsee militarismille käytännöllisen konnuuden alalla, merkitsi Gustav Puch kahdeksankymmenluvun loppupuolella „teoreettisen siveellisyyden“ alalla. Paksussa tekeleessään „Laajentuneen saksalaisen sotilasvaltion yhteiskunnallinen merkitys“, tekee tämä suunnitelmia tulevaisuuden valtioksi, minkä kaikki lämmittävä, valaiseva, sitova keskipiste, minkä sydän ja sielu militarismi on, tämä ainoa „tosikansallinen ja sivistynyt sosialismi“, missä koko yhteiskunta on muuttunut yhdeksi ainoaksi kasarmiksi ja kasarmit ovat kansakouluja, korkeakouluja, tehtaita isänmaallisia tunteita varten ja armeija kaikkitäyttävä lakkopetturijärjestö. Tämä innostunut kuvaus militarismin tuhatvuotisesta valtakun-

nasta on vaan järjestelmällistä hulluutta, mutta juuri se seikka, että se on *järjestelmällistä* mielipuolisuutta, joka vapaana kaikista esteistä riistää kaiken johdonmukaisuuden militarismin sekä tarkoitukselta että keinoilta, antaa sille tunnusomaisen merkityksen.

Johtavan aseman ottaa kuitenkin militarismi ja on, niinkuin myöhemmin tullaan osoittamaan, nyt jo se aurinko, jonka ympäri planeetat: luokkalainsäädäntö, byrokratismi, poliisilaitos, luokkatuomiot ja klerikalismi kaikissa muodoissa kiertävät. Militarismi on äärimmäinen, milloin salainen, milloin julkinen kaiken luokkapolitiikan järjestäjä, ei vaan kapitalistiluokalle, vaan myöskin proletariatille, eikä vähemmän viimeksi mainitun ammatillisissa kuin politillisissa järjestöissäkin.

NELJÄS LUKU.

Muutamia militarismin pääsyntejä.

Sotilasrääkkäykset, eli militarismi katuvana, mutta kuitenkin parantumattomana syntisenä.

Kaksi pulmaa.

Herrat militaristit eivät ole ensinkään tyhmiä. Sitä todistaa heidän erinomaisella viekkaudella toimeenpantu kasvatusjärjestelmänsä. He keinottelevat kunnioitettavalla taidolla joukkopsykologian kera. Jos kävikin laatuun Fredrik suuren mallin mukaan kokoonpantua seisovaa sotajoukkoa ja joka oli koottu palkkasotureista ja yhteiskunnan kuonasta, jonka tehtävät olivat enempi koneellisia, pitää koossa kurilla ja raipoilla, ei se käy laatuun meidän yleiseen kansalaisvelvollisuuteen perustuvan, kaikista yhteiskuntaluokista kohoavine sivistyksineen ja moraalineen, kootun armeijan kera. Meidän armeijamme asettaa yksilölle yhä suurempia vaatimuksia. Scharnhorst ja Gneisenau olivat ne, joiden armeijajärjestys muodostettiin julistaen ruoskiminen hävitetyksi, jotka heti saivat ratkaisevan tunnustuksen. Kuitenkin

kuuluu, niinkuin on näyttäytynyt olevan, huono kohtelu, raa'at häväistykset, ruoskiminen ja kaikenlainen harkitun julma käsittely myöskin meidän militaristiseen kasvatusjärjestelmäämme erottamattomana osana.

Asema, joka sotilasrääkkäyksillä on militarismijärjestelmässä, ei tietenkään riipu siveysopista, sivistyksestä, ihmisyydestä, vanhurskaudesta, kristinuskosta tai muista samanlaisista kauniista asioista, vaan puhtaasti jesuiittamaisista tarkoituksenmukaisuus-näkökohdista. Sen salaiset myyräntiet järjestyksen ja „hengen" hyväksi itse armeijassa [1]), eivät vielä likimainkaan ole yleisesti tunnettuja. [2]) Vanhempien toverien „varttaminen" [3]) rekryyttien ja vähemmän suositun miehistön puolelta, raa'at kasarmikukkaset ja kaikenlaiset häväistyssanat samoinkuin tyrkkimiset, potkut, lyönnit y. m. s. ylempiarvoisen miehistön puolelta pidetään edelleenkin arvelematta hyväksyttävinä, niin, pitävätpä sitä aivan välttämättömänäkin suurin osa aliupseereja, vieläpä upseerejakin, jotka ovat etääntyneet kansasta ja ovat sitä kohtaan

---

[1]) Manteufelin laatimassa, suurta tietoa todistavassa määräyksessä 18 p:ltä huhtikuuta 1885 sanotaan m. m.: „Häpäiseminen heikontaa kunniantuntoa ja hävittää sen ja upseeri, joka määrää häpeärangaistuksia alaisilleen, syövyttää omaa vertaan; sillä sellaisen miehen uskollisuuteen ja urhoollisuuteen, joka antaa itseään häväistä, ei koskaan voi luottaa. Sanalla sanoen: „Miten päällystö, kenraalista luutnanttiin, kohtelee alaisiaan, sellaisia nämät ovat."

[2]) Suuret joukot karkulaisia ja kutsuntaan tulemattomia asevelvollisia m. m. antavat jonkinlaisen heikon aavistuksen tästä. 15,000 saksalaista karkulaista on sortunut viimeisinä vuosina yksinomaan ranskalaisessa siirtomaa-armeijassa, sillaikaa kun verinen tappelu Vionwillessä vei ainoastaan 16,000 kaatunutta ja haavoittunutta.

[3]) „Das Schäften", saksalainen kasarmitermi.

vihamielisiä ja harjoittavat mitä kiihoittavinta väkivaltapolitiikkaa pienoiskoossa. Taistelu näitä ilkivaltaisuuksia vastaan kohtaa siis jo etukäteen aivan voittamattoman passivisen vastarinnan. Ei julkisesti, mutta salaa voi joka päivä kuulla, miten päällikkökunta pitää näiden „miesten“ ihmisarvoa vastaavaa kohtelua typeryytenä ja hulluna ihmisyyshoureena. Asepalvelus on raakaa. Vaikkakin ollaan vakuutettuja tästä kurinpitorääkkäysten luonteen perin turmelevasta vaikutuksesta, ollaan uudelleen eräässä näistä pulmista, joista väkivaltasysteemin, joka on vastoin luonnollista kehitystä, täytyy kohdata tiellään ja joista jo olemme muutamia paljastaneet. Tarkoitetut rääkkäykset juuri ovat — minkä voi todistaa yhä paremmin — välttämättömiä apukeinoja ulkonaisille keinotteluille, joita kapitalistinen militarismi, jolle sisäinen vapaa järjestyksenpito on riittämätön, ei, paremman puutteessa, voi välttää. Ne ovat, huolimatta kaikesta arveluttavuudestaan ja kaikesta epäilyttävyydestään, uudistamme sen, eivät tietenkään virallisia vaan puolivirallisia, eivät laillisia mutta silti kieltämättömiä militaristisia kasvatuskeinoja.

On kuitenkin — paitsi näitä sotilaallisia arveluttavuuksia — sitte kun joudutaan kiinni, paha omatunto, s. o. sitte kun häikäilemätön sosialidemokratinen kritiikki on hyökännyt sotalaitoksenkin kimppuun ja alkanut hävittää, vieläpä laajoista porvaripiireistäkin, uskoa sotilaalliseen moraaliin. Militarismin täytyy hammasta purren kärsiä, että se ei ainoastaan ole ylimmän sotapäällikön komennettavana, vaan että se ennen kaikkea aineellisesti riippuu pilkatusta ja halveksitusta kansanedustajistosta, valtiopäivistä, jossa kaiken lisäksi istu-

vat vieläpä „roskaväenkin“ edustajat, lyhyesti, on riippuvainen „kuhnureista“ ja että valtiopäivien erikoisvapauksien suojassa sen alastomuus uudelleen ja uudelleen armotta paljastetaan. Niinpä näkee militarismi, joskin täynnä raivoa, olevansa pakotettu pitämään porvaristoa, „valtiopäivämiehiä“, halveksittua ja pilkattua „yleistä mielipidettä“ hyvässä vireessä. Tämän vuoksi se ei saa asettaa porvariston sotilasmielisyyttä — itsestään muuten valmis kaikkiin mahdollisuuksiin myönnytyksissä sotalaitoksen hyväksi, mutta ei niinkään harvoin, erittäinkin huonoina raha-aikoina, halukas tenäämään vastaan — liian kovaan koetukseen. Sen vuoksi on sen myöskin hankittava porvaristolle mahdollisimman edullinen asema niihin valitsijamiehiin nähden, jotka itsestään kuuluvat antimilitaristisiin luokkiin ja joista tulisi sosialidemokrateja niin pian kuin tulisivat tietoisiksi asemastaan. Se taasen käy laatuun salaamalla ja ryöstämällä sosialidemokratiselta agitatsionilta sen parhaimmat aseet, joten joudutaan salaamis- ja kavaltamistaktiikkaan. Sotilastuomioistuimien olemassaolo on salaisuus, „ei tunge ainoatakaan sädettä sen sydämmen yöhön“ ja jos kuitenkin jokunen sinne pääsisi tunkeutumaan, niin kielletään, kiistetään vastaan ja kaunistellaan kaikin voimin. Mutta aina kasarminmuurien takanakin, kautta sotilasvankiloitten kaltereitten ja varustusten loistaa yhä enemmän ja enemmän sosialidemokratian soihtu. Sotilaskysymystä käsiteltäessä Saksan valtiopäivillä kahdeksankymmen- ja yhdeksänkymmen-luvulla viime vuonna oli sitkeä ja kiihkeä taistelu, jotta saataisiin kasarmi-ilkityöt tunnustetuiksi ei vaan harvoin siellä täällä esiintyviksi, vaan tavallisiksi, vississä mää-

rässä järjestelmällisiksi ja „perustuslaillisiksi" ilmiöiksi. Hyvän palveluksen tässä taistelussa tekivät ne loistavat ja vastustamattomat todistukset, joita saatiin sotilastuomioistuimien julkisuuden vuoksi eräissä maissa. Ne osottivat, että sotilaspahoinpitelyt ovat vakinaisia myöskin Ranskan tasavaltaisessa armeijassa, Belgian armeijassa, vieläpä sweitsiläisissä miliisijoukoissakin. Sosialidemokratinen kritiikki voitti varsinkin alussa vuotta 1892 Vorwärtsissä julkaistun, Saksenin prinssi Georgin kirjelmän (8 p:ltä kesäkuuta 1891)[1]) vaikutuksesta, samoin baijerilaisen sotaministerin kirjelmän johdosta (13 p:ltä joulukuuta 1893) sekä kolmipäiväisen valtiopäiväistunnon 15—17 p. helmikuuta 1892 johdosta. Tavallisten „harkitsemisien" ja rettelöimisien perästä tuli lopuksi seitsemän mutkan ja kahdeksan koukun jälkeen parannus sotaoikeudenkäyntijärjestelmään, mikä tietysti edelleen suuressa määrässä salaisuutensa vuoksi antoi kristillisen rakkauden vaipan verhota kasarmien kauhistuttavia salaisuuksia, mutta joka kuitenkin heti antoi sellaisen raekuuron kauheita rääkkäyksiä virrata julkisuuteen, että kaikki väitteet sosialidemokratista kritiikkiä kohtaan ihan yksinkertaisesti menettivät pohjansa ja että sotilasrääkkäykset melkein kaikkialla, vaikkakin se tapahtui vastentahtoisesti, tunnustettiin vallitsevaksi ilmiöksi valtion sotalaitoksessa.

---

[1]) Siinä puhutaan „mitä suurimmassa määrässä arveluttavasta tilasta", „hermostuneista rääkkäyksistä", „raakuuden ja villiytymisen ilmauksista", joita päällikkökunnan kesken tuskin voidaan pitää mahdollisena ja johon nähden riittävän kontrollin aikaansaamista tuskin voidaan pitää mahdollisena toteuttaa. 8 p:nä helmikuuta 1895 julkaisi Vorwärts samantapaisen samaa asiaa koskevan keisarillisen kirjelmän 8 p:ltä helmikuuta 1890.

Koetettiin, rehellisesti ja vähemmän rehellisesti, saada tämä pelottava, sosialidemokratiselle kiihotukselle aivan liian suotuisa ilmiö hävitetyksi, vaikkakaan ei uskottu mihinkään sanottaviin tuloksiin päästävän, mutta täytyihän näyttää, että ei olla tyytyväisiä tähän ilmiöön ilman muuta ja tekemättä parastaan sen hävittämiseksi. Alettiin vainota sotilasrääkkääjiä vissillä häikäilemättömyydellä, mutta tärkeämmäksi militarismille kuin taistelu sotilasrääkkäyksiä vastaan tulee tietysti sotilaallisen järjestyksen edut, tulee kansan kasvattaminen aseisiin taipuvaksi ja valmiiksi taistelemaan omia kansainvälisiä ja kansallisia etujaan vastaan. Voidaanhan panna vastakkain häpeällisimmistä sotilasrääkkäyksistä langetetut tuomiot niiden tuomioiden kera, joita usein miltei päivittäin langetetaan aivan mitättömistä ja usein kiihotetussa tilassa tai humalassa tehdyistä hairahduksista sotilaitten puolelta päällystöä vastaan. Toiselta puolelta veriset, julman ankarat rangaistukset jokaisesta synnistä militarismin pyhää henkeä vastaan ja toiselta puolelta kaikesta huolimatta verrattain lempeät jälkilaskut ja selvittelyt. Niinpä on sotaoikeuksien taistelu sotilasrääkkäyksiä vastaan — jotka kulkevat käsi kädessä jokaisen itsenäisyyden ja yhdenvertaisuudentunteen jotenkin ehdottoman hävittämisen kanssa miehistöstä — luonnostaan melkein tuloksetonta. Saksen-Meiningen perintöprinssin juttu, prinssin, jolla oli rohkeutta kutsua itse miehistö taisteluun rääkkäyksiä vastaan, niin, vieläpä teki heidän apunsa tässä taistelussa suorastaan velvollisuudeksi ja joka tehokkaammin kuin kukaan muu kävi käsiksi pahan juuriin, selittää kaiken. Hänen täytyi rohkean askeleensa vuoksi ottaa heti ero palve-

luksesta. Tämä juttu paljastaa päivänselvästi virallisen taistelun sotilasrääkkäyksiä vastaan koko toivottomuuden.

Tuo pieni kirja, puoluetoveri Rudolf Krafft'in, entisen baijerilaisen upseerin kirjoittama „Kasarmin uhri" käsittelee arvokasta aineistoa asiantuntemuksella, joka voi kehittyä vaan niissä oloissa. Säännölliset yhdistelyt puoluelehtiemme tietoon määrättynä ajanjaksona tulleista sotilasrääkkäyksistä tarjoovat — myöskin merisotalaitosta vastaan — pelottavan joukon aseita, joita, sitä pahempi, ei vielä ole otettu yhdistävän käsittelyn alaiseksi. Tässä on tärkeä ja kiitollinen tehtävä täytettävänä.

Periaatteelliselta kannalta tulee arvostelumme militarismia kohtaan olemaan aivan ennakkoluulotonta ja tosi-asioihin perustuvaa. Kun scharnhorstilaisissa „sotilasrangaistuksia koskevissa määräyksissä" sanotaan: Kokemus on opettanut, että rekryyttiä ilman kuria voidaan harjoituksissa opettaa ja että upseerilta, jonka mielestä tämä on mahdotonta, puuttuu joko tarpeellista esityskykyä tai selvää käsitystä harjoitusopetuksesta . . ." niin on se tietysti teoriassa oikein, mutta käytännössä paljon aikansa edellä. Sotilasrääkkäykset johtuvat suoraan kapitalistisen militarismin sisäisestä olemuksesta. Miehistö ei suureksi osaksi ole vielä henkisesti kypsää ja vielä suuremmaksi osaksi on se fyysillisesti alaikäistä militarismin vaatimuksille, ennen kaikkea se ei ole kypsynyt paraatikomeiluun. Sotaväkeen astuu suuret joukot nuoria ihmisiä, joiden elämänkatsomus on vaarallinen ja vihollismielinen sotilaalliselle hengelle. Sotilaskasvatuksen tehtävänä siis on kiskoa „miehestä" irti hänen tähänästinen sielunsa ja tunkea sijaan uusi isän-

maalliskuningasmielinen sielu. Kaikki nämät tehtävät ovat ratkaisemattomia viekkaimmallekin kasvattajalle ja silloin on puhuttava hiljaa niistä kasvatuskeinoista, joita militarismilla käytettävissään on, kasvatuskeinoista, joita sen myöskin tällä alalla täytyy säästää enemmän kuin haluaisi.[1]) Ja näillä sotilaskasvattajilla ei ole mitään varmuutta toimeentulostaan. He ovat tykkänään riippuvat päällikkökunnan hyväntahtoisuudesta ja täytyy heidän joka hetki olla valmiina kadulle viskattaviksi elleivät täytä päätehtäväänsä: muokata sotilaita militarismin kuvan jälkeen — erinomainen keino tehdä koko sotilaallisen päällikkökoneiston (upseerit ja aliupseerit) äärimmäisen notkeiksi ja taipuviksi korkeimman päällikkyyden käsissä. Että sellainen päällystö puuhaa hermostuneella häikäilemättömyydellä, on itsestään selvä, että se tämän ohessa yhä kertaa: „ellet ole tottelevainen, käytän minä väkivaltaa", ja että lopuksi väkivalta — ehdottomine, elämää ja kuolemaa vallitsevine mahtineen, joka päällystöllä on alaisiinsa nähden, kokonaan jätettynä kun nämät ovat ylempiensä mielivaltaan — on inhimillisvälttämätön seuraus syyketjusta, mihin myöskin äskenleivottu japanilainen militarismi kokonaan on takertunut on selvää niinikään. Tästäkään pulmasta ei militarismi pääse irti.

Tietystikään eivät syyt sellaiseen „sotilas"-iloon kaikkialla ole samanlaiset. Kansansivistyksen korkeus ennen

---

[1]) 27 p. helmikuuta 1891 selitti Caprivi, viitaten sotilasrääkkäyksiin, että meille on „sivistynyt aliupseeri suuremmasta arvosta, kuin raaka, koska hän harvemmin raivostuu, vaikka häntä kiihotettaisiinkin". Mutta mistä ottaa „sivistyneitä" aliupseereja varastamatta.

kaikkea niihin suuressa määrässä muuttelevasti vaikuttaa. [1]) Ja se ei lainkaan herätä kummastusta, että vieläpä ranskalainen siirtomaamilitarismikin täällä näyttää houkuttelevalta kotoiseen preussilais-saksalaiseen militarismiin verraten.

Meille tarjoo kuitenkin juuri tämä järjestyksellisen väkivallan harjoittamisen muoto, järjestelmään juurtuneen välttämättömyyden vuoksi, erinomaisia keinoja taistella militarismia vastaan periaatteellisesti ja mitä suurimmassa määrässä vaikuttavasti, se tarjoaa meille keinoja yllyttää yhä laajempia kansankerroksia sitä vastaan ja levittää luokkatietoisuutta sellaisiin piireihin, jotka muuten eivät vielä ole tai hyvin vaikeasti ovat sitä vastaanottamaan valmistuneita. Sotilasrääkkäykset yhdessä sotilaallisen luokkaoikeuden kanssa, eräs kiihottavimmista ilmiöistä kapitalistisessa raakalaisuudessa, ovat, näiden sotilaallista järjestyksen pitoa palvelevan luonteensa kera vaikuttavimpia aseita proletariatin vapaustaistelussa. Tämä kapitalismin synti kääntyy kaksinkertaisena sitä itseään vastaan. Ja tehköön syntinen ja yrittäköön miten paljon parannusta tahansa, joko murtuen kunniakkaasti avuttomuudessaan tai Reinecke Fuch'in tapaan, ei näitä aseita meiltä voida riistää, sillä huolimatta säkistä ja tuhasta on tämä katuva syntinen kuitenkin parantumaton.

---

[1]) Saksa ei tässä tunne mitään Mainlinjaa. Ainakin sotilasrääkkäysten alalla on Saksan yhtenäisyys ja yksimielisyys toteutettu.

Militarismin kustannukset.

Vielä eräs pulma.

Historiallinen materialismi, todistettavissa olevan kehityksen oppi, on syyn ja seurauksen oppi.

Jokainen luokka-yhteiskunta on tuomittu itsemurhaan. Jokainen luokka-yhteiskunta on voima, joka alituisesti tahtoo pahaa ja alituisesti luo hyvää ja jos se ei tahtoisikaan pahaa, täytyy sen kuitenkin tehdä sitä, sen täytyy hävitä perisynnin kautta sen luokkaluonteessa, mikä, tahtoisipa tai ei, luo sen Oedibuksen, joka eräänä päivänä lyö sen kuoliaaksi — ja tämän vastoin kuin tarumainen Tebanen, täydelleen itsetietoisena isänmurhasta: joka tapauksessa koskee tämä kapitalistista yhteiskuntaa eikä proletariaattia. Tietenkin myöskin hallitsevat luokat kapitalismin aikana tahtovat kernaasti huolehtia omista etuharrastuksistaan kaikessa hiljaisuudessa. Koska kuitenkin tämä salaperäisyys ei ole sopusoinnussa kapitalistisen kilpailun kanssa enempää kuin ajanpitkää vastaa niiden makua, joiden selistä kapitalismi leikkaa hihnat, varustautuu kapitalismi suojelemaan palkkaorjuutta, tätä eduistaan kaikkein pyhintä, väkivaltaherruuden julmaa varustusta.

Ja jos militarismi, herrasvallan tuki ja turva, onkin välttämätön elämänehto kapitalismille, ei tämä itsekään ole ensinkään ihastunut sen jättiläiskustannuksiin, päinvastoin ovat ne sille mitä suurimmassa määrässä epämieluisia. Mutta kun tähän aikaan kerta kaikkiaan on

mahdotonta jalkaa polkasemalla saada nousemaan armeijoja maasta, ei ole muuta tehtävää kuin alistua militarismin molokluonteen orjaksi ja vaalia sen ahmattisuutta. Miten kiusallinen tämä militarismin ominaisuus on vallitsevalle luokalle, sen näkee joka vuosi menosääntökeskustelussa valtiopäivillä. Voitonhimoista kapitalistia ei ensinkään liikuta muu kuin rahakukkaro, sen periaatteellinen heikko kohta. Militarismin kalleus se on, joka saa kenen tahansa sen kustannuksia vastustamaan, ainakin jos ne kustannukset tulisivat porvariston itsensä kannettaviksi. Mutta se ei ole niin vaarallista, sillä etumoraali etsii ja löytää pian erittäin sopivan uloskäytävän: sälyttää suurimman tai ainakin suuren osan kustannuksia sen kansanluokan kannettavaksi, joka on heikoin ja vielä enemmän, jonka sortamiseksi ja kurissapitämiseksi militarismia ylläpidetään. Kapitalistiset luokat käyttävät, samoin kuin vallitsevat luokat kaikkien edellisten luokkayhteiskuntien aikana hallitusvaltaansa, joka perustuu proletariaatin verenimemiselle, antaakseen sorrettujen luokkien ei ainoastaan itse takoa, vaan vieläpä lisäksi maksaa kahleensa. Ei siinä kyllin, että tehdään kansan omista pojista pyöveleitä kansalle, vaan puristetaan — mikäli voimat riittävät — myöskin palkka näille pyöveleille kansan hiestä ja verestä. Ja myöskin, jos siellä ja täällä tajutaan tämän verisen konnantyön kiihottava vaikutus, luottaa kapitalismi uskoonsa kuolemaan, valtaistuimeen ja kultaiseen vasikkaan.

Varmasti vähentää tämä sotalaitosten kustannusten vierittäminen köyhempien luokkien niskoille riistämismahdollisuutta näiltä luokilta, se ei ole sanoihin taker-

tumista, ja myöskin tämä seikka antaa riistämishaluiselle kapitalismille lisää syytä ärtymään Molokille.

Militarismi painaa kuin lyijymöhkäle koko elämäämme. Se on kuitenkin aivan erikoisesti *taloudellinen* lyijypaino, ies, jonka alla koko taloudellinen elämämme huokaa, vampyyri, joka imee sitä, vetämällä kansan parhaat voimat vuosi vuodelta pois tuotto- ja sivistystyöstä, — Saksassa pyöreissä luvuissa laskettuna 655,000 voimakkainta ja tuottokelpoisinta miestä 20—22 vuoden välillä — ja lopuksi mielettömän korkein kustannuksinsa. Saksassa nousi pikamarssia kohoava sotilas- ja laivastokustannusarvio sekä siirtomaakustannusarvio vuosina 1906—1907 1,300,000,000 Saksan markkaan[1]) tai pyöreissä luvuissa yhteen ja yhteen kolmasosaan miljardiin.[2]) Muiden sotilasvaltioiden sotilaskustannukset eivät ole suhteellisesti halvemmat[3]) ja muiden muassa uhraavat vähemmän militarismilla siunatut valtiotkin valtavia summia sotalaitokseen, esim. Amerikan Yhdysvallat, Englanti (v. 1904—1905 armeijaan ja laivastoon 1,321 miljoonaa) Belgia ja Sweitsi. Kehitys kulkee kaikkialla samaan suuntaan pelottavasti kohoten, aina mahdollisuuksien äärimmäisille rajoille saakka.

Hyvin kaunis on seuraava Noveau Manuel du Soldat'in yhdistelmä:

---

[1]) Saksan markka = 1 markka 24 penniä Suomen rahassa.

[2]) Jokainen etelä-Afrikassa taisteleva saksalainen siirtomaasotilas maksaa valtiolle vuosittain 9,500 Saksan markkaa!

[3]) Ranskassa esim. v. 1905: 1,101,260,000 francia (markkaa), Ranska on vuoden 1870 jälkeen uhrannut sotilastarkoituksiin noin 40 miljaardia francia.

„1899 oli Euroopan sotilasmenoarvio 7 miljardia 184,321,093 francia.

Sotaväessä palveli

4 miljoonaa 169,321 miestä, jotka, jos tekisivät työtä, päivittäisin ansaitsisivat (laskettuna 3 francia miestä kohden päivältä)

12 miljoonaa, 507,963 francia.

Edelleen käytettiin sotaväessä

710,342 hevosta,

jotka 2 francin mukaan laskettuna tuottaisivat päivittäin

1 miljoona 420,684 francia.

Yhteensä tekee tämä

13 miljoonaa 928,647 francia.

Nämät numerot kun kerrotaan kolmellasadalla tekee menetetyn työn arvo yhteensä vuotta kohden

11 miljardia 362 miljoonaa 915,913 francia."

Vuosina 1899—1907 on yksin Saksan sotilaskulut kasvaneet 920 miljoonasta 1,300 miljoonaan, siis yli 40 prosentilla. Sotalaitoksen koko kustannukset — lukuun ottamatta venäläis-jaapanilaisen sodan kuluja — tekevät Europassa nykyään noin 13 miljardia Saksan markkaa vuodessa, s. o. pyöreissä luvuissa 13 prosenttia maailman yhteenlasketusta ulkomaakaupasta — todellakin oikeata talonhävitys-ekonomiaa.

Samoin kuin venäläisissä Itämerenmaakunnissa sotilaallinen kapinan tukeuttaminen jätettiin kapinan kohtaamien paroonien haltuun, on Amerika toteuttanut sen rajattoman mahdollisuuden, että vississä määrässä antaa yläluokalle kapitalistisen järjestelmän urakalla pystyssäpitämisen rauhan aikana: Pinkertonhan ihan yksinker-

taisesti on laillinen laitos luokkataistelua varten. Näillä laitoksilla kuitenkin on, samoin kuin belgialaismallisilla porvarikaarteilla, se etu, että ne lieventävät[1]) niitä sotalaitoksen seuralaisia, joita itse porvaritkaan eivät pidä erittäin miellyttävinä (sotilasrääkkäykset, kustannukset j. m. s.) ja siten riistävät kapitalistisen yhteiskunnan vihollisilta parhaan agitatsiooniaiheen. Mutta nämät proletariaatille ei niinkään vähän miellyttävät tavat yrittää ratkaista kysymystä, joista edellä huomautettiin, ovat mahdottomia kapitalistisille valtioille ja tie taloudellidellisesti paljon vähemmän rasittavaan miliisiin on kaukaisiin aikoihin asti tukettu sotajoukkojen sisäisen poliittisen tarkoituksen vuoksi, niiden luokkataistelutehtävän vuoksi, mikä pakottaa jyrkästi ja ehdottomasti hävittämään jo olevatkin miliisit.

Vertaillessa Saksan valtion v:n 1906—1907 koko kulunkiarvion — suuruudeltaan 2,397,324,000 markkaa — sitä osaa, joka menee maa-armeijaan ja laivastoon sekä muita määrärahoja, huomaa, että kaikki muut summat näyttelevät sangen mitätöntä rollia. Koko verotuslaitos, koko valtiovarain hallinto, kaikki ne ryhmittyvät sotilasmäärärahan ympärille „kuin tähdet ympäri auringon“.

Niin tulee militarismista pelottava jarru, usein haudankaivajakin, niillekin sivistyksellisille edistysyrityksille, jotka itsestään sisältyvät yhteiskuntajärjestyksen harrastuksiin. Koulut, taide, tiede, yleinen terveydenhoito, kulkulaitos, kaikki tulevat käsitellyksi äärimmäisen yksi-

[1]) Mutta Yhdysvalloissakin nousivat kuitenkin sotilasmenot v. 1904—1905 240 miljoonaan dollariin. Koko menoarvio tekee ainoastaan 720 miljoonaa dollaria.

puolisesti, koska emme saa jäämään mitään kulttuuritarkotuksiin sodan Molokin ahneudelta. Ministerisana: kulttuuritarpeet eivät kärsi, saa korkeintaan vakuutetuksi hallituksen itä-elbeläiset junkkarit pienine sivistysvaatimuksineen, mutta voi itse kapitalistisen yhteiskunnan edustajienkin puolelta aiheuttaa vaan suuren naurun. Numerot puhuvat. Vertailu niiden yhden ja kolmasosamiljardin, jotka kuluvat Saksan sotalaitoksen ylläpitoon ja niiden 171 miljoonan välillä, jotka Preussi käyttää kansansivistykseen yhteensä, koko Itävallan sotalaitokseen hukkuvan 420 miljoonan ja kansakoululaitokseen uhratun 5 1/2 miljoonan välillä, on riittävä. Uusin preussiläinen koululaki pienine muutoksineen opettajien palkkaoloissa ja kuuluisat kirjoitukset kaupunkien opettajien palkankorotuksia vastaan puhuvat enemmän kuin paksut kirjat.

Saksa olisi tarpeeksi rikas täyttämään kaikki kulttuuritehtävät. Ja mitä useampia näistä tehtävistä täytettäisiin, sitä helpommaksi tulisivat niiden kustannukset kantaa. Mutta militarismi sulkee tien, tekee voimattomia esteitä.

Tapa, jolla sotalaitostaakkaa varten välttämättömiä tuloja kohotetaan Saksassa — muissa maissa esim. Ranskassa, tuskin vähemmän — on aivan erikoisesti kammottava. Militarismi on, voi melkein sanoa, kaiken pahan, kaiken sorron, vääryyden, välillisen verotusjärjestelmän luoja ja ylläpitäjä. Koko valtio, tulli- ja verotalous, joka tarkoittaa suuren massan ryöstämistä — s. o. kansan köyhimmän osan — ja jota myöskin voi kiittää siitä, että esim. v. 1906 kansan elantokustannukset nousivat 10—13 prosenttia vuosiin 1900—1904 verraten,

hyödyttää — paitsi junkkeriherroja, koko loiseläjäluokkaa, mitä taasen hyvin suureksi osaksi niin hellästi hoidetaan militarismin puolelta — ensi kädessä militaristisia tarkoituksia. Tällaista taloutta saamme kiittää siitä, että kulkulaitoksemme, jonka kehitys ja täydellisentäminen on kapitalistiemme hartaimpia haluja, ei pitkään aikaan ole vastannut vaatimuksia ja tekniikan kehitystä, vaan on sitä käytetty lypsylehmänä epäsuorasti kansaa verottamaan. Viimeinen Stengelsin valtiofinanssiesitys kykenee avaamaan tässä asiassa silmät sokeimmaltakin. Melkein äyrilleen lasketaan, että tämä esitys on johtunut ja käynyt välttämättömäksi täyttääkseen sen 200 miljoonan reijän, jonka sotalaitos taasen on reväissyt valtiokassaan; ja verolakien luonne, ne kun raskaimmin kuormittavat joukkokulutustavaroita, olutta, tupakkaa j. n. e., niin, vieläpä kulkulaitosta, tätä kapitalismin elämänilmaa, antaa mainion kuvan ylläesitettyyn.

Epäilemättä voi tästä jo päättää, että militarismi monessa suhteessa on sangen rasittava taakka kapitalismille itselle, mutta tämä taakka lepää sen niskoilla yhtä kiinteästi kuin se salaperäinen ukko merenkulkia Singbadin hartioilla. Se tarvitsee militarismia yhtä välttämättömästi kuin sodassa tarvitaan urkkijoita ja rauhanaikana pyöveleitä ja pyövelisotilaita. Sitä voi vihata siitä kuitenkaan pääsemättä, aivan kuin kristitty kulttuuri-ihminen inhoo syntiä evankeliumia vastaan voimatta olla sitä tekemättä. Militarismi on kapitalismin perisynti, mihin siellä ja täällä tietenkin saadaan aikaan lievennyksiä, mutta josta kuitenkin vasta sosialismi voi tehdä puhdasta.

Armeija aseena proletariaattia vastaan taloudellisissa taisteluissa.

Johtavia huomautuksia.

Olemme nähneet, miten militarismista on tullut se akseli, jonka ympäri meidän poliittinen, yhteiskunnallinen ja taloudellinen elämämme pyörii, miten siitä on tullut regissööri, joka tanssittaa kapitalistisen nukketeatterin nukkeja nervus rerum'in nuoralla. Olemme nähneet, mitä tarkoituksia militarismi palvelee, miten se pyrkii saavuttamaan päämääräänsä ja miten sen tarkoitustaan täyttäessään luonnonlain välttämättömyydellä täytyy valmistaa sen myrkyn, johon se tulee kuolemalla kuolemaan. Olemme myöskin käsitelleet kysymystä, miten tärkeätä valtiotasuojelevaa, sitä pahempi vaan hyvin laihatuloksista osaa se näyttelee luonnekouluna kansalle, „kansalle kirjavassa takissa" ja sivilielämässä. Tätä se ei tee vaan huvitellakseen, vaan harjoitellakseen jo näinä rauhallisina aikoina valtiotasuojelevaa vaikutustaan eri aloilla valmistuksina, harjoituksina suurta päiväänsä varten, kun sen, pitkän oppilas- ja sälliaikansa jälkeen on tehtävä mestarinäytteensä, päivää varten, jolloin kansa julkeana ja yksimielisenä nousee herrojaan vastaan, suurta pesänselvityspäivää varten.

Sinä päivänä, jonka sen henkikaarti mieluummin soisi valkenevan tänään kuin huomenna, koska se silloin paljon varmemmin voisi toivoa tekevänsä sen vedenpaisumukseksi sosialidemokratialle, tulee se sydä-

men halusta, keisarin ja isänmaan puolesta ampumaan, pommittamaan, murhaamaan, teurastamaan tukussa: 22 p. tammikuuta 1905 ja verinen toukokuun viikko 1871 tulee olemaan sen ihanteina ja esikuvina. Erinomaisen kauniina ylistyksenä lausui Wienin joukkojen komentaja Schönfeldt eräissä kemuissa, missä yläluokka piti juhliaan, seuraavaa: „Voitte olla vakuutettuna siitä, että löydätte myöskin meidät rintamanne takana jos yhteiskunnan olemassaolo ja vaivalla kootun omaisuuden nauttiminen on uhattu. Porvarien seistessä ensi rivissä kiirehtivät sotilaat apuun!" Panssaroitu nyrkki on siis aina koholla valmiina putoamaan murskaten alas. Teeskennellään „järjestyksen säilyttämiseksi", „työn vapauden suojelemiseksi" ja tarkoitetaan „sorron ja sortajien turvaamiseksi", „riistämisen suojelemiseksi". Jos proletariaatti edistyy epäilyttävästi valppaudessa ja voimassa, pyrkii militarismin sapelinräminä sen heti pelottamaan takaisin. Kaikkialla läsnäolevana ja kaikkivaltaisena seisoo se jokaisen valtiomahtien tekemän työväestölle vihamielisen suunnitelman takana ja suo niille vielä voittamatonta tukeaan. Se ei kuitenkaan yksinomaan tyydy takapuolella seisomaan vahtien sitä suurta silmänräpäystään, vaan on alituisesti päämäärästään tietoisena valmiina tukemaan myöskin jokapäiväistä taistelua sitkeällä pikkukahakoimisella lujittaakseen kapitalistisen järjestelmän tukipylväitä. Tämä monitöinen monipuolisuus on erikoistuntomerkkinä kapitalistiselle militarismille.

Sotilaat kilpailijoina vapaille työläisille.

Militarismi kapitalismin palvelijana on täysin tietoinen siitä, että sen korkein ja pyhin tehtävä on kapitaalin voiton edistäminen. Niinpä pitää se itseään oikeutettuna, vieläpä velvoitettunakin virallisesti tai ainakin puolivirallisesti asettamaan sotilaansa työkarjana avuksi kapitalisteille, erikoisesti junkkerivaltioissa, korvaamaan epäinhimillisen riiston ja rajattoman nylkemisen kautta aikaansaatua maatyöläisten puutetta.

Sotilaitten elonkorjuuloma on yhtä yleinen kuin työväestön eduille vahingollinen ja epäedullinen ilmiö. Se — samoinkuin palvelijajärjestelmäkin — paljastaa väitteen, että pitkä palvelusaika on militäärisesti välttämätön, koko valheellisuuden ja paikkansa pitämättömyyden. Ne hyvin lukuisat tapaukset, joissa sotilaita on otettu avuksi posti- ja rautatieliikenteessä, ovat tietenkin kuvaavimpia, mutta eivät kuulu tähän.

Armeija ja lakonrikonta.

Välittömästi sekaantuu militarismi työväestön itsenäisyyspyrkimyksiin sotilaallisesti komentamalla sotilaita lakonrikkureiksi. Meidän tulee vaan muistaa viimeistä valaisevaa tapausta, kun nykyinen johtaja valtioliitossa sosialidemokratien parjaamiseksi, kenraaliluutnantti von Liebert jo vuonna 1896 yksinkertaisena everstinä käsitti, että lakko on yleinen onnettomuus, samoinkuin tulipalo ja vedenpuute, luonnollisesti onnettomuus työn-

antajistolle, jonka suojelushengeksi ja käskyläiseksi hän itsensä tunsi.

Erikoisen kuuluisa on sitäpaitsi Saksassa Nyrnbergiläisessä lakossa käytetty järjestelmä, että puoliväkisin työnnetään palveluksesta eroamaan tuleva miehistö lakkopetturien riveihin. Verrattomasti suuremman merkityksen voivat kolme ei-saksalaista tapausta osakseen vaatia: suuremmoinen sotilaallinen lakonrikonta hollantilaisen rautatielakon aikana tammik. 1903, joka kruunattiin voitolla riistämällä rautatiemiehiltä yhdistymisoikeus; sotilaallinen lakonrikonta unkarilaisen rautatielakon aikana 1904, jossa sotilashallinto meni vielä pitemmälle ja, sen lisäksi, että komensi lakonrikkojaksi aktiivisessa palveluksessa olevan miehistön, — tätä miehistöä pidettiin lainvastaisesti lippujen alla yli palvelusajan — ei hävetty kutsua koolle reserviläisiä ja nostoväkeen kuuluvia rautatieläisiä samoinkuin muitakin reserviläisiä ja nostoväkeen kuuluvia, joiden teknillinen sivistys teki heidät tarkotukseen sopiviksi ja pakottaa heidät sotilaallisella kurilla lakonrikkurityöhön; ja lopuksi sotilaallinen lakonrikonta bulgarialaisessa rautatielakossa 3 päivä tammikuuta 1907. Vähemmän tärkeä ei ole alussa jouluk. 1906 Unkarissa maanviljelysministerin käsikädessä sotaministerin kanssa käymä taistelu maatyöläisten yhdistymis- ja lakko-oikeutta vastaan, jossa sotilaitten huolellinen harjotus leikkuutyö-lakonrikontakolonneiksi oli etualalla.

Myöskin Ranskassa on sotilaallinen lakonrikonta hyvin tunnettua.

Sen, että kasarmeissa sotilaallista kasvatusta työnhaluisuuteen järjestelmällisesti tehdään ja että aktiivisesta

armeijasta päässeet työläiset valmiutensa kautta hyökkäämään luokkatovereidensa selkään voivat tulla vaaralliseksi taistelevalle proletariaatille, tulee myöskin laskea yhdeksi kansainvälisen militarismin voitoista.

Sapeleita ja kivääreitä lakkoja vastaan.

Kaikki militaristit ovat alusta alkain vakuutettuja siitä kapitalistisesta totuudesta, että jokaisen lakon takana väijyy *vallankumouksen lohikärme*. Sentähden on armeija aina valmiina siellä, missä poliisin nyrkit, sapelit ja revolverit eivät riitä n. s. lakkometeleitä vastaan, sapeliniskuilla ja kiväärinlaukauksilla pakottamaan työnantajan omapäiset orjat myöntymään. Tämä koskee kaikkia kapitalistisia valtioita ja luonnollisesti mitä suurimmassa määrässä ei vielä tykkänään kapitalistista Venäjää, jota erikoisten poliittisten ja sivistyksellisten olosuhteitten vuoksi ei tässä voi katsoa tyypilliseksi. Joskin Italia ja Itävalta tähän nähden marssivatkin etunenässä on kuitenkin, voidaksemme antaa oikean arvonsa tasavaltaisille hallitusmuodoille kapitalistisen talousjärjestelmän vallitessa, erinomaisen tärkeätä aina muistaa, että, Englantia lukuunottamatta, sotaväki ei missään ole ollut niin halukas sortamaan lakkoja tai iskemään niin häikäilemättömän verisesti, kuin puoliksi tai kokonaan tasavaltaisissa maissa, esim. Belgiassa ja Ranskassa; Yhdysvallat ja Sweitsi eivät siinä asiassa paljoakaan anna jälkeen. Venäjää on tässä, niinkuin aina mitä julmuuteen ja epäinhimillisyyteen tulee, mahdoton vertailla. Raakalaisuus, tai paremmin sanoen hurja eläimellisyys

on sen hallitsevan luokan sivistysaste ja sen militarismin luonnollinen vaisto, militarismin joka jo proletariaatin ensimäisen täysin rauhallisen liikkeen johdosta kirjaimellisesti kylpee rauhallisen työväestön veressä, työväestön, joka rajattomassa hädässään epätoivoisesti huutaa vapautta. Emme voi lähteä nimittelemään yksityisiä tapauksia, sillä olisi mielivaltaista ja pikkumaista reväistä ainoatakaan riviä tästä aikaan ja paikkaan nähden yhteenkuuluvasta ketjusta.

Yhtä monta tippaa proletaariverta kuin on vuodatettu taloudellisissa taisteluissa kaikissa muissa maissa, yhtä monta proletaariruumista on tsaarivalta polkenut jalkoihinsa tukahuttaakseen työväenliikkeen pienimmätkin ilmaukset Venäjällä.

Sukua tälle sotilaallisen väkivallan käytölle on siirtomaa- ja vartiojoukkojen toimenpiteet niitä siirtomaiden alkuasukkaita vastaan, jotka eivät suosiolla tahdo alistua kurjimman riistämisen ja voitonhimon ikeen alle. Emme kuitenkaan voi lähemmin kosketella tätä ainetta.

Mutta useinkaan ei käy vetäminen tarkkoja rajoja oikean armeijan, poliisilaitoksen ja santarmiston välille, ne kun työskentelevät käsikädessä, korvaavat ja täydentävät toinen toisiaan, koska juuri se ominaisuus mistä tässä on kysymys, nimittäin verikoiramaisuus ja valmius paljain asein häikäilemättä ja villisti raivoamaan kansaa vastaan, myöskin poliisilaitoksessa ja santarmistossa on pääasiassa kasarmituote ja sotilaallisen kasvatuksen ja sivistyksen hedelmä.

Italia.

Ottavio Dinale on kahdessa opettavassa artikkelissa antanut yhtenäisen selonteon työläisten joukkoteurastuksista Italiassa. Siinä koskettelee hän, ei vaan lakkoteurastuksia, mutta myöskin niitä, joita ulkopuolella lakkojen on tapahtunut työväen mielenosotuksien vuoksi. Näistä artikkeleista käy selville, miten nopeasti armeija Italiassa on tällaisissa tilaisuuksissa valmis ja millä kiihkolla sotaväki hyökkää aseettomia kansanjoukkoja vastaan ja miten siellä piestään ja lyödään vieläpä pakeneviakin ja hajoavia joukkoja. Kirjoittaja tekee laskelmia, että Italiassa „kuninkaan kuulat" joka vuosi viisi, kuusi, niin vieläpä kymmeneen kertaan murskaavat italialaisen työläisen jäseniä. Hän huomauttaa, että italialainen porvariluokka, syy teurastuksiin, kuuluu maailman typerimpiin ja sivistymättömimpiin. Sosialismi sen silmissä ei ole poliittinen mielipide, vaan eräänlaista rikollista ja rangaistavaa peliä, joka on äärettömän vaarallista yleiselle järjestykselle. Hän siteeraa sanat, jotka sanomalehti „Idea Liberale" Milanossa kirjoitti Grammichelen teurastuksen jälkeisenä päivänä: „kuolleet ja haavoitetut — nämä ihmiset ovat saavuttaneet ansaitsemansa kohtalon — *kartessit, ne ovat sivistyksen ja järjestyksen kalleinta ainesta!*"

Sellaisen todistuksen jälkeen ei sovi ihmetellä, että vieläpä n. k. demokratinen hallitus, sellainen kuin Giolittin, ei koskaan katsonut sopivaksi syyttää sotalaitosta sen verisestä raakalaisuudesta, vaan sensijaan lausuu

julkisen kiitoksensa siitä, että he „olivat tehneet velvollisuutensa“.

Vielä luonnollisemmalta tuntuu, että sosialistisen parlamenttiryhmän ehdotus sotilaitten käytön rajoittamisesta työriidoissa raukesi.

Murhat toukokuussa 1908 valaisevat luokkataisteluaseman vieläpä sokeimmille ja lyhytnäköisimmillekin optimisteille. Lähes täydellinen verirekisteri on seuraavan näköinen:

			Uhrit	
Berra	27 kesäk.	1901	2 kuollutta	10 haav.
Patugnano	4 toukok.	1902	1 „	7 „
Cassano	5 elok.	„	1 „	3 „
Candela	8 syysk.	„	5 „	11 „
Giarratana	13 lokak.	„	2 „	12 „
Piere	21 toukok.	1903	3 „	1 „
Galatina	20 huhtik.	„	2 „	1 „
Torre Annunziata	31 elok.	„	7 „	10 „
Cerignola	17 toukok.	1904	3 „	40 „
Buggera	4 syysk.	„	3 „	10 „
Castelluzza	11 „	„	1 „	12 „
Sestri Ponente	15 „	„	2 „	2
Foggia	18 huhtik.	1905	7 „	20 „
St. Elpidio	15 toukok.	„	4 „	2 „
Grammichele	16 elok.	„	18 „	20 „
Muro	23 maalisk.	1906	2 „	4 „
Scarano	21 „	„	1 „	9 „
Calinera	30 huhtik.	„	2 „	3 „
Turin	4 „	„	1 „	6 „
Cagliari	12 toukok.	„	2 „	7 „

		Uhrit	
Nebida	21 toukok. 1906	1 kuollutta	1 haav.
Sanneza	21 „ „	6 „	6 „
Benventare	24 „ „	2 „	2 „

Summa: 23 teurastusta, 78 kuollutta ja 218 haavotettua! Todellakin kaunis sato!

Niiden tapausten luku, jossa sotaväkeä on käytetty lakkolaisia tai ylipäänsä taloudellisista syistä mieltään osottavia työläisiä ja talonpoikia vastaan ja jotka ovat menneet ilman verenvuodatusta, on Italiassa legio. Tällaiset „harjotukset“ kuuluvat Alppien toisella puolella suorastaan jokapäiväiseen leipään.

Tämän lisäksi voimme tässä Hervén todistuksen mukaan esittää sen itsestään selvän tosiasian, että työläisten ja talonpoikien joukkoteurastukset Espaniassa, jossa valtiossa erään kerran ei aurinko milloinkaan laskenut, mutta missä aurinko ei enää tahdo nousta, joukkoteurastukset ovat yhtä mahdottomat laskea kun Italiassakin.

Itävalta-Unkari.

Tässä mustakeltasessa kaksois-monarkiassa ei asianlaita, niinkuin yleisesti tiedetään, ole paljoa parempi. Sosialistinen valtiopäivämies Daszynski voi 25 p. syysk. 1903 täydellä syyllä Itävallan parlamentissa huudahtaa: „lakoissa, kansanmielenosotuksissa, samoinkuin kaikissa kansallistunteen ilmauksissa armeija aina kääntää pistimensä kansaa vastaan, työläisiä, talonpoikia vastaan“.

Hän voi — poliittiselle alalle siirtyäkseen — todentaa: „me elämme valtiossa, missä armeija jo rauhan aikana muuttuu ainoaksi kiinipitimeksi yhteiskunnan riitaisten ainesten välille“, ja viitata tapahtumiin Grazissa ja Graslitsissa vuodatettuun vereen. Badenin kukistumiseen sekaantui, kuten tiedetään, sotaväki, verisesti hyökäten marraskuun päivinä Wienissä, Grazissa ja Budapestissä. Usein sattuvat työläisten surmaamiset erikoisesti Galiziassa (mainitsemme tässä ainoastaan v. 1902 Burovickin ja Ubinien maatyöläisteurastukset) ovat kaikkien hyvässä muistossa, samoinkuin veriset tapaukset Falkenaussa, Nyrschanissa ja Ostraussa, jotka kylläkin kuuluvat santarmien kontolle — näiden spesialijoukkojen, joiden erikoisena tehtävänä on sisäisen järjestyksen ylläpitäminen ja jotka ovat puoleksi sotilas- ja puoleksi siviiliviranomaisten käskynalaisena, mutta joissa vallitsee puhtaasti sotilaallinen kuri. Suurlakon aikana Triestissä helmik. 1902 sattui niinikään yhteentörmäyksiä armeijan kanssa; 10 henkilöä tapettiin ja haavotettiin. Myöskin tapahtumat muurarilakon aikana Lembergissä 1902 ja poliittisilla, lakon yhteydessä olevilla mielenosotuksilla, kun husaarit ratsastivat kansan joukkoon ja tappoivat 5 henkilöä, ansaitsevat mainitsemista. Puhtaasti kansallinen meteli Innsbruckissa 1905 ei kuulu meidän aineeseemme.

Unkarissa on suurempia hyökkäyksiä kansaa vastaan sotaväen puolelta viime aikoihin asti usein sattunut; samoin on santarmisto — vertaa meteliä Tamasien pustalla, missä rauhallisia maatyöläisiä aivan syyttä ammuttiin — täällä „täysin“ tehnyt „velvollisuutensa“. Ainoastaan yksi tapaus aivan viime päiviltä, nimittäin

teurastus 2 p. syysk. 1906, mainittakoon. Silloin sotaväki suorastaan raivosi lakontehneiden kaivostyömiesten joukossa Petrosenyn hiilikaivoksessa. Lukuisia henkilöitä haavottui vaikeasti, niistä 2 hengenvaarallisesti ja 150 lievästi.

Kahakoita ja yhteentörmäyksiä, joihin armeija poliittisessa taistelussa proletariaatin kanssa on tehnyt itsensä syypääksi tässä habsburgilaisessa kaksoismonarkiassa, tullaan käsittelemään toisessa paikassa.

Daszynski esitti ennenmainitussa puheessaan vaatimuksen, että „*pistimillä ei saa politikoida*“, mutta niitä on niistä päivin, niinkuin jokainen tietää, vaan yhä kiihkeämmin käytetty politiikassa.

Belgia.

Belgiassa on työläisteurastuksilla takanaan pitkä historia. Tärkeitä ovat tapaukset 1867—68 jo Internationalen asiaan sekaantumisenkin vuoksi. Rivi avattiin n. s. nälkäkapinalla Marshiennessa 1867, kun aseettoman, mieltäänosottavan työläiskulkueen kimppuun hyökkäsi komppania sotilaita. Maalisk. 1868 seurasi joukkoteurastukset Charleroissa ja v. 1869 katalat murhat Searingissa ja Borinagessa.

Teurastukset Charleroissa, jossa sotilaat ja santarmit hyökkäsivät palkkojen alennuksen y. m. s. avulla äärimmäiseen epätoivoon ajettujen kaivostyömiesten niskaan, antoi Internationalelle aiheen vilkkaaseen agitatsioniin Belgiassa ja kenraalineuvostolle julistukseen, joka taa-

sen Internationalelle antoi merkittävän tuloksen järjestäymiseen nähden.

N. k. nälkäkapinoissa 1886, joissa taloudellisten kysymysten ohella yleisen äänioikeuden vaatimus, vaikkakin epäselvästi muovailtuna, näytteli osaansa, uusiutuivat näytelmät 60-luvulla. Kenraaliparooni Vandermissen julkaisi 3 p. huhtik. 1886 kuuluisan kiertokirjeensä, jota myöhemmin ei edes kamari hyväksynyt ja jossa kyynillisesti komennetaan: „Lusage des armes est fait sans aucune sommation“ — aseita käytettäköön ilman edeltäpäin käyvää muodollista varotusta. Se vaatii kuulumattomia ihmisuhreja. Rouxissa yksin tapettiin yhdellä ainoalla yhteislaukauksella 16 työläistä. Ja kaikkeen tähän löi luokkaoikeus sinettinsä ja vietti riemujuhlaansa tuomiten lukuisia työläisiä koviin rangastuksiin. Vuosina 1886—1902 meni tuskin ainoatakaan lakkoa sotaväen niihin sekaantumatta. Yksin näinä vuosina lasketaan murhatun noin 80 työläistä. Yleisessä lakossa 1893 jonka, vaikka pääasiassa olikin poliittinen, tässä voimme mainita, jäi useita kuolleita vaalipaikoille. Nimet Verviers, Roux, La Lowière, Jemappes, Ostende, Borgerhout ovat Belgian luokkatietoisten työläisten mieliin poltetut hehkuvilla kirjaimilla. Ne ovat verisiä lehtiä Belgian kapitalismin syntikirjassa. V. 1902 asetettiin seisova joukko liikekannalle ja kutsuttiin reservi aseisiin viimeisen kerran yleisessä lakossa. Ne epäsuotuisat tiedot, joita ministeristö sai mielialasta ja hengestä armeijassa ja jotka kohta osottautuivat oikeiksi, sotilaat kun aivan selvään ja peittelemättä ilmasivat vallankumouksellisen kantansa marseljeesia laulamalla ja viheltämällä upseereille j. n. e., antoi aiheen, kuten jo

aikasemminkin useita kertoja oli tapahtunut, lähettää flaamilaisia sotilaita wallonilaisille seuduille ja päinvastoin ja johti lopuksi siihen, että seisovaa sotajoukkoa ylipäänsä ei senjälkeen ole käytetty. Sitte v. 1902 ovat proletaariset sotilaat Belgiassa luovuttaneet kunnioitettavan toimensa kapitalismin vahtikoirana, „työnantajain kassakaapin lentävänä vartiokuntana", ainakin mikäli se koskee sisäistä vihollista, santarmistolle ja porvarikaarteille: yläluokan täytyy, suojellakseen pyhiä riistämisetuoikeuksiaan, nykyään siis itse nähdä vaivaa ja panna oma nahkansa alttiiksi, jos ylipäänsä nahkansa vaaraan panemisesta voi puhua kun on kysymys aseettoman kansanjoukon surmaamisesta. Että porvarikaartit erinomaisesti täyttävät tehtävänsä taistelussa sisällistä vihollista vastaan, on osotettu toisessa paikassa.

Ranska.

Ranskassa on luokkataistelu kirjotettu verivirroilla. Mutta tässä emme loihdi esiin heinäk. teurastusta 1830, emme niitä 10,000 katutaisteluissa 23—26 p. kesäkuuta 1848 surmattua, ei Cavaignacin pyövelitöitä, ei jouluk. 1 päivää 1851 „Napoleon pienen" päiviltä, ei myöskään niiden 28,000 sankarin verimerta, johon Ranskan militarismi raivosta kiljuvan kapitalismin renkinä ja kostajana punasen viikon aikana toukok. 1871 koetti upottaa kommuunia, tätä orjakapinaa kapitalismia vastaan, ei Père Lachaisea ja vannoutuneiden muuria, tätä verrattoman sankariuden traagillista muistomerkkiä. Nämä oikeastaan merkilliset vallankumoukselliset tapah-

tumat, joissa militarismilla on ollut häpeällinen osansa, ovat jo meidän historiallisen tutkimusalamme ulkopuolella.

Militarismin sankarityöt aseettomia lakossaolevia työläisiä vastaan alkoivat jo aikasin. Lyonin silkkikankurien n. k. kapina, jossa „kapinoitsijat" lipussaan kantoivat kuuluisia sattuvia sanoja: vivre en travaillant au mourir en combattant — työtä tehden elää, tai taistellen kuolla — alkoi marrask. 1831 sen johdosta, että sotaväki ampui rauhallista mielenosotuskulkuetta: kiihottuneet työläiset vallottivat kahden päivän taistelun jälkeen kaupungin. Kansalliskaarti oli lakkolaisten puolella, mutta sotaväki saatiin pakottamatta lähtemään näitä vastaan. Keisarikunnan aikana saivat Ricamari, Saint Aubin ja Decazeville kuuluisuutensa. Sillä kerralla taistelivat porvaris-tasavaltalaiset mitä kiihkeimmin sotaväkeä vastaan lakkoalueilla. Mutta tuskin olivat nämä tasavaltalaiset päässeet valtaan, ennenkun itse alkoivat käytäntöön sovelluttaa ennen vastustamiaan bonapartelaisia metoodeja, missä he pian voittivat esikuvansa. Vaan siinä tapauksessa, että syyllinen oli kirkollismielinen tai monarkisti, meneteltiin toisin. Fourmiesissa sai uusi hallitus verikasteensa vapunpäivänä 1891, jolloin kivääärinlaukauksella tapettiin eräs nuori tyttö, Maria Blondeau. Niinä päivinä, jotka kuuluivat 145:lle linjaväkirykmentille, laskettiin 10 kuollutta ja 45 haavottunutta. Mutta Fourmiesin teurastaja Constant ja hänen toverinsa Chapuis saivat pian seuraajia. Fourmiesia seurasi: 1899 Chalons, 1890 La Martinique edelleen Longwy, jossa upseerit vahvistivat ranskalais-venäläistä liittoa käyttämällä nagaikkoja, sekä lopuksi touko-

ja kesäk. 1905 Villefranche-sur-Saône ja ennen kaikkia Limoge ratsuväkihyökkäyksineen ja yhteislaukauksineen 27 p. huhtik. 1905. Jouluk. 1905 näyteltiin Combrèen verinäytelmä ja 20 p. tammik. 1909 esti vahva sotaväkiosasto mielenosotuskulkueen sunnuntailevon puolesta kulkemasta Pariisin katuja. Ei myöskään sovi unohtaa Dynkircheniä, Creusotia ja Montceaules-Minesiä missä „Confèdèration gènèrale du Travailin" Dublinin kansainvälisessä kongressissa tekemän raportin mukaan sotilaat selittivät olevansa solidaarisia väestön kanssa.

Totta on, mitä Messlier viimeisessä suuressa antimilitaristijutussa lausui: „Sitte pikku Maria Blondeaun murhan Fourmiesissä on Ranskan työväenluokka käynyt läpi pitkän uhreista rikkaan marttyyrikauden. Mikään ei voi paremmin osottaa niiden n. s. „uusien rauhallisen kehityksen metoodien" mielettömyyttä niin hyvin kuin se tosiasia, että juuri se voimakas kirkollisvastaisen ja vallankumouksellisen hengen elpyminen ja vaikutus, joka on ollut huomattavissa Ranskassa viimeisellä viisivuotiskaudella, millerandismin Ranskassa, ei ole näyttänyt voivan vähentää, vaan on päinvastoin osottanut taipumusta lisäämään sotilaiden käyttämistä lakkotilaisuuksissa." Ei myöskään Clemenceaun radikaalis-demokratinen ministeristö, johon kuuluu 2 „sosialistia", tule saamaan aikaan mitään muutoksia. Lafarquen terävät sanat: „Nykyaikaisen armeijan tehtävänä on, milloin ei se rosvoa siirtomaissa, yksinomaan kapitalistien omaisuuden suojeleminen", sattuvat, myöskin mitä Ranskaan tulee, naulan kantaan.

Pohjois-Amerikan Yhdysvallat.

Miten tahansa onkin laita sen „yhdenvertaisuuden sävyn“, josta niin usein puhutaan, kun on kysymys julkisesta ja yhteiskuntaelämästä Yhdysvalloissa, on se tosiasia, että kapitalismi siellä yhtä hyvin kuin muuallakin tietää tukea „sävyään“ kiväärinlaukauksilla ja vinkuvilla sapeliniskuilla, helposti todistettavissa.

Seuraavat sivut ovat lisäksi hyvin opettavia mitä tulee sen häpeällisen tavan tavotteluun, että joukot sijoitetaan vieraille paikkakunnille; samoin sotajoukkojen kasvatustapoihin nähden „sisäistä vihollista vastaan“. Ne saavat usein omituisen leimansa sen Amerikalle ominaisen olosuhteen vuoksi, että siellä työläiset yleensä ovat paremmin asestetut kun missään muualla.

Myöskin Amerikassa, samoin kuin Belgiassa, vaihtelevat työläisteurastusten aikakaudet työttömyyden aiheuttamien liikkeiden kanssa. 13 p:nä tammikuuta 1874 hyökkäsi Nevyorkissa vahva poliisivoima ilman edelläkäypää varotusta työttömien mielenosotuskulkueen kimppuun. Sadottain vaikeasti haavoitettuja työläisiä jäi tappelukentälle, Tompkinstorille.

Sitte seurasivat dramaattiset tapaukset rautatielakossa heinäk. 1887. Baltimooren ja Ohion rautateiden lakkolaisia vastaan lähetti kuvernööri useita komppanioita valtion miliisiä, jotka kuitenkin osottausivat aivan liian heikoiksi. Presidentti Hayessin apujoukoksi lähettämä 250 miestä seisovasta armeijasta ei onnistunut paremmin. Marielandissa tapettiin 10 ihmistä ja haavotettiin paljo suurempi luku, kun kokoonkutsutut miliisijoukot

avasivat tulen kansanjoukkoja vastaan. Pittsburgissa kieltäytyi sheriffin kokoonkutsuma miliisijoukko hyökkäämästä. Vanhaa konstia, joukkojen toiselle paikkakunnalle muuttamista, käytettiin. 600 Filadelfiasta lähetettyä miliisisotilasta alotti lyhyen, vaan kiivaan tulen lakkolaisia vastaan, mutta saivat selkäänsä ja pakotettiin seuraavana aamuna pakenemaan. Readingistä ja Pennsylvaniasta lakkolaisia vastaan kutsuttu miliisivoima oli suuremmaksi osaksi työläisistä koottu ja nämät julistivat itsensä solidaarisiksi lakkolaisten kera, jakoivat ampumavaransa heidän kanssaan ja uhkasivat kääntää aseensa kaikkia heille vihollismielisiä miliisisotilaita vastaan. Eräs komppania, joka oli kokoonpantu yksinomaan omistavasta luokasta ja jota komensi eräs uhkarohkea upseeri, alkoi kuitenkin ampua lakkolaisia, tappaen 13 ja haavottaen 22. Komppania ei kuitenkaan suurta iloa sankarityöstään niittänyt, vaan täytyi sen surkeasti pideltynä paeta kiireesti kentältä. S:t Louisin kaupunki, joka jonkun ajan oli tykkänään lakkolaisten käsissä, vallotettiin lopuksi järjestelmällisen piirityksen jälkeen kootun poliisijoukon ja useiden miliisikomppanioiden voimalla ja „toimeenpanevan valiokunnan järjestyksen säilyttämiseksi“ toimesta.

Ne kauhunäytelmät, jotka toukok. 1886 näyteltiin Chikagossa kuuluvat kokonaan Pinkertonin ja poliisin kontolle. Ompelukonetehtailia Mc Cormick laski 300 asestettua pinkertoniaan irti lakkolaisia vastaan — „työnhaluisia“ suojelemaan muka — ja antoi tällä aiheen poliisille veriseen hyökkäykseen, jolloin erotuksetta lyötiin miehiä, naisia ja lapsia, tapettiin 6 henkilöä ja haavotettiin suuri joukko. Tämä tapahtui 3 p:nä toukok.

Seuraavana päivänä räjähti kuuluisa dynamiittipommi, joka antoi aiheen suureen katuhyökkäykseen, jolloin 4 työläistä tapettiin ja noin 50 haavotettiin. Samassa tappelussa kaatui 5 poliisia ja haavottui 60. Maailmankuulu on se oikeudellinen jälkinäytelmä, joka seurasi 4 päivää toukok. 1886, jolloin Amerikan demokratinen luokkaoikeus antoi loistavan todistuksen mukautuvaisuudestaan.

Erikoista huomiota ansaitsevat edelleen tapahtumat vuosina 1892 ja 1894. Ensiksikin taisteltiin heinäkuussa 1892 kiivaita taisteluja Homesteadissa sijaitsevien Carnegien rauta- ja terästehtaiden lakon aikana lakkolaisten ja työnantajan tuottamien pinkertonien välillä, jolloin 12 henkilöä tapettiin ja 20 vaarallisesti haavotettiin. Pinkertonit saivat selkäänsä, mutta lopuksi joutuivat lakkolaiset tappiolle, kun valtion vakinaisella joukolla miehitettiin kaupunki ja luokkaoikeus tuli avuksi. Melkein samaan aikaan puhkesi Coeur d'aléne'ssa (Idaho) vuorityöläisten lakko. Vaan muutamia satoja miehiä käsittävä miliisivoima ei voinut tappeluissa lakkolaisten ja lakkopetturien välillä voittaa edellisiä. Vasta kun kuvernööri kutsui paikalle säännöllistä sotaväkeä, voitiin lakkolaisten vastarinta kukistaa.

Buffalossa tekivät rautatien vekselimiehet lakon elokuussa 1892. Paikallismiliisi, joka heti lakon alettua kutsuttiin aseisiin, ei näyttänyt taipuvalta estämään lakkolaisia asettamasta lakkovahteja työpaikoille. Lopuksi täytyi sheriffin pyytää kuvernööriltä apujoukkoja, jolloin melkein koko valtion miliisi saapui paikalle 48 tunnin kuluttua ja kaksikymmenkertaisen ylivoimansa avulla palautti „järjestyksen“.

Samassa kuussa antoivat lakot rautakaivoksissa Inmanissa sekä hiilikaivoksissa Oliver Springsissä ja Coal Creekissä aiheen keskittää koko valtion unionimiliisin kuvernöörin komentoon, sitte kun lakkolaiset olivat lähettäneet takasin useita vahvoja miliisiosastoja ensin niiltä aseet riisuttuaan. Myöskin täällä seurasivat lakon kukistumisen jälkeen ylenmäärin ankarat luokkatuomiot.

Lopuksi muistettakoon Bullman-lakko Chikagossa 1894, jolloin Yhdysvaltain presidentti vastoin Altgelts'in,[1]) Illinoisin kuvernöörin, vastalausetta lähetti paikalle *unioni*-joukkoja, jotka yhdessä vaitiomiliisin kanssa tukahuttivat lakon, mikä maksoi kaksitoista ihmiselämää. Epäilemättä on tässä lakossa enemmän kun missään aikaisemmissa oikeus työskennellyt käsikädessä militarismin kanssa ja kuuluisien vangitsemiskäskyjensä sekä joukkoaresteerauksiensa kautta niin suuressa määrässä auttanut työläisten kukistamista, että lakonjohtaja Debbs täydellä syyllä voi väittää: „eivät rautatiet, ei armeija meitä voittanut, vaan Yhdysvaltojen tuomioistuinten mahti.“

Joka tapauksessa on päivän selvää, että huolimatta miliisin usein uusiutuvasta kieltäymisestä, huolimatta siitä, että lakkolaiset tavallisesti olivat asestettuja, sotilaallinen voima on ollut ratkaisevana tekijänä työläisten kukistumiseen. Myöskin tulevaisuudessa tulevat lakot Amerikassa „useimmassa tapauksessa tukahutettavaksi paikallispoliisin, valtiomiliisin ja unionijoukkojen avulla“, joka tapauksessa hallituksen ja sen vangitsemiskäskyjen avulla. Melkein poikkeuksetta tulevat niin muodoin,

---

[1]) Sama Altgelts, joka 26 p:nä kesäk. 1890 vapautti chikago-anarkistit.

tässä kohden ehkä hiukan pessimistisen Hillquittin mukaan, lakot päättymään työväen tappiolla.

Kanadan

vapaata maata värjäsi työläisten veri 24 p:nä marrask. 1906 Hamiltonissa. Yhteentörmäyksessä lakossaolevien rautatieläisten ja miliisin välillä haavottui 50 työläistä, osaksi hyvin vaarallisesti.

Sweitsi.

Tämän maan syntiluettelo tällä alla on kylläkin suuri. Jo vuonna 1869 asetti Geneven hallitus paitsi poliisia myöskin miliisijoukot liikekannalle lakkolaisia vastaan. Samana vuonna antoi Waadts'in kantonin hallitus harjoituksiin marssineille miliisijoukoille sähköteitse käskyn palata takaisin, varusti miehet kovilla patrooneilla ja antoi joukon kiinniruuvatuin pistimin marssia kaupunkiin, missä työläiset olivat lakossa. Niinikään antoi Baselin hallitus samana vuonna miliisijoukkojen tehdä vahtipalvelusta, kun silkinkutojattaret lakkasivat työstä parantaakseen valitettavan kurjaa asemaansa ja kun samana vuonna lakko puhkesi kellonkuorten tekijäin ja kaivertajain kesken La Chaux de Fonds'issa, hankki uusi porvarihallitus enemmän aseita ja ampumavaroja sekä pani toimeen miliisin ehdollisen liikekannalle asettamisen.

Vuonna 1875 tapahtui jo verenvuodatuksia. Urin kantonin hallitus nostatti miliisin kahtatuhatta S:t Gott-

hardt-tunnelin lakontehnyttä työläistä vastaan, jotka pääasiassa tahtoivat suojella itseään hävytöntä truckjärjestelmää vastaan. Sanottiin, että työnantajat, joita lakko koski, olivat hallituksen käytettäväksi antaneet 20,000 francia. Useita ruumiita ja 15 haavotettua jäi luokkataistelun tappelukentälle urhean vastarinnan uhreina. Myöskin v. 1891 vuosi veri kun Wallis'in kantonin hallitus kutsui aseihin 2 komppaniaa miliisiä lakontehneitä työläisiä vastaan Simplontunnelissa. Yhteentörmäyksessä haavottui useita työläisiä. Lakontehneitä italialaisia muurareita vastaan komennettiin Tessinissä 2 komppaniaa miliisijoukkoa. Lokakuussa 1902 tapahtuivat Genevessä tunnetut tapaukset, jolloin amerikalaisen nylkyriyhtiön lakontehneitä työläisiä ajettiin kokoon ja hakattiin maahan. Kun sotilaat tässä tilaisuudessa kieltäytyivät tuosta pyövelityöstä, viskattiin heitä joukottain vankilaan ja julistettiin menettäneeksi kansalaisluottamuksensa. Ohimennen mainittakoon, että sekin osa porvaristoa, jota ei oltu palvelukseen kutsuttu, varustautui kiireesti lakkolaisia vastaan. Samoina aikoina asetettiin miliisi liikekannalle lakkolaisia vastaan myöskin Baselissa. V. 1904 pyysivät rakennusmestarit Chaux de Fonds'issa hallitukselta apua heidän epätoivokseen kaikesta kiihotuksesta huolimatta täysin rauhallisen ja sen vuoksi työnantajakoplalle aivan toivottoman rakennustyöläislakon johdosta. Siitä oli seurauksena, että ratsuväki ja pataljoona jalkaväkeä, jotka heti kutsuttiin paikalle, säikäyttivät laillisilla keinoilla taistelevan työväestön takaisin orjuuteen. Tammikuussa 1904 asetettiin miliisi myös Ricken'issä S:t Gallèn'in kantonissa liikekannalle lakon johdosta, seurauksena hedelmä- ja

vihannesviljelijäin anomuksesta muka suojelemaan heidän viljelyksiään, jotka eivät muuten millään tavalla olleet uhattuja. Samoin lähetti S:t Gallèn miliisivoimansa Rorschach'iin missä, palkkariitojen johdosta sikäläisissä valimoissa, jotka olivat ranskalaisten käsissä, kiihottunut kansanjoukko oli iskenyt sisään pari ikkunaruutua. Hyvin vakava on tapaus, joka kesällä 1906 sattui Zyyrichissä. Kaikkien elämäntarpeiden kallistumisen vuoksi ja työnseisauksien murtamana, jotka työnseisaukset olivat puhjenneet palkankorotusvaatimuksien johdosta, ryhtyivät rakennustyöläiset myös lakkoon samassa tarkotuksessa. Ilman minkäänlaista syytä sekaantui lakkoon miliisi, lyöden ja raadellen lakkolaisia mitä elukkamaisemmalla tavalla, raahaten lakkolaisia, pääasiassa ulkomaalaisia, kasarmeihin ja ruoskien heitä siellä ratsupiiskoilla; ja tämä kaikki tehtiin upseerien johdolla. Eikä siinä kyllä: lakkolaiset kiellettiin oleskelemasta työpaikoilla ja kaikki mielenosotukset selitettiin luvattomiksi. Näitä häpeällisiä tapauksia koskeva välikysymys suurelle neuvostolle lykättiin ensin määräämättömäksi ajaksi, jonka jälkeen neuvoston umpiporvarillinen enemmistö sen ihan yksinkertaisesti ja ilman keskustelua hylkäsi ja loppujen lopuksi vedettiin kuusi lakonjohtajaa oikeuteen ja 24 p. lokakuuta tuomittiin eräs heistä, Sigg — muut vapautettiin — syytettynä levottomuuksien valmistelemisesta, johtuen miliisiä vastaan suunnatusta antimilitaristisesta lentolehtisestä, 8 kuukaudeksi vankeuteen ja menettämään vuodeksi kansalaisluottamuksensa.

Enemmän ei todellakaan voi toivoa porvarilliselta hallitukselta „kansanmiliiseineen".

Nämä tapaukset saavat erikoisen valaistuksensa jo

toisessa yhteydessä kerrotusta tosiasiasta, että v. 1899 otettiin ampumavarat pois niiltä Sweitsin kansalaisilta, jotka eivät kuuluneet aktiiviseen sotapalvelukseen. Näemme, että tämä tapahtui kreivin aikaan helpottaakseen miliisin käytlämistä luokkataistelussa työnantajain eduksi.

21 p:nä joulukuuta 1906 liitti kansallisneuvosto 65 äänellä 55 vastaan uusiin sotilasjärjestyslakeihin määräyksen, jonka mukaan taloudellisten riitaisuuksien sattuessa, jotka „häiritsevät tai uhkaavat sisällistä rauhaa" „välttämättömäksi" käynyt joukkojen kokoonkutsuminen saa tapahtua yksinomaan tarkotuksella »*ylläpitää sisäistä järjestystä*». Laki kokonaisuudessaan hyväksyttiin 105 äänellä 40 vastaan.

Epäilemättä ei ylläoleva määräys merkitse mitään muuta kun jo ennen annetut ohjeet militarismin luokkataisteluihin sekaantumiselle. Se on niinmuodoin arvoton, kaksinkerroin arvoton, vieläpä suorastaan arveluttavakin, katsoen siihen suureen vähemmistöön, joka sitä vastusti.

Norja.

Vapaa Norja, joka kesällä 1905 suoritti hauskimman vallankumouksen, mitä maailmanhistoria tuntee ja sen jälkeen uudelleen otti itselleen monarkisen hallituksen, soutaa, huolimatta kaikesta talonpoikaisromantiikastaan, kapitalististen valtioiden vanavedessä. Tässäkään talonpoikais-demokratian maassa ei sotilasväkivallan käyttö kuulu harvinaisuuksiin. Eräässä artikkelissaan kertoo tästä „Det Tyvende Arhundrade" 1 p. toukokuuta 1903,

sivulla 53. Siitä näemme, että yksinään v. 1902 on tapahtunut kaksi sensuuntaista tapausta. Dunderlandsdalenissa ja Tromsössä.

Saksa.

Saksa on vielä jälellä. Juuri tässä maassa ei sotilaiden käyttö taloudellisissa taisteluissa ole tavallista. Ei ole huomattavana monta tapausta, jossa militarismi olisi sekaantunut työtaisteluihin, paitsi kankurikapina 1847, kun preussilainen jalkaväki tappoi 11 ja haavotti 24 näistä äärimmilleen kiusatuista proletaareista ja luokkalainkäyttö kruunasi sen työn lukuisilla kuritushuonerangaistuksilla; samoin kaivostyöläislakko 1889, kun ylipresidentti von Hagemeisterin paikalle komentamat joukot jättivät Moltken kaivoksen luo 3 kuollutta ja 4 haavotettua ja Bochumissa 2 kuollutta ja 5 haavotettua vaalipaikalle [1]). Työttömyyden aikana Berliinissä helmikuussa 1892 tapahtuneessa metelissä ei sotaväki astunut väliin, mutta kun tammikuussa 1894 vaan huhuttiin, että pitäisi pantaman toimeen mielenosotus, koottiin sotaväkeä joukottain Berliiniin.

Tämä militarismin „pidättyväisyys“ ei suinkaan johdu

[1]) Saksan keisari vastasi 19 p:nä toukokuuta 1889 keisarilähetystölle: „Jos minä huomaan, että sosialidemokratisia taipumuksia sekottuu liikkeeseen ja kiihottaa laittomaan vastarintaan, tulen minä tarttumaan asiaan häikäilemättömällä ankaruudella ja käyttämään sitä valtaa, joka minulla on — ja se on suuri.“ Freisinniger Zeitungin mukaan lausui hän edelleen, että hän *pienimmästäkin vastarinnasta viranomaisia vastaan antaa ampua kaikki tukussa.*

mistään erikoisesta lempeydestä ja meidän oikeuksiemme hyväksyvästä käsittämisestä. Päinvastoin! Saksassa on työnantajain mielestä erinomaisen hyvin järjestetty ja voimakas poliisi ja santarmilaitos. Tämä hampaisiin asti asestettu poliisi ja santarmijoukko täyttää täällä kaikki ne tehtävät, jotka muualla annetaan sotaväen tehtäväksi, paljo mukavammin ja paljo notkeammalla soveltumiskyvyllä hetkessä vaadittaviin moniin eri tehtäviin kuin raskaampi ja hitaammin vaikuttava armeijakoneisto. Veristen yhteentörmäysten luku lakkolaisten ja poliisin välillä on Saksassa kylläkin suuri. Raitiotielakko Berliinissä 1896 ja n. k. Breslaun meteli eivät esiinny minään poikkeustapauksina. Biewaldtin poikkihakattu käsi on vaan kauhistuttava varotusmerkki hullunsokeasta poliisiraivosta, tästä sotilaallisen kasvatuksen tuotteesta. Sillä on hyvää seuraa lukuisissa halaistuissa aivoissa, poishakatuissa korvissa, nenissä, sormissa sekä muissa jäsenissä ja tämä kaunis seura lisääntyy nopeasti. Valtion puolelta lakkotapauksissa tehtyjen veriuhrien luku on Saksassa tuskin pienempi kun muisssakaan maissa. Laskelma, vaikkapa vaan arvioltakin tehty, on melkein aivan mahdoton, koska poliisihyökkäyksissä tapahtuneita jäsensilpomisia ja vahinkoja ei, sen pahempi, ole tapana huomioonottaa ja registeröidä. Mutta jos nämä uhrit olisivatkin vähemmän lukuisia kun muualla, ei se suinkaan johdu työnantajain ja kapitalistisen valtion ihmisellisyydestä. Tämän todistaa paraiten se tosiasia, että sotaväen kokoonkutsuminen ja valmiinapitäminen suurien lakkojen aikana kuuluu Saksassakin melkein päiväjärjestykseen. Mitä vakavimman esimerkin tarjoo tähän kaivostyöläisten lakko Ruhrissa 8 p. tammikuuta

— 10 p. helmikuuta 1905. Tämä asiaintila päinvastoin lienee yksinomaan Saksan työväenjärjestöjen rauhallisuuden, maltillisuuden ja suuren itsekasvatuksen, sen koulutuksen ja valistuksen tulos. Ei liene kellään mitään syytä epäillä, että esim. preussilainen tai saksilainen hallitus ei olisi sopivassa tilaisuudessa taloudellisten taistelujen aikana valmis ilman muuta auttamaan työnantajia pistimillä, kivääreillä, sapeleilla ja tykeillä.

Sotilasyhdistykset ja lakot.

Militarismin pyrkimykselle sotilasyhdistyksien kautta ylläpitää ja edelleen levittää sotilaallista katsantokantaa miehistössä varsinaisen palvelusajan jälkeenkin, näyttää olevan itsestään välttämätöntä, että sotilasyhdistykset sekaantuvat myöskin lakkoihin. Ne eivät kylläkään ole tilaisuudessa harjoittamaan taloudellisissa työriidoissa väkivaltaista sortoa, mutta siitä huolimatta voimme merkitä ne jo ennakolta määrätyiksi lakkorikkurijärjestöiksi. Siinäkin tahdottaisiin määrätyllä tavalla käyttää niitä tähän tarkoitukseen. Tätä sotilasyhdistysten tähän tarkotukseen käyttämistä haittaa vaan se seikka, että huolimatta kaikesta varovaisuudesta huomattava prosentti oppositsioonisia, vieläpä sosialidemokratisiakin aineksia niissä löytyy. Edelleen haittaa tätä se seikka, että kiivaissa taisteluissa työnantajain ja työntekijäin välillä taipuvimmankin ja vakaumuksettomammankin työläisen sappi puhkee ja käsitys luokkataistelusta ja hänen omasta luokka-asemastaan astuu esiin ja että, asiaintilan yhä edelleen kärjistyessä, yksin liberaalinen, jopa kristillinen-

kin aines tulee mukaan vedetyksi. Eräs keskustelu Ostpeimissa pidetyssä suurherttuallisessa Saksin-Weimarin sotilasliiton kokouksessa kesäkuussa 1906 on tässä suhteessa sangen mieltäkiinnittävä. Tässä keskustelussa takerruttiin erikoisesti erään valtiopäivämiehen esittämään periaatteeseen, jonka mukaan jokaisen liiton jäsenen velvollisuus on pitää huolta, että liitosta poistetaan sellaiset jäsenet, jotka osottautuvat valtiolle vihamielisten puolueitten ja erittäinkin sosialidemokratisen puolueen kannattajiksi. Nähtävästi siis katsottiin, jos ei juuri kaikkia lakkoja, niin ainakin sellaiset lakot, joiden tarkoituksena on järkyttää „uskoa keisariin, ruhtinaaseen ja isänmaahan" valtiolle vihamielisen ja vallankumouksellisen mielialan ilmaisuksi. Kun nyt kerran niistä korkeista herroista, jotka sotilasyhdistyksessä soittavat ensimäistä viulua, riippuu selityksen antaminen siitä, milloin ja missä lakossa tämä uskollisuus tulee uhattua, ja kun nämät herrat, samoin kuin meidän poliisimme ja oikeuslaitoksemmekin, ovat taipuvaisia jokaisessa lakossa, joka koskee heidän omia luokkaetujaan joko välillisesti tai välittömästi, näkemään sosialidemokratien mielenilmaisun, voivat sotilasliitot tässä saada satoisan työalan. Mutta tämä satoisuus ei hyödytä niin paljon työnantajia kuin sosialidemokratiaa, jolle ei mikään ole mieluisampaa kuin sellaisen Pelle-Jönssin esiintyminen, joka ainoastaan vahvistaa työläisiä ja heikontaa sotilasliittoja. Yhä enemmän ja järjestelmällisemmin suorittavat sotilasliitot tämän seulomisen, eikä se kohdistu enää yksinomaan sosialidemokrateihin, vaan vieläpä kaikkiin niihinkin jäseniin, jotka kannattavat nykyaikaista ammatillista työväenliikettä. Epäilemättä ne tällä tavoin

huonoimmin järjestyneillä seuduilla aikaansaavat vaikeuksia ammattiyhdistyksille vieläkin suuremmalla syyllä sentähden, että ne tarjoovat jäsenilleen myöskin aineellisia etuja, useinpa ne suorastaan värväävätkin jäsenensä huomattavilla rahasummilla.

Sotilasyhdistyksiä tukevat voimakkaasti luokkaoikeudet ja hallitukset. Näillä on yhä edelleen rohkeutta kohdella näitä sotilasyhdistyksiä, joiden jokaisesta huokosesta pursuaa valtiollisagitatoorinen luonne, ei-valtiollisina. Tämä on se avustus, joka valtion täytyy antaa näille kapitalismin kanssa solidaarisille, kapitalistista yhteiskuntajärjestelmää tukeville militaristisille järjestöille tässä muodossa.

Armeija aseena proletariaattia vastaan poliittisissa taisteluissa eli tykkien oikeus.

Samoin kuin luokkataistelun kruunu, sen keskitetyin muoto on poliittinen taistelu, niin on poliittisen taistelun kruunu militarismin, tämän poliittisen voiman voimakkaimman ja keskitetyimmän elimen välitön tai välillinen sekaantuminen poliittiseen taisteluun. Tässä vaikuttaa militarismi ensiksi ja ennen kaikkea taloudellisena mahtina, tuottajana ja kuluttajana. Kaikkien sosialidemokratien tai sosialidemokratisia mielipiteitä omaaviksi epäiltyjen häikäilemätön sulkeminen sotilastyöpajoista, esim. Spandaun, jättää ehdottomasti kaikki nämät militarismin vaikutuksen alaisiksi alistetut työläiset taantumuksellisten puolueiden, eritoten „valtioliiton sosialidemokratian vastustamiseksi“ — tämän Saksan mustansotnian — käsiin ja samalla ilmatiiviisti sulkee heidät

kaikkein pienimmiltäkin kosketuksilta sosialidemokratian kanssa, kaikki tämä osottaa, miten oivallisesti militarismi käsittää päätehtävänsä — työnantajiston suojelemisen — ja sen täyttää sotilaalliseen malliin. Ei mikään Krupp eikä mikään Stumm tässä asiassa vedä vertoja militarismille, joka kiihkossa ja voimassa kapitalistien etuja puolustaessaan voittaa vieläpä nekin, joiden harrastuksia edustaa. Spandaun sotilasverstaissa esim. hallitsee „valtioliitto sosialidemokratian vastustamiseksi" siihen määrään, että se suorastaan vartioi jokaisen kuninkaallisen työläisen ajatuksiakin. Sen sana ja tahto on ratkaiseva työläisiä erotettaessa. Tästä sen menettelytavasta on taasen loistavana todistuksena erään sotilasverstaiden sekatyöntekiäin aivan viattoman yhdistyksen hallinnon erottaminen kesällä 1906.

Huomattavaa, nyt kylläkin nopeasti vähenemässä olevaa, painostusta ovat ne sotilaalliset paikallisboikottaukset, jotka tavallisesti kohtaavat kaikkia ravintolanisäntiä, joiden huoneustoissa työväenyhdistykset tai muut vähemmässäkään määrässä sosialidemokratialta haiskahtavat seurat saavat kokoontua. Tämä boikottaus lyö kaksi kärpästä yhdellä iskulla: suojelee sotilaita niinkauan kuin mahdollista kosketuksilta kumouksellisuus-myrkyn kanssa; tämä kuuluu sotilaalliseen kasvatusoppiin. Edelleen se tekee vaikeuksia työläisille salien ja kokoushuoneiden saannissa. Joskin tämä boikottaustapa on osottautunut kelpaamattomaksi Berlinissä ja sen tähden lähes tykkänään lakannut, niin saavat sosialidemokratit pienemmillä paikkakunnilla, eikä niinkään vähässä määrässä, kärsiä tästä kiusauksesta, joka tietysti myöskin kohtaa proletariaatin taloudellista taistelua.

Nämä ovat kuitenkin vain pikkuasioita. Militarismi ei tyydy siihen, että se sitkeällä ja tehokkaalla tavallaan sekaantuu kaikenlaisiin päivän poliittisiin pikkuriitoihin, sen kunnianhimo on tavattoman paljo suurempi. Se on ensimäinen ja voimakkain valtaistuimen ja alttarin tuki kaikissa suurissa ja suurimmissa, vaikeissa ja vaikeammissa ristiriidoissa kapitalistisen taantumuksen ja kumouksen välillä samoinkuin se kaikissa aikaisemmissa suuremmissa vallankumousliikkeissä on viskannut raskaan painonsa vaakalaudalle. Vaan lyhyet viittaukset tähän riittävät. Siitä kauheasta laakerista, jolla kapitalistinen militarismi koristi päänsä taistelussa proletariaattia vastaan heinäkuussa 1830, kesäkuussa 1848, toukokuussa 1871, on jo puhuttu, samoinkuin „Napoleon pienen" kapinakiihotuksesta 2 p. jouluk. 1852. Chartistiteurastukset Newportin ja Birminghamin luona 1839, jolloin 10 kuollutta ja 50 haavotettua jäi kentälle, ansaitsee erityistä huomiota, se kun on tapahtunut Englannissa. „Sinäkin poikani Brutus!" Koko Venäjä on kahden vuoden ajan ollut jätettynä alttiiksi eri asteille kauhistuttavinta sotatilaa tsaarillisen nagaikkaraakalaisuuden suojelemiseksi ja vapausliikkeen mitä julmimmaksi tukahuttamiseksi. Se on jätetty alttiiksi sotilaiden mielivallalle, ruoskille, miekoille, pyssyille ja tykeille, jotka ovat valmiit muuttamaan tämän onnettoman maan yhdeksi ainoaksi suureksi ruumiskentäksi; ainoastaan vallankumouksellisen kehityksen edistys ja sen kanssa rinnakkain kulkeva armeijan voiman pirstoutuminen, joka yhä ja välttämättömästi täydentyy sikäli kun vallankumoukselliset voimat kasvavat, antavat varmoja takeita siitä, että nämä kristilliset, mutta samalla

itsemurhaavat puuhat eivät toteudu. Niinkuin aikasemmin on huomautettu, ei Venäjätä sellaisenaan voida ottaa lukuun olosuhteita kapitalistisissa valtioissa tutkittaissa.

Tärkeätä on seisovan sotajoukon osa ensimäisissä suurissa äänioikeustaisteluissa *Belgiassa*, jonka osan toisissa suurissa äänioikeustaisteluissa 1902 otti ajaakseen porvarikaarti, tämä yläluokan erikoinen sotilaallinen taistelujärjestö.

Itävalta on — lukuunottamatta sotilaiden liikekannalle asettamista Wienin Praterilla mieltäänosottavia työläisiä vastaan vappuna 1896 ja edelläkerrottuja tapauksia Pragissa, Wienissä, Glatzissa (1897), Lembergissä ja Triestissä 1902 — ennenkaikkea äänioikeustaisteluillaan 1905 antanut toisen loistavan esimerkin sotilaallispoliittisessa toiminnassa suuressa mittakaavassa. Erikoisesti oli Böhmi useita kertoja lähellä tulla porvarisodan näytelmäpaikaksi. 5 ja 28 p. marrask. 1905, päivinä ennen äänioikeusmielenosotusta, oli Prag, jossa myös vuorityöläisillä paraillaan oli lakko, suletttu ja täytetty sotamiehillä. Ympärillä olevat kukkulat olivat miehitetyt ampumaanvalmiina olevalla tykistöllä; kahakoissa — poliisin kanssa — haavottui noin 80 henkilöä.

Tähän kuuluvia tapauksia Italiassa on jo ennemmin toisessa paikassa kosketeltu.

Tulemme nyt Saksaan, siihen Saksaan, jonka keisari, maailman kuululla lauseellaan, jota pidetään vaikuttavimpana aseena antimilitaristisen propagandan asevarastossa kaikissa maissa, antoi neljännelle käskylle ominaisen merkityksen sotilaihin nähden ja joka Sedànin päivänä 1895 kaartin juhla-aterialla piti puheen

„ihmisten kokoonkeräytymistä" vastaan, sekä 28 p. maalisk. 1901 suuntasi kuuluisan kehotuksensa aleksandrialaisilleen. Proletariaattia sellaisenaan, „valtiomuodon" ainoata tervettä pylvästä koskivat ne sotilaalliset varustukset ja „Wrangel"-juoni, joiden avulla porvariston 1848—1849 kolmeksi neljäsosaksi kavaltama ja täydelleen pulaanjättämä saksalainen vallankumous sorrettiin maahan ja häpeällisesti ryövättiin sen esikoisoikeus. Ajateltakoon sitte Boyen-Lötzener'iläistä kahlejuttua syysk. 1870 ja veristä Bismarck-Puttkammerilaista muistoa, missä nämät 19-vuosisadan sankarit aikoja ennen sosialistilaki-häväistystä ennustivat ja odottivat sotilaallisen voimakasta, taidokasta ja metsästysmäistä joukkoteurastusta, tappamista ja ampumista katujen kiusattuja työläisiä kohtaan.[1]) Sotilaiden komenteleminen vappujuhlille ja valtiopäivämiesvaalipaikoille aina tähän päivään asti on kaikille tunnettua, samoinkuin tapahtumat saksilaisen äänioikeusryöstön aikana 1896 ja sotaväen osa saksilaisen kansan „rauhottamiseen". Hamburgissa pidettiin vaalimielenosotusten aikana 1905 — punasena keskiviikkona — sotaväki, joka oli suurimmaksi osaksi hamburgilaista, syrjässä. Poliisin sapelit ja poliisirevol-

---

[1]) Ludvigshavenissa Pfalzissa varustettiin todellakin joukot sunnuntaina ennen v. 1887 vaaleja ja ainoastaan sosialidemokratien malttavaisuus sai estetyksi kiväärit paukkumasta. Mieltäkiinnittävä on tämän yhteydessä keisarin lausunto 12 p:ltä jouluk. 1889, lausunto, joka on saatu Hohenlohen muistiinpanoista: Silloin — nimittäin jos sosialistit saavat enemmistön Berlinin raatihuoneella, tulevat ne ryöstämään porvareita; hänelle se on yhdentekevää, hän tekee ampumareikiä linnaansa ja katsoo kuinka ryöstetään. Silloin täytyy porvarien rukoilla häneltä apua.

verit riittivät ja näiden työtä saamme kiittää niistä kahdesta ruumiista, jotka koristivat tuon vapaan hansakaupungin katuja.

21 p:nä jouluk. 1906 näyttäysi tämä kapitalismin turva suurimmassa kunniassaan. Se, joka sinä päivänä tuon „pyhitetyn" sunnuntaipäivän rauhassa näki tykkien rämisevän yli Berlinin katujen kivityksen, on saanut luoda silmäyksen militarismin sydämeen ja munaskuihin. Tämä tykkien räminä soi vielä tänäänkin korvissamme ja kannustaa meitä taisteluun militarismia vastaan uupumattomalla sitkeydellä ja loppumattomalla häikäilemättömyydellä.

21 p:nä tammik. 1906 oli kysymys mielenosotuksesta kolmiluokkavaalioikeutta vastaan, mutta me tiedämme, että sapelit ovat yhtä löyhällä tupessa ja kuulat yhtä löyhinä kivääreissä meidän sotilaillamme, jos tulee kysymys valtiokaappauksella hävittää valtiojärjestyksemme taantumuksellisessa hengessä. Hohenlohen ja Delbryckin viimeiset paljastukset ovat osottaneet, miten Bismarck 1890 yllytti ajamaan pois valtiopäivät, ryöstämään valtiollisen äänioikeuden, kiihottamaan proletaarijoukkoja kaduilla, ajamaan ne kiväärinpiippujen ja kanuunansuiden eteen ja murskaamalla heidän aseettomat rivinsä hukuttaa sosialidemokratia ja bismarckjunkkerilaiselle taantumukselle työläisten murskatuista ruumiista rakentamaan verisen rautavarustuksen. Olemme edelleen kuulleet, ettei Saksan keisaria tämän suunnitelman puolelle voitu saada, koska hän ensin tahtoi tyydyttää „työntekijäin kohtuulliset valitukset" ja tehdä kaikki täyttääkseen heidän oikeutetut vaatimuksensa. Me tiedämme, että siitä — mitkä työläisten vaatimuk-

set ovat kohtuullisia — on työläisillä tykkänään toinen käsitys kun hallitsevalla luokalla, että vihollisuus vaalioikeutta vastaan valtiopäiville, jonka kiihkeimpiä vastustajia — Hohenlohen muistiinpanojen mukaan — myöskin entinen kommunisti Miquel oli, ainakin kaikkein suurimmassa määrässä käsitti hyvin vaikutusvaltaisia pohjoissaksalaisia piirejä ja että sen vuoksi sosiaalisten kysymysten „sotilaallinen ratkaisu", s. o. pienreikäisten kiväärien ja suurreikäisten kanuunien käyttäminen tässä työssä, oli lähempänä kun milloinkaan ennen. Jos olisi, niinkuin ennustettiin, yliesikunnan päällikkö Helmut von Moltke nimitetty valtiokansleriksi, olisi se, kaiken todennäköisyyden mukaan merkinnyt sotilaspuolueen voittoa hovissa.

„Kartessiprinsseistä", kartessijunkkareista ja kartessikenraaleista ei maailmanhistoriassa milloinkaan ollut puutetta. Täytyy olla valmiina kaikkeen. Ei ole hetkeäkään hukattavissa.

Sotilasyhdistykset poliittisessa taistelussa.

Luonnollisesti kehittävät sotilasyhdistykset tehokkaan poliittisen toiminnan, jota saksalainen Justitia tietystikään ei ole siteiltään vielä huomannut. Miten ne asetetaan liikekannalle vaaliaikana tietää jokainen samoinkuin sen, miten ne pakottavat jäsenensä eroamaan vastustuspuolueiden poliittisista järjestöistä. Mainitsemista ansaitsee heidän kuninkaalle uskollinen, paikallinen hävityssotansa luokkatietoista työväestöä vastaan. Mainittakoon vain pari viimeisintä tapahtumaa: „XVI armei-

jakunnan Duisburg Beek'in entisten sotilaiden yhdistyksen" tekemä boikottauspäätös „Kaiserhovia" vastaan Duisburgissa sen johdosta, että sitä vapaasti luovutettiin vuorityöläisten kokoukselle ja saksilaisten sotilasyhdistysten tekemä päätös, jonka mukaan kaikki ravintolanisännät, jotka luovuttivat huoneitaan työläisille, suljettiin pois yhdistyksistä. Pienemmillä paikkakunnilla eivät nämät taistelukeinot ole ensinkään halveksittavia; hyvinjärjestettyjä työläisiä vastaan ovat ne tietysti tuulenpieksäntää.

Tähän kuuluvat ainekset ansaitsevat tulla järjestelmällisesti kootuksi käytettäväksi pikkuriidoissa.

Militarismi, vaara rauhalle.

Kansalliset ristiriidat, asukkaiden lisääntymisestä johtuva tarve laajentaa alueitaan, tarve liittää itseensä luonnonaarteista rikkaita alueita kansallisrikkauden (s. o. hallitsevien luokkien rikkauden) lisäämiseksi ja saadakseen aikaan valtiollisen itsenäisyyden taloudelliseen yhtenäisyyteen nähden, joka on mahdollisimman riittävä tuotannolle (luonnollinen täydennyspyrkimys suojelustullipolitiikalle, jolla tietenkin voi olla vaan vähäinen merkitys kansainvälisen työnjaon yhä voimakkaampaa laajenemista vastaan), tarve helpottaa kulkulaitoksia kotimaassa ja ulkomailla (esim. hankkimalla kunnollisia laivastoja, satamia j. n. e.) kulkulaitoksia, jotka ovat välineinä tavaranvaihdossa talouskeskuksien välillä — kauppa — vastakkaisuudet yleisessä sivistyksellisessä tasossa, erikoisesti myöskin poliittisessa kehityksessä, kaikki nä-

mät voivat aivan hyvin vielä tänäänkin saada aikaan kansainvälisen jännityksen. Tärkeimmät poliittiset ristiriidat, jotka meidän päivinämme voivat johtaa kansainvälisiin sotaisiin selkkauksiin, johtuvat kuitenkin, niinkuin ennen on huomautettu, yksityisten valtioiden kilpailusta maailman taloudesta, maailman kaupasta, maailman politiikasta sen kaikkine mutkineen, erikoisesti siirtomaapolitiikasta. Päätekijänä näissä ristiriidoissa ovat teollisuuden ja kaupan laajentamispyrkimykset, jotka voivat merkitä osallisuutta tulokselliseen sotaan.

Ei voi kuitenkaan kieltää, että seisovien joukkojen, näiden militarismin selväpiirteisimmän muodon, olemassa olo itsestään uhkaa kansainvälistä rauhaa, muodostaa alituisen sodan vaaran. Tämän ohella voi tykkänään jättää huomioonottamatta, että sotilaallisten rasitusten kasvaminen, tämä „loppumaton ruuvi“, voi johtaa tilaan, jolloin ei tilapäisen sotilaallisen ylivoiman suotuisaa silmänräpäystä anneta käyttämättä ohi mennä, tai saattaa nyt kerta kaikkiaan välttämättömänä pidetyn sotaisen yhteentörmäyksen ratkaisuunsa ennen sotilaallisten voimasuhteiden jatkuvaa epäsuotuisaa kehitystä, taipumus, joka, niinkuin tiedetään, viimeisessä marokkokahakassa ei ollut vaikuttamatta Ranskassa, mutta joka kuitenkin suuremmassa määrässä vaikuttaa purkauksen aikaan, kun itse purkaukseen. Mutta seisova sotajoukko tuottaa, samoin kuin vähemmässä määrässä miliisi, uudenaikaisen sotilasluokan, joukon henkilöitä, jotka niin sanoaksemme jo lapsenkengistä alkaen ovat harjotetut sotaa varten, etuoikeutettu luokka, joka sodasta etsii seikkailuja ja virkaylennyksiä. Tähän tulevat lisäksi ne piirit, jotka sotatilaisuuksista leikkaavat paraat voittonsa,

s. o. aseitten, ampumavarojen, sotalaivojen, hevosien, varustus- ja vaatetustarpeiden, muona- ja kuormastotarpeiden, lyhyesti: sotatarpeiden hankkijat, armeijaleveranttöörit, joita luonnollisesti myös — vaikka vähemmän — löytyy miliisivaltioissa. Molemmat sodalla elävien ryhmät, seikkailunhaluiset upseerit ja sodan tuloksista täydelleen riippumattomat armeijaleveranttöörit istuvat, käyttääksemme tunnettua sananlaskua, „dicht an der Spritze" [1]). He ovat sukua korkeimmille valtion virkamiehille ja on heillä suuri vaikutus niihin korkeuksiin, jotka päättävät sodasta ja rauhasta. He eivät anna suotuisen olosuhteen mennä ohi yrittämättä käyttää vaikutusvaltaansa, — jonka he pääasiassa ovat saaneet nylkemällä militarismia — ja antamatta tuhansittain proletaareja uhrata voittonsa alttarille. Siirtomaan omistajina he kiihottavat „kallista isänmaata" vaarallisiin, kalliisiin, heille mitä hyödyllisimpiin seikkailuihin, sitte uudelleen pelastaakseen saman isänmaan taasen heille mitä voittoa tuottavimmalla tavalla.

Niinpä merkitsee taistelu seisovia sotajoukkoja ja yltiöisänmaallis-militaristista henkeä vastaan taistelua sodanuhkaa vastaan. Vanha sananlasku: „Si vis pacem, para bellum" [2]) voi yksityiselle sotilasvaltioiden ympäröimälle valtiolle sellaisenaan sopia, mutta ei ensinkään kapitalistisille valtioille yleensä, kapitalistisille valtioille, joita vastaan sosialismi suuntautuu ja vielä vähemmän sisältää tämä lause välttämättömyyden valmistautua sotaan

---

[1]) Sananmukaisesti: „aivan ruiskun ääressä", s. t. s.: kuuluvat yhteiskunnan ylimpiin.

[2]) Jos tahdot rauhaa, varustaudu sotaan.

seisovan joukon muodossa, joihin päinvastoin tämä lause käännettynä sopii Si vis bellum, para pacem [1]) — ei ole mitään suurempaa sodanvaaraa kun sellainen rauhantakuu. Meidän päiviemme taloudellispoliittiselle imperialismille on tietenkin seisova sotajoukko sopivin sodanvalmistelumuoto.

Jos kerran kansain rauha kuuluu kansainvälisen proletariaatin harrastuksiin ja vielä enemmän koko ihmiskunnan sivistysharrastuksiin, niin on taistelu militarismia vastaan — joka kaiken kaikkiaan on samaa kuin kansan kiihotus, summa ja tulos kaikista rauhanvastaisista taipumuksista kapitalismissa, lyhyesti, joka on vakavin maailmansodanvaara — kulttuuritaistelua, jota proletariaatin on kunnia johtaa, ja jota sen harrastustensa vuoksi täytyy johtaa, ja jonka käymiseen ei millään muulla luokalla sellaisenaan (yksityiset hyväätarkottavat haaveiliat vaan vahvistavat sääntöä) ole likipitäenkään yhtä suuria edellytyksiä.

Militarismi häiritsee kuitenkin sisäistä rauhaa, ei ainoastaan sen kautta, että se johtaa oman raaistumisensa kansaan, ei ainoastaan niiden raskaiden taloudellisten rasitusten vuoksi, joita se sälyttää kansan selkään ja jotka luovat vero- ja tullisorron, ei ainoastaan käsikädessä militarismin kanssa kulkevan turmeluksen ja lahjomisjärjestelmän vuoksi, ei ainoastaan siksi, että se kahteen kastiin jakaa jo muutenkin luokkajaon alla huokaavan kansan, ei ainoastaan sotilasrääkkäysten ja sotaoikeuksien vuoksi, vaan ennen kaikkia sen vuoksi, että se on kaiken edistyksen tehokas jarru, että se on tai-

---

[1]) Jos tahdot sotaa, varustaudu rauhaan.

dokas ja erinomaisen voimakas laitos yhteiskunnallisen höyrypannun varaventtiilin kiinnipusertamiseksi. Sille, joka aina pitää ihmissuvun jatkuvaa kehitystä mahdottomana ehkäistä, on militarismin olemassaolo rauhallisen ja säännöllisen kehityksen pahin este, sille on militarismi samaa kuin kapitalismin veripunanen varjo.

Proletaarisen vallankumouksen vaikeudet.

Militarismin hävittäminen tai mahdollisimman mukaan heikontaminen on poliittisen vapaustaistelun elinkysymys, vapaustaistelun, minkä muodon ja lajin militarismi vississä tarkotuksessa huonontaa ja siihen ratkasevasti vaikuttaa, niin paljo enemmän elinkysymys, kun armeijan ylivoima aseettomaan kansaan nähden, proletariaattiin nähden, seurauksena militarismin korkealle kehittyneestä tekniikasta, strateegiasta, seurauksena armeijan jättiläismäisyydestä, seurauksena epäsuotuisasta paikallisesta luokkajaotuksesta ja proletariaatille erikoisen epäsuotuisista taloudellisista voimasuhteista proletariaatin ja porvariston välillä, elinkysymys paljo suurempi kuin milloinkaan ennen ja jo sentähden on proletaarisilla vallankumouksilla tulevaisuudessa voitettavana paljo suurempia vaikeuksia kun millään vallankumouksella tähän asti. On tärkeätä aina pitää mielessään se tosiasia, että porvarillisissa vallankumouksissa hyökkäävällä vallankumouksellisella porvaristolla jo aikoja ennen oli ollut taloudellinen valta käsissään ennen kuin vallankumous lopullisessa muodossaan puhkesi, että he voivat antaa lukuisan, heistä taloudellisesti riip-

puvan ja heidän poliittisen vaikutuksen alaisen luokan astua sijastaan tuleen ja antaa niiden noukkia paistikkaat tulesta puolestaan heille sekä että se vississä määrässä ensin osti feodalismin vanhat lumput ennen kuin tämä niitä ehti myymään tukussa, tai viskasi romukoppaan sen sijaan, että proletariaatin täytyy nälkäisenä ja paljain ruumiin vallottaa kaikki, mitä ennen on rikkaudella vallotettu.

TOINEN OSA.

ANTIMILITARISMI.

ENSIMMÄINEN LUKU.

Antimilitarismi vanhassa ja uudessa Internationalessa.

Kommunistinen manifesti, tämä maailmankirjallisuuden profeetallisin teos ei, sen suureen merkitykseen nähden, sanottavasti käsittele nimenomaan militarismia. Kuitenkin puhutaan kapinoista, joiden muodossa proletariaatin taistelu toisinaan ilmenee ja täten viitataan sen ohessa oleellisesti kapitalistisen militarismin osaan proletariaatin vapaustaistelussa. Seikkaperäisemmin käsitellään kysymystä kansainvälisistä, eli paremmin sanoen kansainkeskisistä aseellisista selkkauksista ja kapitalistisesta laajennuspolitiikasta (siirtomaapolitiikka siihen luettuna). Viimeksimainittua pidetään välttämättömänä seurauksena kapitalistisesta kehityksestä; edellytettiin että kansalliset erikoisuudet ja vastakohdat häviävät enemmän ja enemmän jo porvariston herrasvallan aikana ja proletariaatin vallan aikana tulevat ne vielä suuremmassa määrässä katoamaan. Proletariaatin diktatuurin ensimmäisten toimenpiteitten ohjelmasta voinee sanoa: aivan johdonmukainen, ei sanaakaan militarismista; tämä jo loppuunsaatetuksi edellytetty valtiollisen vallan

valloittaminen käsittää siis myöskin militarismin „valloittamisen“, s. o. sen tuhoamisen.

Erikoiset selostukset militarismista alkavat kuitenkin heti Internationalen kongresseissa. Nämä selostukset rajottuvat kuitenkin yksinomaan „ulkonaiseen militarismiin“, asemaan sotaan nähden. Lausannen kongressissa 1867 oli päiväjärjestyksessä eräs kohta „Geneven rauhankongressi 1868“. Päätettiin ryhtyä yhteistyöhön rauhankongressin kanssa sillä joko ivalla tai naivisuudessa tehdyllä edellytyksellä, että rauhankongressi hyväksyisi Internationalen ohjelman. Sota merkittiin seuraukseksi luokkataistelusta.

Internationalen 3:ssa kongressissa *Brysselissä* 1868 hyväksyttiin Longuetin erään komissioonin nimessä tekemä päätöslauselma: Tässä merkittiin taloudellisen tasapainon puute pääasialliseksi ja alituiseksi syyksi sotaan ja painostettiin sitä seikkaa, että vain yhteiskunnallisten reformien avulla muutoksia asian tilaan voidaan saavuttaa. Kuitenkin myönnettiin, että työväenjärjestöjen voima kansanvalistuksen ja agitatsioonin kautta voi vaikuttaa sotien vähenemiseen ja että väsymätön työ sen hyväksi katsottiin velvollisuudeksi. Sodan puhkeamisen varalta *määrättiin yleinen työnseisauksen toimeenpano,* jonka ohessa kongressi lausui vakaumuksenaan, että kansainvälinen *solidariteetti työläisten kesken kaikissa maissa on kylliksi vahva,* taatakseen kansoille apunsa tässä sodassa sotaa vastaan.

Nyt „uuteen Internationaleen“!

Pariisin kongressin v. 1889 tätä asiaa koskeva päätöslauselma ansaitsee erikoista huomiota. Se käsitti seisovat sotajoukot, jotka merkittiin „kaiken kansanvaltai-

sen ja tasavaltaisen hallitusmuodon kieltämiseksi", „yksinvaltaisen ja harvainvaltaisen kapitalistisen hallituksen ilmaukseksi" ja „taantumuksellisen valtiokaappauksen ja yhteiskunnallisen sorron aseeksi"; yhdessä hyökkäävän politiikan kanssa, jonka aseita ne ovat, leimattiin ne syyksi ja seuraukseksi hyökkäyssotaan ja alituiseksi vaaraksi kansainvälisille selkkauksille, ja pidettiin niitä vahingollisina niinhyvin niiden suoranaisten rappeuttavien, turmelevien, kaikelle edistykselle vihollismielisten ominaisuuksiensa kuin myöskin niiden sietämättömien aineellisten taakkojen vuoksi, joita ne kansan selkään sälyttävät. Se vaatii seisovan sotajoukon hävittämistä ja yleisen kansanasestuksen toimeenpanemista samalla kun sota itse katsottiin välttämättömäksi seuraukseksi kapitalismista.

Tämä päätöslauselma on, mitä militarismin luonteenkuvaamiseen tulee, positiivisin tähän asti annetuista.

Brysselin kongressin käsittelyt 1891 olivat niinikään merkittäviä. Täällä tuli, paitsi sotakysymystä, kansainvälinen militarismi käsittelynalaiseksi. Nieuvenhuisin päätöslauselma, jossa sota merkittiin tulokseksi kapitalismin kansainvälisestä tahdosta ja keinoksi murtaa vallankumouksellisten liikkeiden voima, ja jossa selitettiin kaikkien sosialistien velvollisuudeksi vastata sotaan suurlakolla, hylättiin. Vaillant-Liebnechtin päätöslauselma, joka katsoi militarismin kapitalismin välttämättömäksi tuotteeksi ja yleisen maailmanrauhan vasta sosialidemokratisen maailmanjärjestyksen kautta saavutettavaksi päämääräksi, hyväksyttiin ja proletariaattia kehotettiin väsymättömällä agitatsionilla protesteeraamaan sotaa ja sille suosiollisia liittoja vastaan sekä kansainvälisiä järjestöjä

laajentamalla kiiruhtamaan sosialismin voittoa. Nämä taistelumuodot julistettiin ainoiksi, jotka soveltuvat puolustuskeinoiksi maailmansodan vaaraa vastaan.

Zyyrichin kongressi 1893 vahvisti Brysselin kongressin päätöksen ja esitti taistelukeinoksi militarismia vastaan: sotilasmenojen kieltäminen, lakkaamattomat protestit seisovia sotajoukkoja vastaan, väsymättömän agitatsionin aseiden riisumisen puolesta ja kaikkien maailmanrauhaan pyrkivien yhdistysten tukeminen.

Lontoon kongressi 1896 käsitteli uudelleen militarismin molempia puolia. Tärkeimpänä syynä pidettiin niitä taloudellisia ristiriitoja, mihin eri maiden hallitsevia luokkia kapitalistinen tuotantotapa johtaa.[1]) Sota on sen mukaan hallitsevien luokkien toimintaa toisiaan vastaan työväenluokan kustannuksella. Taistelu sotilaallista sortoa vastaan selitettiin olevan työväenluokan velvollisuus, osa riistoa vastaan käytävästä taistelusta. Poliittisen vallan vallottaminen kapitalistisen tuotantotavan hävittämiseksi ja niiden kapitalististen luokkien mahtikeinojen ja aseitten valtaaminen, joilla vallitsevaa järjestelmää pidetään pystyssä, asetettiin päämääräksi. Seisovat joukot lisäävät senmukaan sodanvaaraa ja palvelevat työväenluokan epäinhimillistä riistämistä. Lähimpinä vaatimuksina esitettiin seisovan sotajoukon hävittäminen ja kansanasestuksen toimeenpaneminen, mutta sen ohessa kansainvälisten tuomioistuimien asettaminen ja kansoille oikeus ratkaista sodasta ja rauhasta. Proletariaatti voi kuitenkin, niin loppuu päätöslauselma,

---

[1]) Siis ei luokkavastakohdat! Tämän asianpuolen erikoinen painostaminen tapahtui täällä ensi kerran.

saavuttaa tämän vasta sitte kun se on saavuttanut ratkasevan vallan lainsäädännössä ja liittynyt kansainväliseen sosialismiin.

Pariisin kongressi 1900 lausui seikkaperäisessä päätöslauselmassaan mielipiteensä kapitalismin siirtomaapolitiikasta ja sille synnynnäisistä kansainvälisistä selkkausmahdollisuuksista, tuomitsi sitte, esittämällä muutamia erikoisen raakalaismaisia esimerkkejä, kansainvälisen sortopolitiikan ja piti tärkeänä erikoisesti taistelua militarismia vastaan. Tämä jälkimäinen päätöslauselma kohdistuu päätöksiin vuosilta 1889, 1891, 1896, huomauttaa imperialistisen maailmanpolitiikan kansainvälisestä ja kansallisesta vaarasta, kehottaa proletariaattia monenkertaisella voimalla taistelemaan militarismia ja maailmanpolitiikkaa vastaan ja esittää käytännöllisinä keinoina tähän kansainvälisen protestiliikkeen, kaikkien sotilas-, meri- ja siirtomaamenoarvioiden kieltämisen ja »*nuorison kasvattamisen ja järjestämisen taistelemaan militarismia vastaan.*«

Silmäys näihin päätöksiin osottaa alituisesti karttuvaa käytännöllistä poliittista syventymistä ulospäin suunnattuun militarismiin, yhä syventyvää ja karttuvaa tietoa sodan syistä ja sodan vaarasta, mutta myöskin „sisäisen „militarismin“ merkityksestä. Mitä tulee keinoihin militarismin vastustamiseksi, niin on v. 1868 aivan varmasti liian aikaseen esitetty ajatus suurlakon käyttämisestä sotaa vastaan, samoin kuin sotilaslakko, joka varsinaisena aseena hylättiin kaikissa kongresseissa ja varmastikin silloisissa olosuhteissa täydellä oikeudella. Hyväksytyt taistelukeinot osottavat vain vähäistä edis-

tystä. Sotilasmenojen kieltäminen on yhtä itsestään selvä kun välittömältä vaikutukseltaan voimaton mahtikeino militarismia vastaan, jota proletariaatille yleensä voidaan suosittaa. Kaikki muut esitykset liikkuvat agitatsioonialueella ja tulevaisuuden tehtävissä, se tahtoo sanoa — niinkuin on sanottu toisessa paikassa — enimmäkseen aloilla, jotka proletariaatille vielä ovat avoinna. Ja myöskin sotilasmenojen kieltämisen voi ajatella yleensä tällaiseksi agitatsioonikeinoksi. Saksassa ovat kysymyksen suurimmat vaikeudet ennen kaikkia antimilitaristisen propagandan lajin ja muodon määräämisessä. Että niitä ei kuitenkaan ole käsitelty kongressipäätöksissä, siihen on syynsä eri maiden sisäisissä ja ulkonaisissa edellytyksissä ja voidaan sitä tältä kannalta katsottuna pitää tarkotuksenmukaisena, niin, vieläpä välttämättömänäkin. Kuitenkin on kylliksi selvää, että yhä suurempaa painoa tulee panna antimilitaristiselle propagandalle ja että tämä propaganda erikoistutetaan. Sen todistaa Pariisin päätös huomattavimmin. Siinä kuvastuu tämän ohella kansainvälisen proletariaatin lisääntyvä itsetietoisuus samoin kuin kasvava vakaumus siitä, että jo kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän vallitessa luokkatietoisen proletariaatin voiman kehittymisen avulla voidaan vissejä edistyksiä saavuttaa sekä sisään että ulospäin suunnattuun militarismiin nähden.

Lopuksi muistettakoon kiertokirje, jonka kansainvälinen sosialistinen toimisto lähetti marraskuussa 1905 Marokkoselkkauksien johdosta ja Internationalen ranskalaisen osaston kehotuksesta. Se itse ei tee mitään positiivistä ehdotusta mitä sotavastaiseen agitatsiooniin

tulee vaan pitää itsestään selvänä, että sodan uhatessa toimistoon liittyneet puolueet aina viivyttelemättä ryhtyvät keskenään neuvottelemaan parhaista ja vaikuttavimmista keinoista sodan ehkäsemiseksi.

TOINEN LUKU.

Antimilitarismi ulkomailla ja erikoisesti nuorisojärjestöjen suhde siihen.

Antimilitaristinen liike muissa kapitalistisesti sivistyneissä maissa on yleensä vilkasta, osittain hyvin voimakastakin.

Tämä koskee ensikädessä romaanisia maita: Belgiaa, Ranskaa ja Italiaa, mutta ei vähemmän, joskin vasta myöhemmin ja oleellisesti toisilla edellytyksillä Itävaltaa, Sweitsiä ja Skandinaavisia maita, vieläpä Hollantiakin, vaikka siellä militarismi onkin vähemmästä merkityksestä.

Belgiassa

puhkesi erikoinen antimilitaristinen liike vuoden 1886 vaiheilla, jolloin, kuten edellä on kerrottu, sotaväki suuressa määrässä sekaantui lakkoihin. Sitte kun sotilaita oli eräässä lentolehdessä [1]) muistutettu velvollisuuksis-

[1]) Edessämme on eräs sellainen sosialistisen työväenpuolueen Antverpenin osaston julkasema lentolehtinen vuodelta 1896, jossa

taan työläisveljiään kohtaan, perustettiin kaksi antimilitaristista lehteä, Conscrit ja Caserne („Asevelvollinen ja Kasarmi"), joista ensinmainittu säännöllisesti julaistiin tammikuussa (ennen sotilaiden kotiinlaskemista helmikuussa) ja toinen säännöllisesti syyskuussa (ennen rekryyttien tuloa kasarmeihin lokakuussa) ja molemmat sekä ranskan- että flaaminkielillä (nimet viimeksi mainitulla kielellä: de Loteling ja de Kazerne).[1])

Tammikuussa 1896 luovutti puolue molempien lehtien julkasemisen v. 1894 muodostetulle „Nuoren kaartin kansallisliitolle", jättäen kuitenkin puoluejohdolle tarkastusoikeuden. Puoluejohtoon ottaa myöskin „Nuoren kaartin liitto" vuodesta 1896—1897 osaa valtuutettunsa kautta.[2]) „Nuori kaarti" — jonka yhdistyksiä syntyi jo keskipaikoilla 1880-lukua — Brysselissä perustettiin oikeastaan vasta 1893—1894 erikoisesti tarkotuksella ajaa antimilitaristista agitatsioonia ja vaaliagitatsioonia. Sitte vuoden 1902 on tämä suhde muuttunut. Toisen epäonnistuneen suurlakon aikaansaama opetus teki selväksi varovaisemman, pitkällisemmän työn tarpeellisuuden agitatsioonin ja propagandan kaikilla aloilla. Nuorisojärjestöjen työalaa laajennettiin ja sivistystyö, epäilemättä vankin ja perinpohjaisin laji antimilitaristista propagandaa, asetettiin etualalle. Miten houkuttavaa se olisikin, on tässä mahdoton syventyä belgialaisten nuo-

arvelematta kehotetaan sotilaita olemaan tottelematta päällystöään, kun käsketään ampumaan kansaa.

1) Loteling ja Kazerne sitte vuoden 1887, Cazerne vuodesta 1893 ja Conscrit vuodesta 1889.

2) Flaamilainen lehti jätettiin Gentissä sijaitsevan flaamilaisen liiton «*Sosialistische Jonge Wachten*«in käsiin.

risojärjestöjen historiaan, joka on mitä lähimmässä yhteydessä antimilitarismin historian kanssa.

Vain muutamia piirteitä mainittakoon: Vuodesta 1896 ilmestyi Brysselissä antimilitaristismielinen »*Avant Garde*» opiskelevan nuorison ja nuoren kaartin kuukausijulkaisuna; vuodesta 1900 samoin Brysselissä »*Antimilitaristen*» „Nuoren kaartin kansallisliiton" kuukausijulkasuna. Vuodesta 1903 julkasi tämä viimeksi mainittu kuvitettua aikakauslehteä »*La jeunesse socialiste*» („Sosialistinen nuoriso"), jonka paikalle tammikuussa 1907, nyt Hainautin ja Namurin Wallonilaisen liiton käsissä oleva, tammikuussa 1906 Charlersissa perustettu kuukauslehti »*La jeunesse c'est L'avenir*» („Nuoriso ja tulevaisuus") astui. Molemmat olivat ja ovat täynnä antimilitaristista agitatsioonia. Samaa voi sanoa flaamilaisesta »*Zaaier*»ista („Kylväjä"). Vuodesta 1903 Antverpenin kansallisuusliiton „Jongen Wacht" toimesta julaistusta kuukauslehdestä, joka vuodesta 1906 on yhdistetty yleiseen flaamilaiseen puoluelehteen »*De Waarheid*» (vuodesta 1902 ilmestynyt Gentissä), mutta vielä muodostaa se erityisen osan tässä aikakauslehdessä, säilyttäen esikoisen nimensä „De Zaaier". De Waarheidin painos on 3,000 ja La jeunesse c'est L'avenirin 5,000.

Myöskin yksityiset nuorten kaartien paikallisjärjestöt, ennen kaikkea Gentin ja Antverpenin osastot, työskentelevät ahkerasti kirjallisella alalla, mutta etenkin antimilitaristisessa agitatsioonissa. Antverpenin osasto esim. julkasi vuonna 1900 aikakauslehteä »*De Bloedvet*» („Veriseurue") agitatsioonia varten asevelvollisten joukossa (siis samaa tarkotusta varten kun „Kasarmi"), edelleen 1 päivästä toukokuuta 1901, joka 14:sta päivä

ilmestyvää julkasua »*Ontvapening*» („Aseidenriisunta“) ja vuodesta 1905 »*De Frijheid*» („Vapaus“); kaikki nämä lehdet kävivät antimilitaristista agitatsioonia halulla ja innolla. Näiden lisäksi jaettiin hehtografeerattuja julistuksia. Luonnollisesti levittävät nuoret kaartit myös lentolehtisiä ja usein kuvitettuja julistuksia, joissa käännytään koko työläisnuorison, mutta erikoisesti asevelvollisten ja sotilaiden puoleen. Löytyy myös rikas prosyyrikirjallisuus. Hyvin halpoja antimilitaristisia, usein kuvitettuja postikortteja levitetään suuria määriä.

Belgiassa vapautetaan enemmän kun puoli asekelpoisesta nuorisosta. Vuosittain otetaan noin 1,300 rekryyttiä. Conscrit ja Caserne ilmestyvät yhteensä Flaamin ja Wallonin kielellä säännöllisesti 60,000 kappaleen painoksena. Ne lähetetään tavallisesti persoonallisesti niille rekryyteille, joiden osotteet tunnetaan; tunnetun miehistön keskuudessa harjotetaan myös persoonallista propagandaa.

Tammi- ja syyskuussa joka vuosi pidetään kaikenlaisia rekryyttijuhlia, kokouksia, seuroja ja mielenosotuksia.

Yhteistunnetta palvelukseen kutsutun sotaväen kanssa ei menetetä. Muutamilla kaarteilla on erikoiset sotilaiden tukemiskassansa; aina sen ajan mukaan, minkä rekryytit ovat kuuluneet kaarteihin ja sen avustusmäärän mukaan, mitä ovat niihin maksaneet, suoritetaan palvelukseen kutsutuille jäsenille kaartien puolelta vissi kuukautinen avustus, jota vastaan jäsenillä puolestaan on velvollisuutena lähettää säännöllinen kertomus kasarmielämästä ylipäänsä. Myös persoonallisesti tulevat palvelukseen kutsutut jäsenet vuorovaikutukseen osastojen

ja sotilaitten kesken majoituspaikalla ja tämä vuorovaikutus säilyy, mikäli jäseniä ei siirretä palvelemaan muille seuduille. Yksityiskohtiin emme tässä voi, helposti ymmärrettävistä syistä, kajota.

Agitatsiooni kasarmeissa näyttelee Belgiassa huomattavaa osaa. Nykyään on olemassa 15 sotilasjärjestöä (sotilasyhdistystä), jotka ovat yhteydessä keskenään. Luonnollisesti koetetaan tukahuttaa tätä hirmuista paloa kaikin keinoin. Mutta miten väkivaltaisesti liike usein painetaankin maahan, työntää se yhä uusia elinvoimaisia juuria, jotka ovat aivan liian syvässä, jotta niitä voisi pois repiä. Vähä väliä sanotaan, että vieläpä kaksi kolmannesta rykmenttien miehistöistä ovat järjestyneitä. Liitto on osaksi hyvin lähellä sosialidemokratista puoluetta.

Propaganda-kirjallisuutta jaetaan kaduilla ja avonaisissa huoneustoissa sotilaille. Sotilaskokouksia pidetään. Antimilitaristiset sotilaslaulut ovat laajalle levinneet.

Luonnollisesti käy puolue myös omintakeista antimilitaristista agitatsioonia. Ja naiset ja tytöt ovat avullisina tässä, erittäinkin tukien kaartien kasarmiagitatsioonia. Huomattava on myös 1896 useissa painoksissa ilmestynyt kirjanen »*Le catéchisme du Conscrit*» (Asevelvollisen katekismus), joka hyvin paljo muistuttaa ranskalaista »*Manuel du Soldat*» (Sotilaan käsikirja), ja joka samoin kuin viimeksi mainittukin, on johtanut kiivaisiin „laillisiin“ vainoihin.

Vaino antimilitaristista propagandaa vastaan on ankara. Sen luonne voidaan tietenkin vain säilyttää ottamalla huomioon Belgian yleensä edistynyt poliittinen kanta. 1886 rangastiin Anseelea erään Voornitissa ol-

leen kehotuksen johdosta „äideille“ niin kasvattamaan poikiaan, että he kieltäytyvät ampumasta kansaa, kuuden kuukauden vankeudella. Conscrit ja Caserne saavat lakkaamatta syytöksiä; sitte perustamisensa ovat ne melkein joka vuosi saaneet yhä uusiutuvia kovia tuomioita, luonnollisesti myöskin sen jälkeen, kun molemmat lehdet ovat joutuneet „Jeunes Garden“ käsiin. Viimeksi mainittuja vastaan alkoivat oikeusjutut 1897 Conscritia vastaan nostetulla jutulla, jolloin kaksi toveria tuomittiin kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen kumpikin. 1904 vedettiin Coenen, nuorten kaartien kansallisliiton sihteeri, oikeuteen viiden muun toverin kanssa erään julistuksen vuoksi sotilaille; samoin kävi Coenelle uudelleen erään Casernessa olleen artikkelin jälkeen. Juttu päättyi kuitenkin vapauttavaan tuomioon. Myöskin tuomiot Trocletsia vastaan keskivaiheilla yhdeksänkymmentä lukua, „Catéchisme du Conscrit“in johdosta, ansaitsee mainita. Pääsyytökset, joista rangastus tavallisesti seuraa, ovat: yllytys tottelemattomuuteen päällystöä kohtaan, sotajoukon häpäseminen (josta seuraa vähintäin kuuden kuukauden vankeusrangaistus) ja lopuksi kuuluisa »*atteinte à la force obligatoire des lois*» (hyökkäys lain sitovaa voimaa vastaan), josta salaliittosyytösten yhteydessä useamman kun viiden henkilön rangastus on kaksinkertaistutettu. Vuosittain tuomitaan keskimäärin kaksi — kolme vuotta vankeutta. Vuonna 1903 tuomittiin liiton kansallissihteeri kolmen vuoden vankeuteen. Kuitenkin päättyvät enemmän kun puolet syytöksistä vapauttavaan tuomioon. Rangastukset ovat kovia — periaatteessa ei tehdä mitään eroa poliittisten ja ei-poliittisten rikosten välillä.

Antimilitaristinen propaganda on lopuksi niiden ranskalaisten *nuorisojärjestöjen*, joita jokaisella ranskalaisella puolueella on omansa, päätehtävä. Vuodesta 1902 yhtyivät niihin myös vallankumouksellisten työväenyhdistysten perustamat „jeunesses syndikaliste“. Niissä kyllä vallitsee nykyään täydellinen sekasorto.

Yonnen nuorisojärjestöjen vaikutuksesta on jo ylempänä puhuttu. Sosialistivallankumouksen ryhmän äänenkannattajana ilmestyi jo vuonna 1900 Pariisissa Conscrit, jota myöskin vielä 1906 julastiin. *Union Federative des Jeunesses socialistes du Parti Ouvrier*'in (Työväenpuolueen sosialistinen nuorison liitto) äänenkannnattajana ilmestyi *La feuille du Soldat* (Sotilaslehti). Molemmat julistavat „proletaareille asetakissa“ heidän velvollisuuttaan luokkatovereitaan kohtaan. La feuille du Soldat vaatii peittelemättä kieltäytymään tottelemasta komennettaessa aseita käyttämään työläisluokkaa vastaan ja osaaottamaan mahdollisesti julistettavaan suurlakkoon. Conscrit hylkää erikoisella ponnella yksilöllisen kapinoimisen epätarkoituksenmukaisena.

Ranskalaisessa ammattiyhdistyskongressissa Amiensissa lokakuussa 1906 voi Delesalle täydellä syyllä, nojautuen edellisiin kongresseihin, lausua mielipiteensä antimilitaristisen ja antipatriotisen propagandan puolesta ja ehdottaa, että sellainen yksimielisesti päätettäisiin komiteassa. Samassa kongressissa hyväksyttiin kuitenkin, huomattavaa vähemmistöä vastaan Yvetotin ohjelma, joka kehottaa vahvistamaan antipatriotista ja antimilitaristista agitatsionia, jonka ohessa vähemmistö, niinkuin selvästi tuotiin esiin, ei ollut antimilitarismia tai antimilitaristisen agitatsionin vahventamista vastaan,

leen kehotuksen johdosta „äideille" niin kasvattamaan poikiaan, että he kieltäytyvät ampumasta kansaa, kuuden kuukauden vankeudella. Conscrit ja Caserne saavat lakkaamatta syytöksiä; sitte perustamisensa ovat ne melkein joka vuosi saaneet yhä uusiutuvia kovia tuomioita, luonnollisesti myöskin sen jälkeen, kun molemmat lehdet ovat joutuneet „Jeunes Garden" käsiin. Viimeksi mainittuja vastaan alkoivat oikeusjutut 1897 Conscritia vastaan nostetulla jutulla, jolloin kaksi toveria tuomittiin kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen kumpikin. 1904 vedettiin Coenen, nuorten kaartien kansallisliiton sihteeri, oikeuteen viiden muun toverin kanssa erään julistuksen vuoksi sotilaille; samoin kävi Coenelle uudelleen erään Casernessa olleen artikkelin jälkeen. Juttu päättyi kuitenkin vapauttavaan tuomioon. Myöskin tuomiot Trocletsia vastaan keskivaiheilla yhdeksänkymmentä lukua, „Catéchisme du Conscrit"in johdosta, ansaitsee mainita. Pääsyytökset, joista rangastus tavallisesti seuraa, ovat: yllytys tottelemattomuuteen päällystöä kohtaan, sotajoukon häpäseminen (josta seuraa vähintäin kuuden kuukauden vankeusrangaistus) ja lopuksi kuuluisa »*atteinte à la force obligatoire des lois*» (hyökkäys lain sitovaa voimaa vastaan), josta salaliittosyytösten yhteydessä useamman kun viiden henkilön rangastus on kaksinkertaistutettu. Vuosittain tuomitaan keskimäärin kaksi — kolme vuotta vankeutta. Vuonna 1903 tuomittiin liiton kansallissihteeri kolmen vuoden vankeuteen. Kuitenkin päättyvät enemmän kun puolet syytöksistä vapauttavaan tuomioon. Rangastukset ovat kovia — periaatteessa ei tehdä mitään eroa poliittisten ja ei-poliittisten rikosten välillä.

Julmasti, tietysti edelleenkin mitaten belgialaisen mittapuun mukaan, kohdellaan antimilitaristisia sotilaita. Rangaistusvankila kahdesta viiteen vuoteen uhkaa militarismin kerettiläisiä ja vankeus näissä on hyvin ankarata. Pienimmistäkin hairahduksista uhkaavat keskiaikaiset, raakalaismaiset kurinpitorangastukset: vanki lyödään rautoihin ja saa tulla toimeen vedellä ja leivällä ilman tulta. Kopit ovat asetetut veden päälle, ovat kosteita, talvisin suorastaan kuolettavia. Tähän tulevat rääkkäykset mitä pahinta lajia vanginvartijoina toimivien aliupseerien puolelta, joille tämä toimi on myös kurinpitorangaistus.

Minkä laajuuden kuitenkin antimilitaristinen propaganda Belgiassa on saanut, niin että, huolimatta tulesta ja miekasta, sen edistystä voidaan sanoa täydelliseksi, on esitetty toisessa paikassa. Kriitillisenä vuonna 1902 oli koko väestö niin vahvasti innostunut propagandaan, että upseereihin, jotka tahtoivat estää avoimella kadulla tehtyä agitatsioonia sotilasten keskuudessa, monta kertaa hyökättiin käsiksi.

Tässä ansaitsee myös mainitsemista »*Gronpes des anciens militaires* („Entisten sotilaiden yhdistys“), jolla ennen oli oma kansallisliittonsa, mutta joka nyt hyvin viihtyy paikallisjärjestöissään, julkasee lehteä ja jonka pääasiallisena tehtävänä on antimilitaristinen propaganda reservin ja nostoväen joukoissa samoin kuin agitatsiooni porvarillisia sotilasyhdistyksiä vastaan.

Nyt lopuksi muutamia sanoja belgialaisen sosialidemokratian suhteesta militarismiin.

Suhteesta sotaan nähden, ennen kaikkea taktiikkaan

sodan puhjetessa, ei ole voitu täysin sopia. Vain kolme tosiasiaa mainittakoon:

Puoluekongressi Gentissä 1893 antoi innokkaan hyväksymisensä eräälle Amsterdamin „entisien sotilaiden" lähettämälle sähkösanomalle, jossa lausuttiin toivomus, että kongressi, samoin kuin hollantilaiset sosialistit, hyväksyisi sotilaslakon sodan sattuessa. Louvainin kongressi vuonna 1889 selitti de Winnesin ehdotuksesta parhaaksi keinoksi taistella varustautumista vastaan ja maailmanrauhan saavuttamiseksi ihan yksinkertaisesti sosialidemokratisen propagandan harjottamisen. Vuonna 1905 lausui sosialistinen liitto Charleroissa, että sodan estämiseksi olisi:

1:ksi tehtävä joukkojen liikekannalle asettaminen mahdottomaksi rautatiesuurlakon avulla;

2:ksi järjestettävä suurlakko hiilikaivoksiin riistääkseen sotaakäyviltä valloilta polttoaineet, jotka ovat välttämättömiä laivastoille ja joukkojen kuletukselle;

3:ksi lopetettava työ veistämöillä, arsenaaleissa ja sota-ampumatarvetehtaissa.

Myöskin nuoren kaartin historia osottaa tässä suhteessa monta huomattavaa piirrettä. Sen kongressi v. 1897 päätti m. m. yrittää vaikuttaa muiden maiden sosialistisiin puolueisiin saadakseen nämä järjestämään nuorisonsa kansainvälisesti ja antimilitaristisesti, siten tehdäkseen sodan mahdottomaksi. Tärkeitä olivat käsittelyt Brysselin kongressissa 1903. Kaksi mielipidettä

oli jyrkästi ja yhtä voimakkaina toisiaan vastassa. Toinen, jota ensisijassa *de Man* edusti, vaati melkein hervéläisine perusteluineen sotilaslakkoa (joukottaista palveluksesta kieltäytymistä) suurlakkoa ja vallankumouksellista agitatsionia sodan puhjetessa. Toinen Trocletin ja Fischerin edustama yhtyi kansainvälisen kongressin päätöksiin. Troclet-Fischerin päätöslauselma hyväksyttiin 17 äänellä 15 vastaan kahden edustajan pidättyessä äänestämästä. — Gentin kongressissa 1906 vedettiin jyrkkä raja antimilitaristista taktiikkaa vastaan ja erityisesti hylättiin yksilöllinen asevelvollisuudesta kieltäyminen. Eräs *de Man*'in esitys esitti keinona hallitsevien luokkien sotajoukkojen mahtikeinojen heikontamiseksi sotilaitten yhteenkuuluvaisuustunteen proletariaatin kanssa herättämisen. Toinen *de Man*'in esitys koski armeijaa sen tehtävissä sisäistä vihollista vastaan. Sotilaiden huomioon terotettiin antimilitaristisen propagandan ajamista.

Täten oli anarkistinen kuona erotettu ja säretty epäselvyyden munan kuori.

Ranskassa

on antimilitaristinen agitatsiooni peräisin vanhoilta ajoilta ja hyvin voimaperäistä mutta ei niin yhtenäisesti järjestettyä eikä suunnaltaan samanlaista kun Belgiassa. Vuonna 1894 sosialistivallankumouksellisen työväenpuolueen (P. O. S. R.) kahdestoista kongressi Dionissa päätti hyväksyä todellakin huomiota herättävän esityksen militarismia vastaan sen molemmissa muodoissa,

jonka ponsista militarismin haittoja ja sen yleisvaarallisuutta proletariaatille terävästi painostettiin. Lopuksi sanotaan siinä: „rauhan aikana palvelee seisova sotajoukko poliisina ja ampumakoneena; se tukahuttaa vereen vuori- ja tehdastyöläisten taistelut oikeuksiensa puolesta. Ja tylsässä raivossa hyökkäävät proletaarisotilaat lakossa olevia veljiänsä vastaan.“ Sosialidemokratisen antimilitarismin ohessa muodostui anarkistinen ja erityinen, ranskalaisille (myöhemmin myös Italiassa ja Sweitsissä alaa voittanut) ominainen antipatriootissosialistinen antimilitarismi.

Tämä puoli- ja kokoanarkistinen liike sai tuen „*Les temps nouveaux*'ista“ (uusi aika) ja ne lukuisat, usein hyvin mainiot julkaisut, jotka samoinkuin viikkolehti itsekin olivat proletaarisella kannalla, olivat arvokkaasti toimitettuja ja lukivat avustajiensa joukkoon Krapotkinilaisten miesten ohella myös syndikalistisia voimia, (erittäinkin P. Delesalle). Tähän tulevat lisäksi individualistisen *Libertairen* julkaisut. Ranskan anarkisteja olivat myöskin ne, jotka 1902 muodostivat alempanamainitun kansainvälisen antimilitaristisen liiton ja hiukan aikasemmin herättivät henkiin „*La ligue internationale pour la défense du soldat*“ (Kansainvälinen liitto sotilaiden suojelemiseksi). Johtajina tässä — sillointällöin kyllä nukahtaneessa — liitossa olivat anarkistit Janvien, Malato, myöhemmin radikaalisen *Auroren* toimittaja Georges Lihermitte ja Urbain Gohier. Liiton tarkotuksena oli seisovien sotajoukkojen tuhoaminen, sotatuomioistuimien hävittäminen ja sotilaiden aineellisen tilan parantaminen ja vahvistaminen, mutta sen toiminta meni paljo ohi ohjelman. Sen julkase-

missa, usein vaikuttavasti kuvitetuissa postikorteissa, lentolehtisissä ja julistuksissa uusiutuivat lauseet: *A bas justice Militaire* (alas sotilastuomioistuimet) mutta ei harvemmin huuto: „alas sota"! — „alas militarismi"! — eläköön maailman rauha"! — Niitä ei liene joutunut yli Ranskan rajojen.

Agitatsioni yksilöllisen ja joukottaisen asevelvollisuudesta kieltäytymisen ja karkaamisen puolesta on tämän suunnan propagandassa, joka on myöskin aivan yksimielistä, levinnyt suuressa määrässä. Sotaa vastaan suunnattu sotilaslakko ei, Krapotkinin mukaan, tule olemaan puhtaasti passiivinen vaan kulkee käsikädessä yhteiskunnallisen vallankumouksen ja vallankumouksen puolustuksen kanssa yhteistä ulkonaista vihollista vastaan, jonka ohella pääsyytökset antipatriotismia eli, kuten Temps nouveaux sitä sanoo, antinationalismia vastaan tulevat kumotuiksi. Tunnettua on että terroristinen anarkisti Emile Henry elok. 1892 heitti kuuluisan pomminsa Carmauxissa voidakseen tämän *Menetekel*'in kautta vallitsevan vuorityöläislakon aikana estää viime vuoden Fourmies-teurastusten uusiutumista.

Antipatriootis-sosialistista antimilitarismia, jossa esiintyy useita anarkistisia piirteitä, ajaa toiselta puolen nyt yhdistyneessä sosialistisessa työväenpuolueessa Yonnen maanviljelysseudun liitto. Toiselta puolelta löytyy sitä vahva virtaus antiparlamenttaarisilla kaivosseuduilla, joissa antipatriotismi on aivan järjestelmällisesti suunnannut taistelun yksinomaan sisäistä militarismia vastaan, tätä lakkolaisten julminta ja mahtavinta vihollista vastaan.

Vuodesta 1901 julkasee „*Jeunesses Sosialistess*"

(Sosialistinen nuorisojärjestö) Yonnessa vuonna 1900 tehdyn päätöksen mukaan aluksi joka vuosipuoliskon alussa mutta myöhemmin neljännesvuosittain ilmestyvää lehteä „*Pioupiou de l'Yonne*" (Pioupiou: eräs kansanomainen tuttavallissävyinen asemiehen nimitys) rykmenttejä palvelukseen kutsuttaessa niinkuin erikoisesti huomautettiin lehden ensimäisessä numerossa. Pioupiouta vastaan, joka vapaasti lähetettiin kaikille departementin asevelvollisille, kasvoi heti ankara myrsky kaikkien valtiota suojelevien voimien puolelta. Sitä vastaan satoi oikeudellisia syytöksiä, jotka kuitenkin säännöllisesti päättyivät vapauttavaan tuomioon, vaikka lehti mitä kiihkeimmin kehotti tottelemattomuuteen päällystöä kohtaan aseita työväestöä vastaan käyttämään komennettaessa. Vuonna 1905 Moneretin julkasema Pioupiou oli Hervén määräävän vaikutuksen alainen, joka Yvetotin kanssa oli ja on antipatriotisen antiparlamentarismin johtaja ja järjestäjä ja joka teoksessaan „*Leur patrie*" (Heidän isänmaansa) on seikkaperäisesti ja nerokkaasti perustellut aatteitaan ja sittemmin keskivaiheilla jouluk. 1906 julassut Pariisissa ilmestyvää antimilitarismia voimakkaasti ajavaa viikkolehteä „*La guerre sociale*" (Luokkataistelu). Hän tuntee sotaa vastaan, on se sitte syntynyt miten tahansa, vaan yhden ainoan keinon: plutôt l'insurrection que la guerre (kapina sotaa vastaan) ja hyökkää mitä kiivaimmin Saksan sosialidemokraattien johtajia vastaan heidän kantansa vuoksi sotaan nähden. Hän ei suinkaan tahdo kehottaa yksilölliseen asevelvollisuudesta kieltäymiseen. Sota sisäistä vihollista vastaan tuntuu hänestä vähemmän tärkeältä. Tulemme toisessa paikassa selostamaan hervéismiä, joka

käy taisteluaan sotaa vastaan tunnustusta ansaitsevalla uhrautuvaisuudella ja sitkeydellä.

Hervéläiselle propagandalle on luonteenomaista tapaus 30 p:ltä syyskuuta 1906. Sinä päivänä tuli Hervé ja joukko hänen kannattajiaan tasavaltaisen nuorison ja ranskalaisen valistusliiton sotapalvelukseen kutsuttujen kunniaksi toimeenpanemaan juhlaan Trokaderossa ja protesteerasi isänmaallissotilaallisia puuhia vastaan niin, että seurauksena oli tappelu poliisin kanssa ja vangitsemisia.

Ammattiyhdistyksien antipatrioottisesta antimilitarismista — joka suorana vastakohtana hervéläiselle antipatriotismille yksipuolisesti väheksyy ulkonaisen militarismin itsenäistä merkitystä — antaa Confédération générale du travailin (Yleinen työläisliitto) sihteerin Dublinin kongressille v. 1903 esittämä kertomus hyvän kuvan. Tässä kertomuksessa jaetaan antimilitaristiset kasvatustavat:

1. *Solidariteettityö:*

a) „sotilasrahat" (Sous du soldat),

b) sotilaiden vieraanvaraisesti vastaanottaminen ja kohteleminen työväenpörsseissä,

c) solidariteetti niitä tovereita kohtaan, jotka ovat kieltäytyneet sotapalveluksesta tai ovat joutuneet selkkauksiin vastarintansa vuoksi kurinpitojärjestystä kohtaan.

2. *Propagandatyö:*

julkiset kokoukset, jäähyväisjuhlat palvelukseen astuville, mielenosotukset, julistukset talojen seinillä, manifestit, kirjaset, lentolehdet ja vuosittaiset kuvitetut eri-

koisnumerot vuodesta 1900 ilmestyvää Ranskan ammattijärjestön lehteä *Voix du peuple*'a (Kansan ääni), jota levitetään suurissa määrin ja usein lähetetään asevelvollisille postissa. Lopuksi „uusi sotilaskäsikirja" *(Nouveau Manuel du soldat)*, jota sitte vuoden 1903 on levitetty 100,000 kappaletta ja joka, kuten ennen on mainittu, sai aikaan — entisen sosialisti Millerandin myötävaikutuksella — kiihkeitä hyökkäyksiä tuomioistuimien puolelta.

Nouveau Manuel du soldat julastiin, Algierin ammattiyhdistyskongressin 15 p. syysk. 1902 tekemän päätöksen mukaan, työpörssien liiton toimesta. Sitä ilmestyi jo vuonna 1902 kaksi painosta ja vuonna 1905 on otettu uusi. Se kehottaa palvelukseen kutsuttuja karkaamaan tai käymään antimilitaristista agitatsionia kasarmeissa ja vakinaisessa palveluksessa olevaa miehistöä olemaan ampumatta „sisäistä vihollista", työläisveljiään, vaikka siihen käskettäisiinkin.

Mainita voi myös sosialistisvallankumouksellisen työväenpuolueen julkaiseman „*La lutte sociale*" (Luokkataistelu), joka ilmestyi viimeksi vuonna 1904 Allemanen ja Hervén *Union federative du centre*'n puolesta toimittamana ja jonka tehtävänä oli myös antimilitaristinen propaganda.

Vuonna 1905 levittivät sosialistit ja syndikalistit yhdessä *Association Internationale Antimilitaristen* myötävaikutuksella punasia julistuksia, joissa kehotettiin olemaan käyttämättä aseitaan proletariaattia vastaan, vaan käskettäissä ennemmin kääntymään aseineen upseereitaan kun omia tovereitaan vastaan.

Antimilitaristinen propaganda on lopuksi niiden ranskalaisten *nuorisojärjestöjen*, joita jokaisella ranskalaisella puolueella on omansa, päätehtävä. Vuodesta 1902 yhtyivät niihin myös vallankumouksellisten työväenyhdistysten perustamat „jeunesses syndikaliste". Niissä kyllä vallitsee nykyään täydellinen sekasorto.

Yonnen nuorisojärjestöjen vaikutuksesta on jo ylempänä puhuttu. Sosialistivallankumouksen ryhmän äänenkannattajana ilmestyi jo vuonna 1900 Pariisissa Conscrit, jota myöskin vielä 1906 julastiin. *Union Federative des Jeunesses socialistes du Parti Ouvrier*'in (Työväenpuolueen sosialistinen nuorison liitto) äänenkannnattajana ilmestyi *La feuille du Soldat* (Sotilaslehti). Molemmat julistavat „proletaareille asetakissa" heidän velvollisuuttaan luokkatovereitaan kohtaan. La feuille du Soldat vaatii peittelemättä kieltäytymään tottelemasta komennettaessa aseita käyttämään työläisluokkaa vastaan ja osaaottamaan mahdollisesti julistettavaan suurlakkoon. Conscrit hylkää erikoisella ponnella yksilöllisen kapinoimisen epätarkoituksenmukaisena.

Ranskalaisessa ammattiyhdistyskongressissa Amiensissa lokakuussa 1906 voi Delesalle täydellä syyllä, nojautuen edellisiin kongresseihin, lausua mielipiteensä antimilitaristisen ja antipatriotisen propagandan puolesta ja ehdottaa, että sellainen yksimielisesti päätettäisiin komiteassa. Samassa kongressissa hyväksyttiin kuitenkin, huomattavaa vähemmistöä vastaan Yvetotin ohjelma, joka kehottaa vahvistamaan antipatriotista ja antimilitaristista agitatsionia, jonka ohessa vähemmistö, niinkuin selvästi tuotiin esiin, ei ollut antimilitarismia tai antimilitaristisen agitatsionin vahventamista vastaan,

vaan yksinomaan antipatriotista propagandaa vastaan. Marraskuussa 1906 Limogessa pidettyjen puoluepäivien kuluessa esitettiin samaa Ranskan yhdistyneiden sosialististen puolueiden puolelta. *Federation i Yonne*'n esittämä hervéläinen päätöslauselma, joka liiton antipatriotisen katsantokannan mukaan muodostettuna vaatii vastattavaksi jokaiseen sodanjulistukseen, tuli se miltä puolelta tahansa, sotilaslakolla ja kapinalla, sai kuitenkin vähän ääniä. Mutta Guesden esittämä päätöslauselma, joka painosti militarismin kapitalistista luonnetta ja piti ainoana mahdollisena antimilitaristisena agitatsionina sosialidemokratisen propagandan ja lähimpänä vaatimuksena esitti palvelusajan lyhentämisen, sotilasmenoarvion kieltämisen ja kansanasestuksen toimeenpanemisen, hylättiin sekin, mutta kolme kertaa suuremmalla vähemmistöllä. Hyväksytyksi tuli Vaillantin Seineliiton puolesta esittämä päätöslauselma, joka, hyväksyen kansainvälisen kongressin näkökannan, vaatii valmisteltavaksi kansainvälistä toimintaa sodan ehkäsemiseksi ja selitti jokaisen toiminnan muodon parlamenttaarisesta toiminnasta, julkisesta agitatsionista ja mielenosotuksesta suurlakkoon ja kapinaan asti, aina asiain tilan mukaan velvollisuuden vaatimiksi. — Alussa vuotta 1906 oli Vaillant, niinkuin tiedetään, Socialistessä Marokkoselkkauksien johdosta esittänyt kuuluisan julistuksensa sotaa vastaan, joka päättyi huudahdukseen: *mieluummin kapina kun sota.*

Sisäisestä militarismista ei tehty mitään päätöstä. Mutta Ranskan sosialistien asema tähän kysymykseen nähden on tunnettu lukuisista muista asiakirjoista. Tunnussana tässä kysymyksessä kuuluu: kehotus kieltäyty-

mään tottelemasta käskettäissä aseita käyttämään työväkeä vastaan lakoissa. „Manuel du Soldat“ huutaa sotilaille:

„Jos koetetaan tehdä teistä murhaajia, on velvollisuutenne kieltäytyä tottelemasta. Kun teidät lähetetään lakkolaisia vastaan, älkää ampuko.“

Kuuluisa lause „Vous de tirerez pas“, jota puoluetoveri Meslier suuressa antimilitaristijutussa myös tuomioistuimen edessä käytti, on vaan kaiku yleisestä ajatustavasta, joka vallitsee Ranskan luokkatietoisen työväen joukossa on se sitte syndikalistista tai sosialistista. Jo mainittu vuonna 1905 syndikalistien ja sosialistien yhteisesti palvelukseen kutsutulle miehistölle lähettämä julistus, jossa kehotetaan kieltäymään aseiden käytöstä työläisjoukkoja vastaan ja käskettäissä ampumaan lakkolaisia mieluummin ampumaan komentavia upseereitaan, se on tehdyistä päätöksistä jyrkin ja rohkeimmin kärjistetty. — Sembat voi edustajakamarissa keskusteltaessa tästä julistuksesta selittää sosialistien nimessä: „minulta kysytään, mitä ajattelen neuvosta ampua upseereja. Minä sanon, että siinä tapauksessa kun upseeri käskee ampua lakkolaisia, hyväksyn tämän neuvon.“ Ja Lafarque on Humanite'ssa lyhyesti, selvästi ja ilman kiertelyä tunnustanut hyväksyvänsä tämän näkökannan.

Antimilitaristista propagandaa on, eikä niinkään vähässä määrässä, auttaneet ne lukuisat antimilitaristijutut, jotka Ranskassa viimeaikoihin ovat säännöllisesti päättyneet vapauttavaan tuomioon. Pioupioujutusta kerrottiin ylempänä. Yvetot tuomittiin kymmenkunnan vapauttamisen jälkeen vasta 1904 eräästä antimilitaristi-

sesta puheestaan valamiehistön edessä alisen Loiren varrella — sadan frangin sakkoon. Myöhemmin sai hän tehdä tuttavuutta vankilankin kanssa. Aixissa oli v. 1905 kaksi anarkistia syytettynä antimilitaristisesta propagandasta. Toinen tuomittiin eräästä Marseillen muureille kiinnittämästään antimilitaristisesta julistuksesta kolmen kuukauden vankeuteen. Vankeusrangaistusta saivat myös kärsiä Frimat ja Morelle ja myös Brestissä, Armentiéresissa ja Limogesissa saatiin kokea vapausrangaistuksia. Keväällä 1906 seurasivat tuomiot Toulonissa ja Reimsissä. Voix du Peuplen asevelvollisuusnumeroita on yhä uudelleen otettu takavarikkoon ja lokakuussa 1906 vangittiin sen toimittaja Vignaud. Mutta ennenkaikkia huomattakoon suuri antimilitaristijuttu Pariisissa, jolloin Hervé ja 25 muuta tuomittiin yhteensä 36 vuoden vankeusrangaistukseen ja 2,500 frangin sakkoihin; näitä kovia tuomioita ei kuitenkaan sovellettu käytäntöön kaikessa laajuudessaan.

Koko joukko pikkukirjallisuutta on Ranskassa kaikenlaisella antimilitaristisella propagandalla käytettävänään. Erikoisesti ovat paitsi Temps Nouveaux seuraavat kustannusliikkeet ottaneet julastakseen tämäntapaista kirjallisuutta: Librairie de Propagande socialiste, Societé nouvelle de Librairie et d'Edition (Georges Bellais), Librairie du Parti Socialiste (S. F. I. O.) ja kustannusliike Stock Pariisissa.

Seuraukset antimilitaristisesta propagandasta Ranskassa ovat huomattavia. Tässä ei tule arvioida liian korkeiksi sellaisia tosiasioita, että siellä ja täällä joku upseeri avoimesti tunnustaa olevansa antimilitaristi ja suurella itsekieltäymyksellä kantaa kaikki siitä johtuvat

seuraukset. Puhtaasti proletaarinen luokkaliike niinkuin Ranskan (vastakohtana venäläiselle) antimilitaristinen liike on, antaa tällaisille yksityisille ilmiöille hyvin vähä arvoa. Suuremmasta merkityksestä on se, että *miehistö*, niinkuin yhä uudelleen tapahtuu, karkaa joukottain, kieltäytyy tottelemasta, pidättyy palveluksen teosta ja kuuliaisuudesta sekä ottaa osaa antimilitaristisiin mielenosotuksiin. Näistä syistä tuomitaan sotilaita usein kummastuttavan julmiin rangastuksiin ja myös yhtä usein, ainakin saksalaisiin olosuhteisiin verraten, hämmästyttävän lieviin. Niinpä tuomitsi sotaoikeus Cherbourgissa lokakuussa 1906 kaksi merisotilasta 15 ja 60:n päivän vankeuteen sentähden että he erään isänmaallisen muistomerkin edessä olivat lausuneet: „alas armeija, alas upseerit, me emme tarvitse armeijaa"!

Vain muutamia yksityiskohtia mainittakoon. Kolmas päivä toukokuuta 1905 jätti 61 miestä 32:n jalkaväen rykmentin 10:stä komppaniasta aivan yksinkertaisesti kasarmin huonon ruoan ja kohtelun vuoksi ja siirtyi naapuripitäjään. Ensimäisenä päivänä syyskuuta 1906 antoi erään reserviläisen itsemurha Compiegnen linnotuspaikalla aiheen sotilasmielenosotukseen. Laulettiin Internationalea ja pilkattiin upseereja. Eclair julkasi alkupuolella elokuuta 1906 erään sotaministerin joukkojen komentajille lähettämän kiertokirjeen, jossa hän ilmottaa, että aliupseerit jättäessään Saint Maixentin jalkaväkikoulun ovat ilmottaneet olevansa antimilitaristeja ja selittäneet jäävänsä armeijaan vaan tarkotuksella voittaa kannattajia aatteilleen. Mutta ennenkaikkea tulee viitata lukuisiin lakkotapauksiin esimerkiksi Dynkirchenissä, Creusotissa, Longnyssa ja Montcean-les-Minesissä

jolloin lakkopaikalle komennetut sotilaat ovat julistautuneet solidaarisiksi lakkolaisten kanssa. Ei ihme että „*Nouvelliste de Rouen*“ leimaa sosialidemokratian sen aseman vuoksi armeijaa kohtaan „kauheaksi haavaksi Ranskan ruumiissa jota vastaan ei tarpeeksi voida taistella“.

Meissä saksalaisissa herättää erikoista huomiota se, miten huomattavan siivosti — meidän käsityksemme mukaan — sotaministeri Etienne yllämainitussa kirjelmässään puhuu antimilitaristisesta liikkeestä ja sen vastustamisesta ja miten ylipäänsä ei voida kieltää sitä että juuri Ranskassa vieläpä lakikin jättää, myöskin mitä antimilitaristiseen propagandaan tulee, laajan vapaan liikkumisalan. Kertomukset antimilitaristijutuista ovat tässäkohden hyvin opettavia. Muistettakoon myös, miten muutamia vuosia sitte sallittiin sosialisti Fourniéren luennoida sosialipolitikasta polyteknillisessä upseerikoulussa. Ja aivan äskettäin olisivat upseeriluennot „korkeakoulussa yhteiskunnallisia tutkimuksia varten“, missä kapteeni Demonge hätyyttämättä sai puhua militarismia vastaan mitä kumoavimmalla tavalla, saanut meidän kuohuvan ja tiukan militarismin nahan nousemaan kananlihalle. Kun ajattelee vaan kaikkea tätä sekä tulossaolevaa sotilastuomioistuinten oikeuden rajottamista, reservi- ja nostoväen harjotusaikaa koskevan hallituksen esityksen hylkäämistä samoinkuin picartilaisia suunnitelmia upseerikunnan kansanvaltaistuttamiseksi toteuttamalla upseerien ja aliupseerien *unité d'origine* („samanperäisyyden“), esiintyy Ranska suorastaan antimilitarismin kultalana. Se sävy, jolla Clemenceau, — tämä presidentti kahdella „sosialistilla“ koristettuine mi-

nisteristöineen, kaikkien sosiaalisten optimistien *amor et delicid*[1]) — esiintyy antimilitarismia vastaan, osoittaa, niinkuin yllä on jo sanottu että ei ole kysymys militarismin olemuksen muuttamisesta, vaan yksinomaan muodon muuttamisesta, joka pääasiassa on luettava antiklerikalismin ansioksi.

Italia.

Italian työväenliike osottaa vivahduksissaan paljo yhtäläisyyttä ranskalaisen kanssa. Myös täällä näemme me anarkistisen ja syndikalistisantipatriotisen liikkeen, joka on antiparlamentaarinen ja läheistä sukua anarkismille, tavallisen poliittisen puolueliikkeen ohella. Antimilitaristinen liike on siis vastaavassa määrässä erilaista. Se ei Italiassa ole juuri aivan nuori, mutta vasta viimeaikoina on puolue alkanut sen kanssa järjestelmällisesti puuhata. Ensikädessä ajatellaan tässä nuorisojärjestöjä, ennen kaikkia *Federozione Nazionale Giovanile Sosialista,* jonka hallinto on Roomassa ja on kokoonpantu maakuntajärjestöistä. Se julkaisee Paola Oranon toimittamaa „*Gioventu Socialista*“ („sosialistinen Nuoriso“). Mainittu järjestö on samoinkuin Belgian nuorikaartikin alusta alkaen työskennellyt antimilitaristisen propagandan hyväksi.

Vuonna 1905 perustettiin *Leghe delle futture Conscritti* erikoiseksi antimilitaristiseksi apujärjestöksi kansallisuusliitolle, johon se kiinteästi liittyi. Molemmat järjestöt ovat puolueen hyväksymiä.

---

[1]) Rakkaus ja ihastus.

Lokakuussa 1905 päätti puoluehallinto Roomassa pitämässään kokouksessaan hyväksyä, kaikilla äänillä yhtä vastaan, seuraavan Ferrin laatiman päätöslauselman:

„Puoluehallinto panee vastalauseensa viimeisten antimilitarististen julistusten aiheuttamaa sosialistien ja heidän lehtiensä vainoa vastaan, todentaa tyytyväisyydellä sen innon, millä nuorisojärjestöt ovat ajaneet puolueen antimilitaristista agitatsionia ja päättää, että koko puolueen tulee olla avullinen tässä agitatsionissa puoluehallinnon myötävaikutuksella ei yksinomaan tehdäkseen yleisölle selväksi sen kuulumattoman valtiovarain tuhlauksen, mitä sotilasmenoihin uhrataan, mutta myöskin ja ennen kaikkea kasvattaakseen rekryyttejä ja sotilaita siihen, että he eivät unohda velvollisuuttaan maan puolustukseen nähden, mutta kyllä kieltäytyvät vaikuttamasta työläismurhiin, jotka alituisesti uusiutumalla ja inhottavuutensa vuoksi koituvat häpeäksi maalle."

Muuten ovat puoluepäivät Roomassa lokakuussa 1906 luoneet katsauksen antimilitaristiseen agitatsioniin. Antimilitarismi oli pääasiassa päiväjärjestyksessä. Kaksi ponsiehdotusta esitettiin. Toinen syndikalisti Bianchin esittämä kuului: „Sosialistisen puolueen kymmenes kongressi keskusteltuaan militarismista lausuu hyväksyvänsä Italian sosialististen nuorisojärjestöjen harjottaman propagandan ja sen muodon." Toinen Aventin toimittaja Romualdin esittämä kuului: „Puoluekokous vahvistaa puolueen antimilitaristisen traditsionin ja pitää välttämättömänä, katsoen porvariston vastarintaan sotajoukkojen puolueettomuuteen nähden työn ja pääoman välisessä taistelussa, että työläismurhien ja sotilaiden lakon-

rikonnan estämiseksi on kehitettävä agitatsioni, jonka tarkotuksena on vaikuttaa nuoriin työläisiin, että nämät eivät riitaisuuksien sattuessa käytä aseita työläisiä vastaan eivätkä mene lakonrikkureiksi. Se katsoo samalla propagandan työläisten keskuudessa välttämättömäksi tarkotuksella estää työläisiä väkivaltaa käyttämästä sotilaita kohtaan, niinhyvin estääkseen mahdollisen vastavaikutuksen sotilaiden puolelta kuin myös osottaakseen, että yhteinen veljeyden side yhdistää työläiset sotilaihin."

Keskustelussa esiintyi sekä antipatriotista että anarkistista antimilitarismia, mutta kuitenkin paljo enemmän sosialidemokratista sen rajoitetussa muodossa, samalla aikaa kun vain jotkut yksilöt taistelivat antimilitarismia vastaan samoilla syillä kun Saksan puoluepäivät Bremenissä. Nuorisojärjestöjen edustajat selittivät, että heidän jäsenensä ajavat antimilitaristista propagandaa mutta ei hervéläisessä hengessä, vaan vähentääkseen sotilasmenoarviota ja herättääkseen yhteenkuuluvaisuustunnetta sotilaiden ja työläisten kesken. Lopuksi hylättiin Ferrin ja Turadin esitysehdotukset ja kysymys jätettiin puoluehallinnon harkittavaksi. Erikoisesta merkityksestä on kuitenkin se, että Ferrin niinkutsuttu jakamaton päätöslauselma, jonka kongressi hyväksyi valtavalla enemmistöllä, sisälsi seuraavan lauselman:

„Puolue levittää käytännöllistä agitatsionia tarkotuksella terästää kirkollisvastaista ja antimonarkistista propagandaa ottaen huomioon nykyisen aseman ja hallituksen kasvavan kirkollismielisyyden, *samoinkuin sitä antimilitaristista agitatsionia, joka tarkottaa sosialistisesti kasvattaa italialaista nuorisoa tehdäkseen tyh-*

jäksi hallitsevan luokan tarkotuksen käyttää sotajoukkoja hyödykseen proletaarivastaisessa liikkeessä.»

Myös Italiassa on antimilitaristinen liike tehnyt armeijan epäluotettavaksi aseena sisäistä vihollista vastaan: myöskin Italiassa on luokkaoikeus lukuisten oikeusjuttujen ja rangastusten avulla taistellut antimilitaristeja vastaan sekä siviilielämässä että armeijassa. Tunnettuja ovat tapahtumat Turinissa v. 1905.

Sweitsi.

Sweitsissä on antimilitarismi voimakkaasti kehittynyt sikäli kun sotaväkeä yhä useammin on alettu käyttää lakkotapauksissa.

Lokakuussa 1903 hyväksyivät Sweitsin puoluepäivät Oltenissa päätöslauselman, jossa sotaa vastaan otettiin tavallinen katsantokanta ja vaadittiin sotilasasetusta, joka „tarkkaan säätää valtion kansalaisten velvollisuudet ja oikeudet“ sekä selittää sotilaiden käyttämisen lakkotapauksissa luvattomaksi.

Tyytymättömyys tähän päätökseen johti huhtikuussa 1904 Luzernin puoluepäivien kokoonkutsumiseen. Siellä esitettiin m. m. seuraavat vaatimukset:

Huomattava supistus sotilasmenoarvioon nähden, kansanäänestys miljoonaa suuremmista menoeristä, asevollisten aseman parantaminen sekä sotilaallisessa että taloudellisessa suhteessa, sotilastuomioistuimien hävittäminen, kielto sotaväen käyttöä vastaan lakkotapauksissa. — Puolue velvotettiin kaikin keinoin taistelemaan

näiden vaatimusten perille viemiseksi, mutta ei osotettu mitään lähempiä tähän tarkotukseen sopivia keinoja.

Sotilaiden sekaantuminen lakkoihin Chaux de Fondsissa ja Rickenissä vaati voimakkaampaa alotetta ja selvempiä tunnussanoja. Kiihkeitä kokouksia pidettiin. Ammattijärjestön liittotoimikunta ja puoluehallinto julkasivat 15 päivä syyskuuta 1904 lentolehtisen, joka sisälsi m. m. seuraavat lauseet:

„Kaikkien mahdollisuuksien varalta tulee laskea asevelvollisillemme velvollisuudeksi olla ampumatta työtätekeviä veljiään ja käyttämättä aseitaan heitä vastaan sekä että sellaisissa tilaisuuksissa tulee olla ei vaan tottelematta, vaan myös kaikin keinoin koettaa estää murhia. He toimivat vaan silloin liittomme sääntöjen hengen mukaan: Myöskin asevelvollinen asetakissa on ensikädessä kansalainen.“

Heti tämän jälkeen Zyyrichissä pidetty puoluekokous hyväksyi seuraavan päätöslauselman:

„Sosialidemokratinen puolue kehottaa sotilaita, milloin sotaväki asetetaan liikekannalle lakkojen tähden, olemaan tietoisia solidaarisuudestaan lakossa olevien työläisten kanssa eikä komennettaissa ryhtymään toimenpiteisiin, jotka voisivat saattaa heidän tovereittensa lakko- ja yhdistymisvapauden vaaranalaiseksi.“

Seuraavat puoluepäivät Genevessä antoivat puoluehallinnon tehtäväksi valmistaa lähimpää puoluekokousta varten päätöslauselman militarismikysymyksessä.

Sillä välin oli antimilitaristinen agitatsiooni tullut järjestetyksi. Vuonna 1905 muodostettiin Sweitsissä antimilitaristinen liitto, joka asetti tehtäväkseen:

1:ksi tehdä työläisille selväksi, että armeijan tehtävä yhteiskunnassa on estää työläisten vapautumista;

2:ksi kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla vaikuttaa armeijan vahingottomaksi tekemiseksi kapitalistisena mahtikeinona.

Liiton ensimäinen kongressi pidettiin lokakuussa 1905 ja sen jälkeen on liike ripeästi edistynyt. Se lähettää lentolehtisiä työväenjärjestöille ja pikkukirjasia maa- ja teollisuustyöväestölle ja yleensä työskentelee reippaasti ja ripeästi. Kirjasten joukosta mainittakoon laajalle levinnyt melkein klassillinen „Kapitalismin kartanokoira".

Luzernin kongressin — tammikuussa 1906 — päätöksen mukaan valmistuttiin perustamaan keskuskirjastoa ja julkasemaan Hervén »*Leur patrie*». Liitto julkasi edelleen »*Etuvartijaa*», joka suurella taidolla työskenteli antimilitarismin palveluksessa. Kysymyksessä ulkonaiseen militarismiin nähden omaksui liitto tuon riidanalaisen katsantokannan: Sota kyllä tulee katoamaan sosialismin toteuduttua, mutta ennen sen toteutumista tulee jotakin tehdä estääkseen „omistamattomien teurastusta omistamattomien avulla omistavien käskystä" ja että ainoa mitä tässä voidaan tehdä, on „kieltäytyä sotilaallisesta työstä", se on sotilaslakko. Kysymyksessä sisäisestä militarismista julistettiin luonnollisesti: »*vous ne tirerez pas!*» (älkää ampuko!). Tietysti on jälkimäinen erikoisesti Sweitsissä paljo epämiellyttävämpää kapitalismille kun edellinen ja kuitenkin on porvaristolle mieluista se Machiavellilainen manööveri, että yrittävät käyttää vasta-agitatsiooninsa myllyä patriottisilla tuulilla, joita he koettavat vahvistaa, muka suuttuneena,

poltinraudalla merkiten jokaisen „isänmaattoman" ja „maankavallukseliisen" suunnan sekä „pyrkimyksen tehdä maa aseettomaksi ulospäin."

Puoluepäivillä Aaraussa helmikuussa 1906 tapahtui hyvin mieltäkiinnittävä antimilitaristinen väittely. Siinä ilmeni, että myöskin Sweitsissä sotilaslakolla ja erikoisella sotilaspalveluksesta kieltäymisellä taistelukeinona on kannattajia ulkonaista vihollista vastaan. Seuraavat huomattavat päätöslauselmat hyväksyttiin:

1:ksi Sosialidemokratinen puolue Sweitsissä pyrkii, yhdessä muiden maiden sosialidemokratisten puolueiden kanssa, hävittämään sodan mahdollisuuksia ja sotavälineitä sivistyneiden kansojen kesken. Se vaatii kansainvälisten selkkausten ratkasemista sovintotuomioistuimien kautta.

2:ksi Niin kauan kun tätä tilaa ei ole saavutettu keskieurooppalaisten kansojen kesken, tunnustetaan tarpeelliseksi kansanpuolustusjoukko kuitenkin yksinomaan käytettäväksi ulkopuolisia hyökkäyksiä vastaan.

3:ksi Puolue panee vastalauseensa asevelvollisten käyttämistä vastaan lakkotapauksissa. Kun tämä väärinkäytös pääasiallisesti on tapahtunut viimeisinä vuosina, vaaditaan takuita sen uusiutumista vastaan. Niin kauan kun näitä takuita ei ole olemassa, neuvotaan sotilaita kieltäytymään tottelemasta, jos heitä käsketään hyökkäämään lakontehneitten työläisten kimppuun ja käyttämään aseita heitä vastaan. Sosialidemokratinen puolue tulee sellaisissa tapauksissa, niin paljo kun mahdollista, yrittämään huojentaa niitä taloudellisia seurauksia, jotka voivat kohdata sotilaita tai heidän perheitään ja tätä tarkotusta varten asettuu puolue yhteistoimintaan

ammattijärjestön kanssa. Puolue katsoo parhaaksi takuuksi sotaväen käyttämistä vastaan lakkotapauksissa puolueen poliittisen voiman vahvistamisen sekä kunnassa että valtiossa.

4:ksi Puolue vaatii yleiselle asevelvollisuudelle perustuvaa sotajoukkoa, joka on sopusoinnussa kansanvaltaisten laitosten kanssa eikä ole ristiriidassa perustuslaillisten oikeuksien ja yhdenarvoisuus-periaatteitten kanssa. Se vaatii sotilasmenojen vähentämistä ja taistelee kaikkia kustannuksia vastaan, jotka eivät ole välttämättömiä maan puolustusta varten.

Seurauksena tästä päätöksestä perustettiin vastustuskassa.

Tämän päätöksen kohdat 1, 2 ja 4 yhtyvät oleellisesti puoluekomitean esitykseen. 3:n kohdan sitävastoin puoluekokous lisäsi puoluekomitean esitykseen ja on se merkille pantava sen vuoksi, että se „Etuvartijan" toivomuksen mukaan terästää päätöslauselmaa ja tekee sen päivänpolttavaksi.

Grytlianilaissosialidemokratit hyväksyivät, niinkuin ehkä tiedetään, militarismiin nähden, pikkuporvarillisen, kieron kannan. Niinpä he eivät hyväksyneet esim. menoarvion rajotusta. Eipä ihme, että sotilaskysymys oli vähällä löytää heidät köykäsiksi ja puhaltaa heidät akanoina ulos puolueesta. Aaraun puoluepäivillä jo ennustettu uusi hajaannus puolueessa on kuitenkin, huolimatta puoluepäivien jyrkästä antimilitaristisesta kannasta, tähän asti vältetty.

Mainitsemisen arvoisia edelleen ovat Sant Imierin „työläispiirien" opintorenkaiden julkaisut, joiden joukossa m. m. on mainio kirjanen „Armeija ja lakot" —.

Vissiä osaa näyttelevät myöskin nuorisojärjestöt, luultavasti kuitenkin vaan ranskalaisessa Sweitsissä olevat. Vuodesta 1903 julkaisevat muutamat näistä järjestöistä Lausannessa aikakauslehteä »*La jeunesse Socialiste*», joka kuitenkin myöhemmin on kadottanut nuorisonlehden luonteensa. Mainitsemista ansaitsevat edelleen puoluetoveri; pastori Pfûgerin Zyyrichissä perustamat ja johtamat poikayhdistykset.

Luonnollisesti on Sweitsissä myös anarkismi ryhtynyt antimilitarismiin. Genevessä löytyy muuan anarkistis-antimilitaristinen ryhmä, ilmeisesti koko Sweitsin käsittävä alaosasto kansainvälisestä antimilitaristisesta järjestöstä, josta alempana tullaan puhumaan laajemmalti. Zyyrichissä vuodesta 1902 ilmestyvä »*Weckruf*» pitää sotilasvastaista agitatsioonia, luonnollisesti anarkistisessa hengessä, yhtenä tärkeimmistä tehtävistään. Ei tule kuitenkaan unohtaa, että täällä ainakin pyritään ajamaan proletaarista anarkismia, s. o.: Weckrufin antimilitarismin todistelut ovat suureksi osaksi proletaarisia. Sweitsiläisen antimilitarismin seurauksista, sellaisina kun ne esiintyvät erikoisesti lakoista Zyyrichissä ja Genevessä, on jo mainittu, samoin kuin niihin yhdistyneistä oikeudellisista toimenpiteistä. Täydennykseksi merkittäköön lukuisat proletaarisen miliisin kieltäytymiset marssimasta lakkolaisia vastaan. Kuusi miliisisotilasta tuomittiin sotaoikeudessa, huolimatta „sympatiasta“, „yleisen mielipiteen“ puolelta, joka selvästi oli syytettyjen puolella, sangen koviin rangastuksiin (neljä kuukautta vankeutta, poislukematta tutkintovankeusaikaa, ja kahdeksi vuodeksi kansalaisluottamuksensa menettämään).

Itävalta.

Erikoisesta antimilitaristisesta liikkeestä Itävallassa voidaan puhua vasta nuorisoliikkeen syntymisen jälkeen. Tämä näyttää alkaneen ensin Wienissä alusta vuoden 1894, jolloin perustettiin nuorten aputyöntekijöiden yhdistys, joka suuntasi taistelunsa ensikädessä kansallista nuorisoa ja katolilaisia nuorukaisyhdistyksiä vastaan. Yhdistys näyttää saaneen seuraajia muilla paikkakunnilla, niin että jo vuonna 1902 lokakuussa voitiin alkaa julaista joka neljästoista päivä, myöhemmin kerran kuukaudessa, ilmestyvää nuorten äänenkannattajaa »*Jugendliche Arbeiter*». Pääsiäisenä 1903 perustettiin „Itävallan nuorten työläisten valtioliitto", joka käsittää kaikki paikallisyhdistykset. Ensimäisestä päivästä huhtikuuta 1903 on Jugendliche Arbeiter tämän liiton julkinen aikakauslehti. Silmäys tämän mehevästi toimitetun lehden aikasempiin vuosikertoihin osottaa, että se osaa erikoisen terävästi ja älykkäästi käydä nuorten työläisten joukossa taistelua militarismia vastaan.

Edelleen mainittakoon jo vuonna 1896 Wienissä julkaistu kansantajuinen agitatsioonikirjanen „Herttaista on sotilaan elämä", joka mainiosti kuvaa militarismin syntejä, erikoisesti itävaltalaisen militarismin, ja vetää sen armotta häpeäpaaluun. Mainitsemista ansaitsee myös saman kustannusliikkeen kustantama kokoelma „Valonsäteitä", jonka joukossa m. m. kirjaset „200,000,000 uusiin kanuunoihin" ja „Miestensyöjä militarismi Itävallassa". Tähän kuuluu myös joukottain levitetty Daszynskin valtioneuvostossa 25 p:nä syyskuuta 1903 pitämä puhe, „alas militarismi ja dualismi."

Erikoista huomiota ansaitsee tshekkiläinen antimilitarismi.

Myös täällä näyttelee nuorisoliike huomattavaa osaa. Vuodesta 1900 ensi päivästä toukokuuta ilmestyy nuorisoaikakauslehti »*Sbornik Mladeze*». Tshekkiläiset nuorisojärjestöt ovat selvästi julistaneet antimilitaristisen agitatsioonin yhdeksi tärkeimmistä tehtävistään. Sosialidemokratiset puoluepäivät Budweisissa 1900 kieltäytyivät kyllä ottamasta osaa erikoisten nuorten työläisten järjestöjen muodostamiseen. Mutta se koski ainoastaan ulkopuolella puoluetta olevia järjestöjä ja antoi aiheen nuorisojärjestöjen ja yleisen puolueliikkeen likeisempään yhtymiseen. Suunnitelmallinen nuorison järjestyminen edistyi. Useilla paikoilla perustettiin agitatsioonikomiteoita erikoisesti nuorison agitatsioonia varten. 15:sta päivästä maaliskuuta 1901 ilmestyi Sbornik Mladeze kuukausittain ja ensi päivästä tammikuuta 1905 ilmestyi se kaksi kertaa kuussa. Vuonna 1902 Pragissa pidetyt puoluepäivät hyväksyivät nyt erikoisen agitatsioonin nuorison keskuudessa ja nuorison järjestämisen puolueessa.

Tammikuussa 1903 perustettiin työläisvoimisteluseurojen liitto, joka erikoisesti toimii työläisnuorison keskuudessa. Pragissa perustettiin 1904 pysyvä agitatsioonikomitea. Muut seudut seurasivat myöhemmin esimerkkiä.

29 p:nä huhtikuuta oli Pragissa tshekkiläisen nuorison kongressi, jossa oli edustettuna 22 nuorisokomiteaa 127 jäsenellä. Agitatsioonia käydään lukuisissa sekä avonaisissa että suletuissa kokouksissa, joissa agiteerataan nuorta väkeä. Sbornik Mladeze käsittelee mi-

litarismia pysyvän rubriikin alla ja on antanut aiheen monille takavarikkoonotoille. Pragissa perustettiin työläisakatemia, johon osanotto on ollut hyvin vilkas. Kansalliset selkkaukset militarismineen (kielikysymys ja yksityisten väkivallan työt) ovat antaneet vauhtia antimilitarismille. Erikoisesti mainittakoon tässä Nemravan juttu, erään sotilaan, joka kieltäysi kantamasta aseita ja siitä rangastiin. Rekryyttien mielenosotukset, jolloin nämä surupuvussa surumarssin soidessa ajavat pitkin kaupunkia punasilla koristetuissa vaunuissa ovat tulleet säännöllisesti uusiutuviksi ilmiöiksi.

Tapahtumat äänioikeustaisteluissa ovat osottaneet, että armeija Itävallassa ei ole enää hallitsevan luokan ja taantumuksen ehdottomasti luotettava tuki.

Unkari.

Täällä, missä puolue ja ammattijärjestö ovat yksi, eli oikeammin, missä puolue on olemassa vaan ammattijärjestön muodossa, alkaa 1894 Buda-Pestissä vapaiden, aikuisten johtamien ammattioppilasjärjestöjen muodossa pääasiallisesti sivistystarkotuksellinen nuorisoliike, mutta vuonna 1897 tuhoutui se Banffyn, „porvariston pelastajan", sosialistivihaan. Vuonna 1899, Banffyn kukistumisen jälkeen, syntyi työläisten sivistysyhdistyksiin haaraosastoja nuorille työläisille, jotka erikoisesti työskentelivät jäseniensä kehittämiseksi. Myöskin ne joutuivat talvella 1901—1902 poliisin ja oikeusistuimien metsästyksen alaisiksi. Nuoret jakautuivat silloin työläisten yleisiin sivistysyhdistyksiin ja ammattiosastoihin. Valtava talou-

dellinen elpyminen vuonna 1904, kun ammatillisesti järjestyneiden työläisten luku kasvoi viisikertaiseksi (8,000—41,000), kohotti uudelleen nuorison vuoksiaallon. Liike, joka edelleen on nousemassa, sai myös sosialipoliittisen luonteen. Se esiintyy sivistysyhdistyksinä tai vapaina järjestöinä (maakunnissa) tai muutamilla paikkakunnilla, kuten Pressburgissa, voimisteluseuroina. Huolimatta kaikesta mustaamisesta, elukkamaisuuksista, väkivallasta ja takavarikkoonotoista, menestyvät klubit.

Vanhempien työläisten avustuksella perustettiin lehti *Ifjú Munkas* („Nuori Työläinen"); se muodostaa kiinteän lähtökohdan puolueen kaikille liikkeille ja ilmestyy nyt 1,500 kappaleen painoksena. Huhtikuussa 1906 perustettiin nuorten työläisten liitto, joka vielä joulukuussa 1906 sai kokea ministerien hävitysyrityksiä. Järjestö on julkisesti sosialidemokratinen. Missä määrässä se ajaa sotilasvastaista propagandaa ja missä muodossa, ei meillä, paha kyllä, ole tietoa.

Hollanti.

Täällä on militarismi näihin asti — lukuunottamatta suurta rautatielakkoa 1903 — tuntunut vähemmän painostavalta, josta on johtunut, että vuonna 1900 perustettu, 1903 tykkänään nukahtanut ja 1906 uudelleen henkiin herätetty nuorisoliitto *»De Zaaier» Bond voor Jonge Arbeiders en Arbeidsters in Nederland* (Kylväjä, Alankomaiden nuorten työntekijäin ja työntekijättärien liitto) vaan vähässä määrässä on ryhtynyt antimilitarismiin.

Vuodesta 1906 ilmestyneessä aikakauslehdessä *De Zaaier*, jota Roland Holst pirteästi toimittaa, on kuitenkin militarismin vastustamiselle omistettu huomattava tila.

Talvella 1902—1903, Hollannin punasena talvena, järjesti Zaaier lukuisia antimilitaristisia kokouksia erikoisesti Amsterdamissa puoluetoveri Roland Holstin toimesta. Zaaierin kongressissa, joka pidettiin 8 päivä huhtikuuta 1906 Utrechtissa, hyväksyttiin yksimielisesti päätöslauselma, joka osottaa militarismin luokkaluonteen ja asettaa liiton velvollisuudeksi tämän luokkaluonteen selvittämisen kokouksien ja luentokurssien kautta erittäinkin tarkastuspäivinä sekä lentolehtien ja julistusten avulla. Tässä propagandassa tulee liiton, niin paljo kuin mahdollista, pysytellä sopusoinnussa sosialidemokratisen puolueen kanssa. Joka vuosi lokakuussa pidetään sotilaiden pääsyn johdosta kokouksia militarismia vastaan. Alkupuolella lokakuuta 1906 piti Zaaier erään sellaisen kokouksen, jolloin Mendelin puheen jälkeen tehtiin jyrkkä pesäero anarkistiseen antimilitarismiin nähden.

Sekä puoluekongressi että ammattiyhdistyskongressit ovat alustavasti keskustelleet antimilitarismista, erikoisesti propagandasta sotilaiden keskuudessa.

Jo pitkän ajan on Hollannissa ollut muuan *Socialistische Jongeliede Bond*, joka julkasee tai ainakin julkasi kommunistisen anarkistin Wink'in toimittamaa aikakauslehteä »*De jonge Werker*»; se on anarkistien vaikutuksen alainen, mutta ei selvästi tunnusta itseään anarkistiseksi. Järjestön jäsenluku on hyvin pieni; se tuntuu olevan kroonillisen järjestäymissekasorron tilassa.

Luonnollisesti löytyy täällä myöskin puhtaasti anarkistista antimilitarismia, jota etenkin Nieuenhuis edustaa.

Edelleen on olemassa *Bond van Miliciens en Oud-Milicies,* joka jo vuodesta 1903 julkasee erään sosialistisen edustajan Ter Laanin toimittamaa kuukauslehteä »*De Milicien*». Tämä liitto on eräänlainen poliittisesti puolueeton ammattiliitto sotilaallista väärinkäyttöä vastaan suunnattuine ohjelmineen. Sen vastineeksi muodostettiin toinen — merisotilasammattiyhdistys *Matrozenbond,* jonka, puoluetoveri Meyerin toimittama, äänenkannattaja »*Het Anker*» ilmestyy Helderissä. Se on aikaansaanut hyviä parannuksia laivaston miehistön asemaan ja on se aikaan saanut lakkoliikkeitäkin. Valtiomahti on toisinaan sitä vastaan kiivaastikin taistellut vainoomalla johtajia ja kieltämällä Het Ankerin myynnin laivoilla. Edustajakamarikin on usein siitä tekemistä saanut.

Ruotsissa

sai antimilitaristinen propaganda vauhtia vuoden 1901 sotilasjärjestys-ehdotuksen hyväksi toimeenpannun agitatsioonin ohella.

Ruotsin sosialidemokratisen työväenpuolueen perustava kokous 1889 keskusteli kysymyksestä, mikäli se koskee sotalaitosta aseena „sisäistä“ vihollista vastaan ja lausui Hjalmar Brantingin esityksestä, että puolueen jäsenien kaikin keinoin tulisi vaikuttaa siihen suuntaan, että „kansalaiset asetakissa“ eivät milläään ehdolla antaisi käyttää itseään väkivallan töihin muiden kansalaisten oikeutta ja vapautta vastaan. Vuoden 1894 kongressi,

joka Tukholman kemiallisteknillisen ja fosfaattityöntekijäin ammattiosaston puolelta sai erikoisen kysymyksen kuinka puolueen tulisi määrätä „kantansa militarismiin nähden ja sotaan nähden sen puhjetessa", selitti, että se ei katsonut voivansa tuhlata aikaansa moisten kysymysten käsittelyyn, joka muuten ei ole mistään merkityksestä. Puolueen neljännessä kongressissa 1897 otettiin kuitenkin tällöin hyväksyttyyn puolueohjelmaan kohta, jossa julistettiin: „kansanasestus seisovan sotajoukon sijaan; sovintotuomioistuimet kansainvälisien riitojen ratkasemiseksi; valtiopäiville ja viimekädessä kansanäänestykselle valta ratkaista sodasta ja rauhasta." Ennen viidennen puoluekongressin kokoontumista v. 1900 oli agitatsiooni uuden sotilasjärjestys-ehdotuksen puolesta alkanut ja tämä antoi puoluehallinnolle aiheen kokouksen harkittavaksi esittää kysymyksen ei yksin siitä, miten puolue erikoisesti suhtautuisi tähän kysymykseen, vaan „puolustuskysymykseen ylipäänsä". Kysymys sai aikaan pitkän keskustelun, missä puolustusnihilistisiä lausuntoja ei puuttunut. Keskustelu loppui päätöslauselmaan, jossa puolue selitti olevansa „kaiken militarismin ehdoton vastustaja, paitsi kansalliselle ja kansanvaltaiselle pohjalle perustuvan puolustuslaitoksen, niinkuin esim. Sweitsissä, mikäli sellainen voi ajan vaatimuksia vastaten turvata kansallista itsenäisyyttä, vapautta ja kulttuuria. Kuitenkin painostaa kongressi erikoisesti sitä seikkaa, että militaristista henkeä puolustuslaitoksessa tulee mitä tekokkaimmin vastustaa miten ja missä se esiintyneekin." Päätöslauselma suunnattiin erikoisesti uutta sotilasjärjestys-ehdotusta vastaan, joka katsottiin esitetyksi „ilman perustelujen varjoakaan" ja

kongressi kehotti puoluehallintoa niin pian kuin hallitus tämän ehdotuksen esittää „sopivalla tavalla tuomaan esille puolueen mielipiteen siitä."

Joulukuussa 1900 täytti puoluehallinto tämän tehtävän julkasemalla kiertokirjeen, joka antoi aiheen lukuisalle joukolle vastalauseita hallitusta vastaan sekä kansallisen puolustuslaitoksen ja yleisen äänioikeuden vaatimuksiin. Vappumielenosotuksilla 1901 hyväksyttiin tällaisia vastalauseita kaikkialla ja sitä paitsi 114 kokousta protesteerasi esitystä vastaan.

Puolueen kuudennessa kongressissa 1905 Tukholmassa tuli militarismikysymyksestä yksi polttavimpia. Pitkän keskustelun jälkeen hyväksyttiin seuraava puolueohjelmaan tehty muutosehdotus: „kansallinen puolustuslaitos; taistelu militarismia vastaan; kansainvälinen sovintotuomioistuin." Päätös tehtiin 93 äänellä 75 vastaan. Vähemmistö äänesti ehdotuksen puolesta, jossa vaadittiin „kansallinen puolustuslaitos" puolueen ohjelmasta poistettavaksi ja sen sijaan julistettavaksi „taistelu militarismia vastaan kaikissa sen muodoissa." Katsoen siihen suureen vähemmistöön, joka äänesti hyväksyttyä ehdotusta vastaan ja huomioonottaen ne tuulet, jotka ovat vuoden 1900 jälkeen alkaneet puhaltaa, näyttää todenmukaiselta, että vuoden 1908 kongressi tulee hylkäämään „kansallisen puolustuslaitoksen" (miliisin) vaatimuksen.

Ruotsin sosialistinen nuorisoliitto, jossa lienee 2,000—3,000 jäsentä, ei ensimäisen kahdeksan vuoden aikana omistanut mitään erikoista huomiota antimilitarismille. Todennäköisesti se oli agitatsiooni sotilasjärjestysehdotuksen puolesta, joka kysymyksen saattoi lii-

tossa päivänpolttavaksi. Se oli nimittäin vasta vuoden 1901 kongressi, joka päätti sääntöihin ottaa yhtenä liiton tehtävistä „antimilitaristisen propagandan ajamisen." Mistään puolustusnihilismistä ei siihen aikaan ollut puhetta. Päinvastoin saarnasi „Brand", liiton lehti, „että antimilitarismin tarkotuksena on painaa sotilaiden mieliin, että he ovat velvolliset tottelemaan päällystön määräyksiä ainoastaan silloin, kun on kysymys puolustaa maataan hyökkäävää vihollista vastaan." Mutta kaksi vuotta sen jälkeen oli toinen käsitys siinä, kuten muissakin kysymyksissä päässyt vallalle ja liiton kongressissa Tukholmassa 1903 hyväksyttiin 13 äänellä 6 vastaan — jotka äänestivät puolueohjelman hyväksymisen puolesta seuraavan päälöslauselman:

„Koska kongressi katsoo, että proletariaatilla ei ole isänmaata tai mitään muuta puolustettavaa sekä että se, että jonkun maan kansalaiset hyökkäävät murhaten toisen maan kansalaisten kimppuun, on vain raakalaismainen perintö, selittää kongressi, että Sosialistinen nuorisoliitto on puolustusnihilistinen ja tekee sen vuoksi seuraavan muutoksen ohjelmaan: »*Yksi liiton tärkeimmistä tehtävistä on kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla taisteleminen sotalaitosta vastaan missä muodossa se esiintyneekin: militarismina tai kansanasestuksena*».

Tämä päätös on yksi niistä syistä, jotka aiheuttivat tuomitun, mutta nuorisoliikkeelle — niin, koko työväenliikkeelle — niin hyödyllisen jakaantumisen 19 päivänä maaliskuuta 1903.

Sosialidemokratinen nuorisoliitto, jonka kolmen osaston edustajat perustivat 5 päivänä Malmön klubin

jakautumisen jälkeen ja jonka jäsenluku nyt nousee 20,000, hyväksyi aluksi puolueen ohjelman, mutta liiton ensimäinen kongressi hylkäsi kansanasestusvaatimuksen ja julisti: „liitto ajaa voimakasta antimilitaristista agitatsioonia tarkotuksella saada luoda yleinen mielipide sotilasmenoja vastaan ja näiden varojen käyttämisen puolesta pienviljelyksen, kansanvalistuksen ja työväeneläkkeiden hyväksi."

Tämä päätöslauselma ei kuitenkaan ollut täysin tyydyttävä — ennen kaikkea sen vuoksi kun se ei sisältänyt mitään rauhantakeita, jonka vuoksi liittokongressi 1907 yksimielisesti päätti muuttaa militarismiohjelmansa seuraavanlaiseksi: „liitto käy voimakasta antimilitaristista agitatsioonia sotalaitoksen täydellinen hävitys päämääränään sekä tämän ohessa vaikuttaa kansainvälisten sovintotuomioistuimien ja voimakkaan kansainvälisen yhteistyön aikaansaamiseksi eri maiden työväenjärjestöjen kesken." Niinkuin näkyy, on sekä puolue- että nuorisoliike jyrkentänyt antimilitaristista käsitystään. Näyttää siltä, että puolue- ja sosialidemokratinen nuorisoliike piakkoin tulisivat yhtymään jälkimäisen selvään aseidenriisumisohjelmaan. Mutta toisen liiton kanssa ei näy mitään yhtymistoiveita. Sen katsantokanta on antipatriotinen ja periaatteessa puolustusnihilistinen, sen sijaan että sosialidemokratinen nuorisoliitto tunnustaa puolustusvelvollisuuden, mutta katsoo että ei Ruotsilla, enempää kun muillakaan pikkuvaltioilla, ole mahdollisuutta puolustaa itseään ja että „kansallinen puolustuslaitos" merkitsee puolustusmahdollisuuksien vähentymistä ja että niin muodoin suoranainen agitatsiooni

aseiden riisumisen puolesta ja propaganda rauhan hyväksi on ainoa hyväksyttävä kanta.

Antimilitaristinen propaganda on vasta vuodesta 1903 saanut suuremman laajuuden ja merkityksen. Puolue on suoranaisen agitatsioonin alalla hyvin vähä vaikuttanut, jonka Hjalmar Branting „Fram"issa selittää johtuvan siitä, että puolue „vasta sosialidemokratisesta nuorisoliikkeestä on saanut käyttökelpoisen järjestön" tätä propagandaa varten.

Puoluekongressi 1905 päätti myöskin yhteistyöstä nuorisoliiton ja puolueen välillä tässä agitatsioonissa, jota päätöstä ei kuitenkaan koskaan ole toteutettu. Puolueen kirjakustannusliikkeen luettelossa on myös kolme antimilitaristista pikkukirjasta: „Huomio!", „Kasarmien miehille!" ja „Sotilas", jotka käsittelevät sotilaiden ja työläisten suhdetta toisiinsa. Miten suurina painoksina nämä kirjaset ovat ilmestyneet en voi sanoa, mutta jälkimäistä niistä levitettiin vuonna 1906 4,595 kappaletta. Puolue myönsi Sosialidemokratiselle Nuorisoliitolle v. 1904 100 kruunua ja yksityiset puolueosastot ovat tehneet sangen huomattavia lahjotuksia. Niinpä on Tukholman työläiskommuuni vuoden 1906 kuluessa nuoriso-osastojen antimilitaristista agitatsioonia varten luovuttanut „laulukirjoja ja pikkukirjasia puolueen kustannusliikkeen varastosta sekä suorittanut erään Nils Wesselin kirjasen painatuskustannukset (10,000 kappaletta), samoin 100,000 kappaletta erästä lentolehteä, sisältävä August Strindbergin ja Leo Tolstoin kirjotelmia ja katkelmia. Erään kolmannen lentolehtisen Guy de Maupassantin „Sodan" julkasemista on avustettu 100 kruu-

nulla".[1]) Malmön työläiskommuuni avusti vuonna 1907 500 kruunulla tilapäisten nuorisoklubien sotilasagitatsioonikomiteaa, joka m. m. on julassut lentolehtisen „Toveri, elä rupea sotilaaksi!"

Puoluelehdet ovat alituisesti ja pirteästi vastustaneet sotilaallista ylivaltaa ja taistelleet lisääntyviä sotilasmenovaatimuksia vastaan. Samaa voi sanoa sosialistisesta valtiopäiväryhmästä.

Sosialistisen nuorisoliiton johdon ei voi sanoa tehneen oikeastaan mitään antimilitaristisen propagandan hyväksi. Mitä siinä leirissä on tehty, se on tapahtunut pääasiassa yksityisten klubien alotteesta. Vuonna 1902 julkasi keskuskomitea kuitenkin lentolehtisen „Nuori Sotilas", joka hankki kirjottajalleen Vilhelm Jenssenille kuuden kuukauden vankeusrangaistuksen. Jenssen vältti kuitenkin rangastuksen siirtymällä maasta. 1907 julkasi keskuskomitea 24-sivuisen lentokirjasen „Kansanasestus tai aseidenriisunta".[2]) Paitsi näitä on nuorsosialistinen leiri, mikäli tiedän, julassut seuraavat lentolehtiset: „Asevelvollinen", joka kirjottajalleen A. O. Jenssenille ansaitsi kuuden kuukauden vankeusrangastuksen ja „Taistelu militarismia vastaan", jonka kirjottaja Olof Sundström Staaff-lakien mukaan tuomittiin vuodeksi pakkotyöhön, joka tuomio ylioikeuksissa alennettiin kuuden kuukauden pakkotyörangastukseksi. Sundström, joka pidemmän ajan oleskeli maanpaossa, palasi syyskuussa 1908 Ruotsiin ja kärsi Ystadtin pakkotyövankilassa ran-

---

[1]) Puoluehallinnon toimintakertomus v. 1906.

[2]) Emme ole tilaisuudessa ilmottamaan painoksen suuruutta, kun asiaa koskeviin kyselyihin ei ole vastattu.

gaistuksensa. Molemmat nuorsosialistiset lehdet Brand (Palo, Kekäle) ja Nya Folkviljan (Uusi Kansantahto), joiden painos tietojemme mukaan on 10,000—12,000 kappaletta, ajavat voimakasta puolustusnihilististä propagandaa. Luokkaoikeus ei ole säästänyt syytöksiä eikä kovia tuomioita puolustusnihilistisiä agitaattoreja kohtaan. Niinpä tuomittiin vuonna 1905, jotenkin samoihin aikoihin, kun tuomio asevelvollisuuslentokirjasestakin langetettiin, A. O. Jenssen eräästä Flemissä pitämästään esitelmästä kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen. Vuonna 1906 tuomittiin Axel Holmström seitsemän ja Hinke Bergegrén kymmenen kuukauden vankeuteen lausuntojensa tähden eräässä antimilitaristisessa kokouksessa Tukholmassa. Samoin C. W. Söderholm erään antimilitaristisen artikkelin johdosta „Uudessa Kansantahdossa". Samana vuonna tuomittiin kapinapykälän nojalla Filip Ström ja Nils J. Hansson, kumpanenkin vuodeksi pakkotyöhön, Oskar Malmborg ja Elis Höglund kuudeksi kuukaudeksi, Sigfrid Lundberg ja A. W. Svensson, molemmat neljäksi kuukaudeksi pakkotyöhön osanotosta erääseen meteliin mielenosotuksen aikana Helsingborgissa, meteliin, joka johtui siitä, kun poliisi raa'asti ryösti erään standaarin mihin oli kirjotettu „Sota on veljenmurhaa."

Taistelukeinojensa joukossa on nuorsosialisteilla myös asevelvollisuudesta kieltäytyminen. Viisi kieltäytynyttä on vuosina 1903, 1905 ja 1907 tuomittu yhteensä yhdeksitoista kuukaudeksi vankeuteen ja kuudeksi kuukaudeksi pakkotyöhön.

Sosialidemokratisen nuorisoliiton täytyi ensimäisenä kahtena vaikutusvuotenaan omistaa huomionsa pääasial-

lisesti järjestäytymistyölle, jonka vuoksi ei antimilitaristinen propaganda saanut sellaista voimaa kuin sittemmin. Kuitenkin saatiin aikaan yhtä ja toista. Alussa vuotta 1904 julaistiin liiton ensimäinen sotilaslentokirjanen „Militär“ (Sotilas), jota otettiin 25,000 painos ja levitettiin leiripaikoille ja kasarmeihin samoin kuin joitain sosialidemokratisia kirjasia ja Framia. Klubeissa järjestettiin lukuisia kokouksia asevelvollisille ja kolmella leiripaikalla perustettiin „sosialidemokratiset sotilasyhdistykset“, joihin liittyi lukuisasti sotilaita. Malmössa sijaitsevan klubin työ oli vaikuttavinta. Se kutsui sotilaita kokouksiinsa sillä todellakin hyvällä tuloksella, että kaikissa klubin kokouksissa oli satamääriä husaareja. Vuoden 1905 kongressin jälkeen sai agitatsiooni hyvän vauhdin. Kongressi julkaisi ylpeätä manifestiaan „Alas aseet!“ 100,000 kappaletta. Se teki aavistamattoman vaikutuksen ja taantumus kosti tuomitsemalla sen kirjoittajan Zeth Höglundin 6 kuukauden vankeuteen. Toverit vastasivat kiihtyvällä propagandalla. Erästä 20 sivuista Zeth Höglundin kirjasta, jolla oli sama nimi kun rangastuksen aiheuttaneellakin, levitettiin 50,000 kappaletta. Asevelvollisten kasarmeihin tullessa 1906 julastiin lentolehtinen „Toverit asetakissa“ 100,000 kappaleen painoksena; samaan aikaan ja yhtä suurena painoksena ilmestyi „Toveri“. Näitä seurasivat „Sotaisa nuoriso“, eräs Harald Goten antimilitaristinen näytelmä (painos 5,000 kappaletta) ja Fabian Månssonin 34-sivuinen kirjanen „Voiko Ruotsi puolustaa itseään“? (50,000 kappaletta). Senjälkeen seurasi P. Albin. Hanssonin lentokirjanen „Sosialidemokratinen nuorisoliike“, jossa militarismia vastaan kiivaasti hyökätään; sitä on tähän

asti painettu 150,000 kappaletta. Myöskin Zeth Höglundin „Ensimäinen kamari", Fredrik Strömin „Talonpoika ja sosialismi", jotka ovat ilmestyneet 15,000 ja 20,000 kappaleen painoksina, arvostelevat militarismia purevasti. Varsinainen selonteko erikoisesti ensimäisen kamarin varustautumispolitiikasta on Walfrid Spångbergin „Puolustautumisinto ja militarismi", jota liitto tähän asti on levittänyt 5,000 kappaletta. Sitäpaitsi on Fram, jonka painos vuodesta 1903 on noussut 3,000—50,000 kappaleeseen, alituisesti sisältänyt antimilitaristisia artikkeleita ja vuosina 1906—1907 on se julaissut erikoisia antimilitarisminumeroita. Framia on vuosina 1906 ja 1907 jaettu leiripaikoilla 2,000—3,000 kappaletta kuukaudessa harjotusten kestäessä; samoin jonkunverran vanhoja numeroita.

Pari liiton osastoa ovat sitäpaitsi itse julaisseet antimilitaristisia lentolehtisiä. Smålandin piirijärjestö julkaisi vuonna 1906 lentolehtisen „Smålandin työläisnuorisolle" (painos 5,000 kappaletta). Tämän johdosta tuomittiin Adolf Olsson kahdeksi kuukaudeksi vankeuteen. Kopparbergin osasto julkaisi „Toverit asetakissa", jonka kirjottaja samoin joutui tekemisiin oikeuden kanssa mutta vapautettiin. Sandöselkkausten aikana 1907 lähetti Medelpadin piirijärjestö paikalle kutsutuille sotilaille kehotuksen: „Sotilaat olkaa ihmisiä!", jonka, samoinkuin „Toverinkin", sikäläiset viranomaiset ottivat takavarikkoon, mutta jonka oikeusministeri selitti luvalliseksi.

Vuonna 1906 ilmestyi muuan lentolehtinen, jonka takana ei ollut mitään järjestöä ja joka varmastikin enemmän vahingoitti kun hyödytti antimilitarismin asiaa.

Se levisi kummastuttavan nopeasti ja laajalle. Sen nimi oli „Erään toverin sanoja“ ja päättyi kehotukseen: „Sovi asiasta toveriesi kesken ja jättäkää kasarmit.“ Lienee tarpeetonta mainita, että tätä kehotusta ei missään noudatettu. Antimilitaristinen agitatsioni on viimeisinä vuosina saavuttanut suuren laajuuden ja voiman ja että se on tuloksia tuottanut todistaa suuri värvättävien miehien puute, antimilitarismia vastaan taistelevien yhdistysten muodostaminen, sosialidemokratisten sotilaiden vainoominen, hyökkäykset agiteeraavia klubien jäseniä vastaan, pääkaupunkilaisrykmenttien epäluotettavuus — joka m. m. ilmenee siitä, että viranomaiset suurlakon aikana 1902 ja unioniselkkausten aikana 1905 kutsuivat maaseuturykmenttejä Tukholmaan — antimilitaristilait ja agitatsioni sotilassensuurin aikaansaamisen puolesta.

Tämän yhteydessä emme kuitenkaan voi niihin kajota. Mainita kuitenkin voi, että protestikokouksia antimilitaristilakeja vastaan on joukottain pantu toimeen ja että sosialidemokratisen nuorisoliiton viimeinen kongressi antoi hallintonsa tehtäväksi koota tiedot sotilaiden asioihin sekaantumisesta voidakseen ne paljastaa ja vastustaakseen sellaisia ilmiöitä.

Käsiteltäessä antimilitarismia Ruotsissa ei tule unohtaa sitä rauhanagitatsionia, jota unionin selkkausten aikana käytiin. Sekä vuonna 1905 että 1906 vastasi puolue yltiöisänmaalliseen agitatsioniin Norjaa vastaan voimakkaalla ja vaikuttavalla rauhanagitatsionilla. Myös jälkimäisenä vuonna teki Nuorisoliitto voitavansa tässä rauhanagitatsionissa. Jenssenin „Asevelvollinen“ ja Höglundin „Alas aseet“ olivat rauhanjulistuksia. Erikoisesti jälkimäinen, joka ilmestyi helluntaina 1905 kokoontu-

neen sosialidemokratisen nuorisokongressin aikana, antoi aiheen lukuisille kokouksille ja tehtiin siitä selkoa sekä koti- että ulkomaalaisissa lehdissä. „Vorwärts“ ja „L'Humanité“ merkitsivät sen julkasemisen historiallisesti merkilliseksi tapahtumaksi. Sotalehdet maassa raivosivat ja puoluelehdet osoittivat innostunutta hyväksymistään.

Norjassa

on paikallisia järjestöjä useimmilla suuremmilla paikkakunnilla löytynyt jo monta vuotta. Kristianian osasto alkoi kesäkuussa 1901 julaista hyvin toimitettua kuukausilehteä *„Det tyvende Aarhundrede“*.[1]) Norjan sosialidemokratinen nuorisoliitto, jonka hallinto on Kristianiassa, perustettiin Drammenin kongressissa kesäkuussa 1903. Liitto otti haltuunsa Det tyvende Aarhundreden, joka muutettiin neljännesvuosittain ilmestyväksi. Liitossa lienee jäseniä noin 800 vaiheilla. Se on perustanut uuden kuukausilehden *„Ung-Socialisten“* ja julkasee nyt Det tyvende Aarhundredea kaksi kertaa vuodessa.

Liitto työskentelee kohottaakseen jäsentensä yleistä ja yhteiskunnallista sivistystä. Sen antimilitaristinen agitatsioni tarkottaa militarismin täydellistä hävittämistä ilman kansanasestusta välimuotona ja on tähän nähden täysin sopusoinnussa sen katsantokannan kanssa, jonka Norjan sosialidemokratinen puolue on omaksunut. Liitto on julaissut erään entisen luutnantin Michel Puntervaldin kirjottaman mainion antimilitaristisen kirjasen. Sitä on levitetty suurissa määrissä maan asevelvollisen

[1]) Kahdeskymmenes vuosisata. Suom. muist.

nuorison keskuuteen ja on se herättänyt suurta huomiota. Muun ohessa antoi se aiheen erään lain hyväksymiseen, jonka mukaan sotilaita voidaan tuomita ankariin kurinpitorangastuksiin, jos julkisesti tunnustavat olevansa antimilitaristeja. Puntervaldiin eivät raivoavat militaristit kuitenkaan voineet päästä käsiksi.

Nykyään järjestetään usein antimilitaristisia kokouksia. Eräs liiton jäsen, sanomalehtimies Einar Li, on kahdesti tuomittu vankeusrangaistukseen hänen kieltäytymisensä vuoksi täyttämästä asevelvollisuuttaan. Kun hänen viimeisen tuomionsa jälkeen vuonna 1907 piti puhua eräässä antimilitaristisessa kokouksessa Kristianiassa piti poliisi varansa ja vangitsi hänet vähää ennen, kun kokouksen piti alkaa. Tämä antoi aiheen suurelle itsestään alkaneelle mielenosotukselle Kristianiassa.

Tanskassa,

missä antimilitarismi on lähtöisin vanhoilta ajoilta ja jossa sitä ajavat myös porvariradikalit, on työläisnuoriso erikoisten järjestöjensä kautta antautunut harjottamaan antimilitaristista propagandaa. Nämä järjestöt kehittyivät vastapainoksi taantumuksellisille ja erikoisesti kristillisille nuorisoseuroille, jotka olivat saaneet lukuisasti jäseniä. Ensimäiset järjestöt syntyivät 1894 Jutlandissa, mutta saivat vasta loppupuolella 1890 lukua jotain merkitystä. Pienemmillä paikkakunnilla Jutlandissa kehittyi sosialidemokratisia *edistysseuroja,* jotka olivat vilkkaassa vuorovaikutuksessa keskenään.

Vuonna 1900 perustettiin Köpenhaminaan eräs nuo-

risoklubi ja vuonna 1904 muodostettiin *sosialistinen nuorisoliitto*, joka päätti ruveta julkaisemaan kuukausittain ilmestyvää „*Ny Tid*" (Uusi Aika) nimistä aikakauslehteä. Tähän liittoon liittyi heti sitä perustettaessa 19 klubia ja liitto antautui voimakkaan antimilitaristisen agitatsionin harjottamiseen sanomalehtensä ja erikoisten lentolehtisten avulla, joista osa painettiin Ruotsissa. Näiden kirjotusten takavarikkoonotto tuli päiväjärjestykseen tänä aikana. Militaristiselta taholta tehtiin alote erikoisen nuorisojärjestön perustamiseksi. Tämä toimenpide puhalsi uuteen liekkiin antimilitaristisen agitatsionin huhtikuussa vuonna 1906 entistä terävämmässä ja jyrkemmässä muodossa. Järjestettiin lukuisia kokouksia, joissa asiata käsiteltiin ja jotka poliisi useissa paikoissa hajotti. Aikakauslehteä „Ny Tid" levitettiin tänä aikana 50,000 kappaletta, suurimmaksi osaksi lomalla oleville sotamiehille.

Tällävälin oli sosialistinen liitto kumminkin joutunut osittain anarkososialistisille poluille. Tämä seikka aikaansai levottomuutta useissa nuorisoklubeissa Köpenhaminan ulkopuolella ja aiheutti lopuksi 14 päivänä joulukuuta 1905 sosialidemokratisen nuorisoklubin perustamisen Köpenhaminaan. Tämän klubin perustamisella oli otettu ensi askel *sosialidemokratisen nuorisoliiton* muodostamista kohti ja tämä liitto perustettiinkin jo syyskuussa vuonna 1906. Liittoon yhtyi heti 14 nuorisoklubia, joista useimmat olivat siihen asti kuuluneet vanhaan sosialistiseen nuorisoliittoon. Jäsenmäärä lähenteli heti alussa 700. Myöskin tämä sosialidemokratinen nuorisoliitto harjottaa sääntöjensä mukaan antimilitaristista agitatsionia. Se julkaisee „*Fremad*"-

(Eteenpäin) nimistä kuukauslehteä ja sen jäsenluku on nopeasti kasvanut, nousten nykyään noin 1,500. Sosialistisen nuorisoliiton jäsenluku lienee nykyään noin 500. Erään kehotuskirjotuksen johdosta tuomittiin marraskuussa vuonna 1907 useita tämän liiton jäseniä erilaisiin rangaistuksiin.

Tanskassa harjottaa myöskin puolue antimilitaristista agitatsionia pääasiassa sanomalehdistön avulla ja myöskin valtiollisissa kokouksissa.

Oppositsioni militarismia ja sotalaitosta vastaan on Tanskassa saanut aivan erikoisen värinsä sen yhtämittaisen kannanmuuttelemisen takia, johon nykyinen vasemmistohallitus on taivuttanut suuren osan porvarillisesta vasemmistosta.

Tanskan sosialidemokratia on kokonaisuudessaan samalla kannalla kuin Norjan sosialidemokratit s. o. he vaativat sotalaitoksen täydellistä poistamista esittämällä kansanasestusvaatimusta siirtymismuotona. Luultavaa on että kysymys Tanskan puolustuslaitoksen olemassaolosta läheisessä tulevaisuudessa tulee todella vakavaksi parlamenttikysymykseksi. Luonnollisesti on silloin suuri merkitys sillä seikalla, että antimilitaristinen mieliala on laajalle levinnyt kansan keskuuteen, koska muussa tapauksessa Tanskan puolustuslaitos tulisi kansalle vielä kalliimmaksi kuin se tähän asti on ollut.

Amerika.

Amerikan Yhdysvaltain asioista ansaitsevat seuraavat tulla mainituiksi. Vuonna 1874 perustetun Pohjois-

Amerikan sosialidemokratisen puolueen ohjelmassa ei ole mitään erikoista lausuntoa, joka koskisi militarismia, koska se ei vielä silloin ollut tullut sanottavasti tunnetuksi täällä. Vuonna 1879 perustettiin jo edellä mainittujen lakkoteurastusten jälkeen Chikagon ja Cincinatin sosialistien „bakuninilaisten" aatteiden vaikutuksesta muutamia sotilaallisella tavalla järjestettyjä työväenyhdistyksiä „opetus- ja puolustusyhdistyksien" nimellä. Luonnollisestikin olivat nämä ilmeisessä sotatilassa puolueen kanssa.

Seuraavana aikana esitettiin suurestikin toisistaan eroavia mielipiteitä menettelystä armeijaan ja miliisiin nähden. Erittäinkin koetettiin poistaa „Trades-Unions" ammattiliitosta kaikki seisovan sotajoukon ja miliisin jäsenet tarkoituksella ettei mitenkään olisi jouduttu selkkauksiin näiden sotilaallisten järjestöjen kanssa. Tällä tavalla tahdottiin myöskin sotajoukot pitää mahdollisimman etäällä kaikista lakkoliikkeistä. Toinen mielipide taas vaati militarismin vaarallisuutta vähennettäväksi siten, että sotilaat koetetaan saada tuntemaan solidarisuutta työväestöä kohtaan.

Yhdysvaltain sosialistipuolue katsoo antimilitarismin samoin kuin antiklerikalisminkin työväenliikkeen sivutehtäväksi. Se katsoo militarismikysymyksen joskaan ei aivan mitättömänarvoiseksi niin kuitenkin toisarvoiseksi kysymykseksi ja on vakavasti aikonut estää puhtaasti antimilitaristisen puolueen perustamispyrkimyksiä.

Lee huomauttaa, että joskin tähän asti s. o. vuoteen 1905 mennessä on Yhdysvalloissa harjoitettu sotilaitten keskuudessa sosialistista propagandaa verrattain vähässä

määrässä, niin onhan kuitenkin puolueen taholta jo ryhdytty tähän työhön.

Sosialistipuolueen Chikago-ohjelmassa vuodelta 1904 löytyykin vaatimus, jossa vaaditaan „estämään sotilaitten käyttämistä lakontehneitä työläisiä vastaan“ samoin kuin siinä myöskin painostetaan työläisten kansainvälistä yhteenkuuluvaisuutta.

Espanja.

Espanjasta ei ole paljoa kerrottavaa. Nähtävästi vallitsee siellä niinhyvin nuorisojärjestöissä kuin antimilitaristisessa agitatsionissakin sekavuus ja hajanaisuus, jotka vastaavat yhtä sekavia puolueoloja ja -anarkiaa. Kuitenkin on siellä olemassa yksi sosialidemokratisen puolueen hyväksymä nuorisojärjestö, jonka nimi on „*Federacion Nacional de Inventudes Socialistas*“ (Sosialistisen nuorison kansallisliitto). Sen keskuskomitea on Bilbaussa. Vuonna 1906 painettujen sääntöjen mukaan työskentelee järjestö kasvatusjärjestönä selvittäen sosialidemokratisia periaatteita ja käyttäen täten kasvatettua nuorisoa puolueen palvelukseen.

Suomi [1]

on, mitä militarismiin tulee, aivan erikoisessa asemassa, sillä kun nykyisin ei ole mitään omaa sotalaitosta, sitten kuin vuonna 1879 perustettu vakinainen sotaväki

[1] Suomentajan lisäys.

venäläisen taantumuksen vaikutuksesta v. 1900—1901 hävitettiin. Yritettiin saada Suomessakin aikaan venäläismallista asevelvollisuusjärjestelmää, mutta kun siinä ei onnistuttu, tehtiin loppu kaikenlaisesta militarismista. Kun sen jälkeen ei suomalaisilta ole vaadittu persoonallista sotapalvelusta, on militarismikysymyskin ollut aivan syrjässä. Puoluekokoukset eivät liene asiaa käsitelleet sen jälkeen kun sos. dem. puolueen nykyinen ohjelma kansanmiliisivaatimuksineen puolueen perustavassa kokouksessa hyväksyttiin. Minkäänlaista antimilitaristista propagandaa puolue ei koskaan missään muodossa ole levittänyt.

Sosialidemokratiset nuorisojärjestöt, joita vuodesta 1905 on ollut olemassa useilla paikkakunnilla, eivät nekään antimilitaristista agitatsionia ohjelmiinsa olleet ottaneet. Olivat pääasiassa työläisnuorison sivistystarpeen synnyttämiä. Voimakas porvarillinen nuorisoliike, joka täällä on vanhempi kuin monessa muussa maassa, on osaltaan ollut vaikuttamassa niiden syntyyn.

Mutta kun sosialidemokratisten nuorisojärjestöjen ensimäinen kongressi joulukuussa 1906 Tampereelle kokoontui, muodostui keskustelu sotilaskysymyksestä sen tärkeimmäksi osaksi. Kysymyksen oli herättänyt muuan ruotsinkielinen osasto ja ehdotti se päätöslauselmaksi seuraavan lausunnon:

Suomen sosialidemokratinen nuorisoliitto määrittelee kantansa sotilaskysymyksessä, asettumalla taisteluun militarismia vastaan kaikissa sen muodoissa.

Jos hallitus aikoo uudelleen saattaa voimaan yleisen asevelvollisuuden, niin katsoo Suomen sosialidemokra-

tinen nuorisoliitto velvollisuudekseen yleisellä asevelvollisuuslakolla nousta vastustamaan tätä.

Kokouksen yli neljästäkymmenestä edustajasta ei ollut kuin 6, jotka äänestivät tätä ehdotusta vastaan, joten se tuli hyväksytyksi.

Yleinen asevelvollisuuslakko, joka tässä päätöslauselmassa esiintyy, on ilmeisesti Ruotsin nuorsosialistien vaikutuksesta syntynyt. Ruotsalaiset osastot, joiden puolelta tämä päätöslauselma esitettiin ja jotka sitä innokkaimmin kannattivat, olivat yleensä huomattavasti Brandilaisen suunnan vaikutuksen alaisia. Suomalaisiin osastoihin taasen, samoin kuin koko puolueeseenkin, oli äskeinen suurlakko vaikuttanut erittäin radikaliseeraavasti, joten ei ole ensinkään ihmeteltävää, että päätös tuli tällainen. Sitäpaitsi, olihan meillä jo ennakolta kokemusta asevelvollisuuslakoista, kun sellaisten avulla vuosina 1902—1903 taantumus pakotettiin luopumaan aikeistaan saada täällä valtaan laiton asevelvollisuusjärjestelmä.

Sosialidemokratisen nuorisoliiton — joka tässä kokouksessa perustettiin — puolelta ei kuitenkaan mihinkään toimenpiteisiin antimilitaristisen propagandan levittämiseksi ryhdytty ja kun liiton toinen edustajakokous kesällä 1908 kokoontui, oli sen enemmistön kanta huomattavasti muuttunut. Kaikenlaiset „jyrkät" rosvokoplat, joita puolueen keskuuteen oli ilmestynyt, olivat saaneet aikaan huomattavan siirtymisen oikealle ja herättäneet epäluuloa kaikkia radikaalisempia suuntia kohtaan. Suuri enemmistö edustajakokouksestakin oli hylkäävällä kannalla Tampereen kokouksen päätökseen nähden, se kun suuren osan mielestä oli „epäsosiali-

demokratinen" ja joka tapauksessa liian jyrkkä ja vähemmän tarkoituksenmukainen. Suuri enemmistö yhtyi seuraavaan, liittotoimikunnan ehdottamaan päätöslauselmaan:

1) Sotalaitos on valitsevien luokkien vahvin voimakeino taistelussa köyhälistönuorisoa vastaan, sekä paras ase kapitalistisessa kilpataistelussa maailmanmarkkinoilla, jonka taistelun tarkotuksena on saattaa vieraita kansoja vallanalaisiksi voidakseen niitä sitte taloudellisesti riistää.

2) Vasta kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän kukistuttua häviää militarismikin täydellisesti, mutta sen tuhoisia vaikutuksia vastaan on köyhälistönuorison ryhdyttävä innokkaaseen taisteluun käyttämällä tarkotuksenmukaisia sosialidemokratisia taistelukeinoja.

3) Liitto pitää kansanpuolustusta sinä väliasteena, joka paraiten auttaa köyhälistöä torjumaan militarismin tuhoja ja pitää siis sen aikaansaamista tärkeimpänä käytännöllisenä ohjelmanaan tässä kysymyksessä.

Tässä molempien tähän asti pidettyjen sos. dem. nuorisokongresssien päätökset militarismikysymyksestä. Kun maassa ei omaa, kotimaista sotaväkeä ole, ei kysymys ole muuttunut vielä polttavaksi, joten antimilitaristinen propagandakin on jäänyt hyvin vähiin. Seuraavassa — kolmannessa — liittokokouksessa tulee kuitenkin kaikesta päättäen, sotilaskysymyksestä kokouksen tärkeimpiä kysymyksiä.[1]) Sen päätöksistä riippuu antimilitaristisen propagandan laatu ja laajuus vastaisuudessa.

Tässä ei voine jättää mainitsematta sitä omituista

---

[1]) Liiton kolmas edustajakokous yhtyi pääasiassa Vaasan kokouksen ponsiin tässä kysymyksessä.

ristiriitaa, joka on olemassa viimeisen Kotkassa ja sitä ennen Oulussa pidetyn sosialidemokratien puoluekokouksien päätösten välillä mitä tulee nuorisoliikkeeseen ja sen suhteeseen militarismiin. Oulun kokous nimittäin piti suotavana erikoisten nuorisojärjestöjen perustamisen ja näiden tarkoitukseksi määritteli pääasiassa *sotalaitoksen ja valtiokirkon vastustamisen,* kun Kotkan kokous taas päätti, että nuorisoliitto *ei millään ehdolla saa poiketa puolueen kannasta militarismikysymyksessä* j. n. e. Tämä puolueen horjuva kanta ei tietenkään ole omiaan vakiinnuttamaan sosialidemokratisen nuorisoliiton kantaa tässä kysymyksessä.

Venäjä.

Venäjästä on jo edellä kerrottu eikä siihen ole paljo lisättävää, koska emme kuitenkaan voisi käsitellä asiaa täysin tyhjentävästi. Kuitenkin huomautettakoon vielä kerran, että upseerien asema Venäjän vallankumoukseen nähden on kokonaan toinen kuin heidän suhteensa työväenpuolueeseen ja että sentähden Plechanoff sosialidemokratin päiväkirjaan n:o 7 ottamassaan lausunnossa agitatsioonista upseerien keskuudessa on täysin johdonmukainen. Antimilitaristisen agitatsioonin merkitys Venäjällä on äärettömän suuri. Se on virta josta jatkuvasti tulvii vettä suuren vallankumouksen mereen.

Kansainvälisiä antimilitaristisia järjestöjä.

Vuonna 1902 järjestettiin, nähtävästi ranskalaisten anarkistien alotteesta, kansainvälinen antimilitaristinen

kongressi. Tämän kongressin tulisi sitte julistaa, että kansainvälinen antimilitaristinen liitto olisi perustettava. Tämän toimenpiteen ensimäinen motiivi oli pyrkimys tukea sotilaskarkulaisten, joita anarkistisen propagandan vaikutuksesta lukuisasti siirtyi rajan yli, kiinteätä järjestäytymistä ulkomailla. Useimmat tämän kongressiaikeen kannattajista kuuluivat jo ennen puheena olleeseen *Liqve internationale pour la défense du soldat*-liittoon, joka liitto edustaa hyvin huonosti onnistunutta yritystä muodostaa kansainvälinen antimilitaristinen järjestö tiukalla ja ankaralla ohjelmalla. Aate sai vastakaikua Englannissa ja muissa maissa. Muodostettiin komitea, kaikkien merkkien mukaan Nieuwenhuis'in johtavan vaikutuksen alaiseksi. Se tunnuslause, jonka suojassa kongressin piti kokoontua, oli niin sisältörikas kuin mahdollista: „Ei yhtään miestä, ei yhtään äyriä militarismille.“

Kongressi piti alkuperäisten suunnitelmien mukaan pidettämän joko maalis- tai huhtikuussa vuonna 1903 Lontoossa. Sen aikaansaamiseksi toimeenpantu propaganda onnistui kumminkin huonosti, vaikka komitea koetti taivutella puolelleen sosialidemokratisiakin järjestöjä, kuten esimerkiksi, vaikka turhaan, Belgian „Junge Garde“-järjestöä ja edelleen saada kongressin osanottajiksi kaikkia mahdollisia uskonnollisia ja humanistisia antimilitaristeja.

Lopuksi perustettiin Pariisiin erityinen sanomalehti „*L'ennemidu Peuple*“ („Kansanvihollinen“, Ibsenin näytelmän mukaan) ajamaan agitatsioonia kongressihomman perillesaattamiseksi, kongressin, joka vuoden 1903 syyskuusta, jolloin se oli julistettu pidettäväksi Amster-

damissa, oli lykätty epämääräiseen tulevaisuuteen. Ensimäinen numero tätä lehteä ilmestyi elokuussa 1903 ja toimitti sitä anarkisti Janvion. Kesäkuussa 1904 onnistui näiden vihdoin saada kongressi koolle Amsterdamiin ja Nieuwenhuis'in innokkaiden puuhien johdosta tuli kongressiin joltisesti osanottajiakin. Joka tapauksessa oli täten kokoontunut seura mitä kirjavin sekamelska kaiken karvaisia anarkisteja Englannista, Ranskasta, Belgiasta, Böhmistä (erään pienen vuorityöläisryhmän edustajia), muutamia Espanjan anarkististen ammattijärjestöjen edustajia, Hollannin tolstoilaisia, evankelinen pappi Schmerhorn ja lisäksi Hollannin uskonnollisen ja humanistisen antimilitarismin asianajajia ja myöskin muutamia „Trade-Union"-liiton jäseniä Englannista. Kongressin kulku, joka muuten oli vähällä muuttua kokonaan anarkistiseksi ja johtaa anarkistisen liiton perustamiseen j. n. e., osotti, että oli mahdotonta aikaansaada yhtenäistä toimintaa tämän kirjavan joukon erilaisten ainesten kesken.

Tolstoilaiset ja „humanistit" suletttiin pois kongressista ja jälelle jääneet äänestelivät muutamista ponsilauselmista:

1. Hollantilaisen jaoston ehdottama ponsi, joka erikoisesti viittasi militarismin merkitykseen lakkotapauksissa, vaatii ammattiliittoja periaatteellisesti taistelemaan militarismia vastaan, solmimaan ystävällisiä suhteita sotilaitten kanssa ja erittäinkin pysymään alituisessa yhteydessä asevelvollisuuteen kutsuttujen ammattiyhdistysten jäsenten kanssa.

2. Girault'in (Ranska) ponsi kehottaa ammattiyhdis-

tyksiä perustamaan nuorisojärjestöjä ajamaan antimilitaristista propagandaa.

3. Voryzeck'in (Böhmi) ponsi suosittelee „koko maailman“ ammattiliitoille Ranskan ammattiyhdistysten taktiikkaa.

4. Hollantilaisten toinen ponsi vaatii nuorison antimilitaristista kasvatusta, erittäinkin terottaa se mieliin äitien tärkeätä tehtävää tässä suhteessa.

5. Edelleen eräs hollantilaisten ponsi julistaa suurlakon taistelukeinoksi militarismia vastaan.

6. Lopuksi eräs Ranskalaisten ponsi suosittaa persoonallista sotapalveluksesta kieltäytymistä.

Ei siis tullut puutetta päätöksistä. Edellisten lisäksi päätettiin vielä julkaista suurisuuntainen manifesti, jonka „hölynpöly-idealistista“ luonnetta yksin Nieuwenhuis'kin on arvostellut sangen purevalla terävyydellä.

Myöskin perustettiin kansainvälinen antimilitaristiliitto tuolla komealla tunnussanalla: „Ei yhtään miestä, ei yhtään äyriä sotalaitokselle.“ Liiton sihteeriksi valittiin Nieuwenhuis. Samalla päätettiin pitää liiton seuraava kongressi Oxfordissa.

Tosiasia on kuitenkin, että Oxfordin kongressista ei tullut mitään ja yhtä nolosti kävi senkin kongressin kanssa, joka kesäkuussa 1906 aijottiin pitää Genèvessä.

Genèven kokouksessa oli aijottu keskustella m. m. seuraavista kysymyksistä:

a). Mitä olisi tehtävä sodan estämiseksi?

b). Mitä olisi tehtävä sodan syttyessä?

c). Mitä on tehtävä sellaisessa tapauksessa, että jonkun maan työläiset kieltäytyvät ryhtymästä taisteluun

silloin kun heidän veljensä vihollisvaltiossa tekevät aseellisen hyökkäyksen?

d). Työläisten asema puolueettomissa maissa sodan syttyessä.

Kansainvälisen aseidenriisumisen ja hervéläisyyden ohjelma esiintyy tässä kaikessa alastomuudessaan sen käytännölliseen merkitykseen nähden.

Kongressin päiväjärjestyksen kolmannessa momentissa puhuttiin paikallisista lakoista ja yhteiskunnallisesta yleislakosta keinoina kommunistisen yhteiskunnan luomiseksi.

Nieuwenhuisin toimesta pidettiin lokakuussa 1904 Hollannin kansallinen antimilitaristikongressi Zwollessa. Täällä Nieuwenhuis esitti perin optimistisen selonteon kansainvälisen liiton toiminnasta ja sen tilasta ja m. m. ilmoitti, että paitsi Pariisissa ilmestyvä „Ennemi du Peuple"-nimistä antimilitaristista sanomalehteä oli myöskin Marseillessa perustettu „L'actian Anti-Militariste"-niminen sanomalehti ajamaan samoja aatteita. Kongressi päätti perustettavaksi hollantilaisen kansallisen antimilitaristiliiton, joka tulisi liittymään kansainväliseen antimilitaristiseen liittoon.

Ranskassa edistyi liitto huomattavan nopeasti. Heinäkuussa 1905 pidettiin Etiennessä kansalliskongressi, johon „A. I. A:n" selostuksen mukaan „useita ryhmiä" otti osaa. Perustettiin kansalliskomitea ja päätettiin ryhtyä julkaisemaan kansallista sanomalehteä aatteiden levittämiseksi. Tämän sanomalehden oli määrä ilmestyä kerran kuukaudessa järjestön tiedonantojulkaisuna nimellä „l'A. I. A." (järjestön nimen alkukirjaimet). Ilmestymisen piti alkaa 1 p. lokakuuta 1906. Edelleen päätti

kongressi suhtautumisesta sotaan seuraavaa: on käytettävä reservilakkoja, mellakoita ja kieltäydyttävä tottelemasta. Suhtautumisesta yleislakkoon päätettiin, että on voimakkaasti tuettava kaikkia taistelevia työväenjärjestöjä. Sotapalveluksesta karkaamista ei otettu erityisenä momenttina ohjelmaan enää. Tärkein kaikista päätöksistä oli kuitenkin päätös ettei liitto tunnusta mitään puoluesuuntaa, ei anarkistista eikä sosialistista, vaan että sillä tulee olla itsenäinen puoluesuhteista riippumaton vallankumouksellinen luonne. Kumminkin hyväksyttiin kapinat ja mellakat välttämättömiksi, missä vain liitto niiden kanssa tulee tekemisiin ja — tässä pistäytyy esiin anarkismin pukinsorkka — kiellettiin osanotto vaaleihin. Pariisin kansalliskomitea julkaisee, paitsi tiedonantojulkaisua, myöskin „A. I. A:n julkaisuja". Näiden joukosta on huomattavin eräs vuonna 1906 julaistu lentokirjanen: „A. I. A:n päämäärä, toimintakeinot ja työskentely." Myöskin se tunnettu joulukuun 31 p:nä vuonna 1905 juryn ankaraan rangaistukseen tuomitsema lentolehti „*Aux conscrito*" (Asevelvollisille) oli kansalliskomitean allekirjottama. Sen mukaan kuin tiedonannoista voi päättää, on paikallisyhdistysten lukumäärä melkoinen, mutta liiton huono taloudellinen asema taas puhuu sen olettamuksen puolesta, että paikallisjärjestöjen lukumäärä olisi verrattain pieni.

Jo ennen mainittu kirjanen liiton päämäärästä, toimintakeinoista ja työskentelystä määrittelee näitä seikkoja seuraavaan tapaan: liitto on taistelujärjestö; se vaatii jäseniltään, aina kun se käy välttämättömäksi, suoraa, voimakasta ja repäisevää toimintaa. Sen ainoana päämääränä on militarismin vastustaminen meteleillä,

lakoilla y. m. „voimakeinoilla.“ Siis anarkismia ja hölynpölyä kaikesta huolimatta.

Myöskin Sweitsissä on muutamia „A. I. A:n“ osastoja.

Samalla kuin kansainvälisten kongressien neuvottelut tapahtuivat vuosina 1900 Pariisissa ja 1904 Amsterdamissa, pidettiin myöskin sosialistisen nuorison kansainvälisiä konferensseja ja Belgian „Junge Garde“-järjestön kansallisneuvostolle jätettiin useat kerrat tehtäväksi kansainvälisen yhteyden aikaansaaminen. Vuonna 1906 aikaansaatiinkin kansainvälinen nuorisojärjestö, johon meidänkin nuorisoliittomme kuuluu.

KOLMAS LUKU.

Antimilitarismin vaarat.

Militarismikysymyksessä ovat taantumus ja kapitalismi erikoisen hienotunteisia. Nähtävästi ne ovat käsittäneet, että heillä militarismissa on varmin tuki kansanvaltaa ja työväenluokkaa vastaan ja ovat ne sitä varten asettuneet suljettuun vihollisrintamaan antimilitarismia vastaan sen molemmissa muodoissa, s. o. sekä silloin kun se vastustaa sisäistä että silloin kun se vastustaa ulospäin suuntautunutta militarismia. Sekä Belgiassa että Ranskassa ovat vallassaolijain harmittoman tyytyväisyyden päivät olleet ohi sen jälkeen kun antiparlamenttarismi on kehittynyt vakavaksi vaaraksi köyhälistön kehittymistä vastustaville mahdeille. Saksan osalle riittää tässä suhteessa vain viittaus sotaministeri von Gosslerin kuonokoppa- ja suukapulamääräyksiin vuoden 1894 tammikuulta. (Julaistu „Reichanzeiger"- lehdessä elokuun 6 p:nä 1897). Siinä kielletään aliupseerit ja miehistö (upseereja, joiden mielialansa, sukuperänsä ja yhteiskunta-asemansa perusteella katsotaan olevan luotettavia, ei kielto koske) ei ainoastaan ottamasta osaa kaikenlaiseen huomattavampaan vallankumokselliseen ja sosialidemokratiseen toimintaan, kuten vallankumouksellisen

ja sosialidemokratisen kirjallisuuden levittämiseen j. n. e., vaan myskin kaikenlainen osanotto jonkun yhdistyksen toimintaan, kokouksiin, juhliin ja rahankeräyksiin ilman edelläkäypää päällystön lupaa. Sitäpaitsi, ja tämä on juuri erityisesti ominaista raivolle, jolla militarismi päämääräänsä pyrkii ja sille epäluuloisuudelle, jota se osottaa „miehistön" kunnian- ja velvollisuudentuntoa kohtaan, käsketään heti ilmoittamaan kaikista kasarmeissa tai muissa palvelushuoneustoissa löytyvistä vallankumouksellisista tai sosialidemokraattisista kirjoista ja lehtisistä, joista miehistöllä on tieto. Tällä tavalla on Saksan militarismi aivan yksinkertaisesti omavaltaisesti estänyt kaiken sosialidemokratisen ja yleensä kaiken antimilitaristisen myrkyn tunkeutumisen seisoviin joukkoihin, olkoonpa se sitte miten laillista ja miten suuressa määrässä tahansa vapaa kaikesta kiihotuksesta tottelemattomuuteen. Tämä menee jo Ruotsinkin tunnettujen kuonokoppalakien yläpuolelle. Ilmianto, tuo kaikista alhaisin ja halpamaisin teko, tehdään tällaisten määräysten kautta välttämättömäksi velvollisuudeksi. Henkilö, joka ilmiantajaksi ei alennu, suletaan vankilaan sen johdosta, että hän ei ole totellut virallisia määräyksiä.

Mutta päämäärän saavuttamiseksi on mainituissa säännöksissä vielä nimenomaan määrätty, että näiden määräysten noudattamiseen on velvoitettu myöskin harjoituksiin ja tarkastukseen kutsuttu väestö. On luonnollista, että jousi täten jännittyy liian tiukalle.

Onhan aivan selvää, että on mahdotonta jäsjestää asiata siten, että harjoituksiin tai tarkastukseen kutsuttu miehistö juuri harjotusajaksi tai tarkastuspäiviksi voisi

päästä irti ammattijärjestöjen tai muiden vallankumouksellisten järjestöjen jäsenyydestä tai että he juuri täksi ajaksi herkeäisivät olemasta työväenlehtien tilaajia (teknillinen mahdottomuus) tai edelleen, että he juuri silloin hävittäisivät kaiken heidän huostassaan olevan vallankumouksellisen kirjallisuuden ja lakkaisivat sitä käyttämästä. Teoksen kirjottajalla on tiedossaan ainakin yksi tapaus vuodelta 1905, jolloin sotaoikeus Potsdamissa tuomitsi erään työläisen pitempiaikaiseen vapausrangaistukseen syystä, että hän tarkastuspäivänsä illalla oli ottanut osaa ammattiyhdistyksen kokoukseen. Kumminkin epäonnistui Potsdamin sotaoikeudessa eräs toinen, muuatta työläistä vastaan nostettu oikeusjuttu. Vastaajaa syytettiin, että hän eräälle hänelle tuntemattomalle aliupseerille oli lähettänyt yhden numeron muuatta sosialidemokratista sanomalehteä, joka sisälsi katsauksen aliupseerien huonoon taloudelliseen asemaan. Tässä jutussa oikeus vapautti vastaajan.

Miten ankarastt näitä gosslerilaisia määräyksiä sovellutetaan seisovan joukon miehistöön, käy selville ottamalla huomioon, että kun m. m. sellaisissa tapauksissa, jolloin sotilailta virallisesti on tiedusteltu tai he valaehtoisina todistajina ovat tulleet — vaikkapa varovastikin — tunnustaneeksi sosialidemokratisuutensa, on heitä tuomittu sotaoikeuksissa — ilmeisesti törkeän laiton ja epämoraalinen ilmiö.

Muistettakoon myöskin muuan useissa suhteissa tärkeä tapaus, eversti Gädke'n, jolta riistettiin oikeus kantaa univormua, kun hän, kertomuksessaan Serbian kuningasmurhasta, oli lisännyt siihen yleisenä mietelmänä: visseissä tapauksissa tulee upseerin pitää velvollisuutta

isänmaataan kohtaan painavampana kuin velvollisuuttaan hallitsijaa kohtaan. Ei tule unohtaa juristien ja poliisin hyökkäystä Königsbergin oppilaitten ja nuorten työntekijäin klubin kimppuun kesällä 1906, eikä myöskään preussilaisen sotaministerin alkupuolella lokakuuta 1906 antamaa, sanomalehtien julkaisemaa salaista määräystä, koskeva sosialidemokratisien antimilitaristien propagandan lajin ja tavan samoin kuin sen alan määrittelemistä, määräys, joka ilmeisesti kuvastaa hallitsevan luokan tuskaa ja huonoa omaatuntoa. Kenraali von Eichhornin antisosialidemokratiset opetukset kuuluvat tähän nekin.

Tietysti on tämä tunteellisuus antimilitarismille yhtä kansainvälinen kuin itse kapitalismi ja militarismi ja taantumus on antimilitaristista työtä vastaan kaikkialla, kuten toisessa yhteydessä osoitetaan, yhtä raaka ja eläimellinen.

Mainitsemisen ansaitsee myöskin „puolsosialisti" Staaffin [1]) toukokuussa 1906 esittämä ruotsalainen kuonokoppalaki antimilitaristista propagandaa vastaan, kuonokoppalaki, jonka ensimäinen kamari keskustelutta ja toinen kamari kiihkeän keskustelun jälkeen, mutta valtavalla enemmistöllä, hyväksyi ja jota meidän täytyy pitää „laillisen" antimilitarismin vastustamisen tulevaisuuden muotona. Tämä laki korottaa rangaistusmääräyksiä useista syytöksistä yleistä järjestystä vastaan — esim. suullisesta tai kirjallisesta kiihotuksesta rangaistaviin tekoihin korottaa laki rangaistusmaksimin kahden vuoden vankeusrangaistuksesta neljään vuoteen kuritus-

---

[1]) Kirjoittaja liioittelee!

huonetta. Edelleen asettaa se rikollisten tekojen „ylistämisen“ ja tottelemattomuuteen johtamisen laillisia viranomaisia kohtaan, jos se tapahtuu sanomalehdissä, rangaistuksen alaiseksi ja määrää sotilasviranomaisten ottamaan takavarikkoon kirjalliset tuotteet, joissa ilmeisesti tahdotaan heikontaa sotilaitten velvollisuudentuntoa ja tottelevaisuutta sekä lähettämään sellaiset kirjalliset tuotteet koottuina vissille viranomaiselle. Lopuksi jättää laki joukkojen komentajalle oikeuden kieltää sotilaita vierailemasta kokouksissa, joissa arvellaan tultavan esittämään lausuntoja, jotka voivat koitua vaarallisiksi järjestykselle. Tämän lain seurauksista on jo edellä puhuttu.

Meslier [1]) on oikeassa: kaikkialla julistaa taantumus kasarmit pyhiksi ja koskemattomiksi, kaikkialla käsittelee se antimilitarismia kuin valtiopetosta. Mutta kun hän sanoo Ranskasta: raivokkaimmat syytökset antimilitarismia vastaan tulevat kultaisen vasikan temppelistä, pörsseistä, koko kansainvälisen kapitalismin puolelta, joka „isänmaan“ parhaalla teeskennellen äänensä korottaa, niin sopii se mainiosti myöskin Saksaan, kuitenkin niillä rajoituksilla, jotka seuraavat meidän omituisesta monarkistis-byrokraattis-agraarisen kapitalismin sekotuksesta.

Erittäin mieltäkiinnittävän todistuksen tunteellisuudesta antimilitarismia kohtaan samoin kuin siitä, miten suuressa määrässä militarismin tarkoitus ulkonaista vihollista vastaan on saanut väistyä sen tehtävien tieltä

---

[1]) Un côte de la question Sociale. (Muuan sivu sosiaalisesta kysymyksestä.)

sisäistä vihollista vastaan, antaa Saksan keisarin — joka jo puheissaan 26 p:nä tammikuuta 1895 ja 22 päivänä maaliskuuta 1901 kehoitti nousemaan taisteluun sosialidemokratisen nuorison sivistyspyrkimyksiä vastaan — lausunto englantilaiselle sanomalehtimiehelle Gaston Menierille vuonna 1906. Keisari sanoi siinä antimilitarismia „kansainväliseksi vitsaukseksi", silloin erittäin huomioonottaen ranskalaisen, meidän „perintövihollisemme" armeijan toimintakyvyn ja taisteluvalmiuden. „Ei puutu enää paljoa, ennenkuin ruvetaan perustamaan erikoista kansainvälistä antimilitaristiliittoa."

NELJÄS LUKU.

Antimilitaristinen taktiikka.

Itsestään ei antimilitarismi ole mitään erikoisesti proletaarisvallankumouksellista, yhtä vähän kuin militarismi on erikoisesti porvarilliskapitalistista. Tarvitsee vaan muistaa esim. venäläisiä dekabristeja ja E. M. Arndtin porvarillisnatsionalistista sotilaskatekismusta syyskuussa 1812, jossa sotilaita kehoitettiin kapinaan maanpettäjäruhtinaita vastaan. Uusimmalla ajalla todistaa venäläinen vallankumous ylläolevan väitteen loistavasti. Tässä tulemme kuitenkin rajoittamaan tarkastelumme yksinomaan kapitalistisiin valtioihin.

1. Taktiikka ulkonaista militarismia vastaan.

Antimilitarismin päämääränä on militarismin hävittäminen, s. o. sotajoukon hävittäminen kaikissa sen esiintymismuodoissa, jonka ohella häviävät kaikki ne militarismille luonteenomaiset ominaisuudet, jotka esiintyvät vaan sivuilmiöinä sotajoukon olemassaolon ohella. Kun mantteli kaatuu — täytyy herttuan myöskin kaatua.

Tähän päämäärään voi proletariaatti ryhtyä pyrkimään vaan sillä edellytyksellä, että on olemassa kan-

sainvälinen tila, jossa kaikki mahdollisuudet käyttää sotajoukkoa *proletariatin etuja puolustamaan* ovat lopussa, jonka ohessa proletariaatin edut eivät ensinkään tarvitse olla ristiriidassa kansan etujen kanssa.

Sotalaitoksen välttämättömyys kapitalismille voisi, loogillisesti katsoen, myöskin lakata, jos hävitettäisiin kansainväliset selkkausmahdollisuudet tai pantaisiin toimeen yhtäläinen kansainvälinen aseidenriisunta.

Selkkausmahdollisuuksien hävittämiseen kuuluu ensiksi ja ennen kaikkea: Laajennuspolitiikan hävittäminen, joka, niinkuin toisessa paikassa sanotaan, mahdollisesti saataisiin aikaan suurvaltojen maan päältä hävittämisellä ja joka lopuksi olisi melkein samaa kuin maailmanliittovaltion muodostaminen.

Mutta puhuminen siitä, että maailmanpolitiikka muka joskus voisi saavuttaa sellaisen „lepotilan" ennenkuin proletariaatti on saavuttanut pyrkimyksiensä määrän ja asettanut oman maailmanpolitiikkansa kapitalistisen maailmanpolitiikan tilalle, puhuminen siitä on tykkänään paljasta romanttista tulevaisuusmusiikkia.

Ja kansainvälisen aseidenriisumisen mukana seuraa jotakin vielä pahempaa. Se merkitsee, ei yksin luopumista kaikesta sotilasvaltioitten sotilaallisesta kilpajuoksusta ja sen ohella niistä voitontoivoista, joita yksi tai toinen mahtava ja tuollaiseen aseettomuustilan aikaansaamiseen vaikuttava valtio omaa tai luulee omaavansa (tämän vuoksi välitysehdotus eri sotavoimien *suhteellisesta* vähentämisestä); se merkitsee sitäpaitsi, ei enempää eikä vähempää kuin kapitalismin kansainvälisten etujen alttiiksi antamista, etuja, jotka voisivat antaa hallitsevalle luokalle, kapitalismille, aiheen vedota *ultima*

ratio regum'iin s. o. juuri sellaisten etujen, joita kapitalismi pitää tärkeimpinä, niin, vieläpä elinehtonaan, esim. laajentamispolitiikan. Uskon tällaisen luonnollisen maailmanpoliittisen lepotilaan aikaansaamiseen kapitalismin ylivallan vallitessa täytyy olla todellista sokeastiuskomista. Tietenkin vahvistuu proletariaatin maailmanpoliittis-vihollismielinen ja maailmanliittoystävällinen vaikutus yhä enemmän takapajulle jääneissä maissakin ja voi vaikuttaa sodanvaaran vähentämiseksi, maailmanpolitiikan rauhoittamiseksi, mutta proletaarisen vaikutuksen kohoaminen kohottaa myöskin bonapartisten taidonnäytteiden vaaraa, niin että vaikka sodanmahdollisuuksien luku vähenisikin, voi kuitenkin epäillä puhetta niiden häviämisestä.

Myöskin kansainvälinen aseidenriisunnan toimeenpaneminen voi tulla antimilitarismin tarkoitukseksi, jos sen onnistuu tehdä olevat sotajoukot käyttökelvottomiksi tai ainakin lamauttamaan niiden voimat. Hervé vaatii — ja se onkin ytimenä hänen aatteissaan — kaikin tavoin työskentelemään joukkojen lamauttamiseksi. Näiden suunnitelmien toteuttamismahdollisuuksia vastaan on tehty monta enemmän tai vähemmän rikkiviisasta väitettä, joiden joukossa ehkä vakavin, joka ei kuitenkaan osu aseidenriisumisen ja *vallankumouksen* väliseen yhtenäisyyteen, on seuraava: *Täydellisen*, kaikki käsittävän kansainvälisen aseidenriisumisen toteuttaminen ei ole mahdollinen — löytyyhän kaikkein sivistyneimmissäkin maissa ja lakkotapauksissa alituinen, lukuisa lakonrikkojajoukko! —; sivistyneimmät valtiot heikontuisivat eniten ja tulisivat täten alemmalla kehitysasteella olevien valtojen tervetulleiksi saaliiksi.

Mutta herveläisten aatteitten toteuttaminen edellyttää

myöskin, että *proletariaatti* ei *missään* olosuhteissa eikä *missään* tapauksessa omista huomiota kansan turvattomuudelle. Tämän vuoksi kiemurtelee tietenkin myöskin väittely, missä Kautskyn „realipoliittinen" katsantokanta, joka, sattuvasti kyllä, ei tyydy harhaanjohtavaan erotteluun hyökkäys- ja puolustussodan välillä, eittämättömästi on asetettava etualalle Yonneliiton liian pitkälle menneen, käytännöllistä asemaa liian vähäksi arvostelevaan antipatriotismiin nähden; kunnes se taloudellinen ja poliittinen lepotila, johon sosialidemokratia pyrkii, yhteiskunnan luokkaluonteen hävittäminen, saavutetaan, löytyy sodanmahdollisuuksia, joille ei sosialidemokratiakaan, tai oikeastaan juuri sosialidemokratia, ei saa silmiään ummistaa. On itsestään selvää, niinkuin yllä jo on mainittu, että kapitalismin sodan syyt ovat sitä lajia, että proletariaatilla niiden kanssa ei ole mitään tekemistä, vaan on sen niitä kaikin voimin vastustettava. Väärin taasen on uskoa, että kaikki sodat olisivat suunnatut proletariaattia vastaan. Bonapartistisessa merkityksessä se kyllä on oikeen ja hitunen bonapartismiahan kai „on aina ollut käsillä". Mutta oikea maailmanpoliittinen sodansyy on säännöllisesti: maailmanvaltojen kapitalistiluokkien taistelu saaliista ja eduista. Tietenkin voi, sodan kulun johdosta, nousta mellakoita, vallankumouksia, jolloin molemmat sotaakäyvät vallat pakotetaan kääntämään aseensa omaa proletariaattiaan vastaan, jolloin myöskin voi syntyä molempien sotaakäyvien valtojen hallitsevien luokkien keskinen etujen yhtenäisyys samojen valtojen proletariaattia vastaan, mutta tällainen asiain tila enimmäkseen saa aikaan sodan lopettamisen. Ja yhtä luonnollista on, että jokai-

nen kapitalistisista vaikutteista johtunut onnellinen sota, jos vaikutteet sille ovat tunnustetut tai ei, aina osoittaa bonapartistisia seurauksia, jota vastoin epäsuotuisa voi sivistyksellisten haittojen vastapainoksi aina asettaa kapitalistisen taantumuksen kukistamisen toiveen. Tämän vuoksi on proletariaatilla erinomaisen suuri syy taistella sotaa vastaan ja on vaan hyvin ymmärrettävissä, melkeinpä hyväksyttävissä, jos taistelussa sotaa vastaan siellä tai täällä ammutaankin yli maalin. Agitaattorina ja herättäjänä on hervéismilläkin tehtävä täytettävänä ja on se sen jo täyttänytkin.

Meidän täytyy lähemmin tarkastella erotusta eri sotamuotojen välillä. Ja sitte on katsottava, missä tapauksessa aseidenriisunta johdonmukaisesti voidaan ottaa pyrkimyksen esineeksi. Luonnollisesti on kysymys asemasta sotaan nähden suurimerkityksellinen käytännöllinen kysymys eikä suinkaan mikään teoreettinen kynäsotakysymys. Sitä ei ratkaista ensinkään niin helposti jonkun konkreettisen tapauksen ollessa esillä, päinvastoin: juuri sellainen konkreettinen tapaus kireän aseman ohella sangen helposti johtaa taipumukseen sekottamaan selvää tietoa. Saksassa kehoittavat puolueessa ranskalais-saksalaisen sodan ja hererokapinan puhjetessa sattuneet ilmiöt varovaisuuteen ja ajoissa hankittuun periaatteelliseen selvyyteen.

Edelleen on jokaisessa yksityisessä tapauksessa, kysymyksen ohella mitä toivotaan, myöskin tarpeen koettaa, mitä käytännössä voidaan saavuttaa. Ja myöskin tässä on Hervé vaarallisten kuvitelmien läpitunkema. Aika ei ole vielä kypsä, jotta suurlakolla ja sotilaslakolla voitaisiin vastata jokaiseen työväenluokalle vahin-

golliseen sotaan. Hervé huutaa: voimakasta antimilitaristista ja antipatrioottista agitatsioonia ja nuori on tuleva Muhammedin luo! Tässä luisuu hän anarkismiin. Meidän täytyy sanoa: proletariaatti kokonaisuudessaan ei vielä ole luokkatietoinen, ei vielä sosialistisesti valistunut, sitä vähemmän on se kypsä antipatrioottiseen toimintaan, joka vaatii yhtä paljon uhrautuvaisuutta ja kylmää rohkeutta kuin toimekkuuttakin kiihkeän, yltiöisänmaallisen palon pyörteessä. Täydellistä menestystä ei voida saavuttaa; aseidenriisunnan edistymisen määrä on suorassa suhteessa sen koulutuksen ja sivistyksen määrän kera, jonka kunkin maan työläiset voivat saavuttaa. — Takapajulle jääneimmistä kansoista tulevat parhaiten varustautuneet. Tämäntapainen toiminta olisi takapajulle jäämisen palkitsemista niin kauan kun proletariaatin suuret joukot sodan kohtaamissa maissa eivät ole kutakuinkin toistensa tasalla mitä koulutuksen taistelukelpoisuuteen tulee. Lujat järjestöt ja työväenluokan yleinen vallankumouksellinen valistus ovat ensimäiset sodan syttyessä toimeenpantavan suurlakon ja sotilaslakon edellytykset. Yksinomaan antimilitaristiseen propagandan vaikutukseen luottaminen on kerta kaikkiaan paljasta mielikuvittelua.

Tässä tulee säännöksi lopuksikin tämä: silloin kun proletariaatti on tarpeeksi suuri saadakseen aikaan tämäntapaisen työn, on se tarpeeksi suuri valloittaakseen valtiollisen vallan. Sillä epäsuotuisempaa olosuhdetta proletariaatin vallan kehittämiselle, kuin sodan puhjetessa tavallisesti vallitseva, ei löydy.

Mitä tulee Hervén suunnitelmaan yhdistää sotilaslakkoon kapina, siis koettaa valloittaa valtiollinen valta

ja omin asein tehdä vallankumous, ei se tietystikään merkitse takapajulle jäämisen palkitsemista. Siinä vaan tarvitsee — mikäli se sosiaalisessa vallankumouksessa on mahdollista — ottaa huomioon sen *kansalliset* toteuttamismahdollisuudet, eikä vaan kansainväliset, niinkuin sotilas- ja suurlakossa. Mutta tämä kansallinen toteuttamismahdollisuus on lähimmin suorassa suhteessa proletariaatin kehitykseen ja siihen taloudelliseen, yhteiskunnalliseen ja poliittiseen jännitykseen, jonka alaisena se elää. Ja tämä jännitys, tämä sorto vaikuttaa taasen sen suuruuden ja suhteen mukaan proletariaatin taloudelliseen ja poliittis-henkiseen kehitykseen joko edistävästi tai ehkäisevästi, niin että maissa, missä sorto on kohtuullisempi, ei, huolimatta korkeasta proletaarisesta kehityksestä — esim. Englanti — voida enään saavuttaa sitä, mikä alueilla, joissa vallitsee kovempi sorto ja proletarinen kehitys on alhaisempi — esim. Saksan katolisilla teollisuusseuduilla — on mahdollista. Mikä on käytännöllistä Ranskassa, Belgiassa ja Sweitsissä, ei enään ole sitä Saksassa. Ja paljas antimilitaristinen propaganda ei voi korvata puutetta, vaikka se samalla kiihkeästi koettaisikin herättää luokkatietoisuutta. — Mutta edelleen voidaan väittää: myöskään kapinaa ei voida saada aikaan. Ajatusta, että *jokainen* sota, tai vaikkapa vaan jokainen proletariaatille vahingollinen sota ilman muuta voisi, kiihkeimmän agitatsioonin avullakaan, kiihottaa kansanjoukot, edes kaikkein järjestyneimpien kansojen joukot, puhumattakaan nyt kapitalismin imemistä kansoista, että sota voisi kiihottaa ne sellaiseen vallankumoukselliseen kuumeeseen, mikä on välttämätöntä jokaiselle onnistuneelle kapinalle,

sitä ei voi kukaan järkevä, tosiolot huomioonottava ajattelija hyväksyä. Sota on tosiasia, joka ei milloinkaan esiinny niin säännöllisesti kuin selkkaukset „sisäisen militarismin“ kera, vaan yleensä esiintyy joukoille vaan teoreettisena tietona vaarasta. Se ei myöskään ole mikään joukoille itsestään selvä luokkataisteluilmiö ja sen riippuminen vieraan valtion toiminnasta vaikeuttaa perehtymistä siihen, samoin kuin sitä vastaan suunnattuun liikkeeseenkin.

Hervé tässä myöskin väheksyy sitä merkittävää työvoimaa, jota sotavastaisen agitatsioonin hyväkseen täytyy käyttää, jos ei mieli räjähtää yhtä naurettavasti ja samalla vaarallisesti kuin pommi, joka räjähtää heittäjänsä taskuun.

Aivan varmaan on se sota, joka päästää irti vallankumoukselliset voimat, joka sen lisäksi luo yksityisessä valtiossa poliittisen ja yhteiskunnallisen jännityksen ja saattaa sen räjähtämään. Sellaisen sodan puhkeaminen voi länsieuropalaisille kansoille olla kapinasignaali, kutsu huimaan luokkataisteluun sisäistä taantumusta vastaan solmuruoskan palvelijoita, sorron alla huokaavan kansan häpeällisiä pyöveleitä vastaan. Itse asiassa tulee silloin Voillantin tunnuslause »*mieluummin kapina kuin sota*» saamaan voimakasta vastakaikua kaikkien maiden proletariaatin puolelta.

Muitakin tapauksia, joissa uhrautuva solidariteetti voidaan aikaansaada maahan polkaisemalla, on jo ajateltavissa, esim. sodan sattuminen Ruotsin ja Norjan välillä. Mutta tällaiset tapaukset eivät suinkaan ole normaaleja, ja vaan normaaliselle asiain tilalle meidän sopii taktiikkamme perustaa. Mahdollista on, että tulevaisuu-

dessa sota Ranskan ja Saksan välillä kykenisi luomaan samanlaisen asiaintilan. Molempien maiden sosialidemokratian tulee varustautua sellaisen tapauksen varalle vallankumouksellisen valistustyön avulla. Luonnollisesti riippuu myöskin paljon sodan syistä: selvänselväähän on, että, huolimatta kaikesta maailmanpoliittisesta mielipiteitten muokkaamisesta, esim. nykyään päivänpolttavat siirtomaapolitiikasta johtuvat sodansyyt vaan hyvin niukasti antavat vettä sotaa harrastavien ja sodasta hyötyvien myllylle.

Joskaan me siis emme voi, joitakin poikkeustapauksia lukuunottamatta, asettaa ehdotonta aseidenriisuntaa päämääräksemme, niin ei sensijaan löydy mitään johdonmukaisia, mitään käytännöllisiä syitä suhteellista aseidenriisumista vastaan, joka vaan tulisi vähentämään sotajoukkojen hyökkäyskelpoisuutta. Seisovan joukon hävittäminen ja sen korvaaminen kansanasestuksella, miliisillä, ja sen kanssa käsikädessä kulkeva, Gaston Machin asiantuntemuksella ehdottama sotilaskulujen vähentäminen ja militarismin muiden vahingollisten ominaisuuksien heikontaminen, sen on kansainvälinen proletariaatti aivan johdonmukaisesti lippuunsa kirjoittanut.

Jos kansainvälisen kongressin päätös, joka vaan sisältää minimiohjelman useille työväenliikkeen pohjalla seisoville kansainvälisille järjestöille, yleensä liikkuukin „ulkonaisessa militarismissa", on sillä siihen hyvät syynsä. Mutta vähemmän oikeutettua ei ole myöskään se, jos yksityisen puolueen taktillinen ohjelma puuttuu lähempää selontekoa ja erikoistuttamista mitä tulee tähän puoleen militarismista, jos taistelua sitä vastaan käydään vielä poliittisella areenalla, yritetään päästä lä-

hemmä päämäärää koko yhteiskuntajärjestelmään vaikuttamalla eikä niin paljon erityisellä spesialipropagandalla.

Anarkistien, erittäinkin Nieuwenhuisin, hyökkäykset tätä sosialidemokratien asemaa vastaan osuvat harhaan. Jos se mahdollisesti ilmaisee vissiä avuttomuutta, ei se kuitenkaan ole rakennettu fraaseille. Sitä vastoin on heidän ohjelmansa mielikuvitteluun ja fraaseihin perustuva, se kun julistaen suunnitelmia, joita ei voida toteuttaa, hyökkäävät vielä yleensä ratkaisemattoman taktillisen kysymyksen kimppuun.

2. Taktiikka sisäistä militarismia vastaan.

Paljon yksinkertaisempi on asianlaita mitä tulee tulevaisuudentoiveista rikkaampaan taisteluun „sisäistä militarismia" vastaan, jonka luonnollinen päämäärä on aseidenriisunta ja totisesti ehdottomin ja perinpohjaisin valtiomahdin aseidenriisunta ja jonka metoodit mitä suurimmalla notkeudella sopeutuvat eri maiden sisäisen poliittisen tilan mukaan ja vaihtelevat pitkällisen, rauhallisen, perinpohjaisen valistustyön ja ranskalaisen „sotilaat, älkää ampuko!" välillä.

Tämä taistelu ja pakko sen erikoistuttamiseen on välttämätöntä proletariaatille erikoisesti siellä, missä sotaväen käyttäminen lakossa olevia työläisiä ja poliittisia proletaarimielenosoituksia vastaan on tullut päiväjärjestykseen. Joka tapauksessa osoittavat tapahtumat Ranskassa, Belgiassa, Italiassa, Sweitsissä ja Itävallassa, niinkuin erikoinen antimilitaristinen propaganda saisi muo-

tonsa ja voimansa sotaväen luokkataisteluun sekaantumisen vaikutuksesta. Ja tämä koskee myöskin Ranskaa, huolimatta herveismistä, jonka suuri kannattajajoukko syndikalistisessa liikkeessä vaan hyvin pieneksi osaksi on luettava antipatrioottisen suunnan tilille. Samanlainen on asiain tila Amerikassa, sen mukaan kuin Lee vakuuttaa. Joskin Saksassa juuri antimilitaristinen liike nykyään saakin osakseen laajalle ulottuvaa nurjamielisyyttä, ei syyksi ole otaksuttava ainakaan sitä, että täällä tähän asti on likipitäin osattu välttää veristä sekaantumista lakkoihin sotaväen puolelta. Mutta olisiko sitte edistyvän liikkeenkin välttämättömänä kohtalona se, että suletaan kaivo sitte vasta kun lapsi sinne on pudonnut? Tulisiko sosialidemokratiakin kaukonäköisine, iloisine ja kirkkaine tulevaisuudenohjelmineen olemaan luoksepääsemätön kaikelle — — —?

3. Anarkistinen ja sosialidemokratinen antimilitarismi.

Sosialidemokratinen tarkoitusperä on taloudellishistoriallisesta historiankäsityksestä johdonmukaisesti kehitetty, se perustuu *vaan* siihen ja on sen vuoksi vapaa kaikesta utopismista. Anarkismin tarkoitusperänä taasen on ideoloogisesti kokoon kyhätty ihanne ilman mitään historiallista pohjaa. Tämä on luonteenomaisin vastakkaisuus molempien suuntien välillä.

Sosialidemokratinen käsitys perustuu historiaan, anarkistinen ei tunne mitään historiallista pohjaa. Anarkismi pitää, tietysti, ihmisiä *sen* kehityksen kannattajina,

jota se tarkoittaa ja heidän tahtoaan ajavana, toimeenpanevana voimana ja on sentähden tehtäväkseen omaksunut näiden tahtoihin vaikuttamisen. Ja myöskin sosialidemokratia pitää työläisjoukkojen tahtoon vaikuttamista tehtävänään.

Kuitenkin on olemassa mitä perusteellisempia eroavaisuuksia näiden kahden suunnan välillä.

Anarkismille on tämä tahtoihin vaikuttaminen ainoa oleellinen edistymisen edellytys; sosialidemokratialle taasen on tämä — objektiivisen, taloudellisen kehitysasteen ohella, jonka vaikutusta ei kukaan, ei edes joukkojen tai jonkun luokan parhain tahtokaan, voi tehdä tyhjäksi — vain toisarvoinen seikka.

Anarkistit pitävät tällaista riittävän voimakasta vaikuttamista mahdollisena; sosialidemokratit pitävät sitä mahdollisena vaan luokka- ja joukkoilmiönä, mikäli on olemassa vissin taloudellisen aseman luoma taipumus. Tämän taipumuksen tarpeellisuudesta taistelevat nämät molemmat käsityskannat, sillaikaa kun erimielisyydet sosialidemokratien kesken johtuivat pääasiassa epäilystä, löytyykö tällaista suotuisaa taipumusta visseissä tapauksissa vai eikö. Luonnollisestikin on kysymykseen, missä määrässä olevat olot ovat kypsyneet toimintaa varten, vaikea oikein vastata, samoin kuin se määrä, millä vaikutetaan tahtoihin, erittäinkin sen „taipumuksen" määrä, mikä tarvitaan siihen, on vaikeata määrätä: persoonallinen optimismi tai pessimismi, luonne, näyttelevät tässä merkitsevää, ei ensinkään huomioonottamatta jätettävää osaa. Tästä johtuu ristiriidat sosialidemokratian keskuudessa. Ne, jotka pitävät tärkeämpänä tahtoihin vaikuttamista ja vaan vähässä määrässä antavat huomiota

suotuisalle taipumukselle, lähentyvät anarkisteja: ovat anarkososialisteja. Huolimatta ristiriitaisuudesta — ei vastakkaisuudesta — anarkismin ja sosialidemokratian välillä tapaamme me näiden molempien suuntien välillä kaikki mahdolliset ylimenolinjat melkein kuin värejä spektrissä.

Vaikutuksen määrä riippuu, paitsi suotuisan taipumuksen määrästä, myöskin siitä henkisen tasapainon horjumisesta, joka on vallalla kansassa tai luokissa, joihin tahdotaan vaikuttaa. Tämä tasapainon horjuminen on levottomina aikoina suurempi kuin rauhallisina; tästä johtuvat aika-ajoin virvatulina eksyttävät, monta kertaa ihan yksinkertaisesti vaaralliset, enimmäkseen mitä tärkeäarvoisimmat mahdollisuudet saavuttaa enemmän levottomina aikoina kuin rauhallisina. Mutta alituisesti ja aina uusiutuu sama näytelmä siirryttäissä rauhallisiin aikoihin: kaikki, mitä on vallattu, tai ainakin suuri osa, riistetään takaisin. Vallankumouksien historia on yksi aina keskeytymätön todistusketju tälle ilmiölle.

Myöskin siinä on johdonmukainen eroavaisuus molempien näiden suuntien välillä, että anarkismi pitää mahdollisena pienen, suljetun joukon avulla tehdä kaikki — tietysti käyttäen massojen tahtoa joko passiivisena tai aktiivisena. Tietysti on myöskin sosialismi sitä mieltä, että hyvin valikoitu, sulettu ja määrästään tietoinen vähemmistö, vetäen joukot mukaansa sopivalla hetkellä, voi saada paljon aikaan. On kuitenkin tällainen eroitus: pyritäänkö niinkuin sosialismi, saamaan aikaan jotakin ja pidetään sitä mahdollisena yksinomaan siinä tarkoituksessa, että tämä vähemmistö on vaan herättäjä ja joukkojen tahdon täyttäjä, tahdon, johon joukot eri-

koisessa asemassa ovat kypsyneet ja kykenevät tahdokseen kehittämään, tai siinäkö tarkoituksessa, että pieni joukko yllyttäjiä täyttää vaan yhden ainoan tahdon ja käyttää joukkoa aseenaan tarkoituksensa saavuttamiseksi, kuten anarkismi todellisena, valistuneena despotismina tekee.

Anarkismi yrittää kiertää taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen asemaan juurtuneita vaikeuksia ohjaksettomalla hevosella tai — mahdollisesti — ohjaten hevosta hännästä. Luonnollisesti voi luokkataistelun kehittyessä tulla eteen ajankohta, kun anarkismin suunnittelemat toimintatavat ovat mahdollisia ja oikeen. Mutta anarkismin virhe ei ole sen ehdoton, vaan sen suhteellinen käytäntöön soveltumattomuus, joka esiintyy olevien yhteiskunnallisten voimasuhteitten tuntemattomuutena, tuntemattomuus, joka taasen on johtunut puuttuvasta historiallisesta ja yhteiskunnallisesta tietoisuudesta. Ja jos anarkismin suunnitelmat jollakin myöhemmällä kehitysasteella ovat toteutettavissa ja sopivia, ei se ensinkään merkitse anarkistisen taktiikan hyväksymistä, vaan päinvastoin tuomitsemista, taktiikan, jolta tietenkään silti ei voi riistää sen ansioita herättävänä voimana.

Anarkistinen ja anarkismiin kallistuva antimilitarismi on anarkistien ja anarkismiin taipuvan suurlakon sisar, kaksoispari, jonka läheinen sukulaisuus ilmenee siinä, että sentapaisen antimilitarismin tarkoituksena aina on sotilaslakko. Käsittääkseen tämän antimilitarismin olemusta ja ymmärtääkseen erotuksen sosialidemokratisen antimilitarismin ja sen välillä, täytyy tutustua antimilitarismin syihin, metoodeihin, sen propagandaan ja tarkoitukseen, jota se pyrkii saavuttamaan, metoodeihin,

joiden avulla antimilitarismi tarkoituksensa saavuttaa koettaa.

Syyt antimilitaristiseen liikkeeseen ovat sekä anarkisteilla että sosialidemokrateilla samat, sikäli kun molemmat näkevät militarismissa suunnitelmiensa mekaanisväkivaltaisen ehkäisijän ja tuhoojan. Muuten ovat nämät molemmat niin perinpohjin erilaisia kuin vaan anarkistinen ja sosialidemokratinen maailmankatsomus olla voi. Tässä ei ole tilaisuutta lähemmin selittelemään, miten vähän anarkismi käsittää militarismin orgaaniskapitalistista luonnetta ja sen vuoksi myöskin sen käytettävissä olevia taloudellisia ja yhteiskunnallisia kehityslakeja. Tässä on perussyy kaikelle muulle ristiriidalle anarkistisen ja sosialidemokratisen antimilitarismin välillä, jonka erotuksen voisi lyhyesti lausua näin: sosialidemokratinen antimilitarismi taistelee militarismia vastaan kapitalistisena ilmiönä tietoisena taloudellisista ja yhteiskunnallisista kehityslaeista ja niiden mukaan työnsä suunnitellen. Anarkistinen antimilitarismi pitää militarismia paremmin jonakin itsenäisenä ilmiönä, ehdollis-tilapäisenä, hallitsevien luokkien synnyttämänä ja taistelee sitä vastaan, samoin kuin yleensä kapitalismia vastaan, lähtien fantaatis-idealoogiselta näkökannalta, joka väheksyy yhteiskunnallisia ja taloudellisia kehityslakeja ja pinnalla pysyen yrittää syöstä militarismia satulasta ilmassa vaappuvalla individualistisella kiihotuksella, sanalla sanoen individualistisella toiminnalla. — Se ei ole — vaihdellen eri asteissa — individualistista vaan yhteiskunnallisessa tarkoitusperässään, vaan myöskin historiallisessa, yhteiskunnallisessa ja poliittisessa käsityksessään ja keinoissaan.

Päämäärä sekä anarkistisella että sosialidemokratisella antimilitarismilla on sama, nimittäin, jos nyt käytämme voimasanoja: militarismin hävittäminen, niin hyvin „sisäisen militarismin" kun „ulkonaisen militarisminkin". Kuitenkin sosialidemokratia, vastaten käsitystään militarismin olemuksesta, pitää militarismin täydellistä hävittämistä mahdottomana. Vasta kapitalismin kera — luokkayhteiskuntajärjestelmän viimeisen ilmaisumuodon kera — tulee militarismi kukistumaan. Tietysti ei kapitalismi ole mikään muuttumaton, vaan päinvastoin alituisesti muuttelehtiva ilmiö, jota lukuisat, sisäiset vastakkaisuudet, ennen kaikkea proletaarinen, voivat suuressa määrässä heikontaa ja muodostella. Sen vuoksi ei ole sekään kapitalistinen ilmiö, jota me kutsumme militarismiksi, niinkuin sen eri ilmestymismuodot eri maissa osoittavat, ensinkään vastustuskykyinen heikontamiseen nähden, myöskin sen suhde kapitalismiin voi yhä höltyä. Mutta aivan sama on, joka enemmän tai vähemmän koskee muitakin kapitalismin ilmaumia eikä se muuta militarismin orgaanis-kapitalistista luonnetta, eikä sosialidemokratinen antimilitaristinen propaganda olekaan mitään eristettyä taistelua yksin militarismia vastaan, eikä sen tarkoituksena ole yksinomaan militarismin hävittäminen, jota vastoin anarkistinen antimilitaristinen propaganda selvästi lähtee eristetyn taistelun ja erikoisesti yksin militarismin hävittämiseksi suunnatun toiminnan pohjalta. Tietenkään ei voi kieltää, että — mutta vaan *rinnakkaisena* toimintana — enimmäkseen käydään taistelua kapitalismia vastaan (tämäkin tietysti ymmärrettynä epäorgaanis-anarkistisena tarkoituksena) ja että myöskin anarkistit omassa, tosiaankin teoreettisessa sikinsokin-

juoksussaan, usein osoittavat syvää yhteiskunnallista tietoa.

Taistelutavoissa iskevät nämät jyrkästi eroavat historialliset katsantokannat vahvasti vastakkain. Tässä on erotettava metoodit erikoista antimilitaristista liikettä luodessa ja metoodeja näin luotua antimilitaristista liikettä militarismia vastaan käytettäissä. Mitä edellisiin metoodeihin tulee, pyrkii anarkismi ensisijassa vaikuttamaan siveellisellä kiihkolla, moraalin kannuksilla, ihmisyyden todisteluilla, oikeudella, sanalla sanoen kaikenlaisella tahdon kiihottamisella, joka ei tiedä mitään militarismin luokkaluonteesta. Se kääntyy sen vuoksi usein paitsi miehistön, myöskin upseerien puoleen. Siten muistuttaa anarkistinen antimilitaristinen propaganda erinomaisesti tolstoilaisten mahtipontista deklamoimista ja Bertha von Suttner-mallista, hupsumaista sodan manaamista.

Sosialidemokratinen antimilitaristinen propaganda sen sijaan on luokkataistelupropagandaa ja kääntyy sen vuoksi suoraan ja yksinomaan niiden luokkien puoleen, jotka luokkataistelussa ovat militarismin välttämättömiä vihollisia. Se valistaa ja kiihottaa voittaakseen, mutta ei tee sitä ihmisyysnäkökannalta, ei siveyden, oikeuden, vapauden kannalta, vaan luokkataistelun kannalta, paljastaa militarismin asun luokkataistelussa ja osoittaa sen osan, mitä proletariaatti näyttelee ja tulee näyttelemään tässä luokkataistelussa. Se täyttää proletariaatin tehtävän! militarismia vastaan proletariaatin luokkataistelun harrastuksesta. Tietysti, se käyttää myöskin siveellisiä todisteluja, kaikkia alkuperäisen ihmisoikeuden ja porvariston kauniita, mutta ei milloinkaan toteutettuja mo-

raaliperiaatteita sen aamusarastuksen ajoilta, niin, vieläpä uskonnollisiakin, eritoten kristillisiä aatteita ja esityksiä se sydämen halusta käyttää. Niillä on kuitenkin vaan toisarvoinen osa. Niitä käytetään helpommin avaamaan vielä valistumattoman proletariaatin unen painamia silmiä, jotta luokkatietoisuuden päivänvalo voisi virrata aivoihin sekä yllyttämään innostuksesta työhön.

Antimilitarismin käyttämisen, antimilitarististen aatteitten toteuttamisen metoodit ovat anarkismilla taasen vielä yksilöllisemmät ja fantastisemmat. Anarkismi panee suuren painon yksilölliselle aseista kieltäytymiselle, yksilölliselle aseiden käytöstä kieltäytymiselle ja yksilöllisille protestille. Anarkistinen kirjallisuus kuuluttaa huolellisesti ja riemuiten kaikkia tällaisia tapauksia. Tietysti on sillä tässä mielessä kaksi ajatusta: äsken mainittu toiminta militarismia vastaan ja eräänlainen propaganda, jonka tarkoituksena on vaikuttaa antimilitaristiseen liikkeeseen. Se lähtee siitä oletuksesta, että sellaiset sankarilliset esimerkit kehoittavat seuraamaan, herättävät myötätuntoa ja innostusta liikkeeseen, johon sellaiset „sankarit“ kuuluvat.

Toista on sosialidemokratinen antimilitarismi. Tietysti on sille selvillä, että senlaiset individualistiset teot voivat olla singnaaleja ja tunnusmerkkejä joukkoliikkeelle, mutta *vaan* singnaaleja ja tunnusmerkkejä; ja singnaalejakin luonnollisesti vaan sellaisilla jännitetyn kriitillisillä ajankohdilla, jolloin on välttämätöntä virittää ruutitynnyriin asetettu sytytin. Vähitellen tapahtuvaa militarismin rikkikoputtelemista ja järsimistä on sosialidemokratisen antimilitarismin taistelu militarismia vastaan. Kaikki muu on tarkoitettu tämän tarkoituksen

auttamiseksi tai sitte näyttelemään toisarvoista osaa. — Muuten voittaa anarkistienkin kesken, niinkuin kansainväliset anarkistiset antimilitaristikokoukset osoittavat, virtaus, joka arvostellen asettuu yksilöllisiä tekoja vastaan, yhä suurempaa jalansijaa.

Fantastinen on anarkististen antimilitaristien taktiikka myöskin mitä tulee sotilaslakkoon, jonka he, niin sanoaksemme, uskovat hyvällä tahdolla voitavan loihtia ilmasta, kun sensijaan sosialidemokratit pitävät sitä vaan välttämättömänä, loogillisena ja psykoloogisena „sotilaallisen hengen" katoamisen seurauksena, joka katoaminen taasen voi vaan tapahtua rinnakkain ja seurauksena luokkajaosta ja valistuksesta.

Hyvin luonteenomainen anarkistiselle antimilitaristiselle agitatsioonille on Domela Nieuwenhuis'in pikku kirjanen »*Le militarisme*». Hänestä eivät kruunatut kuninkaat ole maailman herroja, vaan pankkiirit, rahamiehet, kapitalistit (ei kapitalismi oleellisesti välttämättömänä yhteiskuntajärjestelmänä); hänestä on sota riippuvainen pankkiirien vapaasta päätöksestä, hänen mielestään on taantumus auktoriteetin puoluelainen, auktoriteetin, joka levittäikse aina „paavista Kaarl Marxiin saakka". Tutkimatta sotilaitten luokka-asemaa, hyväksyy hän ihan ylimalkaan vanhan, heikäläisen lauseen: „kuin sotilaat alkavat ajatella, ei kukaan enää jää lippujen alle."

Keinoiksi antimilitaristisen propagandan levittämiseksi hyväksyy hän ne keinot, jotka Laveley kirjassaan »*Des causes actuells de guerre en Europe et de l'arbitrage*» esittää:

1) Kaikkien kansainvälistä yhdysliikettä haittaavien esteitten hävittäminen.

2) Halvemmat rahti-, posti- ja telegraafitariffit.

3) Kansainvälisen yhdenmukaisuuden aikaansaaminen raha-, mitta- ja painosysteemissä sekä kansainvälisen kauppalainsäädännön luominen.

4) Ulkomaalaisille samanlainen oikeudellinen asema kuin maassasyntyneillä on.

5) Vieraiden kielien taidon vaatiminen samoinkuin vieraan kulttuurin ylipäänsä.

6) Suuremman kirjallisuuden ja taidesuunnan luominen tarkoituksella synnyttää rauhanrakkautta ja vihaa sotaa kohtaan.

7) Kaiken edistäminen, joka voi antaa edustusjärjestelmälle voimaa ja vaikutusta sekä voi antaa tukea päättämisoikeutta sodasta ja rauhasta virkavallalta riistettäissä.

8) Kaikkien teollisten yritysten suosiminen, joiden tarkoituksena on käyttää maan liiallisia rikkauksia poistaakseen toisten maitten luonnollisia rikkauksia, kuitenkin tietysti niin, että pääoma tulee kosmopolitiseksi ja kansainvälisten kapitalistien edut solidaarisiksi.

9) (Vaan tätä kohtaa vastaan Nieuwenhuis'illa on jotakin sanomista) Papiston on, kveekarien tapaan, täytettävä ihmisten sielut vihalla ja inholla sotaa kohtaan.

Näiden antimilitarististen välineitten lisäksi on Nieuwenhuis'illa vielä muutamia, joita hän pitää vielä vaikuttavimpina:

10) Työläisten kansainvälisten harrastusten edistäminen.

11) Kuninkaitten, presidenttien, ylähuoneiden, parlamenttien y. m. s. yhteiskuntalaitoksien hävittäminen, ne kun ovat vihollismielisiä rauhalle.

12) Lähettilästoimen hävittäminen.

13) Historianopetuksen vaihtaminen kulttuurihistorian opetukseen.

14) Seisovien joukkojen hävittäminen.

15) Sovintotuomioistuimet kansainvälisistä riidoista ratkaisemaan.

16) Eri Europan valtioitten liittäminen Europan Yhdysvalloiksi Amerikan Yhdysvaltojen malliin.

17) Sotilas- ja suurlakko sodan sattuessa.

18) Passivinen vastarinta ja yksilöllinen asevelvollisuudesta kieltäytyminen.

19) Yleisen kehityksen ja ihmiskunnan hyvinvoinnin edistäminen.

Tämän ohella lyö Nieuwenhuis lautaan tuon luonteenomaisen lauseen: „Jos ihmisillä on sodassa jotakin menetettävää, on heillä jotakin puolustettavaa rauhan kautta", aivan kuin proletariaatti olisi rauhalle vaarallinen.

Varovaisinkaan arvostelija ei tässä kaikessa näe muuta kuin Tahuwabohua: Tahuwabohua yhteiskunnallisissa ja historiallisissa peruskäsitteissä, Tahuwabohua yksityiskohdissa, Tahuwabohua aineen käsittelyssä. Pääasioita ei mainita. Tärkeintä niistä pääasioista, nim. niitä, mitkä koskevat militarismin taloudellisia perusteita, kosketetaan vaan sattumalta. Ainoastaan sivuasiat, toisarvoiset asiat tunkeutuvat esille, mutta niiden ohessa taasen vaan utopistisia, fantastisia keinoja. Antimilitaristiset propagandavälineet sekotetaan antimilitaristisen

toiminnan kera. Peruskäsityksen pintapuolisuus, tarkoitus johtaa kaikki persoonallisesta alotteesta ja persoonallisesta hyvästä tahdosta esiintyy ylen selvästi. Nieuwenhuisin kirjasen loppulause on taasen kauttaaltaan sekapäisen anarkistisen käsityksen ilmestys. Se kuuluu: „Rohkeutta, taasen rohkeutta ja yhä uudelleen rohkeutta, sitä me tarvitsemme ja voitto on meidän."

VIIDES LUKU.

Erikoisen antimilitaristisen propagandan välttämättömyys.

Varmastikin on militarismissa monta sisäistä itsehävityksen ja tuhon siementä ja yhtä varmasti sisältää koko kapitalistinen kulttuuri monta toisilleen vastakkaista, sisäistä, rikkirepivää voimaa, eikä vähimmän taipumuksia tieteelliseen, taiteelliseen ja eetilliseen sivistykseen, joka ahdistaa militarismin elämää. Se syövyttävä vaikutus, jota esim. Simplicissimuskirjallisuus harjoittaa, ei ole ollenkaan halveksittavaa. Cromvellin historia, 1790 vuoden historia Ranskassa ja 1806 historia Saksassa opettavat meille, miten militaristinen järjestelmä voi lahota, kuihtua ja luhistua kasaan itsestään. Varmasti tulee kaikissa verisissä yhteentörmäyksissä kansan ja hallitusmahdin välillä eläväksi erityinen veren psykologia, veren hypnoosi, tai myöskin — puhuaksemme Andrejeffin mukaan — veren logiikka, joka hetkessä voi työntää esiin voimasuhteet. Mutta kaikki tämä ei ylipäänsä koske kysymystä jonkun propagandan tärkeydestä, joka itse on osa organisesta hajoitus- ja murskaamisprosessista. Sama koskee kaikkia kapitalismin elämänil-

mauksia ja itse kapitalismia ja tulee ottaa huomioon tutkittaissa tuloksellisen agitatioonin mahdollisuuksia.

Militarismin erikoinen vaarallisuus on jo esitetty. Proletariaatille on se vaan yksi ainoa, suuri, hampaisiin asti asestettu rosvo, jonka vaatimus kuitenkaan ei ole tuo ikivanha „rahat *tai* henki!“ — vaan „rahat *ja* henki!“ Se ei ole ainoastaan se suuri tuleva, vaan suuri oleva vaara silloinkin, kun se ei suorastaan lyö. Se ei ole vaan taloudellisen elämän molok, sivistyksellisen elämän vampyyri, luokkaryhmityksen suurin väärentäjä! Se on myöskin sen muodon, missä proletariaatin poliittinen ja taloudellinen taistelu heijastuu, luokkataistelutaktiikan salainen tai julkinen säännöstelijä, joka kaikissa tärkeissä kysymyksissä asettautuu aina sen mukaan, kun kapitalismin eläimellisen mahdin kompassineula viittaa. Se lamaa toimintakykymme, se on rajuilma, jonka painostus ajoittain lamaa puolueelämämme ja saattaa parlamenttarismimme yhä enemmän unitaudin ja velttouden haltuun.

Militarismin heikontamiseksi sanotaan vaatimusta rauhallisesti järjestetyn kehityksen mahdollisuuksien edistämiseksi tai ainakin väkivaltaisten yhteentörmäysmahdollisuuksien rajoittamista, mutta sitä nimitetään myöskin ja ennen kaikkea poliittisen elämän, luokkataistelun elvyttämiseksi. Ja itsestään häikäilemätön ja järjestelmällinen taistelu militarismia vastaan johtaa vallankumoukselliseen hedelmöitymiseen ja merkitsee puolueen vahvistamista, on uudestasyntynyt vallankumouksellinen henki.

Kaikesta tästä seuraa välttämättömästi ei vaan militarismia vastaan suunnattu taistelu, vaan *erikoinen* mi-

litarismin vastustaminen. Niin haarautunut ja kamala ilmiö kuin on militarismi, voidaan voittaa vaan yhtä monipuolisella, voimakkaalla, suurella ja rohkealla toiminnalla, joka leppymättömästi vainoaa militarismia aina sen salatuimpiin lymyluoliin asti. Taistelun vaarallisuus myöskin pakottaa toimintatapoihin, jotka mukautuvat tarpeen mukaan ja ovat kykenevämpiä sopeutumaan kuin yleinen agitatsiooni. Miten paljon Saksassa onkaan puuhattu tätä käsitystä vastaan ja yhä puuhataan, pitäisi jo viittaus siihen, että meillä jo on erityiset nais- ja nuorisojärjestöt, että meillä ei ole yksin erikoista maatyöläisagitatsioonia, vaan käymme sen lisäksi erikoista ammatillista agitatsioonia eri ammattialoilla ja siihen, että ulkomailla on käyty mitä tuloksellisinta antimilitaristillista agitatsioonia, tämän kaiken pitäisi oleman tarpeeksi voittamaan kaikki arvelut ja epäilykset sekä lopettamaan kaikki pauhaamiset. Jo Mannheimissa hylätyn 114 kohdan yleinen hyväksyminen näyttää tulevan tapahtumaan hyvin läheisessä tulevaisuudessa.

Se on tullut Saksan sosialidemokratian velvollisuudeksi jo vuoden 1900 kansainvälisen kongressin yksimielisesti tekemän päätöksen vuoksikin.

Erikoisen antimilitaristisen propagandan vaatimuksella ei ole mitään tekemistä epähistoriallisen anarkistisen militarismikäsityksen kanssa. Olemme täysin selvillä siitä, mitä osaa militarismi kapitalistisessa yhteiskunnassa näyttelee, emmekä tietenkään milloinkaan ajattele asettaa sitä kapitalismin yläpuolelle tai viereen, sillä se on vaan osa siitä. Osa, tai paremmin sanoen erikoisen vaarallinen ja vahingollinen kapitalismin elämän-

ilmauma. Mutta koko meidän taistelumme kapitalismia vastaan on suunnattu sen eri ilmenemismuotoja vastaan. Antimilitaristisen taistelun paikka on poliittisen ja ammatillisen taistelun vieressä, minun puolestani kernaasti myöskin solidariteettityön ja sivistyksellisen taistelun rinnalla. Toisin sanoen: olemme antimilitaristeja siinä määrässä kun olemme antikapitalisteja.

Joskin antimilitarismi historiallisena ilmiönä kaikkialla on alottanut vaikutuksensa siitä periaatteesta, että jokaisella on oikeus elämään ja sitte, muodostuttuaan paljon merkitseväksi käytännölliseksi liikkeeksi, alkanut panna pääpainon sen seikan selittämiseksi, mitenkä porvaristo aina pyrkii käyttämään sotajoukkojansa sisäistä vihollista kukistamaan, niin ei tämä seikka vähimmässäkään määrässä ole pätevä syy antimilitaristisen propagandan vastustamiseen niissä maissa, joissa tähän asti joko tavalla tai toisella on voitu välttää sotajoukkojen ja työväenluokan välisiä yhteentörmäyksiä tai joissa nämät yhteentörmäykset ovat tapahtuneet niin aikaisin, että niiden muisto jo on hälvennyt joukkojen tietoisuudesta. Vähitellen on sosialidemokratia alkanut ylpeillä sillä, että ei varo tulta ennenkuin se polttaa ja kuitenkin historia, yhteiskuntaoppi ja myös puolueiden kokemukset puhuvat toista: Historia, yhteiskuntaoppi ja jokainen kokemus puhuvat antimilitarismikysymyksessä paljon merkitsevää kieltä. Jo aika on kypsä.

KUUDES LUKU.

Antimilitarismi Saksassa ja Saksan sosialidemokratia.

Saksan sosialidemokratian ohjelmassa esiintyy kansainvälisen sosialismin — ainakin marxilaisen koulukunnan — periaatteiden mukaisesti vaatimus „valtiollisen vallan valtaamisesta". Tällä tarkoitetaan kapitalistis-harvainvaltaisten yhteiskunnallisten voimasuhteitten poistamista, proletariaatin valtaan kohottamista ja harvainvaltaisten valtasuhtaiston väliaikaista korvaamista demokratis-proletarisella vallalla; ja tähänhän kuuluu ensikädessä kapitalistisen militarismin, tuon kapitalistis-harvainvaltaisen voiman merkittävimmän edustajan, poistaminen.

Käytännöllinen ohjelma (minimiohjelma), käsittelee erikoisesti sotilaskysymystä ja esittää sen erikoistehtäviä ja päämäärää, kumoten kaikenlaiset periaatteelliset väitteet antimilitaristista propagandaa vastaan. Se esittää vaatimukset: Kasvatus yleiseen asekelpoisuuteen. Kansanasestus seisovan sotajoukon sijaan. Kansaneduskunnalle oikeus päättää sodasta ja rauhasta. Kaikkien kansainvälisten riitaisuuksien ratkaiseminen sovintotuomio-

istuimien kautta. Se hylkää niin ollen sen nykyään ja lähimmässä tulevaisuudessakin ilmeisesti utopistisen kannan, joka asettuu ei ainoastaan militarismia, vaan kaikenlaista sodanvalmistelua vastaan, joka hylkää osanoton ei ainoastaan kapitalismista, valtiollisesta ja kansallisesta taantumuksesta koituviin sotiin, vaan myöskin itse periaatteessa osanoton kaikenlaisiin sotiin, joka ei ainoastaan taistele sotaa vastaan, vaan vielä fanatistisesti koettaa kieltää oleelliset sodan mahdollisuudetkin. Saksan sosialidemokratia on siis, samoin kuin kaikkien ulkomaalaisten puolueitten valtava enemmistö — ranskalaisetkin lukuunotettuina — ei, esim. hervéläisessä hengessä antipatrioottinen tai epäkansallinen (Krapotkin) vaan epäisänmaallinen, seurauksena sen luokkataisteluluonteesta.

Lyhyt silmäys siihen, mitä Saksassa on tehty vuonna 1900 pidetyn Pariisin kongressin päätösten toteuttamiseksi:

Antimilitaristisen propagandan henkiin herättämistä Saksassa on vaikutusvaltaisten sosialidemokratisten johtomiesten puolelta vastustettu sillä syyllä, ettei muka nykyään ole olemassa toista sosialidemokratista puoluetta, joka niin voimakkaasti taistelisi militarismia vastaan kuin Saksan sosialidemokratia. Tässä on paljon totta. Parlamentissa ja sanomalehdistössä on sosialidemokratien taholta säälimättömästi arvosteltu Saksan sotalaitosta, sen tarkoitusta ja kaikkea sen vahingollisuutta sekä yleistä agitatsioonia militarismia vastaan harjoitettu sitkeästi ja menestyksellä. Tässä suhteessa puolue ei tarvitse mitään puolustajaa eikä ylistäjää; sen teot puhuvat itse

puolestaan. Mutta erään täydentäjän se kuitenkin itselleen tarvitsee.

Emme ensinkään kiellä, että tähänastinen antimilitaristinen taistelu on ollut tuloksellista ja että tähänastinen taistelutapa on voittanut tarkoitustaan; emme kiellä sitäkään, että tämä taistelutapa tulevaisuudessakin on välttämätön ja tulee tuottamaan hyviä ja hyödyllisiä tuloksia. Mutta kysymys ei ole tällä vielä loppuun käsitelty. On vielä ratkaistava kysymys nuorison kasvatuksesta, koska antimilitarismin oleellisin osa on juuri nuorison kasvattamista.

Luonnollisestikin yleinen agitatsiooni muodostaa jokaisesta kapitalismin vastustajasta, jokaisesta sosialidemokratista jo sellaisenaan luotettavan, ehkäpä ainoankin luotettavan, antimilitaristin. Antimilitaristisen propagandan laajuus ja laatu poistavat kaikki epäilykset tässä suhteessa. Mutta sittenkään ei ole merkitystä vailla, mihin tämä agitatsiooni on suunnattava. Tähän asti on se, syystä kyllä, ollut kohdistettu täysikasvuisiin sekä mies- että naispuolisiin työläisiin, mutta me emme halua valistaa ja liittää joukkoomme ainoastaan täysikasvuisia proletaareja, vaan myöskin proletariaatin nuorison, köyhälistön lapset. Proletariaatin nuoriso on tuleva proletariaatti ja sen tulevaisuus on tulevan proletariaatin tulevaisuus. „Kenen on nuoriso, sen on tulevaisuus."

Tähän vastataan: Kenen ovat vanhemmat, sen ovat myöskin vanhempien lapset, sen on nuoriso! Totta kyllä, että jokainen sosialidemokrati voimainsa mukaan koettaa juurruttaa lapsiinsa sosialidemokratista henkeä, kasvattaa heitä sosialidemokratisiksi. Totta on myöskin,

että vanhempain vaikutus, yhteydessä niiden taloudellisten, yhteiskunnallisten ja valtiollisten olosuhteiden aikaansaaman vaikutuksen kanssa, joiden olosuhteiden vallitessa proletari-nuoriso kasvaa ja jotka jo sellaisenaan, samalla kun raskaimmin nuorisoa painavat, ovat parhaimmat agitatsiooni- ja valistusvälineet, vanhempain vaikutus on suurimerkityksinen. Mutta tälläkään ei kysymys ole täysin ratkaistu. Juuri tämän ajatuksen lähempi tarkastelu osoittaa meille, missä tähänastisen agitatsioonin heikkous piilee, epäkohta, joka alituisesti suurenee ja vaatii pikaista korjausta.

Jokainen sosialidemokrati kasvattaa lapsistaan sosialidemokrateja, mutta kuitenkin vaan oman parhaan kykynsä mukaan. Tässä juuri on huomattava epäkohta. Kuinka moni ihminen yleensä ymmärtää kasvattaa lapsiaan silloinkaan kun heillä on aikaa ja hyvää tahtoa siihen ja kuinka monella sosialidemokratisella köyhälistöläisellä on, vaikka hänellä olisi miten hyvä tahto tahansa, kaikkein välttämättömintäkään aikaa lapsensa kasvattamiseksi? Kuinka monella on edes välttämättömimpiäkään tietoja ja kuinka monet köyhälistön naiset ovat edes luokkatietoisuudessa tarpeeksi luotettavia las tensa kasvattajiksi. Tässä täytyy, jos puolue tahtoo täyttää velvollisuutensa, kotikasvatuksen avuksi tulla nuorison yleisen sivistystyön ja tätä taasen suoritetaan erikoisella nuoriso-agitatsioonilla, jolla välttämättömästi täytyy olla antimilitaristinen kärki.

Mutta edelleen: Miten monet proletaarit ovat todellakin valistuneita sosialidemokrateja, siinä määrässä valistuneita, että he puolestaan voivat ohjata toisia so-

sialidemokratian ja sosialidemokratisen arvostelun, sosialidemokratisten pyrkimysten tuntemisessa. Miten monet proletaarit, köyhälistöläiset ovat rauhan aikana niin uhrautuvaisia ja uupumattomia, että tahtovat parhaitten voimiensa mukaan ottaa osaa vaivalloiseen, kärsivällisyyttä kysyvään jokapäiväiseen kasvatustyöhön. Ja edelleen, lukuunottamatta niitä puoleksi ja vieläkin vähemmän valistuneita ja niitä velttoja, jotka muodostavat suuren massan, kuinka suuri onkaan niiden köyhälistöläisten luku, jolle sosialidemokratia on täysin tuntematon. Tässähän on ääretön työkenttä odottamassa proletaarista kylvöä, eikä tätä kylvöä suinkaan pidä viivyttää siksi, kunnes kaikki sen joukon täysikasvuiset ovat sosialidemokrateihin yhtyneet. Luonnollisesti on helpompaa työskennellä kehittyneitten vanhempain lasten valistamisessa, mutta tämä seikka ei suinkaan ole kylliksi pätevä syy kehittymättömämmän köyhälistönuorison kasvatuksen syrjäyttämiseksi.

Tässä esiintyy nuorisoagitatsioonin tarve eittämättömän selvänä. Kun tämä nuorisoagitatsiooni, jo periaatteellisen määritelmänsä mukaisesti, on suoritettava keinoilla, jotka vastaavat nuorison elinsuhteita, nuorison käsityskantaa, taipumuksia ja luonnetta, niin on siitä seurauksena, että tämän agitatsioonin täytyy erikoistua, spesialiseeraantua. Sen täytyy saada erikoisen tehtävänsä yleisen agitatsioonin rinnalla ja luonnollisesti myöskin sen hoito on annettava erikoisen järjestön käsiin. Meidän agitatsioonimme on muutenkin jo liikkeen laajuuden ja puolueen tehtävien monipuolisiksi kehittymisen sekä yhä kiristyvän yhteiskunnallisen taistelun takia tullut jo siinä määrässä laajaksi

ja paljon vaativaksi, että työnjako sillä alalla on välttämätön.

Ja vieläkin askel pitemmälle. Nuorisoagitatsioonin tulee antimilitaristisen agitatsioonin osalle aivan erittäinen, ominainen tehtävä. Sen täytyy kohdistua sellaisiinkin piireihin, jotka muuten monessa suhteessa jäisivät syystä tai toisesta syrjään sosialidemokratisen nuorison sivistyspyrkimyksistä. Sen täytyy ulottua paljon laajemmalle kuin mitä yleiset sivistyspyrkimykset ulottuvat, sen täytyy ulottua niihinkin köyhälistö-nuorisopiireihin, jotka eivät voi saapua työläisten sivistyslaitoksiin, oppikursseihin, luennoille. eivätkä säännöllisesti lukea nuorisokirjallisuutta. Edelleen täytyy sen ulottua niihin nuoriin proletaarijoukkoihin, jotka usein jo liian korkean ikänsä vuoksi eivät voi tulla yhteyteen muiden nuorisosivistyspyrkimysten kanssa. Toimintamuodoissaan täytyy sen jossain määrässä poiketa yleisen sivistystyöskentelyn muodoista vaarallisuutensa takia, jotta sillä ensiksikin ei vahingoitettaisi ja vaikeutettaisi muuta sivistystyötä, ja jotta antimilitaristisen agitatsioonin vaaroja voitaisiin mahdollisimman mukaan välttää, hyvin koulutettuja, kaikkiin loukkauskiviin kompastumattomia, luotettavia henkilöitä. Ja lopuksi on tämä liike erikoistutettava senkin tähden, antimilitaristinen aineisto on niin tavattoman suuri ja hajallaan oleva — ajateltakoon vain sotilaskulunkiarviota, sotilasrääkkäyksiä, sotaoikeuksia, laivastoa y. m. Työn jako seuraa sentähden itsestään tässäkin, jotta voitaisiin koota tarpeellisia tietoja, eikä ainoastaan koota tietoja, vaan myöskin tehdä tutkimuksia, paljastuksia ja hyökkäyksiä.

Näemme siis, että antimilitaristisessa agitatsioonissa

täysikasvuisillakin on paljon tutkimisen aihetta ja paljon vaivan maksavaa työtä.

Miten on nyt sitte tähän asti saavutettujen tulosten ja tähänastisen Saksassa harjoitetun antimilitaristisen agitatsioonin laita. Varmasti voimme sanoa, että suurin osa Saksan armeijasta jo on „punainen". Silmäys saksalaiseen puolueryhmitykseen selittää tämän asian. Juuri tämä selvä tosiasia sai kenraaliluutnantti von Liebertin tarttumaan kynään ja kirjoittamaan paljon puhutun kirjansa „Sosialidemokratian kehitys ja sen vaikutus Saksan armeijaan." Sama tosiasia pakotti kenraali von Eichornin syksyllä 1906 toimeenpanemaan sosialidemokratis-vastaisia opetuskursseja. Vuoden 1903 valtiopäivävaaleissa äänesti lähes 1/3 saksalaisista valitsijoista — s. o. Saksan valtakunnan 25-vuotisista miespuolisista kansalaisista — sosialidemokrateja. Ja varmaan on edelleen, että sosialidemokratia joissakin seuduissa on nuorten keskuudessa levinnyt enemmän kuin vanhemman väestön. Kuitenkin on epäilyksen alaista, missä määrässä tämä ilmiö on havaittavissa jo 20—22 vuoden ikäisissä proletaareissa ja ainakin on meidän otettava huomioon, että tämä nuoriso missään tapauksessa ei vielä ole varma vakaumukseltaan ja edelleen, että on olemassa suuri ero sosialidemokratisen äänestäjän ja todellisen sosialidemokratin välillä, s. o. sellaisen henkilön, joka on valmis antautumaan niihin vaaroihin, joita antimilitaristisen agitatsioonin levittäminen armeijassa tuo mukanaan. Joka tapauksessa on kaikesta yllä esitetystä seurauksena, että joku osa armeijasta on punaista, mutta edellä esitettyjen numeroiden mukaisesti emme voi sanoa, että läheskään kolmasosa

armeijasta olisi henkisesti ja siveellisesti sellaista joukkoa, joka edes tekisi vaikeaksi, vielä vähemmän mahdottomaksi armeijan käyttämisen sisäistä vihollista vastaan.

Epäsuotuisammaksi tulee kuitenkin asia militarismille reservin liikekannalle asettamisessa, erittäinkin sodan sattuessa. Lokakuussa vuonna 1906 osoitti Vorwärtsissä eräs sota-asioita tunteva lehden avustaja, että sodan sattuessa liikekannalle asetetussa reservissä, joka silloin muodostaa neljä viidettäosaa koko armeijasta, on vähintäin miljoona militaristien kannalta katsottuna epäluotettavaa miestä. Tietysti emme tässäkään suhteessa saa olla epäkriitillisiä emmekä unohtaa, että sotilaalliset joukkovaikutelmat ja sotilaallinen kuri jo voivat aikaansaada suuria virheitä tämän Vorwärtsin avustajan laskuissa.

Kaikki mitä näin on saavutettu, on saavutettu työväenliikkeen yleisen propagandan avulla. Sen Saksan sosialidemokratisen agitatsioonin hyväksi, joka erikoisesti kääntyy tulevien asevelvollisten puoleen, ei ole paljoakaan tehty. Kirjallisuusmuodossa kysymystä on käsitelty perin vähän, lukuunottamatta kirjasta Asevelvollisen opastaja ja puoluehallinnon kesällä 1906 julkaisemaa lentolehteä, jotka nekin molemmat käsittelevät vaan armeijan henkilökuntaa koskevia lakimääräyksiä. Yhtä totta kuin on se seikka, että kehitys tekee työtä meidän hyväksemme, yhtä epätodenmukaista on, että kaikki muka kehittyy itsestään. Sellainen luulo on kaiken agitatsioonin haudankaivaja ja kuitenkin agitatsioonilla on oikeutuksensa ja myöskin antimilitaristisella propagandalla oikeutensa ja antimili-

taristista propagandaa on voimakkaasti alettava ajaa Saksassa.

Etelä-Saksalainen Nuori Kaarti on pelkäämättä yrittänyt käydä kohti tämän kysymyksen käytännölliseen ratkaisuun. Alku ei tietenkään ole ollut loistava, mutta liikkeen täytyy pian saada tukea jo senkin tähden, että anarkistiselta antimilitaristiselta agitatsioonilta, jota alkaa näkyä jo Saksassakin, on kaivettava maa jalkojen alta.

Vai tuleeko, kysymme me yhä uudelleen, Saksan sosialidemokratia, Saksan työväenliike, uuden Internationaalen akseli, sen ydinjoukko, jota me niin mielellään kuulemme ylisteltävän, liiallisella varovaisuudella pidättäytymään tästä tehtävästä siksi, kunnes se, riittämättömästi varustettuna, yhtäkkiä huomaa olevansa kaikkien voimasuhteitten ja taistelusuunnitelmien synnyttämän maailmansodan edessä, josta se silloin osaltaan tulee olemaan vastuunalainen?

Vai eikö Saksan työväestöä vielä ole tarpeeksi opettanut poliisin ja työväestön väliset yhteentörmäykset huomaamaan antimilitaristisen agitatsioonin tärkeyttä tälläkin alalla.

Oli miten tahansa, Saksan sosialidemokratia ei saa kauemmin pysyä vieraana sille käsitykselle, että tunnussanan sotalaitosta vastaan täytyy kuulua: si vis pacem, para bellum. Alettakoon niin pian kuin mahdollista harjoittaa antimilitaristista propagandaa, jotta jo etukäteen voitaisiin vähentää, niin paljon kuin mahdollista, militarismin vaarallisuutta proletariaatille!

Ne erikoiset vaikeudet, jotka tällä propagandalla Saksassa ovat voitettavanaan, eivät todellakaan saa estää

siihen yhtymästä, vaan täytyy niiden pikemmin kiihottaa siihen käsiksi käymään.

Kypsä on Saksan proletariaatti nykyään ja se yleinen asema, jonka alaisena Saksan proletariaatti huokaa, on kolminkertaisesti kypsä.

SEITSEMÄS LUKU.

Saksan sosialidemokratian antimilitaristiset tehtävät.

Antipatrioottisella antimilitarismilla ei Saksassa ole eikä tule olemaan minkäänlaista maaperää. Mutta kumminkin täytyy Saksan sosialidemokratisen propagandan yhä suuremmassa määrässä painostaa työväenluokan kansainvälistä yhteenkuuluvaisuuden ja rauhan merkitystä kyöhälistön vapaustaistelun yhtenä päämääränä. Edellä esitetyn antimilitaristisen propagandan vaatimukset olkoot perusteena tälle toiminnalle.

Yleensä tulee sisäinen militarismi erilaisine varjopuolineen yhä polttavammaksi kysymykseksi ja samalla se yhä voimakkaammin valaisee militarismin luokkaluonnetta.

Saksan sosialidemokratia ei suinkaan aineksien kokoomisessakaan militarismia vastaan vielä ole tehnyt kylliksi. Ainoastaan sotilasmenoarvio ja välittömien sotilasverojen kohottaminen ovat useimmin olleet esillä ja yhtenäisemmin esitetyt. Mutta jo sotilasverojen ja tulli- ja veropolitiikan välinen yhteys kaipaa perinpohjaisempaa tutkimusta. Suurin epäkohta kuitenkin on

sotilaspahoinpitelyjen, sotaoikeuksien syntien, sotilasitsemurhien, armeijan terveydellisen tilan, tapaturmien, ylläpito- ja eläkelaitosten y. m. väärinkäytösten ja militarismin haittojen yhtenäisen esityksen puuttuminen. Edelleen kaipaavat tutkimista sellaiset seikat kuin sotilaitten käyttäminen työläisten palkkojen polkemiseen, sotilaitten käyttäminen lakonrikontaan ja lomien myöntäminen tähän tarkoitukseen, sotilaitten ja poliisien sekaantuminen työtaisteluihin ja näiden tilaisuuksien vaatimat uhrit, sotilasboikottaus, sotilaiden sekaantuminen poliittiseen toimintaan sekä sotilasyhdistysten käyttäminen yhteiskunta-poliittisissa ja valtiollisissa taisteluissa. Edelleen olisi koottava erikoistietoja maa-, meri- ja siirtomaa-militarismista ja ulkovaltojen militarismista. Puuttuu myöskin riittävää tuntemusta ja riittävää aineistoa vastustajiemme sotilaallisista nuorisoyhdistyksistä ja niiden toiminnasta, varsinkin mikäli koskee antimilitaristisen liikkeen vastustamista.

Ylläesitetyn tapaisen aineiston seulominen, järjestäminen ja vertaileva tutkimustyö on systemaattisesti järjestettävä. Tämä ei ole mahdollista yleisen agitatsioonin sivussa.

Tätä aineistoa voitaisiin luonnollisesti käyttää yleisessä agitatsioonissa, parlamentti-keskustelussa, sanomalehdistössä ja lentokirjasissa sekä kokouksissa. Täytyy kuitenkin pitää huolta myöskin siitä, että erikoiset, vissit joukot kasvatetaan varmasti antimilitaristiseksi yleisen agitatsioonin ohella. Tässä kasvatuksessa eivät kuitenkaan ensikädessä tule kysymykseen juuri asevelvollisuusikään tulemassa olevat nuoret työläiset, vaan jo sitä ennen vanhemmat, erikoisesti äidit, jotka ovat jär-

jestelmällisesti kasvatettavat antimilitaristisiksi nuorison kasvattajiksi. Myöskin vanhempiin työläisiin on vaikutettava samalla tavalla ja heidän vaikutustaan nuorison käytettävä hyväkseen samalla tavalla. Ja lopuksi on järjestettävä voimakas taistelu sotilasyhdistyksiä vastaan.

Agitatsiooni ei saa milloinkaan suoraan eikä epäsuorasti kehoittaa sotilaalliseen tottelemattomuuteen. Se täyttää täydelleen tehtävänsä jo silloin, kun se selvästi selittää militarismin olemuksen ja sen merkityksen luokkataistelussa, sekä synnyttää vihaa sitä kohtaan sen kansalle vihamielisten ominaisuuksien ja tekojen vuoksi. Missä lait sen suinkin sallivat, täytyy nuorisojärjestöjen olla tämän propagandan asianajajia, ne kun jo muutenkin luokkatietoisuuden kasvattamisella järkyttävät militarismia ja militaristista ajatustapaa. Nuorisojärjestöjen tulee levittää antimilitaristista henkeä sanomalehtien, lentokirjasten, esitelmien ja luentojen kautta, joiden tulee olla kulloinkin sovitettuja nuorison käsityskannan mukaan. Juhlia ja taiteellisia esityksiä käytettäköön samaan tarkoitukseen. Yhdistysten jäseniä täytyy kasvattaa antimilitaristisen propagandan harjoittajiksi. Suusta suuhun käyvän agitatsioonin avulla luokka- ja ikätoverien keskuudessa sekä kirjallisuuden levittämisellä tehdään perhe, sukulaiset ja ystävät, työpajat ja tehtaat järjestöjen jäsenten antimilitaristisen agitatsioonin esineiksi ja uusien agitaattorien valmistamispaikoiksi.

Järjestöt eivät suinkaan saa rajottaa agitatsiooniansa ainoastaan jäseniinsä, vaan tulee sitä harjoittaa laajemmissakin piireissä. Heidän on käännyttävä kaikkien nuorten työläisten puoleen ja myöskin vaikutettava van-

hempiin työläisiin ennen mainitulla tavalla. Antimilitaristisiin agitatsioonitarkotuksiin on myöskin käytettävä mielenosoituksia, rekryytti-jäähyväisjuhlia y. m., missä se suinkin on mahdollista.

Sen ohessa täytyy puolueen kuten tähänkin asti, mutta yhä suuremmassa määrässä, käydä käsiksi kysymykseen ja ottaa huomioonsa myöskin sotilaat ja aliupseerit sekä sanomalehdistössä ja parlamentissa esittää voimakkaasti heidän aineellisen ja yhteiskunnallisen asemansa kurjuutta, sekä siten hankkia puolelleen näiden piirien myötätuntoisuus. Erikoisten yhdistysten perustaminen entisiä sotilaita varten belgialaiseen ja hollantilaiseen malliin erikoisesti porvarillisten sotilasyhdistysten vastustamiseksi ei liene Saksassa tarpeellista. Yleiset valtiolliset ja ammatilliset järjestöt lienevät tähän tarkoitukseen riittäviä.

Jos katsomme mitä muissa maissa on tapahtunut, niin näemme, että paljon on meillä vielä tehtävää ja, silmäiltyämme yllä esitettyä ohjelmaa, huomaamme, että puolue, vaikkapa se onkin tehnyt yhtä ja toista antimilitaristisella alalla, kuitenkin on vasta alkanut täyttää velvollisuuttaan ja että sillä eräissä suhteissa antimilitaristisen propagandan harjoittamisessa vielä on jaloissaan lapsen kengät.

Että kaikkia näitä monipuolisia tehtäviä ei voi toimittaa mikään keskustoimikunta, on itsestään selvä. Mutta selvää on myöskin, että tätä työtä ohjaamassa, johtamassa ja valvomassa täytyy olla keskustoimikunta. Sellaisen keskustoimikunnan perustaminen näyttää olevan välttämättömyys jo senkin tähden, että vain siten kaikkien laillisten agitatsioonimahdollisuuksien varovai-

nen käyttäminen voidaan vakaannuttaa. Laajalle ulottuvana verkkona on antimilitaristinen propaganda levitettävä kansan keskuuteen. Köyhälistönuoriso on järjestelmällisesti kasvatettava luokkatietoisuuteen ja vihaan militarismia vastaan. Nuorison innostus on saava nuorten proletaarien sydämen iloisella sykinnällä vastaamaan sellaiseen agitatsiooniin. Köyhälistönuoriso kuuluu sosialidemokratialle ja sosialidemokratiselle antimilitarismille. Nuorison täytyy, jos kaikki täyttävät velvollisuutensa, voittaa ja se voittaa. *Kenen on nuoriso, sen on armeija!*